

Societat Andorrana de Ciències

ELS LLINDARS ÒPTIMS DEL CREIXEMENT ANDORRÀ

**17a DIADA ANDORRANA
XXXVI UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
21 d'agost de 2004
Prada de Conflent**

PUBLICACIONS
DIADES ANDORRANES A LA UCE
SAC (PRADA DE CONFLENT)

1988

ANDORRA, ESTAT, INSTITUCIONS,
SOCIETAT (1a)

1989

ELS MOVIMENTS MIGRATORIS A ANDORRA
(2a)

1990

LA IDENTITAT NACIONAL (3a)

1991

EL FUTUR D'ANDORRA (4a)

1992

TENDÈNCIES POLÍTIQUES A ANDORRA (5a)

1993

ALTERNATIVES ECONÒMIQUES PER A
ANDORRA (6a)

1994

ANDORRA I LA CATALANITAT (7a)

1995

EL FINANÇAMENT DE L'ESTAT ANDORRÀ (8a)

1996

ANDORRA EN EL MÓN (9a)

1997

LA INTEGRACIÓ A ANDORRA (10a)

1998

ANDORRA I L'APROFITAMENT DELS
RECURSOS NATURALS (11a)

1999

L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI ANDORRÀ
(12a)

2000

FORMACIÓ I ENSENYAMENT A ANDORRA
(13a)

2001

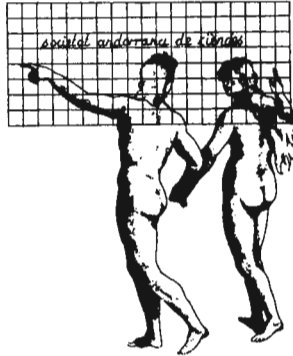
ANDORRA I LA INTEGRACIÓ A LA UNIÓ
EUROPEA (14a)

2002

UNA HISTÒRIA D'ANDORRA, TEMÀTICA
(15a)

2003

ANDORRA I ELS SEUS VEÏNS DEL SUD
(16a)

Societat Andorrana de Ciències

ELS LLINDARS ÒPTIMS DEL CREIXEMENT ANDORRÀ

**17a DIADA ANDORRANA
XXXVI UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
21 d'agost de 2004
Prada de Conflent**

Diada patrocinada per

Govern d'Andorra
Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports

© Societat Andorrana de Ciències
Primera edició, maig 2005

Patrocina: Andbanc Grup Agricol Reig

Amb la col·laboració del ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports.

ISBN: 99920-1-566-7
Dipòsit Legal: AND. 312-2005

ÍNDIX

- Salutació, per Joandomènec Ros i Aragonès 7
- Presentació, per Antoni Pol i Solé 9

Ponències

- Maria Cinta Pallé i Alís:
Els escolars com a referent poblacional i la qualitat d'ensenyament 11
- Martí Salvans i Abetlla:
La disponibilitat de recursos energètics: l'electricitat 19
- Joaquina Sol i Ordis:
Present i futur de la CASS 27
- Antoni Riestra i González de Ubieta:
Principis programàtics en temàtica ambiental del Centre Demòcrata Andorrà per a un bon ordenament i creixement del país 39
- Maite Bourgeaud i Iza:
La norma constitucional i la sostenibilitat 53
- Sergi Nadal i Gabas:
Estadístiques i perspectives de futur del turisme a Andorra 57
- Anna Riberaygua i Montagut:
Sostenibilitat i creixement al Pirineu. Quins són els límits d'Andorra? 65
- Maria Josep Puigsubirà i Groslimond:
Hi ha límits al creixement econòmic? 73
- Josep Maria Goicoechea i Utrillo:
El sistema sanitari: quins límits? 79
- Patrick Garcia i Ricart:
El creixement insostenible 101
- Josep Maria Cabanes i Dalmau:
Els límits òptims de població i immigració 105
- Xavier Beal i Vilaginés:
Els dèficits de la infraestructura civil pública 113
- Montserrat Mases i Coberó:
Riscos naturals i creixement 125
- Joan Francesc Montané i Debiais:
La capacitat del sector hotelier i excursionistes i visitants 135

• Marta Rotés i Pardo: <i>Els dominis esquiables i el seu creixement</i>	141
• Eron Estany i Vidal / Ramon Reguant i Aleix: <i>El transport i la seva incidència</i>	145
• Maria Martí i Cañellas / Josep Antequera i Baiget: <i>La mesura de la sostenibilitat del desenvolupament andorrà</i>	161
• Ramon Ganyet i Solé: <i>Andorra, la Cerdanya i l'Alt Urgell. Aspectes territorials i ambientals que comprometen seriosament la qualitat de vida</i>	195
• Isabel Lozano i Muñoz: <i>Les polítiques de creixement: sostenibilitat i futur per a una Andorra més justa, ecològica i participativa</i>	205
• Josep Escaler i Penella: <i>Les alternatives d'Andorra i els plans d'urbanisme</i>	221
• Agustí Font i González: <i>La sostenibilitat social</i>	227
• Ferran Goya i Rodríguez de Castro: <i>Les polítiques de creixement del Partit Socialdemòcrata. El rol de l'Estat en el canvi de model de creixement</i>	237
• Joan Albert Farré i Santuré: <i>Perspectives de racionalització de creixement a Andorra</i>	245
• Antoni Armengol i Aleix: <i>El món de les finances, mínims i màxims</i>	253
• Cloenda, per Àngels Mach i Buch	263

Annex

• Participants	266
• Recull fotogràfic	268
• Programa	270
• Recull de premsa	274

PRESENTACIÓ

Joandomènec Ros i Aragonès

Bon dia a tothom, benvinguts a Prada un any més. Celebro que aprofitin aquest marc que per a nosaltres és molt interessant. M'agrada que vostès també ho trobin així.

Aquestes jornades, que com cada any hem celebrat, afecten temes d'interès per a vostès, per a Andorra, però també tenen interès per a nosaltres. Enguany, en concret, en aquests límits del desenvolupament i el creixement de l'economia andorrana, no és diferent el que vostès es plantegen del que s'està plantejant la Generalitat de Catalunya respecte a la competitivitat: fins on es pot créixer sense anar més enllà del que ens permeten uns límits fins ara molt etèrics, però que comencen a passar factura, que són els límits de la sostenibilitat; fins a quin punt es poden fer certes coses sense tapar, sense trepitjar, si em permeten l'expressió, l'ull de poll de la natura.

És interessant que l'anàlisi d'aquesta temàtica es faci a Prada i per això mateix em plau, com he fet algun altre any també, de presentar aquest llibre que l'Antoni Pol, l'Àngels Mach i la Societat Andorrana de Ciències tenen a bé de preparar amb tota la cura perquè cada any tinguin aquí el resultat de la diada anterior; en aquest cas, *Andorra i els seus veïns del Sud*, veïns que també formen part d'aquesta multidiversitat. Els resultats d'aquestes jornades segur que seran d'aplicació, i que ens serviran per a d'altres coses que a Catalunya, a la Catalunya Nord i a d'altres contrades també es plantegen i que, en alguns casos, potser encara no s'han adonat que és important reflexionar sobre tots aquests aspectes.

Ja sé que, pel que veig al programa, tenen molta feina durant tot el dia. Els recomano que la facin, naturalment, però també que busquin els moments lliures per gaudir del clima, que aquests dies és força bo, i dels altres plaers, en algun cas acadèmic i en altres casos lúdic, que els ofereix la Universitat Catalana d'Estiu. Com deia abans, estem molt contents de veure'ls cada any i de propiciar que es puguin trobar i parlar de temes tan interessants com aquests d'avui. Esperem que l'any vinent la cosa es repeteixi i que pugui aleshores presentar el resultat d'aquestes jornades d'avui.

Benvinguts i bona feina. Moltes gràcies.

Joandomènec Ros i Aragonès
Rector de la XXXVI Universitat Catalana d'Estiu

PRESENTACIÓ

Antoni Pol i Solé

Dins de la continuada i progressiva evolució humana, la globalització és una simple fase més.

La interrelació de tots amb tot, junt amb l'acceleració del creixement provocada pels canvis introduïts per la tecnologia, fa que avui es plantegi la necessitat de reflexionar sobre la sostenibilitat del model de desenvolupament, sobretot per la presència de tres grans contradiccions: el model no és equilibrat ni extensible pel gran consum de recursos que comporta, el model genera desigualtats internes en ser clarament competitiu i expansiu deixant enrere els que no segueixen, i el model no és durable perquè condueix al col·lapse si no es regula, ordena, condueix i limita.

La 17a Diada Andorrana a la UCE vol parlar-ne avui dia 21 d'agost a Prada de Conflent.

I ho pensa fer cercant quins són els llindars òptims del creixement actual per al model de país majoritàriament acceptat i definit pel Pla estratègic i el Pla d'accions elaborats fa uns anys amb un ampli consens social, econòmic i institucional. Quines són les vies o camins per arribar-hi? Es tracta de trobar mínims denominadors comuns.

Coneixem quin és el potencial (poblacional, econòmic, polític...) que era capaç de gestionar el model tradicional.

Som capaços d'esbrinar i proposar quin és el potencial necessari per gestionar el nou model i mirar d'atansar-nos-hi conscientment i decididament i aconseguir així, si ens hi mantenim pròxims, optimitzar l'aprofitament dels recursos i esforços per al progrés sostingut de la societat andorrana?

Antoni Pol i Solé
Representant de la SAC a la UCE

ELS ESCOLARS COM A REFERENT POBLACIONAL I LA QUALITAT DE L'ENSENYAMENT

Maria Cinta Pallé i Alís

Introducció

L'article 20 de la Constitució d'Andorra defineix que «tota persona té dret a l'educació, la qual s'ha d'orientar vers el desenvolupament ple de la dignitat». La Llei qualificada d'educació, en el seu article 1, disposa que «tothom té dret a rebre una educació bàsica que li permeti desenvolupar la pròpia personalitat, formar-se com a ciutadà i participar en el desenvolupament del país».

El concepte d'educació té formes i matisos que s'han anat forjant en el decurs dels anys. En la seva accepció més tècnica podem dir que és el conjunt de pràctiques i activitats amb les quals els grups socials ajuden els seus membres a assimilar la cultura.

L'escola està al servei de la societat per garantir l'educació, i a tal objecte:

- En primer lloc, ha d'assegurar als nens i als joves un ensenyament de qualitat que els ajudi a desenvolupar integralment la seva personalitat.
- En segon lloc, s'ha de dotar dels recursos humans necessaris (mestres, professors i altre personal educatiu) per garantir l'assoliment dels objectius de les diferents àrees d'aprenentatge i assegurar el compliment de les bases psicopedagògiques de l'escola.
- Finalment, ha d'adequar les infraestructures que han de donar suport i ajudar a l'assoliment de l'objectiu general de l'escola, que és formar ciutadans lliures, democràtics, responsables, crítics i capaços d'integrar-se en els diferents itineraris formatius des d'un punt de vista professional.

El creixement important de la població escolar al nostre país als últims anys ens ha obligat i ens segueix obligant a fer un esforç considerable en la preservació de la qualitat de l'ensenyament, que ha de tenir en compte l'increment del personal educatiu i la construcció d'establiments escolars.

Històric del creixement escolar fins als anys 1980

Sistema educatiu espanyol i escoles congregacionals

Tenint en compte la cronologia històrica andorrana, més enllà de les escoles dels comuns ja presents al país al segle XIX, el primer sistema educatiu que s'estableix és l'espanyol, amb la creació de les escoles congregacionals de la Sagrada Família l'any 1882. L'any 1930, aquest mateix sistema amplia la seva presència amb les primeres escoles espanyoles, l'any 1962 ofereix els nivells de secundària, el 1966 s'obre el col·legi Sant Ermengol i el 1968 s'inaugura un nou centre de la Sagrada Família, l'Institut Janer.

Es completa l'oferta educativa del sistema educatiu espanyol amb l'obertura, el curs 1999-2000, de l'escola privada Col·legi del Pirineu, que ofereix tots els nivells d'ensenyament, des de l'educació infantil fins al batxillerat.

Sistema educatiu francès

L'any 1900, a les diferents parròquies i de forma successiva, s'obren les escoles franceses. El 1956 es crea la segona ensenyança amb el curs complementari d'ensenyament general. Amb la creació del Lycée Comte de Foix (decret sobre les escoles) i el Lycée del Copríncep francès del 1982, que assegura l'ensenyament secundari obligatori i les diferents modalitats de batxillerat, es completa l'oferta educativa d'aquest sistema.

Decret d'escolarització

El decret d'escolarització del 10 d'abril de 1981 estableix l'escolarització obligatòria i gratuïta des dels 6 fins als 16 anys i també preveu que els nens puguin ser escolaritzats a partir de l'edat de dos anys i mig.

Creixement de la població escolar a partir dels anys 1980

Immigració exponencial dels últims vint anys

La creixent immigració experimentada al nostre país durant els darrers vint anys no es limita tan sols a persones adultes: una part important dels nous nadius són menors d'edat. A més de les migracions familiars i de la constitució de noves parelles, hi ha els naixements d'infants fills d'estrangers. Aquestes noves poblacions s'han d'inserir en les institucions del país, entre les quals destaca el sistema escolar. El procés d'escolarització és un dels elements clau a l'hora de configurar les modalitats d'inserció social de les noves generacions. A les aules, els fills d'immigrants accedeixen a l'aprenentatge de la llengua pròpia del país i de les altres llengües que s'utilitzen a Andorra. D'altra banda, la creixent diversitat de l'alumnat ens obliga a prestar més atenció a la convivència intercultural i a tenir-ne en compte les realitats específiques.

La població escolaritzada en els darrers vint anys ha experimentat, en termes absoluts, una evolució de signe positiu. Malgrat que des del curs 1980-1981, en relació amb la població global del cens, ha tingut un signe negatiu, ja que ha passat de representar un 20,75 % en aquell curs a un 14,62 % al curs 2001-2002, el percentatge és superior a la mitjana europea que representa un 12,98 % (dades del 1991). Podem dir que Andorra se situa en el grup de països amb un perfil de població jove.

Creació de l'Escola Andorrana el 1982

L'any 1982 es crea l'Escola Maternal Andorrana. Fou el fonament d'un sistema educatiu propi en tots els nivells de l'ensenyament. L'any 1985 s'inicia la primera ensenyança i així gradualment fins a l'any 1995 en què es crea el batxillerat, darrera etapa de l'ensenyament postobligatori.

Bases psicopedagògiques i plantejament lingüístic

Les bases psicopedagògiques de l'Escola Andorrana es fonamenten en una concepció constructivista dels processos de desenvolupament i d'aprenentatge com a marc global per a la planificació educativa. Aquesta concepció, a banda dels conceptes claus centrats en un aprenentatge significatiu, en la memorització comprensiva i en la funcionalitat del coneixement en els seus aspectes més pedagògics, té en compte una intervenció psicopedagògica que ens porta al principi d'individualització de l'ensenyament.

L'Escola Andorrana s'organitza com una escola plurilingüística, les finalitats de la qual han de comportar que, en acabar l'ensenyament obligatori, els escolars dominin tres llengües (el català, el francès i el castellà) i que en coneguin una quarta, l'anglès.

Aquest plantejament lingüístic pressuposa una organització complexa.

- A maternal A (3-4 anys), la llengua vehicular és el català, amb presència a l'aula de dos ensenyants de català, mestres tutors.
- A maternal B (4-6 anys), les llengües vehiculars són el català i el francès i les activitats a l'aula s'organitzen amb la presència de dos mestres, un de català i un de francès, tots dos tutors.
- A primera ensenyança (6-12 anys), les llengües vehiculars són el català i el francès amb dos ensenyants a l'aula. La llengua anglesa s'introdueix durant el segon cicle i la castellana durant el tercer cicle, impartides per mestres especialistes.
- A segona ensenyança (12-16 anys), el tractament de les quatre llengües es fa a partir de les àrees de cada llengua amb una dedicació horària de tres hores cadascuna. Endemés, l'àrea d'educació artística es vehicula en francès i la de ciències físiques i de la natura en castellà.
- A batxillerat (16-18 anys), les llengües catalana i anglesa són assignatures comunes obligatòries per a les quatre modalitats. A banda, es vehiculen altres assignatures en llengua francesa i castellana.

Atenció a la diversitat, diversificació de currículums i itineraris diferents

Aquestes bases requereixen, a més d'un treball específic del docent que ha de dur a terme les adequacions curriculars individuals per atendre la diversitat dins de l'aula, la participació de mestres i professors de suport i de psicopedagogs que completen aquesta atenció individualitzada per garantir els processos de desenvolupament/aprenentatge de cada alumne.

Endemés, en els nivells d'educació de segona ensenyança i per donar resposta als alumnes que participen de ritmes diferents d'aprenentatge, l'escola proposa les aules d'adequació curricular amb diferents seminaris i una metodologia de treball per projectes.

Aparició del suport informàtic i de les noves tecnologies com a eines d'ensenyament

La utilització de les noves tecnologies i el suport audiovisual i informàtic formen part dels materials emprats a l'escola com a eines d'ensenyament per assolir objectius. És necessària una inversió important en programes informàtics educatius i potenciar les xarxes internet i intranet als centres, per tal de compartir recursos i dotar les aules del material tècnic adequat.

Repartició escolar per parròquies

L'anàlisi de la repartició de la població escolar, a 30 de juny de 2001, mostra que el 78 % es concentra en tres parròquies: Andorra la Vella, Escaldes-Engordany i Encamp.

Població escolar per sistemes educatius. Any 2001

<i>Població</i>	<i>Sistema francès</i>	<i>Sistema espanyol</i>	<i>Sistema Andorrà</i>
Canillo	55,5 %	5,5 %	39 %
Encamp	26,4 %	20,8 %	52,8 %
Pas de la Casa	48 %	19 %	33 %
La Massana	27,6 %	38,4 %	34 %
Andorra la Vella	50 %	37 %	13 %
Santa Coloma	5,1 %	69,8 %	25,1 %
Sant Julià de Lòria	32,3 %	33,5 %	34,2 %
Escaldes-Engordany	34,1 %	31,7 %	35,2 %

Projecció de la població escolar fins al 2010

Creixement per sistemes educatius

La Secretaria d'Estat d'Educació, Cultura, Joventut i Esports, a fi de planificar la futura construcció de centres educatius, ha fet una projecció de la població escolar als anys 2004-2010 per als centres de maternal i primera ensenyança dels tres sistemes educatius. La projecció de creixement ha estat realitzada en base a les noves incorporacions a maternal bressol, calculant les incorporacions mitjanes del període 1997-2003 i aplicant el coeficient de permanència mitjà dels últims cinc anys.

Sistema educatiu francès: maternal i primera ensenyança

<i>Centres</i>	<i>Curs</i>	<i>Efectius</i>
Canillo	2004-2005	105 alumnes
	2009-2010	158 alumnes
Encamp	2004-2005	141 alumnes
	2009-2010	118 alumnes
Pas de la Casa	2004-2005	94 alumnes
	2009-2010	107 alumnes
Ordino	2004-2005	131 alumnes
	2009-2010	178 alumnes
La Massana	2004-2005	72 alumnes
	2009-2010	63 alumnes
Andorra la Vella	2004-2005	494 alumnes
	2009-2010	454 alumnes
Sant Julià de Lòria	2004-2005	296 alumnes
	2009-2010	331 alumnes
Escaldes- Engordany	2004-2005	497 alumnes
	2009-2010	454 alumnes
Total	2004-2005	1.827 alumnes
	2009-2010	1.863 alumnes

Sistema educatiu espanyol: maternal i primera ensenyança

<i>Centres</i>	<i>Curs</i>	<i>Efectius</i>
Canillo	2004-2005	
	2009-2010	
Encamp	2004-2005	187 alumnes
	2009-2010	142 alumnes
Pas de la Casa	2004-2005	
	2009-2010	
Ordino	2004-2005	
	2009-2010	
La Massana	2004-2005	75 alumnes
	2009-2010	64 alumnes
Andorra la Vella	2004-2005	76 alumnes
	2009-2010	111 alumnes
Sant Julià	2004-2005	106 alumnes
	2009-2010	88 alumnes
Escaldes- Engordany	2004-2005	170 alumnes
	2009-2010	135 alumnes
Total	2004-2005	617 alumnes
	2009-2010	440 alumnes

Sistema educatiu andorrà: maternal i primera ensenyança

Centres	Curs	Efectius
Canillo	2004-2005	95 alumnes
	2009-2010	154 alumnes
Encamp	2004-2005	444 alumnes
	2009-2010	682 alumnes
Pas de la Casa	2004-2005	88 alumnes
	2009-2010	152 alumnes
Ordino	2004-2005	81 alumnes
	2009-2010	137 alumnes
La Massana	2004-2005	318 alumnes
	2009-2010	476 alumnes
Andorra la Vella	2004-2005	502 alumnes
	2009-2010	660 alumnes
Sant Julià	2004-2005	251 alumnes
	2009-2010	286 alumnes
Escaldes-Engordany	2004-2005	640 alumnes
	2009-2010	835 alumnes
Total	2004-2005	2.419 alumnes
	2009-2010	3.382 alumnes

Necessitats d'infraestructures

Amb l'anàlisi dels quadres de projecció d'efectius fins al 2010 s'han fet les recomanacions següents:

- Canillo: construcció d'un centre de 400 places per als dos sistemes existents a la parròquia, els sistemes francès i andorrà.
- Encamp: construcció d'un nou centre de 400 places per al sistema andorrà.
- Andorra la Vella: construcció d'un nou centre de 400 places per al sistema andorrà.
- Escaldes-Engordany: construcció d'un nou centre de 400 places per al sistema andorrà.

Pel que fa l'augment d'alumnat a segona ensenyança del sistema educatiu andorrà, repartit en els tres centres de segona ensenyança de Santa Coloma, Encamp i Ordino es preveu que es passi de 659 alumnes el curs 2003-2004 als 1.020 alumnes el 2009-2010. S'ha previst la construcció del nou centre de segona ensenyança d'Ordino i el d'Encamp, amb una capacitat de 350 alumnes. D'altra banda, s'hauria de pensar ja en un nou centre al nucli Andorra la Vella/Escaldes-Engordany.

Pel que fa al batxillerat, i tenint en compte la nova obertura de la modalitat de batxillerat artístic i de la comunicació que s'ha obert enguany, cal fer previsions per a més enllà del 2010.

Conclusió

Després d'analitzar aquest creixement de la població, cal destacar els punts següents:

- En primer lloc, un augment important dels efectius del sistema educatiu andorrà, una estabilització del sistema educatiu francès i una minva del sistema educatiu espanyol pel que fa a la seva opció pública.
- En segon lloc, que l'Estat ha de preveure una important inversió en matèria d'infraestructures i equipaments escolars per donar cabuda al nombre elevat d'alumnes que, segons les previsions, s'incorporaran d'aquí al 2010.
- Finalment, un augment important de contractacions de mestres, professors i altre personal educatiu per garantir les bases psicopedagògiques de l'escola i el plantejament lingüístic i, en definitiva, complir les disposicions de la Llei d'educació, de la carta magna del país i assegurar la qualitat de l'ensenyament públic.

Maria Cinta Pallé i Alís

Ensenyant i directora del Departament de l'Escola Andorrana

LA DISPONIBILITAT DE RECURSOS ENERGÈTICS: L'ELECTRICITAT

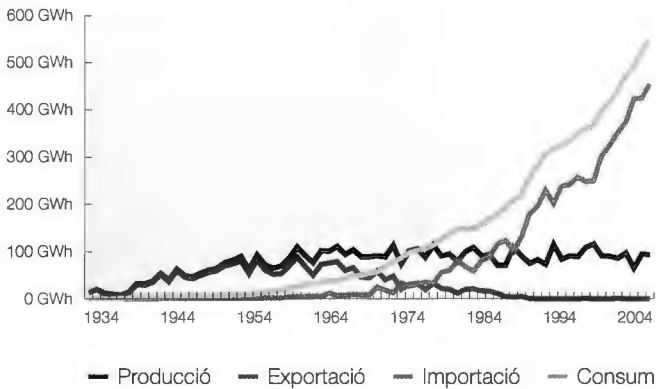
Martí Salvans i Abetlla

Evolució històrica de l'electricitat a Andorra

L'electrificació a gran escala del Principat va començar durant la dècada dels anys trenta.

El gràfic següent mostra l'evolució durant els últims setanta anys de la producció pròpia, el consum global del país, les importacions i les exportacions.

- El consum ha experimentat un creixement sostingut durant tot aquest període, amb una acceleració els últims quinze anys.
- La producció d'origen hidràulic està estancada als voltants dels 95 GWh, depèn essencialment de la climatologia i representa actualment poc més del 17 % del consum. Aquesta producció era energia de base fins a principis dels anys 1970, és a dir, que podia subvenir a les necessitats globals del país, però s'ha convertit posteriorment en energia complementària.
- Les importacions s'han multiplicat per un factor superior a 30 entre l'any 1972 i les previstes per a l'any 2004.

Distribució del consum

Es diferencien dos grans segments de clients: el segment residencial, és a dir, els habitatges unifamiliars o plurifamiliars, i el segment econòmic, que agrupa totes les activitats econòmiques, com els sectors primari, secundari, terciari i l'enllumenat públic.

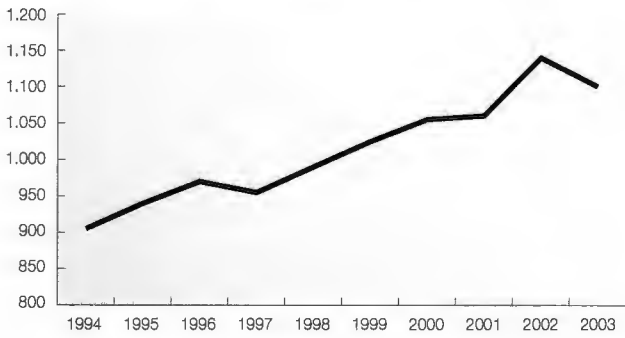
El sector residencial ha viscut aquests últims anys un fort increment, si es compara el consum amb la població resident al país (dades extretes del *Butlletí de conjuntura econòmica* i de l'*Anuari estadístic 2003*). Aquest fet és un indicador de benestar i prové d'un increment del nombre d'aparells utilitzats a les llars i de la durada de la seva utilització: televisors, ordinadors i electrodomèstics en general.

En el cas del sector econòmic, el creixement ha estat molt més elevat durant el mateix període de 10 anys: s'ha incrementat en un 66 %. En aquest cas, es podria parlar d'un indicador de desenvolupament econòmic.

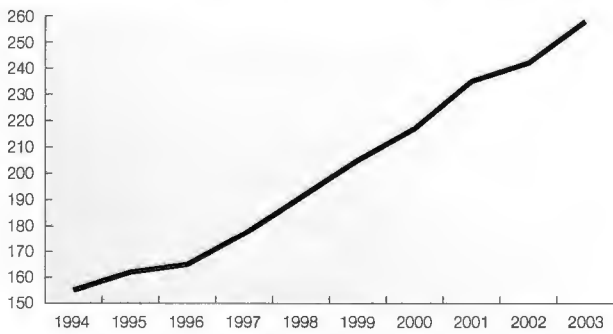
Convé afegir que, a més d'aquestes dades estadístiques anyals, l'observació del consum i de la producció durant un any posa en evidència un factor estacional molt important. Quan més energia es precisa per al consum, és a dir, en els mesos d'hivern, menys disponibilitat d'aigua hi ha.

Aquests importants creixements del consum, tant residencial com professional o industrial, fan que la xarxa de transport que connecta el Principat amb França i Espanya s'aproximi actualment a la saturació. Per aquest motiu, cal trobar solucions per tal d'assegurar el consum futur en energia elèctrica. Aquestes

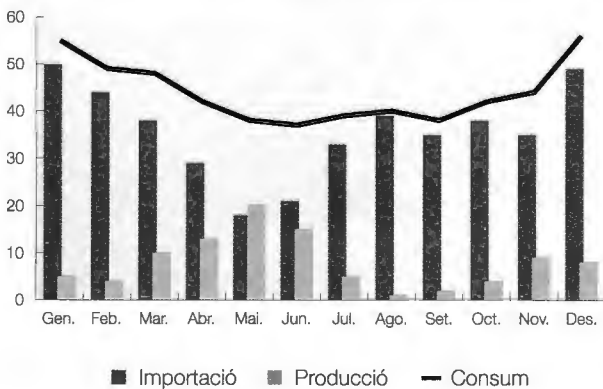
Consum residencial (kWh/habitant)

Consum professional (GWh)

Repartició del consum d'Andorra en GWh

■ Importació ■ Producció — Consum

solucions poden ésser de tres tipus: construcció de centrals de base, fonts d'energia alternatives o ampliació de la xarxa de transport.

Centrals d'energia de base

La central actual, amb una producció del 17 % del consum, aprofita gran part de les aigües de la vessant oriental del Principat, però no és actualment una font d'energia de base. La construcció de dues centrals suplementàries, previstes per FHASA en els anys 1930, permetria augmentar aquesta capacitat. El cost actualment prohibitiu d'aquestes obres i el seu termini d'execució, juntament amb el gran increment anyal del consum, fan que, un cop acabades, la situació de dependència energètica seria comparable a l'actual, a banda del gran impacte ecològic en els nostres rius.

Altres fonts d'energia de base les constitueixen les centrals, tèrmiques o nuclears. Problemes tècnics de refrigeració i dificultats d'aprovisionament en combustible, a banda de l'impacte mediambiental, fan aconsellable abandonar aquesta via. A més, l'únic canvi amb la situació actual seria convertir la dependència en energia elèctrica en dependència en matèria prima combustible. En realitat, Andorra és deficitària en fonts pròpies d'energia de base.

Fonts d'energia alternatives

Existeixen diverses formes de produir electricitat amb fonts d'energies dites netes, renovables o ecològiques: energia solar tèrmica o fotovoltaica, energia eòlica, minicentrals de producció hidràulica, incineració de residus urbans, cogeneració, etc. Totes aquestes i altres fonts alternatives d'energia elèctrica, a banda del cost mediambiental que podrien suposar, tan sols permetrien incrementar la producció pròpia actual en un 50 % com a màxim, amb la qual cosa no es resoldria el problema de dependència energètica. A més, el cost del kWh produït amb aquests sistemes és actualment molt superior al cost del kWh importat, amb la qual cosa, paradoxalment, voler tenir una major independència es traduiria en un cost més elevat per als usuaris. Cal precisar que, a l'estranger, molts d'aquests sistemes disposen de subvencions per tal de fer-los competitiu. Malgrat això, diversos projectes estan en fase d'estudi, i la incineració de residus urbans en fase de realització.

Ampliació de la xarxa de transport

Per aquests motius, FEDA aposta actualment per unes modificacions en profunditat de la xarxa de transport, per tal d'assegurar el consum del país per a les pròximes dècades.

La xarxa actual està constituïda per dos trams separats, l'un que prové d'Adrall i l'altre de l'Hospitalet. L'energia arriba a la tensió de 110 kV, de França o d'Espanya, però mai dels dos costats alhora. La potència de la doble línia espanyola és de 150 MW, i la de l'única línia francesa de 114 MW. La potència necessària en el futur per garantir el subministrament d'Andorra és d'uns 400 MW, tant de França com d'Espanya. La nova xarxa ha de permetre, amb relativament poques modificacions de traçat, aquest increment de potència. L'energia disponible un cop realitzada aquesta obra permetrà a una població de 150.000 habitants disposar del mateix consum anyal que els països europeus més desenvolupats, i a la meitat de les llars disposar de calefacció elèctrica, amb la consegüent disminució de pol·lució.

Medi ambient: impacte local vs. impacte global

Les fotografies següents mostren, la primera, unes torres d'alta tensió a les nostres muntanyes, i la segona, una galeria tècnica transitible al centre d'Andorra, per la qual passen les mateixes línies soterrades. A la pregunta de quina d'aquestes dues instal·lacions provoca el més gran impacte mediambiental, la resposta possiblement majoritària dels assistents serà la de les línies aèries.

Analitzem, però, el cost d'aquestes obres per cada cent metres de llargada aproximadament. D'una banda, uns quants metres cúbics de formigó, una torre d'una tona de ferro, tres trams de cable d'alumini, uns deu viatges de camió per portar aquests materials des de l'estranger fins a peu d'obra, i unes quantes rotacions d'helicòpter, a banda del treball humà. De l'altra, cent vegades més tant de formigó com de ferro, uns cables amb aïllant de dimensions molt més grans, centenars de viatges de camió, etc. En resum, l'obra soterrada té uns costos tremendament superiors als de l'obra aèria. Aquests costos no són res més que el reflex del còmput d'energia que ha estat necessària per a la seva realització. Aquesta obra soterrada ha precisat de molta més energia, probablement d'origen tèrmic o nuclear, amb el consegüent major impacte mediambiental global del planeta.

Quant al medi ambient, la línia aèria té un impacte global reduït, i un impacte visual fort localment. La línia soterrada té un impacte local fluix, si es troba en una via de comunicació existent, però un impacte global fort, encara més si es pretén soterrar una línia en una zona muntanyosa. La resposta correcta a la pregunta feta inicialment seria que, de les dues instal·lacions, la que representa el més gran impacte en el medi ambient és la línia soterrada. Convé sempre tenir present que avui dia qualsevol activitat humana constitueix una agressió al medi ambient i, per tant, com més reduïda sigui aquesta activitat, menor en serà l'impacte.

Conclusió

L'important creixement econòmic d'Andorra d'aquestes últimes dècades pot fer tornar obsoleta la xarxa de transport d'electricitat i podria fer perillar el subministrament del consum si no es prenen mesures amb rapidesa, però també amb seny.

Qualsevulla instal·lació que es faci tindrà el seu impacte, més o menys important, i valorat de forma diferent per part dels diversos components de la nostra societat. L'energia elèctrica que prové de l'estranger és una energia neta i tan sols podem retreure-li l'impacte visual local de les torres d'alta tensió. Ampliar la xarxa de transport és l'única forma d'atendre l'important creixement de la demanda en energia, sense deixar d'estudiar fonts d'energia complementàries.

L'única energia que no pol·lueix és l'energia que no es consumeix, i per aquest motiu una de les preocupacions de FEDA és la racionalització del consum, en la qual cosa s'està treballant mitjançant campanyes publicitàries. Finalment, i amb un xic d'exageració, es podria dir que quan s'encén un llum o es connecta algun aparell elèctric a Andorra, en algun lloc de l'estranger entra en funcionament una central, sovint tèrmica o nuclear, amb la consegüent pol·lució global. Com es diu aquí a la Catalunya Nord: «on ne fait pas d'omelettes sans casser des oeufs».

Martí Salvans i Abetlla
Director administratiu i financer de FEDA

PRESENT I FUTUR DE LA CASS

Joaquima Sol i Ordís

Introducció

L'any 1968 es va instaurar el sistema andorrà de seguretat social amb la creació de la CASS com a òrgan administrador del sistema. A Andorra aleshores hi havia 18.000 habitants.

Els reglaments que el Consell General i els coprínceps van aprovar l'any 1966 són vigents pràcticament en la seva totalitat.

El sistema andorrà de seguretat social és d'afiliació obligatòria per a tots els treballadors assalariats i té caràcter voluntari per a aquelles persones que exerceixen activitat per compte propi o bé per a aquelles altres que no exerceixen cap activitat laboral, sempre que resideixin a Andorra.

El règim de seguretat social comprèn dues seccions:

- Secció vellesa
- Secció malaltia

Cada una d'aquestes seccions té els seus ingressos propis i ha de mantenir el seu equilibri independent.

Dades generals

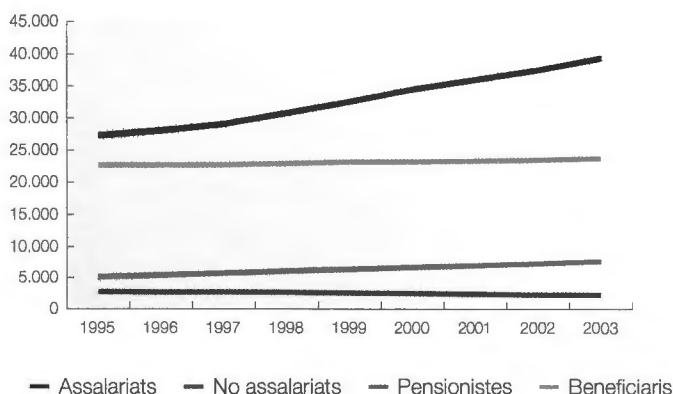
L'evolució econòmica d'Andorra durant aquests darrers 35 anys ha estat espectacular i ha anat acompanyada d'uns canvis demogràfics significatius. Així,

si a Andorra l'any 1968 no s'arribava als 18.000 habitants, aquesta xifra es va duplicar l'any 1980 i actualment la població s'ha quadruplicat i ha passat a 72.000 habitants.

L'evolució del nombre d'assegurats a la CASS també ha estat significativa.

Evolució assegurats i beneficiaris

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Nombre d'assalariats	27.316	28.071	29.087	30.787	32.587	34.494	36.193	37.515	39.372
Nombre de no assalariats	2.792	2.718	2.753	2.691	2.593	2.528	2.446	2.315	2.318
Nombre de pensionistes	5.105	5.408	5.731	6.067	6.348	6.680	7.039	7.296	7.701
Nombre de beneficiaris	22.679	22.698	22.739	22.938	23.186	23.211	23.201	23.494	23.757

El nombre d'assalariats continua creixent. La mitjana de l'any 2003 ha estat de 39.372 assalariats, que representa un augment de 4,95% en relació als 37.515 assalariats de l'any 2002. El salari mig també creix en un 4,78%, essent l'any 2003 de 1.453,95 euros mensuals.

El creixement del nombre de pensionistes ha estat d'un 5,56%, arribant l'any 2003 a 7.701 pensionistes.

El nombre de beneficiaris ha crescut l'any 2003 en un 1,12 %: en l'actualitat són 23.757.

El creixement del nombre d'assalariats des de l'any 1995 fins al 2003 ha estat d'un 44 % i el dels pensionistes d'un 51 %; únicament el nombre de no assalariats s'ha reduït en un 17 %.

El nombre de pensionistes creix més que el nombre d'assegurats. Així constatem que, si l'any 1995 la relació d'actius vs. passius era de 5,89, l'any 2003 aquesta relació és de 5,41 i es preveu que vagi disminuint en els propers anys.

La branca malaltia

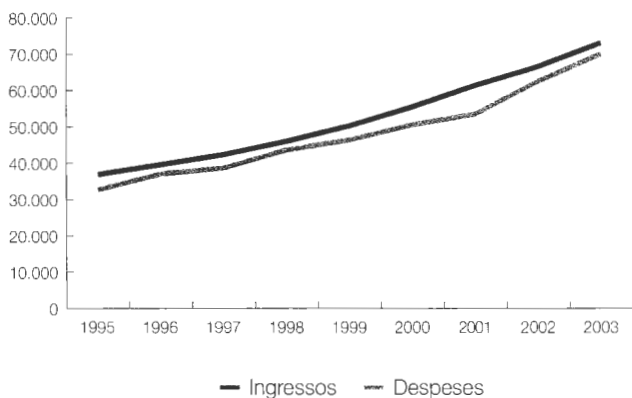
Els aspectes més remarcables de la nostra assegurança malaltia són els següents:

- Cobertura de les despeses mèdiques, dins els límits establerts per les tarifes de responsabilitat i amb lliure elecció del prestador:
 - a) Despeses de medicina general i especial (75 %).
 - b) Despeses de farmàcia (75 % dels preus de venda al públic).
 - c) Despeses d'hospitalització (90 %).
 - d) Despeses d'odontoestomatologia, òptica, ortopèdia i pròtesi (75 %).
 - e) Despeses de trasllat sanitari (75 %).
 - f) Despeses de protecció maternal (100 %).
- Quan les prestacions han estat originades per un accident de treball, l'afiliat té dret a percebre el 100 % de les prestacions d'acord amb les tarifes de responsabilitat de la CASS.
- Quan es produeix un atur de treball per baixa de malaltia es paga a l'assegurat a partir del quart dia de l'inici de l'atur. El primer mes la prestació de salari equival al 50 % del salari de l'assegurat i els mesos següents la prestació és d'un 66,66 %.
- Les persones que pateixen una invalidesa, si compleixen els requisits establerts pels reglaments de la CASS, gaudeixen d'una pensió que es calcula en funció de la causa de la invalidesa, del seu grau i del salari de l'assegurat.
- També existeix una prestació de capital de defunció.

La despesa de la branca malaltia l'any 2003 ha estat de 73,7 milions d'euros, i els ingressos de 74 milions. El creixement de les despeses en relació a l'any 2002 ha estat d'un 11,9 %, i el dels ingressos d'un 9,9 %.

L'any 2003 es van pagar 537.000 fulls de prestacions.

Ingressos i despeses de la secció malaltia general i complementària

De l'anàlisi de l'evolució de les despeses de la branca malaltia, n'observem que en vuit anys les despeses corresponents a les prestacions de reembossament han augmentat un 111 %, les prestacions de salari un 154 % i les corresponents a la prestació d'invalidesa un 62 %. La despesa en euros per assegurat i any s'ha incrementat en un 50 %.

L'augment dels ingressos per cotitzacions en aquest mateix període ha estat d'un 97 %.

La secció malaltia es troba en una situació d'equilibri, però l'escenari sanitari es troba en un procés de canvi. No ens trobem en una situació tan crítica com la dels països veïns, però és necessari plantejar-nos noves actuacions i mesures per assegurar la viabilitat de l'assegurança malaltia. Les perspectives a mitjà termini són d'un fort creixement de la despesa i un feble creixement de les cotitzacions.

Actualment, la branca malaltia és bàsicament un simple organisme de pagament per prestacions que s'organitzen de forma autònoma per l'assegurat.

Evolució despeses branca malaltia

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Prestacions reembossament (milions euros)	22,53	25,77	26,28	30,07	31,58	34,59	38,40	43,261	47,736
Nombre d'assegurats (N)	35.153	36.197	37.571	39.545	41.528	43.701	45.678	47.127	49.392
Consum mitjà (CM)	369,54	409,26	382,83	411,28	416,96	423,73	446,22	470,17	488,63
Preu mitjà (PM)	1,73	1,74	1,83	1,85	1,82	1,87	1,80	1,95	1,98
Despesa en euros per assegurat i any	641	712	701	761	759	792	803	917	966
Pagament CHA	6,38	7,34	7,70	9,24	9,60	10,77	11,65	12,90	14,78
Prestacions de salari (milions euros)	6,03	6,71	7,51	8,40	9,50	10,41	10,69	12,934	15,367
Nombre d'aturs (N) Malalt, AT, mater	8.952	9.544	10.254	10.788	12.659	12.852	12.852	14.553	14.766
Dies/atur (D)	36,10	36,20	36,20	36,76	34,36	35,40	35,40	36,62	39,53
Preu mitjà/dia (P)	19,56	20,28	21,04	22,11	22,65	23,34	23,96	26,00	27,74
Dies pagats/dies atur /DF)	0,9531	0,9576	0,9560	0,9579	0,9643	0,9808	0,9808	0,9335	0,95
Invalidesa	4,08	4,38	4,74	4,93	5,15	5,37	5,75	6,028	6,636
Nombre mensual de pensions (N)	893	923	961	987	1.020	1.067	1.111	1.154	1.230
Import mitjà (IM)	381,28	395,32	410,84	416,56	420,95	418,99	430,10	435,31	449,57
Capital defunció	0,12	0,17	0,11	0,20	0,16	0,16	0,24	0,183	0,201

Propostes de futur

És lògic que la despesa de la secció malaltia creixi, però aquest creixement ha de ser la conseqüència d'una millora de les prestacions de la CASS o d'altres causes naturals com és la de l'envelliment de la població. Hem d'evitar la dilapidació dels recursos, així com els abusos que puguin existir, introduint mesures de racionalització i d'estalvi que evitin despeses innecessàries i frauds, sense afectar el nivell de cobertura actual del sistema. Per aquest motiu, la CASS augmentarà els controls administratius i mèdics.

Amb l'objectiu d'optimitzar els recursos i millorar el sistema de reembossament, l'any 2005 s'implantarà una targeta CASS, que permetrà simplificar i abreujar el procés de reembossament dels fulls de prestacions mitjançant un sistema electrònic.

La implicació de les institucions, dels professionals de la salut i dels assegurats és necessària per mantenir el sistema actual de l'assegurança malaltia.

La branca vellesa

La normativa que regula la CASS no defineix explícitament si es tracta d'un sistema de repartiment o d'un sistema de capitalització. Actualment, el règim és mixt. Una part del sistema es basa en el repartiment:

- Pensions mínimes de vellesa, que garanteixen 5.000 punts de jubilació a totes aquelles persones que compleixen els requisits establerts a l'article 41 del Reglament tècnic de la CASS.
- Pensions d'invalidesa passades a vellesa (a partir dels 60 anys).
- Pensions de reversió: de viduïtat i d'orfenesa.

Una altra part es basa en el sistema de capitalització de la forma següent: cadascú té una pensió directament proporcional als punts que ha adquirit durant tota la seva vida laboral, sense limitacions ni de màxims ni de mínims, tant pels punts com pels períodes cotitzats.

El rendiment dels punts adquirits pels assegurats l'estableix l'article 2 del Reglament d'aplicació núm. 14 de la CASS i és d'un 15,625 %. Aquest rendiment es va fixar considerant que l'esperança de vida mitjana se situava en 71,4

anys. Aquest factor de conversió és particularment generós, i obsolet al mateix temps, ja que l'esperança de vida avui supera els 80 anys.

Actualment, el valor del punt de venda és d'11,33 euros i el del punt de compra és de 1,77 euros.

La cotització obligatòria de la branca jubilació per als assalariats és d'un 8 % (classe A), i existeix l'opció de cotitzar un 2 % o un 4 % suplementari (classes B i C). Els cotitzants no assalariats o voluntaris poden escollir entre 5 classes de vellesa (A, B, C, D i E) i poden adquirir mensualment 8, 10, 12, 16 o 24 punts de vellesa.

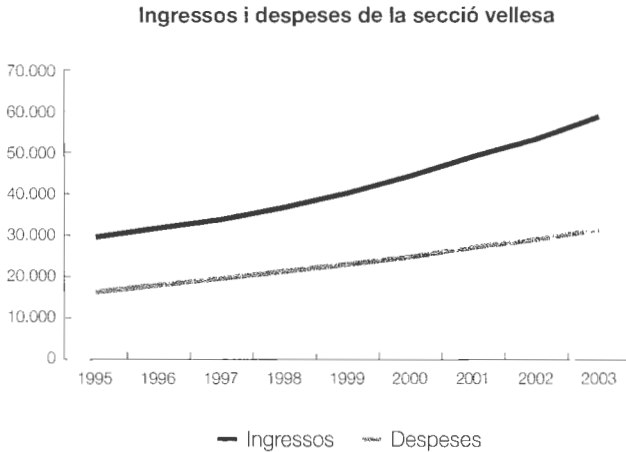
Una persona que ha cotitzat durant 40 anys en la classe A, cobrarà una pensió del 50 % del salari mitjà que ha tingut durant la seva vida laboral, els que han cotitzat en la classe B cobraran un 62,50 % i els de la classe C un 75 %

El nombre de punts adquirits per tots els assegurats, fins al desembre del 2003, és de 97 milions de punts. D'aquests 97 milions, 79 corresponen als assegurats actius a Andorra i a aquelles persones que han cotitzat a la CASS en algun moment i que per tant han comprat punts, però que al desembre del 2003 no exerceixen cap activitat ni són pensionistes. De la resta de punts, 13 milions corresponen als punts adquirits pels pensionistes i 5 milions són els punts adquirits per persones ara ja difuntes.

D'altra banda, la CASS està pagant als pensionistes 18 milions de punts, import superior a l'adquirit pels pensionistes. Aquesta diferència correspon bàsicament a les pensions mínimes pagades als pensionistes que s'han beneficiat d'un important component de redistribució, així com a les pensions d'invalidesa passades a vellesa i a les pensions de reversió.

També cal fer constar que les peculiaritats del sistema andorrà fan que la majoria de persones que han adquirit punts de vellesa no siguin actius. En l'actualitat, la CASS té oberts 152.155 expedients, dels quals 92.453 corresponen a persones amb punts adquirits i que no són actives ni pensionistes.

En el quadre següent es reflecteix l'evolució de la branca vellesa.

D'una primera anàlisi pot semblar que les reserves que té acumulades la CASS són suficients per fer front als seus compromisos. Tenint en compte que a banda dels actius de la CASS hi ha un important nombre de passius, corresponents als drets que estan adquirint tots els cotitzants, la situació no és tan favorable. Si considerem que la CASS està en un règim de capitalització, veiem que el fons acumulat és insuficient per cobrir els compromisos de pagament de pensions. El sistema disposa de reserves, però manca de solvència a termini mitjà, segons consta en la projecció actuarial realitzada els anys 1996 i 2001 per BBVA Consultores. Segons aquest estudi, si es continua amb el sistema actual, l'any 2013 els pagaments als pensionistes seran superiors als ingressos per cotitzacions de vellesa i l'any 2037 els pagaments equivaldrien a quatre vegades l'import dels ingressos i deixaria d'haver-hi la reserva mínima necessària per fer front als pagaments de les pensions.

Hi ha qui opina que, malgrat els augments de la despesa dels darrers anys, el sistema de seguretat social no ha de tenir problemes financers que en demanin un replantejament del funcionament o de les formes de finançament. Entenem que això seria cert en el cas que es considerés que el sistema és de repartiment, ja que la base d'aquest sistema són les transferències intergeneracionals, és a dir, que els actius d'avui paguin cotitzacions per finançar les pensions dels jubilats actuals, a canvi de la promesa que els actius futurs paguin les seves.

Evolució despeses branca vellesa

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Vellesta (principal + in/vell)	14,80	16,33	17,70	19,21	20,63	22,00	23,89	25,405	27,473
Nombre mensual de pensions /N)	3.570	3.845	4.113	4.400	4.626	4.871	5.114	5.310	5.626
Import mitjà (IM)	350,60	353,92	358,65	363,91	371,60	376,40	389,20	398,60	406,93
Viduïtat	1,38	1,54	1,78	2,00	2,27	2,64	3,10	3,462	3,829
Nombre mensual de pensions /N)	739	806	890	965	1.058	1.178	1.319	1.419	1.528
Import mitjà (IM)	155,40	160,10	166,88	172,50	179,26	187,02	195,98	203,40	208,84
Orfenesa	0,02	0,03	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05	0,054	0,054
Nombre mensual de pensions /N)	129	134	146	156	160	166	174	169	176
Import mitjà (IM)	17,35	17,79	19,52	21,07	22,91	25,13	25,04	25,73	25,76

Voler mantenir un sistema de pensions basat principalment en el repartiment, pot significar posposar-ne la fallida, de la mateixa forma que si es tractés d'un crèdit bancari intergeneracional.

Propostes de futur

Per garantir la viabilitat del sistema de pensions, entenem que és necessari efectuar modificacions en la legislació de la CASS que incloguin, entre d'altres, els aspectes següents:

- Afiliació obligatòria amb caràcter general per tal que el sistema tingui major estabilitat i perquè entre tots els afiliats es contribueixi a suportar els elements de redistribució.
- Establiment d'un sistema de pensions basat principalment en la capitalització i repartiment només en els casos de pensions d'invalidesa passades a vellesa i en pensions de reversió.
- Actualització progressiva del factor de conversió del valor de compra i el de venda dels punts d'acord amb l'esperança de vida, que avui supera els 80 anys, augmentant el tipus de cotització per tal que en el futur no es redueixi la taxa de substitució de la pensió de jubilació respecte del salari en actiu.
- Establiment d'uns períodes mínims de cotització.
- Modificació del sistema d'atorgament de pensions de reversió, tant per les de viduïtat com per les d'orfenesa.

Conclusió

Els canvis demogràfics han incidit de forma substancial en el sistema de seguretat social andorrana, especialment en el sistema de pensions de vellesa, i és evident que es fa necessari un canvi legislatiu per tal d'adaptar la normativa de la seguretat social a l'Andorra d'avui i poder garantir la viabilitat econòmica i operativa d'un sistema que ha funcionat satisfactòriament durant molts anys, però que cada cop mostra més limitacions.

L'avantprojecte de llei que el Govern ha redactat preveu mesures a fi de donar solució a les qüestions plantejades i és desitjable que aquest text, amb les millores que cregui convenientes el Consell General, s'aprovi i que en els millors

terminis puguem disposar d'una nova legislació que permeti preservar un sistema de seguretat social de qualitat com el que hem tingut fins ara.

Joaquima Sol i Ordis

Economista i directora general de la Caixa Andorrana de Seguretat Social

PRINCIPIS PROGRAMÀTICS EN TEMÀTICA AMBIENTAL DEL CENTRE DEMÒCRATA ANDORRÀ PER A UN BON ORDENAMENT I CREIXEMENT DEL PAÍS

Antoni Riestra i González de Ubieta

Introducció: la Constitució, la llei marc

El 14 de març de 1993, i per primer cop en la seva història, el Principat d'Andorra es donava una Constitució. Dos articles d'aquesta carta magna són particularment interessants de cara a la temàtica que avui ens reuneix: el creixement i la sostenibilitat.

L'article 1.1, que estipula que «Andorra és un Estat independent, de Dret, Democràtic i Social», és a dir, un estat subjecte al dret, basat en la sobirania popular i compromès en la promoció del benestar de la societat, especialment dels sectors menys afavorits. Només podrem gaudir d'estabilitat política i de sostenibilitat si els poders públics conformen la societat a través de la seva participació a la producció i a la distribució de béns, tot i assegurant determinats serveis o prestacions que garanteixin als ciutadans un determinat mínim vital.

l'article 31, que precisa que l'Estat té la funció de «vetllar per la utilització racional del sòl i de tots els recursos naturals amb la finalitat de garantir a tothom una qualitat de vida digna i de restablir i mantenir, per a les generacions futures, un equilibri ecològic racional en l'atmosfera, l'aigua i la terra, i de defensar la flora i la fauna autòctones».

És clar que la intenció de la Comissió Constituent era fer d'Andorra un país modern i respectuós amb el medi ambient. Per això, i a més d'altres obligacions generals imposades als poders de l'Estat, va preveure el respecte al medi ambient en benefici de tothom.

Deu anys després de l'aprovació de la nostra Constitució, però, ens trobem amb un buit alarmant quant a legislació ambiental i a normativa social, donada la gran reticència que hi ha hagut a legislar en aquestes matèries, i podem dir que l'eina legislativa més important, quant a la regulació i a l'ordenament del territori, és a dir, al nostre creixement, és la Llei del sòl, una llei molt discutida i criticada, a la qual hem d'afegir altres instruments de tipus reglamentari.

Desenvolupament urbanístic

Si parlem de la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme, del 29 de desembre de 2000, més enllà de la unanimitat a creure que el país s'havia de dotar d'una llei en aquest sentit, direm que la que fou finalment aprovada no respon a les finalitats recollides en el seu preàmbul ni en la Constitució. El seu articulat incorpora aspectes perjudicials per a un desenvolupament harmoniós, equilibrat i sostenible, i provoca, a curt, a mitjà i a llarg termini efectes directes i indirectes nocius per a aquest desenvolupament. És per això que apostem per la seva modificació encara que caldrà ser molt prudents i aglutinar el màxim consens possible per modificar una llei decisiva i clau per al nostre creixement i el nostre futur.

El nostre creixement urbanístic ha passat de ser moderat i d'estar en mans de gent del país amb l'únic objectiu de crear un patrimoni familiar a ser galopant i trobar-se en mans de promotors immobiliaris que canalitzen grans quantitats de diners incerts i que fan del concepte de valor patrimonial un simple valor mercantil. La Llei del sòl no ha sabut frenar aquesta dinàmica i s'ha acontentat a acompanyar-la, sense canviar-la ni adaptar-la al que realment volem o necessitem.

Recordem, d'aquesta llei i de les seves circumstàncies d'aprovació, que va ser promoguda per una majoria parlamentària conservadora i directament inspirada en la normativa urbanística catalana, especialment en el Decret legislatiu 1/1990, del 12 de juliol, i de les previsions normatives que han donat lloc, a Catalunya, a la vigent llei d'urbanisme 2/2002, del 14 de març, i que és una llei que manifesta una important desconfiança envers els comuns que són els òrgans que, per motius de competències, haurien d'aprovar i gestionar en definitiva els respectius plans d'urbanisme.

A grans trets, podem dir que el que fa la Llei del sòl és declarar tot el sòl comunal no edificable (el 90 % de la superfície del país) i declarar la resta de sòl, s'entén privat, totalment urbanitzable llevat de determinades zones de risc, ja sigui de manera directa (sòl urbà consolidat), ja sigui de manera indirecta (sòl urbanitzable a través de l'aprovació de plans parcials i especials). A la pràctica, això comporta que els comuns no poden determinar el seu creixement a través dels successius plans d'ordenació, segons criteris objectius i racionals de desenvolupament, i s'han de limitar a distingir en aquest primer Pla d'ordenament i urbanisme parroquial (POUP) el sòl urbà consolidat i el sòl urbanitzable, superposant-hi, això sí, una xarxa viària suficient i degudament comunicada que, al nostre entendre, és l'aportació més significativa, conjuntament amb la necessària reparcel·lació inherent als plans parcials i a la regulació de la cessió d'espai públic per a equipaments.

Voldríem fer menció aquí de determinats plans d'urbanisme que incorporen la classificació de sòl urbanitzable de desenvolupament diferit. La majoria dels analistes coincideixen a apuntar que aquesta classificació del sòl, per bé que figura en el Reglament urbanístic, és contrària a la llei. En aquest supòsit, i per evitar aquesta possible situació litigiosa, es poden preveure dos tipus d'actuacions: o bé no incloure la figura del sòl urbanitzable de desenvolupament diferit en les aprovacions definitives dels plans, o bé aprovar una llei en què s'inclougui aquesta figura, tal com ho ha reclamat darrerament el Comú d'Ordino. En aquest últim cas, però, què passarà amb els altres comuns que, per prudència planificadora i per respecte a la llei, no van incloure aquesta figura dins dels seus plans d'urbanisme? Podria aquesta proposta de modificació situar una parròquia en una situació diferent o privilegiada respecte de les altres?

Un altre aspecte del redactat de la Llei que entenem que és contrari a l'equilibri racional dels recursos preconitzat per la Constitució és la garantia urbanística que sembla ser sempiterna i sense caducitat i que els comuns han de concedir, durant els sis anys mínims de vigència del primer POUP, als propietaris integrants d'una unitat d'actuació que tingui aprovat el seu pla parcial. A la pràctica, això comportarà una hiperactivitat durant els propers anys, en previsió de l'aprovació d'un màxim de plans parcials, que només beneficiarà els iniciats, els sectors més especuladors i els grans propietaris i perjudicarà els petits propietaris i la majoria de ciutadans d'aquest país.

Una hiperactivitat que s'afegirà a la que van propiciar els successius anuncis de moratòria d'edificació, finalment aprovada el 23 de maig de 2003 amb el Decret relatiu a la suspensió de llicències d'obres d'edificació, però tan llargament proclamada que va donar peu a la tramitació, i a la posterior aprovació, d'un sostre edificable per al conjunt del país absolutament desproporcionat i que invalida fins i tot moltes de les previsions dels diversos POUP actualment en curs d'aprovació.

Aquesta bogeria edificativa, criticada fins i tot per la pròpia Associació de Constructors, amb uns nivells mai assolits anteriorment al país ni tan sols en el seu període de creixement més actiu, ha coincidit amb l'afluència de capitals exteriors a nivells insospitats, ja que durant els cinc o sis últims anys s'han incrementat les fidúcies i s'ha afectat directament el creixement salvatge i insostenible que sofreix el nostre país. És evident que, per garantir un creixement sostenible, és necessari i imprescindible controlar rigorosament l'especulació immobiliària. L'entrada massiva de capital estranger en aquest sector, a frau de llei, mitjançant prestanoms i societats fiduciàries, provoca un creixement desmesurat que alhora provoca una forta inflació i una explosió del preu de venda o de lloguer de l'habitatge i dels establiments comercials, la qual cosa impossibilita l'assentament dels ciutadans que viuen i treballen al nostre país. Els plans d'urbanisme, en el supòsit de la seva realització rigorosa, únicament poden garantir el creixement ordenat, preservant al mateix temps els espais públics necessaris. Entenem que no podran controlar ni incidir en el control d'un creixement sostenible. Amb la Llei del sòl actual, s'accelerará encara més el creixement desenfrenat dels últims anys, amb el fi de garantir l'edificabilitat dels sis primers anys, creant encara més desigualtats i injustícies i amb un absolut descontrol o despreocupació de l'Administració central per la implantació de societats amb capital estranger al país, en contra de la legislació vigent i del propi article 32 de la nostra Constitució que precisa que l'Estat ha d'intervenir en l'ordenació del sistema econòmic, mercantil i financer per assegurar un desenvolupament equilibrat de la societat i del benestar general.

Sembla que aquest Govern liberal, amb la complicitat de sectors econòmics influents, ha estat més preocupat a donar garanties als inversors estrangers que no pas a garantir les condicions d'adquisició o d'ocupació d'un habitatge digne a la majoria de ciutadans d'Andorra (article 33 de la Constitució) i garantir, a més, el restabliment i el manteniment, per a les generacions actuals i futures, d'un equilibri ecològic racional (article 31 de la nostra Constitució).

Els efectes immediats de tot plegat ja són clarament apreciables: una inflació galopant del preu de l'habitatge, un país enterament en obres durant tot l'any amb la consegüent pèrdua d'atractiu, un gran nombre d'hipoteques domèstiques i endeutament familiar per a l'adquisició d'un habitatge que impliquen unes condicions de precarietat dins la cèl·lula familiar i que afecten la qualitat de vida en general, una minva de l'exercici dels drets de propietat i de la llibertat d'empresa a causa d'una lentitud excessiva de la tramitació i aprovació dels POUP, sense oblidar la degradació del paisatge, la contaminació de l'atmosfera i de les nostres aigües, els problemes dels abocadors de runes i residus, etc.

Els efectes a curt termini se situen en un marc més ampli. En un país com Andorra, sense cap tipus de cultura urbanística, s'obliga els comuns a dotar-se d'una infraestructura tècnica feixuga i costosa (que fins ara, si més no, era compartida amb l'Administració central, que era la instància última de tramitació i aprovació de les llicències d'obra), poc congruent amb els recursos humans i tècnics que posseeixen la majoria de comuns.

Tenint en compte que els comuns, per competència, també han de dur a terme, entre altres tasques, la separació d'aigües brutes i pluvials, una inversió difícilment suportable per a l'economia de gairebé tots els comuns a menys que se'ls doti de potestats financeres més importants, coincidirem a diagnosticar un desequilibri entre les obligacions del Govern i dels comuns d'Andorra i un futur, a curt termini, si més no incert.

D'altra banda, és previsible que l'aplicació de la Llei del sòl conegui dificultats en la fase d'execució del planejament, degut a la manca de registres públics (Registre de la propietat, Cadastre, Registre de solars) i a la manca d'entitats urbanístiques col·laboradores (junes de compensació, juntes de conservació, associacions administratives de propietaris, etc.). Tot això hauria d'entorpir l'execució dels processos de gestió urbanística i, bàsicament, els processos de reparcel·lació dels propietaris.

I, tot plegat, sense integrar una reflexió, necessària, sobre quin país volem, per a quanta gent i de quin volum de recursos naturals disposem (aigua, electricitat...) per dur a terme aquest desenvolupament. Reflexió que també hauria d'abastar la creació de noves línies de finançament de l'Estat per permetre una corresponsabilitat fiscal de les administracions segons les seves competències,

i dotar el país d'infraestructures que fossin congruents amb la seva realitat i amb les perspectives de desenvolupament.

Apostem, per tant, per la modificació de la Llei del sòl i la intervenció de l'Estat per aturar les grans entrades de capital estranger mitjançant societats fiduciàries contràries al nostre sistema legal i poder així regular conscientment el nostre creixement. Caldrà ser prudents a l'hora de presentar modificacions a la Llei del sòl i aglutinar el màxim consens de tots els agents directament i indirectament involucrats. És aquest un tema molt complex i que requereix una anàlisi global.

Parlem ara de l'avaluació de l'impacte ambiental, és a dir, del Reglament per realitzar treballs o activitats que modifiquin l'estat actual del terreny, una de les eines reglamentàries que incideixen sobre aspectes ambientals. El que fa aquest reglament és dificultar la tramitació de projectes, atès que estableix una sistemàtica idèntica per a qualsevol projecte, tingui la mida que tingui. Sembla que es tracti, sobretot, de donar una bona consciència a l'Administració i eximir-la d'un màxim de responsabilitats, que es traslladen aleshores als diferents actors del procés d'edificació. Sigui com sigui, el text no pren en consideració la protecció del medi ambient, com ho hauria de fer una veritable Llei d'avaluació d'impacte ambiental a favor de la qual apostem des del CDA. Segons nosaltres, aquesta llei hauria de ser, d'una banda, una eina preventiva contra l'agressió de determinats treballs sobre el terreny i, d'altra banda, el mitjà per poder rebutjar aquells treballs susceptibles de tenir un impacte negatiu sobre l'ecosistema i la salut ambiental i, concretament, sobre la salut i la qualitat de vida del ciutadà.

Parlar de salut ambiental, d'aire, d'aigua o de sòls no és parlar de temes d'ecologia, de creixement o de desenvolupament, sinó de temes que incideixen directament sobre la dignitat i els drets humans.

Contaminació atmosfèrica

Al nostre país, hi ha zones amb una alta contaminació atmosfèrica i situacions alarmants que requereixen una ràpida intervenció. La desídia de les administracions comunals i nacional encoratja aquesta manera de fer i d'actuar d'empreses i particulars, en perjudici de la salut pública.

L'any 1985, abans que la Constitució entrés en vigor, va ser aprovada una llei marc sobre contaminació atmosfèrica i sorolls, una llei avui dia totalment desfasada i que proposem modificar i adaptar per a la propera legislatura. D'aleshores ençà (aviat farà vint anys), però, la societat civil i alguns partits polítics han demanat el reglament d'aplicació d'aquesta llei, reglament aprovat fa pocs mesos. El propi executiu ja va detectar i apuntar aquesta urgent necessitat quan, el 1999, va dissenyar el Pla d'acció nacional d'entorn i salut, resultat del Diagnòstic de la situació sobre l'entorn i la salut al Principat d'Andorra dels anys 1995-1997. Avui, encara que tenim aquesta recent reglamentació necessària perquè el ciutadà disposi d'una eina legal per garantir un aire saludable i una qualitat de vida, trobem a faltar sobretot l'aplicació d'aquest reglament per part de l'Administració, és a dir, la feina d'inspecció i de control i el compliment de tot el contingut del reglament. Cal que, dins el marc legal, l'Administració vetlli activament per fer complir aquest reglament.

Fa anys que el CDA reclama aquesta reglamentació i, sobretot, la seva aplicació, juntament amb l'elaboració d'un inventari nacional d'emissions contaminants a l'atmosfera, temporals o no, i amb la instauració urgent d'una xarxa de control de la contaminació atmosfèrica, els resultats de la qual haurien de ser totalment públics i en temps real (dret a la informació ambiental) per poder determinar la qualitat de l'aire de les zones actualment molt degradades i que constitueixen un veritable perill potencial per a la salut humana (nuclis d'Andorra la Vella i Escaldes, Santa Coloma).

L'any 2000, el Departament de Medi Ambient del nostre Govern liberal ja es va fixar com a prioritària aquesta xarxa de control de la contaminació atmosfèrica. Avui dia només disposem d'un punt fix de mesura de la contaminació, recentment inaugurat a Escaldes-Engordany, i d'una deficient i arcaica unitat mòbil que fa anys que roda per Andorra sense recollir dades fiables degut al seu mal funcionament.

Aquesta informació pública, i a l'abast de tots els ciutadans, juntament amb una legislació clara i restrictiva són els principals reptes a favor dels quals apostem des del CDA per a la propera legislatura.

Pel que fa a la nova planta incineradora de residus, caldrà realitzar un model de dispersió dels pocs o molts contaminants que aquesta instal·lació és susceptible d'emetre en el futur. En base a aquest estudi, haurem d'avaluar la perillositat

de la planta a mitjà i a llarg termini i, juntament amb un estricte control de mesura de contaminació a la zona, prendre les decisions necessàries. Per la nostra banda, considerem molt perillós que una instal·lació d'aquest tipus sigui gestionada per mans privades, amb els problemes derivats de l'opacitat de cara al ciutadà i a la pròpia Administració, sobretot pel que fa a les dades d'emissions i de funcionament de la planta. Per això ens comprometem des del CDA a estudiar la possibilitat de poder rescatar el nou forn incinerador d'Andorra la Vella de les mans privades en què es troba i fer-lo públic com a garantia de transparència i de confiança per al ciutadà.

Paral·lelament, i a mitjà termini, cal apostar per la disminució i el reciclatge dels nostres residus a fi i efecte de reduir la incineració a la nova planta incineradora fins a la mínima expressió. Tant en el si de la societat civil com al CDA pensem que és un objectiu lloable, desitjable i possible.

Un altre tipus de contaminació atmosfèrica és la de tipus físic, concretament la de les ones electromagnètiques. La telefonia mòbil a Andorra, com també a altres llocs del planeta, ha experimentat un augment exponencial que ha implicat la instal·lació de multitud de fonts de radiacions artificials, és a dir, d'antenes de telefonia. És cert que no hi ha estudis fiables que demostrin que la freqüència i l'energia utilitzades en els actuals sistemes de telecomunicacions puguin perjudicar la salut humana. Però tampoc hi ha estudis clars ni concloents que hagin pogut demostrar el contrari. Sí que hi ha, per contra, un rebuig legítim dins la societat civil a acollir antenes de telefonia en llocs sensibles com són barris residencials, col·legis, hospitals, residències, etc. Per aquest motiu, i per guiar veritablement l'acció política sota el principi de precaució, lluitarem per aconseguir eliminar d'aquestes zones aquest tipus d'antena. Un dels casos que més preocupa la població d'Andorra és la ubicació d'una nova antena de telefonia al costat del Col·legi Janer i de l'Escola Andorrana al bell mig del barri residencial de Santa Coloma.

L'energia d'una ona electromagnètica i el seu potencial perjudicial disminueixen a mesura que ens allunyem del punt emissor, com també succeeix amb qualsevol tipus de focus contaminant; per això trobem inacceptable la ubicació d'aquests focus contaminants prop de zones sensibles o habitades.

Abocadors

La gran majoria de runes d'obra que es generen al país van a parar a abocadors de Catalunya, en base a acords entre Andorra i el país veí, ja que el nostre territori no disposa d'instal·lacions suficients d'aquestes característiques. Per això, des del CDA, proposem per a la propera legislatura un esforç extraordinari per dotar el nostre país d'abocadors per a runes de titularitat i de gestió pública i demostrar la nostra capacitat d'autosuficiència, tendint al màxim a la seva reutilització; una manera de lluitar contra els abocaments il·legals i no controlats de runa a la muntanya, als rius i a terrenys privats.

Creiem que és vital invertir en treballs d'acondicionament dels abocadors clausurats o en fase de pròxima clausura. Uns treballs que permetin deixar segellades aquestes zones, lliures de possibles filtracions susceptibles de posar en perill la qualitat de les aigües superficials i del subsòl. També serà necessari realitzar tots els treballs d'embelliment i de repoblació vegetal de la zona. No oblidem que, a l'origen, molts abocadors del nostre país no eren controlats, amb el consegüent risc actual per a la salut pública i per al medi ambient.

Paral·lelament, apostem per un esforç extraordinari de control i inspecció permanent que assegurí la no proliferació de qualsevol tipus d'abocador incontralat o no autoritzats.

Pel que fa a la possibilitat d'exportar residus a altres països, i ens referim concretament a l'exportació de residus incòmodes o perillosos com ara cendres i escòries, fóra bo no crear-nos una dependència perillosa amb un únic país. Per això proposem ampliar els convenis d'exportació i tractament d'aquests residus amb els països d'Espanya i França. Encara que apostem per l'autosuficiència, hem de reconèixer que per qüestions tècniques i econòmiques no podem tenir una planta adequada per tractar, emmagatzemar o aprofitar aquests residus.

Aigües

El nostre problema de l'aigua prové principalment de tres factors: l'augment de la població a Andorra (ens poden arribar a visitar prop de deu milions de turistes l'any), la relació pràctica entre desenvolupament i contaminació i l'augment de la nostra demanda d'aigua, de les més elevades del món.

Des del CDA, apostem decididament a favor del Pla de sanejament de les aigües que fou elaborat l'any 1996 i la realització del qual porta, avui dia, un retard de gairebé tres anys. Hi apostem amb l'objectiu, sempre que els set comuns del país es comprometin, d'aconseguir arribar a finals de la propera legislatura havent completat la totalitat o la gran majoria de les xarxes de distribució i separació d'aigües pluvials i aigües brutes per dur aquestes últimes a les depuradores actualment en fase de construcció (Canillo) o de proves (Sant Julià i la Massana –Anyós–), i havent desenvolupat els sistemes de depuració autònoms en aquelles poblacions que no podran estar connectades a la xarxa de col·lectors.

Apostem per donar la màxima celeritat a aquest Pla de sanejament per al qual serà necessari dotar els comuns de noves vies de finançament. Per tant, caldrà parlar d'ecotaxes i, sobretot, de corresponsabilitat fiscal per als comuns.

L'executiu ha parlat amb els diferents comuns d'executar totes les respectives obres en un termini d'entre cinc a deu anys. Nosaltres creiem insostenible allargar deu anys encara aquesta situació. Serà necessari buscar el consens entre el Govern i els comuns, com també noves vies de finançament, i realitzar la construcció del col·lector general i de les xarxes comunals en un termini màxim de cinc anys.

Apostar a favor de la qualitat dels nostres rius no pot quedar únicament a evitar altes concentracions de contaminants fisicoquímics. La recuperació i la conservació dels nostres rius passa per impedir els danys al conjunt de la ribera i, sobretot, a la seva vegetació. Les canalitzacions dels rius, els treballs de construcció sobre els seus llits, els moviments de terres, etc., en provoquen la pèrdua de les característiques i funcions naturals, com ara la depuració o l'amortiment dels danys que puguin produir les pujades brusques del cabal d'aigua. L'any 1999, el Departament de Medi Ambient ja va encarregar un estudi sobre vegetació de ribera a Andorra. L'equip de treball va concloure que l'estat de la vegetació de ribera era deficient i solament van poder interpretar la vegetació potencial a partir dels pocs retalls que en restaven en un estat més o menys natural. El mateix equip de treball va afirmar que en pocs anys, si continuava aquest ritme de degradació, seria impossible realitzar un estudi d'aquest tipus. Les canalitzacions dels rius, a més de matar-los i donar una imatge turística negativa, eviten la circulació normal dels aqüífers cap al riu amb el risc que suposa la variació incontrolada de l'alçada d'aigua en aquests punts. Per això, cal

protegir les riberes dels rius i restaurar-les, com més aviat millor, amb replantacions i proteccions vegetals.

Nosaltres proposarem que es realitzin estudis seriosos d'impacte ambiental per a qualsevol obra que es vulgui executar sobre el riu i que sigui susceptible de perjudicar-lo.

Ens preocupa especialment la problemàtica relacionada amb l'abastament d'aigua potable a la població andorrana, tant pel que fa a la qualitat com a la quantitat. Segons informes interns d'alguns comuns, al llarg de l'any, i sobretot en temporades de màxima afluència turística, l'abastament d'aigua a la població es veu molt seriosament amenaçat a causa de l'altíssim consum i dels relativament pocs dipòsits d'aigua potable de què disposem.

Cal complir i fer complir la Llei general d'aigües, que obliga els comuns a disposar de suficients recursos d'aigua. Paral·lelament, i des del Govern, hem de dissenyar un Pla estratègic nacional que motivi els comuns a preveure aquestes actuals i futures necessitats d'aigua potable a cada una de les set parròquies, i fer per manera que actuïn en conseqüència. Això ens hauria de dur a planificar i assegurar aquest recurs bàsic i evitar mesures de restricció d'aigua a les quals perillosament ens aboquem si continuem amb aquesta pràctica de la improvisació del dia a dia. No es pot donar carta blanca, sense mesura, a noves urbanitzacions o autoritzar milers de nous llits sense la deguda previsió i planificació de la disponibilitat de, per exemple, l'aigua.

Respecte de la qualitat de l'aigua, per bé que existeix un Reglament d'aigües de l'any 1996, caldria una feina extraordinària d'inspecció i de control de la qualitat de les aigües per aplicar eficientment aquest reglament; potser una de les nostres mancances, tant pel que fa a les xarxes públiques com privades. Hem de recordar que les possibles filtracions d'una conca contaminada com la de la Valira, o aquelles que resulten dels abocadors, controlats o incontrolats, com també les activitats agràries, industrials o perilloses al nostre territori, poden contaminar dipòsits o fonts d'aigua destinades al consum humà. No disposem de cap estudi sobre l'estat de contaminació dels nostres dipòsits o de les nostres reserves subterrànies d'aigua. Amb el creixement del país, cada dia creix el risc de contaminació dels punts de captació d'aigua que no només caldria incrementar en nombre, sinó dotar-los legalment d'un perímetre de seguretat que eviti possibles contaminacions.

Un exemple conegut dels riscos viscuts pel que fa a la qualitat de l'aigua és el d'un dels dipòsits d'abastament d'aigua potable de la parròquia d'Andorra la Vella situat, actualment encara, a la zona qualificada de màxima contaminació per dioxines i metalls pesants derivats de l'antiga planta incineradora, sense oblidar els diversos brots de gastroenteritis viscuts per turistes i gent del país. L'aigua és un recurs destinat al consum humà; per això calen unes mesures de control i de prevenció especials, com també una inversió en la millora dels sistemes de sanejament que evitin situacions com les viscudes aquests anys passats

Al nostre país, el consum d'aigua per persona és un dels més alts del món. Per això, caldrà una modernització de les xarxes de distribució d'aigua a fi d'evitar-ne pèrdues en la distribució i, alhora, incidir sobre el consumidor amb veritables campanyes d'educació i de conscienciació que puguin representar un canvi d'hàbits en el consumidors.

Des del CDA creiem que l'aigua ha de ser un servei públic; per això ens oposem a la seva privatització.

Espais protegits

La funció natural de protecció dels boscos davant d'inundacions, moviments de terres, esllavissades, caiguda de blocs, allaus, depuració de l'aire, etc. és inqüestionable. És el motiu pel qual cal establir un sistema de vigilància nacional que promogui l'acció comunal per al seu bon estat de conservació i, alhora, potenciar les múltiples funcions dels boscos: base dels sistemes naturals, atractiu paisatgístic, funció educativa i cultural, científica, esportiva i d'esbarjo i, per descomptat, l'aspecte econòmic d'una explotació forestal sostenible que n'asseguri la neteja i conservació.

Per aconseguir la conservació i l'aprofitament dels boscos i l'exportació de la fusta cal establir un Pla de gestió forestal i un sistema de certificació de la fusta.

Apostem per la declaració de la vall del Madriu com a bé d'interès cultural i entenem que se l'ha de dotar d'un marc legal que en defineixi els usos i la protecció.

Legislació ambiental i accions per a un ambient saludable

Com ja es va recollir a les sisenes Jornades de la Societat Andorrana de Ciències de l'any 2000, de títol *Pol·lucions... solucions?*, la ministra de Medi Ambient i Agricultura reconeixia el gran buit legislatiu del nostre país en matèria ambiental. Durant aquelles jornades, es va insistir en què l'adopció i l'aplicació d'unes mesures legislatives fortes i adequades haurien de permetre prevenir i lluitar contra les agressions al medi i, aleshores, es va afirmar que el Ministeri estava redactant aquestes normatives necessàries, susceptibles de regular les obligacions dels que contaminen i els drets dels ciutadans a gaudir d'una qualitat de vida òptima. A mitjan 2004, encara no hem pogut veure aquest treball redactat, que estaria fet en base a les últimes actuacions de la Unió Europea. Des del CDA prenem aquest compromís i redactarem aquest conjunt de normes que doni al ciutadà les eines legals i la protecció per viure en un entorn digne.

Apostem per la profunda reflexió i per l'atreviment a assumir totes les normatives europees en medi ambient que siguin aplicables al nostre país i que ens comportin la necessitat de tendir a paràmetres estàndards de qualitat ambiental amb el consegüent benefici per a la salut ambiental i el desenvolupament nacional sostenible.

Apostarem pel disseny d'ecoauditories adaptades a cada sector productiu, a fi de poder produir utilitzant menys recursos i generant menys contaminació.

Les empreses que apostin a favor de la salut pública i ambiental, i que incorporin mesures correctores de la contaminació al seu procés productiu, formaran part d'un registre públic d'empreses i entitats amb beneficis fiscals i prioritat en tota contractació pública. Pensem que a més de ser rigorosos, durs i exigents amb aquells que contaminen (sancions i penes fiscals), cal afavorir aquells que inverteixen en la seva empresa per protegir l'entorn i el medi ambient. Per tant, apostem per la internalització dels costos i beneficis ambientals en els processos de producció i de prestació de serveis, com també per exigir a les empreses responsabilitats per danys al medi ambient.

Creiem necessària una figura impositiva com l'ecotaxa, que serveixi per cobrir els costos dels serveis de neteja i d'higiene ambiental, tractaments i depuracions de les aigües, recollides i tractaments de residus. Pensem, però, que ha de ser una taxa variable en funció de la generació de residus i, per tant, una eina de

conscienciació ciutadana i de penalització davant del malbaratament dels recursos i de la generació excessiva de residus. Aquesta figura ha de representar una nova via de finançament per als comuns, perquè puguin exercir les seves competències de tipus ambiental.

Cal apostar a favor de l'aïllament tèrmic dels habitatges i dels edificis i exigir inversions en energies renovables, especialment la solar, com també revisar i actualitzar els sistemes de calderes i calefaccions, industrials i domèstiques, a l'origen de gran part de la contaminació atmosfèrica a l'hivern.

Quant al transport, ens proposem dissenyar un pla nacional per promoure el transport públic o, si més no, buscar alternatives reals per minimitzar l'ús del vehicle privat i controlar i sancionar, a través de la ITV, els vehicles més contaminants.

L'opinió pública i l'exigència moral de la societat acostumen a avançar-se a les accions polítiques, sobretot en qüestions ambientals; per això creiem necessari crear un òrgan assessor, de consulta i participació en matèria de medi ambient, en què participin associacions cíviques i entitats públiques i privades que estiguin relacionades amb la sensibilitat ambiental i que s'hi involucrin.

Antoni Riestra i Gonzàlez de Ubieta

Bioquímic, professor de secundària a l'Institut Janer i coordinador del comitè local d'Andorra la Vella del Centre Demòcrata Andorrà

LA NORMA CONSTITUCIONAL I LA SOSTENIBILITAT

Maite Bourgeaud i Iza

La sostenibilitat constitueix un desafiament per als estats i les organitzacions que promouen el desenvolupament i significa l'assumpció de l'ètica, la coherència i la transparència en els processos dels pobles per assolir els seus legítims objectius de viure en pau, amb dignitat, seguretat i prosperitat i en el compromís de llegar aquestes mateixes condicions de benestar a les generacions futures.

Andorra té assumit aquest compromís i ho manifestà de la forma més solemne quan aprovà sobiranament la seva Constitució el 14 de març de l'any 1993.

Ho féu ja en el Preàmbul de la seva carta magna amb, entre d'altres, les següents paraules:

«Amb la voluntat d'aportar a totes les causes comunes de la humanitat la seva col·laboració i el seu esforç, i molt especialment quan es tracti de preservar la integritat de la Terra i de garantir per a les generacions futures un medi de vida adequat.»

Més endavant, la voluntat constitucional del Preàmbul es ratifica i es concreta de forma contundent i inequívoca en l'articulat que el segueix.

Així, l'article 31:

«És funció de l'Estat vetllar per la utilització racional del sòl i de tots els recursos naturals, amb la finalitat de garantir a tothom una qualitat de vida digna i de restablir i mantenir per a les generacions futures un equilibri ecològic racional en l'atmosfera, l'aigua i la terra i de defensar la flora i la fauna autòctona.»

És clar, doncs, el mandat de reorientar l'actuació humana, en constatar la magnitud dels perills que els comportaments depredadors comporten per garantir als qui ens succeeixin un lloc adequat, preservant terra, aire, aigua, animals i plantes.

Es tracta de legislar, com així ja es venia fent de forma preventiva, regulant l'aprofitament dels recursos naturals, la preservació dels ecosistemes, la caça de les espècies animals i vegetals que poblen el nostre Principat i evitant la contaminació de l'aire que respirem, la terra que trepitgem i els rius que recorren les nostres valls. En aquest sentit, la Llei d'agricultura i ramaderia de l'any 2000, la Llei de tinença i protecció d'animals del 1998, la d'espècies protegides del 1989, la de creació de la secretaria de Medi Ambient del 1995, la Llei de caça del 2000 i els seus successius decrets reguladors per temporades, les de pesca, les reguladores de la contaminació acústica, les relatives a la contaminació per dioxines de l'any 2000, la Llei d'ordenació dels gasos combustibles del 2000 i el Reglament del 2003, la de creació de la secció d'higiene ambiental de salut pública del 1995 i tantes més.

Es tracta també de legislar en matèria d'investigació i desenvolupament científic i tecnològic per permetre una més fàcil i més sàvia utilització dels béns que la naturalesa posa al nostre abast, com es plasmà, per exemple, en el Reglament d'ajut a la recerca i desenvolupament agrari del 2003.

Significa ordenar «de forma previsora i protectora» per regular l'activitat urbanística i la construcció amb l'objectiu d'aconseguir el «creixement harmoniós i ponderat dels nuclis d'activitat i d'habitatge juntament amb les infraestructures, els equipaments i els serveis inherents a aquest creixement i al benestar general», tal com podem llegir en l'exposició de motius de la Llei general d'ordenació del territori i urbanització aprovada pel Consell General el 29 de desembre de 2000.

I comporta la necessària regulació de les sancions dels comportaments irresponsables, unes de caràcter administratiu i d'altres de caràcter penal. Així, l'article 260 del Codi Penal sanciona fins a vuit anys i la reparació, en la mesura del que sigui possible, dels danys causats a l'entorn, l'incendi d'un bosc.

Però la necessària preservació de l'escenari físic on discorre la vida humana mai no constituirà un llegat suficient per a les futures generacions i per això

la Constitució ens mana crear les condicions necessàries perquè la vida dels nostres descendents sigui adequada.

I, què és una forma de vida adequada? Ho és aquella en la qual els éssers humans viuen de forma digna, amb accés a l'educació, al treball i a la vivenda, a la salut, a la igualtat d'oportunitats, en el respecte a les diferències, en la llibertat, en la justícia i en la pau.

Per això, la Constitució andorrana incorpora al més alt rang normatiu la Declaració universal dels drets humans (art. 5) que estableix l'obligació de l'Estat «de garantir aquests drets i poder intervenir i ordenar un sistema per al desenvolupament equilibrat de la societat i el benestar general» i reconeix i garanteix la dignitat humana (art. 4).

Ens recorda la carta magna en aquests preceptes que homes i dones, beneficiaris que som i constructors essencials del desenvolupament econòmic, mereixem, i hem d'obtenir de l'Estat, educació (art. 20), salut (art. 30), habitatge i condicions de treball (articles 18 i 21) dignes que evitin l'explotació entre les pròpies persones.

D'ací la producció legislativa que estableix l'obligatorietat de l'escolarització, que regula la concessió de beques, el sistema de seguretat social amb pensions d'orfenesa, viduïtat i invalidesa, la regulació del treball, la del dret d'associació, la dels drets dels consumidors, la d'obtenir una veritable justícia fins i tot gratuïta quan el ciutadà no disposa de mitjans, i el de participar democràticament en les decisions de present i de futur, sense les quals no podem parlar de les condicions que, per mandat constitucional, han de crear els estats per assolir que la «igualtat i la llibertat dels individus siguin reals i efectives».

«La Constitució [diu l'art. 4] reconeix que la dignitat humana és intangible i, en conseqüència, garanteix els drets inviolables i imprescriptibles de la persona, els quals constitueixen el fonament de l'ordre polític, la pau social i la justícia».

Algú va dir que «pau no és absència de guerra, ans permanència de justícia».

A mi em sembla, i això ho dedueixo de la carta magna andorrana, que el veritable desenvolupament, sostenible, que la veritable sostenibilitat, és molt més que economia racional. Em penso que es tracta d'avançar amb seny, amb res-

ponsabilitat, amb gratitud i generositat pels camins de la igualtat, la llibertat, la dignitat, la justícia i la pau, la solidaritat i el respecte entre les persones i entre els éssers humans i el món, preservant-los perquè les generacions futures tinguin l'oportunitat de gaudir-ne com l'única herència respectable que poden rebre de nosaltres.

Maite Bourgeaud i Iza
Advocada i degana del Col·legi d'Advocats d'Andorra

ESTADÍSTIQUES I PERSPECTIVES DE FUTUR DEL TURISME A ANDORRA

Sergi Nadal i Gabas

Situació actual

Durant els últims anys, l'increment del nombre de visitants ha estat lleuger, però constant. L'any 2003 va créixer un 0,81 % respecte al 2002 i es va situar en 11.600.000 visitants. Cal destacar l'increment considerable del nombre d'excursionistes (visitants d'un dia que no pernocten): l'any 2003 va créixer un 4,22 %. No obstant això, el nombre de turistes va disminuir un 7,38 % respecte a l'any 2002, i les pernoctacions van disminuir un 13,54 %. Aquesta tendència s'observa des de l'any 2002 i continua essent realitat durant el que portem de 2004.

Voldria destacar que les compres han estat la motivació principal del viatge al Principat per a un 49 % dels visitants.

Durant l'hivern 2003-2004, les pernoctacions també han disminuït un 9,15 % respecte a la temporada anterior. Paral·lelament, el nombre de visitants s'ha incrementat un 3,09 % i el nombre de dies d'esquí venuts s'ha incrementat un 2,5 %.

Així mateix, Caldea és un bon exemple d'un complement turístic que, en deu anys, s'ha consolidat en un producte turístic que atrau cada any més de 400.000 persones.

Els factors més ben valorats pels nostres visitants són les compres, la natura, l'oferta esportiva i d'allotjaments, Caldea i la seguretat ciutadana, entre d'altres.

Però els aspectes menys ben valorats continuen essent el trànsit, l'aparcament, el volum d'obres i de treballs públics, la massificació en algunes dates, la contaminació acústica i visual i la manca d'espais per a vianants, entre d'altres.

No obstant aquestes dades, el 90 % dels enquestats recomanaria la visita a Andorra. El grau de satisfacció és elevat, en més d'un 80 % dels visitants.

La infraestructura turística continua creixent, les estacions de muntanya continuen invertint tant a l'hivern com a l'estiu, el sector del comerç continua molt actiu i el nombre de places en allotjaments turístics manté un ritme de desenvolupament i de creixement a l'alça. Actualment, tenim més de 37.000 llits classificats i un total de 332 establiments d'allotjament turístic classificats.

D'altra banda, les activitats relacionades amb la natura i la muntanya són cada dia més nombroses i els itineraris culturals més complets i atractius.

Els productes turístics principals d'Andorra continuen essent les compres, l'esquí, les activitats d'estiu, Caldea, les estades esportives, el turisme de negocis, el turisme de salut i el turisme cultural.

Des del Departament de Turisme invertim en concepte de comunicació un pressupost anyal de més de quatre milions d'euros. Fem campanyes de publicitat, fires, accions dirigides als professionals del sector turístic i als mitjans de comunicació, promoció turística a través de l'esport i un llarg etcètera d'accions de comunicació, tant exteriors com interiors. Paral·lelament, fem estudis estadístics, editem nombroses publicacions, mantenim activa la nostra web *andorra.ad* i apliquem la legislació, les lleis i els reglaments vigents.

Tot això no seria possible sense un gran equip de treball i sense la participació i la implicació dels comuns, de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis i de la Taula de Turisme, formada per Ski Andorra, l'Associació d'Agències de Viatges, la Unió Hotelera i Caldea.

Paral·lelament, s'ha d'agrair l'esforç i la dedicació del Sindicat d'Iniciativa, de les oficines de turisme comunals i de les oficines de turisme d'Andorra a l'estranger.

Creixement del sector turístic

El creixement econòmic d'Andorra també ha tingut els seus efectes sobre el sector del turisme.

Per exemple, el creixement de places en allotjaments turístics permet oferir al turista una oferta més variada i de més qualitat. No obstant això, la disminució de les pernoctacions i l'increment del nombre d'habitadges en concepte de segona residència han provocat una caiguda considerable dels nivells d'ocupació i dels preus a causa de la forta competència interna, i per tant de la rendibilitat de molts negocis. Si hi afegim les inversions importants que han fet molts empresaris per modernitzar els seus establiments, la manca de mà d'obra i, en particular, de mà d'obra qualificada, constatem que és un sector que està passant per uns moments complicats.

És un exemple de les conseqüències d'un creixement molt ràpid i sense unes previsions a mitjà i llarg termini del que hauria de ser un desenvolupament sostingut. Malgrat els esforços per adaptar la nostra xarxa viària i intentar disminuir els efectes negatius que causen els problemes de mobilitat, malgrat els esforços per protegir el nostre patrimoni cultural i natural, els esforços per sanejar els nostres rius i un llarg etcètera d'altres accions positives, la nostra qualitat de vida ha canviat i el nostre visitant ho constata i ens ho manifesta en les enquestes qualitatives destacant cada dia més els aspectes negatius de la nostra oferta turística.

En l'àmbit del turisme, tenir més llits en allotjaments turístics significa haver d'ampliar les accions de comunicació a l'estranger i millorar i ampliar l'oferta turística del Principat. Per fer tot això, i per poder fer front als nostres competidors, que són cada dia més nombrosos i agressius, és necessari disposar de més recursos i continuar treballant tots junts, sector públic i sector privat.

La clara estacionalitat de l'oferta turística andorrana, a l'hivern i durant el mes d'agost, la gran dependència dels mercats espanyol i francès, la forta competència d'altres destinacions turístiques, la millora de les xarxes viàries dels nostres veïns, la manca d'oferta d'oci al Principat, els aspectes negatius de la nostra oferta turística, la disminució de les pernoctacions i uns visitants cada vegada més exigents i difícils de fidelitzar, ens han de fer reflexionar sobre la definició d'un model de creixement i de desenvolupament turístic factible i que duri en el temps.

D'una manera general, s'ha d'accelerar la protecció del patrimoni natural i del patrimoni cultural.

Perspectives de futur del sector turístic andorrà

Andorra té la gran sort de tenir un sector privat i un sector públic dinàmics i amb una gran facilitat per adaptar-se. La creació de GrandValira, la unió comercial entre Pal-Arinsal i Ordino-Arcalis, la consolidació de Caldea i el seu desè aniversari, l'obertura de botigues noves i uns professionals innovadors són la garantia que tots junts podem millorar les infraestructures turístiques i podem definir un pla de treball i d'actuacions per millorar la competitivitat turística del Principat i per posicionar-nos com una gran destinació turística tot l'any.

La declaració de la vall del Madriu, Perafita i Claror com a patrimoni mundial, el futur Parc natural de les valls del Comapedrosa, el Parc natural de la vall de Sorteny i altres vedats i l'aplicació de la Llei del patrimoni cultural són un bon camí per protegir el nostre patrimoni natural i cultural i poder ampliar l'oferta turística del Principat.

El funcionament de la línia d'alta velocitat, TGV, entre Madrid i Lleida, les bones relacions amb els aeroports de Tolosa i Barcelona, el futur aeroport Andorra Pirineus a la Seu d'Urgell i les millores de la xarxa viària andorrana ens permeten ser optimistes quant a l'accés dels visitants fins al Principat i quant a la seva mobilitat interna.

Però tot això no serà suficient si no millorem la senyalització interna, si no oferim zones d'acollida i d'informació, si no millorem la formació dels nostres professionals i, d'una manera general, si no frenem el creixement desmesurat actual.

Està clar que avui Andorra no respon als estàndards i a les expectatives de molts dels nostres visitants, que troben un país en obres, en el qual reviu molt sovint les situacions d'estrès del seu dia a dia. Si volem que vinguin a passar les seves vacances a Andorra els hem d'oferir activitats ben estructurades en un entorn protegit i de qualitat.

Durant els mesos d'octubre i de novembre elaborarem, conjuntament sector públic i sector privat, el Pla de màrqueting i desenvolupament turístic d'Andorra

2004-2010. Aquest treball es divideix en tres fases:

- Anàlisi i avaluació de la situació actual del sector turístic andorrà i anàlisi de l'execució del Pla de màrqueting 1999-2003.
- Investigació dels mercats europeus principals i adquisició de les estadístiques corresponents.
- Anàlisi de les investigacions, anàlisi dels nostres competidors directes, estudi i actualització del Pla de màrqueting 1999-2003 i proposta d'objectius, prioritats, i pla de treball 2004-2010.

Aquest treball ha de ser realista i ens ha de permetre iniciar accions immediates, i d'altres a mitjà termini.

Voldria donar com a exemple d'accions que s'han acordat ràpidament per fer front a noves situacions, l'acord entre Ski Andorra i el Departament de Turisme per fer una acció de comunicació al Regne Unit, per intentar recuperar i millorar els nostres resultats prop del mercat britànic durant l'hivern i per potenciar també en aquest país la nostra oferta d'estiu. La inversió de 280.000 euros es cobrirà a parts iguals entre Ski Andorra i el Departament de Turisme.

Paral·lelament, estem treballant per potenciar el turisme de negocis. Totes les parts hi estan implicades i ens ha de permetre millorar els resultats durant la primavera i la tardor.

Sóc realista i vull ser positiu, però hem de saber trobar l'equilibri entre creixement i sostenibilitat, sempre que vulguem continuar essent un referent positiu en el món del turisme.

La gent necessita viatjar i fer vacances, i són moltes les zones turístiques que volen aprofitar aquest increment del turisme mundial. Per fer front a la competència i per millorar el nostre posicionament com a destinació turística tot l'any, cal que accelerem alguns processos per millorar la nostra qualitat de vida i per ampliar i millorar la nostra oferta turística. Necessitem pressupostos més importants i necessitem unir esforços per continuar essent una de les millors destinacions turístiques dels Pirineus.

Sergi Nadal i Gabas

Director del Departament de Turisme del Ministeri de la Presidència i Turisme

Llits classificats per parròquia, tipus d'allotjament i categoria 05/07/2004

	Hotels						
	Establ.	Llits					
		Total	1 *	2 *	3 *	4 *	5 *
Canillo	29	4.707	42	303	1.170	2.942	250
Encamp	16	2.002	98	669	999	236	
Ordino	16	1.221	144	92	901	84	
La Massana	26	3.107	123	231	1.223	1.384	146
Andorra la Vella	41	5.861	63	423	2.413	1.938	1.024
Sant Julià de Lòria	11	1.462		513	855	94	
Escaldes-Engordany	31	5.202	75	1.122	1.368	2.471	166
Pas de la Casa	32	3.034	126	1.047	1.289	572	
totals	202	26.596	671	4.400	10.218	9.721	1.586

	Aparthotels					
	Establ.	Llits				
		Total	1 *	2 *	3 *	4 *
Canillo	4	240		40	148	52
Encamp	2	530		530		
Ordino	4	332			332	
La Massana	4	992			512	480
Andorra la Vella	1	144		144		
Sant Julià de Lòria	0	0				
Escaldes-Engordany	3	626		150	476	
Pas de la Casa	2	220	152	68		
totals	20	3.084	152	932	1.468	532

Establiments totals	290
Llits totals	37.828

	Hostals o Residències					Pensions			
	Est.	Llits				Est.	Llits		
		Total	1 *	2 *	3 *		Total	1 *	2 *
Canillo	0	0				1	42	42	
Encamp	1	6	6			2	34	24	10
Ordino	0	0				1	16	16	
La Massana	2	106		34	72	0	0		
Andorra la Vella	5	197	41	156		5	260	260	
Sant Julià de Lòria	0	0				1	10	10	
Escaldes-Engordany	6	300	110	190		4	162	106	56
Pas de la Casa	2	161			161	0	0		
totals	16	770	157	380	233	14	524	458	66

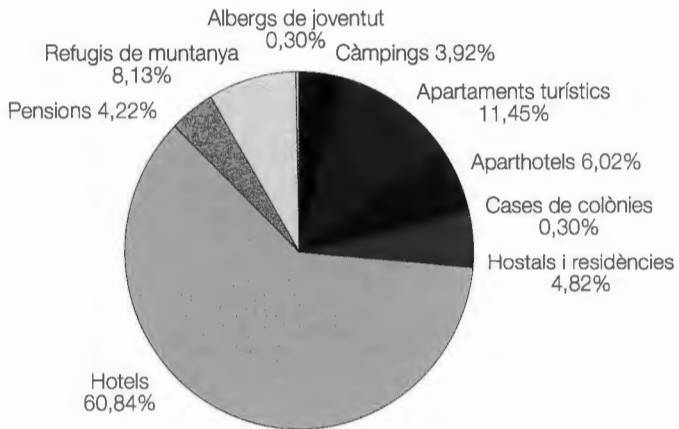
	Apartaments turístics				
	Est.	Llits			
		Total	1 *	2 *	3 *
Canillo	7	588	213	129	246
Encamp	3	399	168	147	84
Ordino	2	58		26	32
La Massana	10	718		250	468
Andorra la Vella	2	240	240		
Sant Julià de Lòria	0	0			
Escaldes-Engordany	0	0			
Pas de la Casa	14	4.851	1559	3292	
totals	38	6.854	2.180	3.844	830

Classificació dels allotjaments turístics. Balanç de situació 06/07/2004

Total classificats	332
per tipus:	
Càmpings	13
Apartaments turístics	38
Aparthotels	20
Cases de colònies	1
Hostals i residències	16
Hotels	202
Pensions	14
Refugis de muntanya	27
Albergs de joventut	1

zona acampada	*	**	***	****	*****
3	3	7			
	13	16	9		
	1	6	11	2	
	1				
	6	7	3		
	12	52	90	41	7
	12	2			
	26	1			
	1				

Distribució dels allotjaments turístics classificats per tipus

SOSTENIBILITAT I CREIXEMENT AL PIRINEU. QUINS SÓN ELS LÍMITS D'ANDORRA?

Anna Riberaygua i Montagut

Andorra, un país dels Pirineus

Andorra, tots ho sabem, és un petit país al cor del Pirineus. Sovint es parla del cas andorrà com si estigués desubicat geogràficament, com si fos una illa on tot el que passa en el seu interior té poca interrelació amb els territoris veïns, l'Alt Urgell, la Cerdanya o l'Ariège.

Massa sovint Andorra és el referent de «progrés i riquesa» que fan servir els promotors per justificar les seves actuacions (Porte des Neiges, Vall de Tor...). Malgrat tot, el model de creixement basat en el turisme de masses i les inversions de capital estranger, que té com a principal objectiu generar alts ingressos econòmics a curt termini, comporta importants problemes ecològics i socials. Aquests no són exclusius d'Andorra, sinó que sovint es poden extrapolar a altres valls pirinenques.

Des de la nostra associació pensem que, per poder garantir la preservació del medi ambient, la conservació dels recursos naturals i la qualitat de vida dels habitants del Pirineu, qualsevol plantejament de desenvolupament s'ha de basar en els principis de sostenibilitat més enllà de les fronteres polítiques.

D'aquesta manera, pensem que el creixement ha d'estar basat en:

- La conservació del medi natural, assumint la capacitat de càrrega que pot admetre el territori tant per renovar els recursos naturals com per gestionar les emissions contaminants que es generen.

- L'aportació del benestar social necessari per garantir les necessitats individuals, els drets socials, la diversitat cultural, la participació ciutadana...
- La incorporació d'un nou sistema de valors solidari i globalment vàlid, que ens permeti assumir les conseqüències que tenen les polítiques locals en el conjunt del món.

El model andorrà

Deu anys després de la Cimera de la Terra, és evident que Andorra no segueix el camí de la sostenibilitat. Tenim greus problemes ambientals i socials derivats del creixement excessiu i no planificat. En els darrers anys n'hem pogut veure alguns exemples ben clars: contaminació d'aigües, aire i sòl, pèrdua d'hàbitats i de paisatge natural, problemes de trànsit, poca integració dels immigrants, desestructuració de la societat, pèrdua d'identitat cultural, etc.

El model actual està basat en el creixement constant i imparable dels paràmetres que en defineixen l'estructura: habitants, turistes, places hoteleres, superfície edificada, parc mòbil (vehicles), vies de comunicació, superfície esquiable, etc. El consum de recursos (aigua, energia, sòl, paisatge...) que se'n deriva és clarament insostenible, i els plans que està elaborant l'Administració actualment no faran més que agreujar la situació (plans d'ordenació i urbanisme parroquials, pla viari, metro aeri, etc.) donat que estan basats en aquest model i no preveuen cap fre a l'actual ritme de creixement.

Andorra s'està convertint en un continu urbà en el qual es perden els pocs espais oberts que queden al fons de les valls, mentre es degrada cada vegada més el paisatge dels vessants i zones altes. Alhora, l'interior de l'espai urbà està mancat dels equipaments necessaris per tenir una bona qualitat de vida, particularment zones verdes i espais oberts. S'està destruint l'entorn i amb ell els nostres signes d'identitat muntanyenca.

En aquest sentit, fins i tot s'ha perdut el respecte als riscs naturals, element essencial en un país de muntanya, amb la consegüent autorització d'edificacions en llocs especialment sensibles als aiguats, a les allaus o a la caiguda de roques, amb el risc que això comporta per a la seguretat de les persones.

Campanya «Per una Andorra sostenible. Ara!»

L'any 2003, ADN, conjuntament amb la plataforma ciutadana P3M (col·lectiu Per la Protecció del Patrimoni Muntanyenc), va portar a terme la campanya «Per una Andorra sostenible. Ara!».

Va consistir en la recollida de signatures d'adhesió al manifest per a un desenvolupament sostenible i en la redacció del document *120 propostes per a una Andorra sostenible*.

Aquest document podria servir com a base per elaborar una estratègia andorrana de desenvolupament sostenible. Aquest document pretén servir per iniciar un debat profund en la societat andorrana, que en última instància condueixi a l'establiment d'un pla estratègic de desenvolupament sostenible. Aquest pla s'ha de convertir en una eina de treball horitzontal que sigui contemplada pel conjunt dels actors polítics i socials com la base per construir un nou model de desenvolupament que garanteixi la qualitat de vida de les generacions actuals sense comprometre la de les generacions futures.

Per assolir els objectius establerts en aquest pla cal, per una banda, la voluntat de les administracions nacional i parroquials de canviar les actuals polítiques no sostenibles i, per l'altra, transparència i participació social en les seves aplicacions. Sense tenir garanties del compliment d'aquests dos principis no és possible avançar, i el debat social estarà buit de contingut abans d'iniciar-se.

Entre altres, la campanya «Per una Andorra sostenible. Ara!» comptava amb les següents demandes concretes al Govern andorrà:

Una planificació del país d'acord amb les seves característiques i possibilitats, segons un model de desenvolupament sostenible.

Els problemes esmentats, derivats de l'actual ritme de creixement, fan més necessària que mai una planificació nacional (basada en un consens parroquial) del model de país a assolir, en la qual es defineixin els límits del creixement de la població i les xifres òptimes tant d'habitants com de turistes per poder garantir una qualitat de vida digna a tothom, així com un ús racional dels limitats recursos naturals existents. Tot plegat segons un model de desenvolupament sostenible, que s'hauria de traduir en una Agenda 21 nacional impulsada amb

el màxim compromís tant de la classe política com de tots els agents socials del país, i les corresponents Agenda 21 locals que l'haurien de desplegar.

És essencial que aquesta planificació tingui en compte la realitat i les possibilitats del nostre país, que és molt petit i molt muntanyós. Aquests factors fan que no sigui raonable plantejar-hi determinats projectes o infraestructures que, senzillament, no hi caben (Jocs Olímpics, autopistes...). La muntanya ens dóna qualitat, però també ens l'exigeix, i això demana un sentit de les proporcions dels projectes que s'han d'adequar a les dimensions del país.

Que la legislació sobre l'ús dels recursos naturals, i en particular de l'aigua, l'aire, el paisatge, la biodiversitat i el sòl agrícola, garanteixi la seva conservació perdurable.

La legislació actual és insuficient i, en la major part dels casos, inadequada i/o inoperant. Cal modernitzar i adaptar les lleis sobre:

- Ordenació del territori i urbanisme.
- Aire.
- Aigües.
- Generació i tractament de residus.
- Protecció dels animals.

I és urgent aprovar lleis i polítiques sobre:

- Patrimoni natural, biodiversitat i espais naturals protegits.
- Paisatge (tant natural com urbà).
- Avaluació estratègica d'impacte ambiental.
- Incorporació gradual i sostinguda de mesures de sostenibilitat en tots els sectors econòmics (comerç, indústria, construcció, turisme...).

Cal que els diferents instruments legals i tècnics per a la planificació territorial estableixin una zonificació del territori en diferents nivells d'ús i protecció, amb l'objectiu de garantir que no s'ocupin terrenys que són importants pels seus valors naturals o paisatgístics, o per la seva funció de corredors biològics. En aquest sentit, el sòl agrícola dels fons de vall és el més amenaçat per l'expansió urbanística.

Des d'un punt de vista operatiu, cal introduir clarament la potestat sancionadora de l'Administració i el concepte de delictes ecològics. Alhora, la coordinació

institucional entre Govern i comuns és fonamental per aconseguir aquests objectius.

Una moratòria en la construcció de grans infraestructures, en l'increment de places hoteleres, en la urbanització dispersa i en l'ampliació de dominis esquiables, fins que no s'hagin desenvolupat les demandes anteriors.

Si es vol mantenir la qualitat de vida, la identitat muntanyenca i la competitivitat turística del Principat, cal aturar l'actual dinàmica de pèrdua accelerada dels recursos naturals, especialment el sòl i el paisatge. L'únic compromís ferm d'un canvi de direcció vers el desenvolupament sostenible passa per establir una moratòria sobre els factors que els estan degradant fins que el país no disposi d'una planificació global orientada cap a la sostenibilitat (Agenda 21 nacional i Agenda 21 locals i Pla d'Acció per a la sostenibilitat) i fins que no es completi i modernitzi l'ordenament jurídic en matèria ambiental.

Per tot això, la moratòria ha d'afectar, com a mínim, els elements següents:

a) Construcció de grans infraestructures.

Cal una anàlisi detallada de la mobilitat de persones i béns pel territori andorrà, de la qual se'n derivin les actuacions necessàries per resoldre els actuals problemes de trànsit de vehicles (col·lapse circulatori), de baixa qualitat i infrautilització del transport públic i d'impacte ambiental de la xarxa viària. Abans de plantejar un pla viari basat en la construcció de noves infraestructures de grans dimensions, cal rebaixar les desmesurades previsions de creixement del país i optimitzar la xarxa viària existent; i és molt més urgent millorar i impulsar l'actual sistema de transport públic, abans de proposar projectes de fort impacte ambiental i econòmic, com el metro aeri.

b) Increment de places hoteleres.

L'increment previst en el nombre de places hoteleres ens aboca a un augment en el nombre de visitants, un major consum de recursos naturals i la necessitat de construir més infraestructures per absorbir-los, o d'ampliar els dominis esquiables actuals. Cal plantejar-se alternatives al turisme massificat promogut per les ofertes a baix preu que responen a la necessitat d'omplir els hotels.

c) Urbanització dispersa.

La urbanització que té lloc fora dels nuclis urbans està degradant de forma irreversible alguns dels espais naturals més valuosos d'Andorra, com ara la vall

d'Incles o els Cortals d'Encamp, i comporta l'edificació dels espais oberts existents entre nuclis de població, que acabaran esdevenint un continu urbà, com és ara a la vall d'Ordino, Escaldes-Encamp, Sant Julià-Santa Coloma, etc.

d) Ampliació de dominis esquiables.

Actualment les pistes d'esquí ja ocupen el 16 % del territori andorrà situat per sobre dels 2.000 m. Si hi afegim les ampliacions en projecte, la superfície ocupada passaria al 27 %. Aquestes ampliacions afecten espais d'elevat valor natural i paisatgístic, en els quals es troben hàbitats i espècies amenaçats. Cal tenir en compte que l'esquí és una activitat estacional (com a molt cinc mesos l'any) i que quan no hi ha neu els remuntadors, telecabines, carreteres, aparcaments, moviments de terres, etc. generen un gran impacte visual. Les tendències climàtiques obligaran cada vegada més a produir neu artificial, i l'aigua utilitzada per a la seva fabricació contamina i altera el cabal dels rius i estanys d'alta muntanya. Cal millorar i optimitzar les estacions d'esquí existents, però no podem assumir més ampliacions, i encara menys hem de pretendre exportar el nostre model a les regions veïnes (p.ex. vall Ferrera). que encara poden optar a un desenvolupament basat en la conservació de la natura

De forma complementària, cal minimitzar (si no aturar també) la pèrdua de sòl rústic derivada del creixement dels nuclis urbans ja existents. És molt greu, en aquest sentit, la catalogació directa de tots els terrenys de propietat privada com a sòl urbanitzable, que previsiblement serà ratificada pels nous plans d'urbanisme.

Finalment, la situació dels rius és també crítica, tant per l'altíssima contaminació de les aigües, com per la destrucció continuada dels boscos de ribera. Actualment, més del 39 % dels boscos de ribera andorrans estan fortament alterats o extremadament degradats. Els diversos projectes de canalització i recobriment de nombrosos trams de riu suposarien, en cas d'executar-se, el cop de gràcia per a molts ecosistemes fluvials.

Els límits d'Andorra

No hi ha un únic límit per al creixement d'Andorra, sinó que depèn de l'òptica des de la qual aquest es defineixi. Segurament, el límit definit pels especuladors que busquen diner fàcil no serà el mateix que el definit pels ciutadans que

volen qualitat de vida, o pels defensors de la natura, els turistes i visitants, els banquers i empresaris, etc.

El que cal, doncs, és un debat ciutadà per definir un model de creixement basat en els principis de sostenibilitat, i que, per tant, tingui en compte les necessitats socials de la població i la conservació del medi des d'una ètica solidària.

Anna Riberaygua i Montagut
Llibretera i presidenta de l'ADN. [http:// www.adn-andorra.org](http://www.adn-andorra.org)

HI HA LÍMITS AL CREIXEMENT ECONÒMIC?

Maria Josep Puigsubirà i Groslimond

Quan el Sr. President em va convidar a aquesta edició de la Universitat d'Estiu de Prada i em va informar del títol de la jornada, *Els llindars òptims del creixement andorrà*, realment em va plantejar un repte. Com podia jo tractar el tema sota una visió econòmica sense repetir conceptes si tots els restants ponents parlarien de recursos escassos? I l'economia no és altra cosa que la tècnica que s'ocupa de la gestió i repartició dels recursos escassos.

Per tant, us parlaré del creixement econòmic des de dues perspectives diferents: la primera dintre de l'àmbit de l'economia global i la segona en un àmbit local andorrà.

Des de l'àmbit global, en la història de la teoria econòmica, totes les persones que han defensat que hi havia un límit al creixement s'han vist contradites no només per part d'altres estudiosos, sinó també per la realitat. Així, un exemple que tots coneixereu és el del principi de la població de Malthus, que es pot resumir de la forma següent: tenint en compte la fecunditat de les parelles i la mortalitat habitual, quan els individus es casen de bon grat i són capaços d'alimentar els seus fills, llur nombre es dobla en 25 anys. Però no podem esperar que els aliments, l'agricultura, segueixin aquest mateix ritme de creixement. Si les terres disponibles en un país ja han doblat llur producció en un primer període de 25 anys, no es pot esperar que la tornin a doblar en el transcurs del segon període de 25 anys. Donat que la població creix per progressió geomètrica $-1, 2, 4, 8, \dots$ i els queviures per progressió matemàtica $-1, 2, 3, 4, \dots$, el creixement té un límit, ja que altrament tothom acabaria morint de gana.

En la teoria econòmica, els recursos escassos no s'acaben exhaurint degut a dos factors: el preu i la innovació. Quan un recurs esdevé limitat, és a dir, que hi ha més demanda que oferta, el seu preu augmenta. I l'augment progressiu del preu del producte a mesura que esdevé més rar regula automàticament la seva demanda. Per altra banda, a mesura que s'incrementa el preu d'un producte, esdevé més interessant invertir en innovació a fi d'intentar obtenir sistemes que requereixin una quantitat inferior d'aquell producte cada vegada més escàs i consegüentment més car. Un exemple és l'esforç en innovació que es va fer a partir dels anys 1970 per obtenir una clara reducció del consum de carburant per part dels vehicles, i que s'està produint novament en l'actualitat.

Una vegada hem assumit que els recursos no s'exhaureixen, entenc que hi ha dues classes de crisis: les crisis periòdiques i els grans cataclismes. Els economistes assimilen l'economia a un tren en marxa. Hi ha vegades en què la velocitat és constant –l'economia creix a un ritme constant–; en altres ocasions el tren guanya velocitat –l'economia passa per una etapa de creixement ràpid– i en d'altres el tren ha de pujar una muntanya i la seva velocitat es redueix –l'economia s'alenteix o, en altres termes, travessa una època de crisi–. I això és el que els economistes representen amb els seus gràfics amb corbes en què cada cinc o deu anys la corba arriba al seu nivell mínim, és a dir, l'economia travessa una crisi.

Altra cosa són els grans cataclismes, com els que van portar a la fi de l'Imperi Romà o de la civilització khmer a Cambodja. Considero que aquests es produeixen quan una economia no només ha superat la situació de subsistència, sinó que ha assolit un grau de benestar molt elevat. Aquest benestar és el que permet que es desenvolupi l'art, que floreixi la cultura, que són activitats que realitzem quan ja hem solucionat el problema de com ens alimentarem i com alimentarem la nostra família, no només avui, sinó també a mitjà –i fins i tot a llarg– termini. Us heu parat a reflexionar quants de nosaltres –per exemple els que estem reunits avui en aquesta sala– ens dediquem a activitats productives, de les que generen aliments? Ben pocs. La nostra agricultura ens permet alimentar moltes persones amb els fruits del treball d'una sola i això permet que aquestes moltes persones que no necessiten dedicar-se a la producció d'aliments puguin ocupar-se fent vestits, cases, i fins i tot activitats d'oci, és a dir, puguin oferir articles inútils per a la subsistència, com són lleure i vacances. Altres zones del nostre planeta tenen un nivell de desenvolupament molt inferior. En algunes encara no han superat el nivell de subsistència: la seva preocupació

diària és procurar-se aliments suficients. Altres zones ja han superat el nivell de subsistència i comencen a tenir temps per altres activitats, però encara estan molt lluny del nostre nivell de desenvolupament. I, igual que l'Imperi Romà, que en el seu final patia les incursions de les tribus bàrbares que desitjaven gaudir de la prosperitat que no tenien, però que sabien que existia en l'Imperi, estem vivint les primeres incursions de persones procedents de zones on la vida és més difícil i que vénen als nostres països amb l'esperança d'assolir el nostre grau de benestar.

Però els cataclismes, en els quals tot queda arrasat i als quals costa segles tornar a començar –recordem l'obscura i llarga edat mitjana que va seguir al desmembrament de l'Imperi Romà; i que la civilització khmer va desaparèixer ja fa segles–, es produeixen quan aquesta civilització que ha assolit aquest impressionant nivell de desenvolupament és envaïda. I els seus habitants, que degut al seu elevat nivell de desenvolupament ignoren les tècniques de l'agricultura, tenen moltes dificultats per ser *reciclat*s des de les seves ocupacions –economia, disseny, art...– a activitats de simple subsistència –cultivar patates: què es planta? quan? com?

I aquí haig de dir que coincideixo amb la reflexió de Felipe González quan afirma que els qui fan la revolució són els qui tenen la panxa plena. Ja que altrament la seva preocupació principal seria la pròpia subsistència. I aquí, qui podria suposar un perill per a la nostra civilització, són els països àrabs, i més si els seguim tractant com a l'Iraq. Perquè jo faig la lectura que els problemes actuals de l'Iraq consisteixen essencialment en què, malgrat afirmar que es vol implantar una democràcia, els americans pretenen donar només el 30 % del poder al 60 % de la població: els xiïtes.

Però tornem ara al nostre àmbit local andorrà, amb la segona reflexió que desitjo compartir amb vosaltres. I l'iniciaré parlant d'un altre economista, Keynes. En la nostra evolució històrica, i especialment a comptar des del Segle de les Llums, quan interessa poder explicar tots els fenòmens que ens envolten sota una òptica científica, es comencen a elaborar diferents teories i, per no ser menys, també la teoria econòmica. És a dir, de com funciona o hauria de funcionar l'economia, elaborant unes teories eminentment matemàtiques. I la primera persona que intenta introduir factors estimatius dintre d'aquest conglomerat de fórmules matemàtiques, i amb pretensió d'exactes, és John Maynard Keynes.

Keynes intenta introduir, com a factor fonamental del moviment econòmic, el rendiment previst de la inversió, tal i com pot existir en un cert moment en la ment dels homes de negoci. I la introducció en l'anàlisi econòmica d'aquesta idea que les estimacions i les previsions, que no coincideixen amb el que es fa i és observable, tenen un rol constant en la determinació dels fenòmens econòmics és un aspecte essencial per intentar acostar les teories a la realitat quotidiana.

Analitzem la incidència de les expectatives dels diferents agents econòmics en el funcionament de l'economia.

Sigui una elecció conscient o no, ens trobem que els sectors econòmics elegits pels agents econòmics andorrans són intensius tant en capital com en mà d'obra, especialment l'hostaleria i les estacions d'esquí.

És a dir, perquè l'empresari hotelier pugui posar en funcionament el seu negoci necessita capital i mà d'obra.

Pel que fa al capital, el faciliten els bancs quan creuen en el projecte de negoci que els presenta l'empresari i quan tenen confiança en el futur d'aquell mercat en què l'empresari vol desenvolupar el seu negoci.

Primera conclusió: perquè els sectors de l'hostaleria i les estacions d'esquí puguin seguir prosperant, Andorra necessita que la banca cregui en el futur del Principat. Guanyar-se la confiança en cada projecte concret ja és tasca de l'empresari.

Pel que fa a la mà d'obra, tant l'hostaleria com les estacions d'esquí –i les constructores que els necessiten ambdós per iniciar llur activitat– són sectors demandants de mà d'obra essencialment poc qualificada. I la població local és insuficient per cobrir tots els llocs de treball oferts.

Andorra ofereix unes expectatives laborals interessants a certes categories d'agents econòmics forans. Aquestes expectatives segur que han evolucionat, ja que en pocs anys hem passat de tenir una immigració de llarga durada, que fins i tot desitjava que els seus fills poguessin esdevenir andorrans –era un avantatge–, a una altra de mitjana durada –uns quants anys fins a poder finançar la casa al poble–, a una altra de curta durada, fins i tot només de

temporada. Cada tipus d'immigració comporta una implicació en la societat de destinació de diferent grau: des de trobar necessari aprendre l'idioma, fins a ser indiferent poder deixar deutes impagats donat que segurament no es tornarà mai a aquell país.

Segona conclusió: si desitgem tenir mà d'obra bona, que demostrï interès en la feina i que s'integri en la societat andorrana, Andorra ha de ser realment acollidora. No és suficient dir que tenim un dels salaris mínims més elevats de tot Europa, donat que estan més que àmpliament compensats amb l'elevat cost de la vida –especialment lloguers i desplaçaments– i la qualitat de vida que tenim –un elevat grau d'incomunicació tant viària com de telecomunicacions–, a més a més del tracte que ha deixat de ser tan acollidor envers els immigrants com ho era als anys 1950 i 1960.

I no oblidem els clients: són els que ens donen el nostre pa de cada dia i permeten que el miracle andorrà es mantingui. Ells també tenen expectatives i són els únics que poden transformar en realitat les previsions de vendes dels empresaris, les previsions de sou dels treballadors i les previsions de recuperar els crèdits de la banca. Quines són les expectatives reals d'aquests clients? Suposo que el turisme de vacances desitja passar unes vacances inoblidables, fent activitats divertides, essent tractat de forma agradable i sentint-se una mica especial. I quan et sents a gust gastes amb més facilitat, parles als teus amics d'aquell lloc tan fantàstic on has estat tractat a cos de rei i penses a tornar-hi.

Intenteu passejar-vos un dia qualsevol pel nostre país, *disfressats* –almenys mentalment– de turista o acompanyant amics que vénen a descobrir les nostres valls i, simplement, compareu la qualitat de les vostres experiències amb les que viviu en el/s lloc/s on habitualment passeu les vostres vacances. Tornaríeu a Andorra com torneu a la vostra destinació de vacances habitual?

I ens hem demanat mai seriosament on van aquests clients? Passant ara a tractar un sector comercial, ens demanarem què busca el client que ve a comprar: poder veure els productes que li interessin tranquil·lament, poder-los estudiar, tenir un gran ventall d'oferta. I per fer tot això necessita poder desplaçar-se fàcilment d'un comerç a l'altre. Per aquest motiu els comerços que compten amb una zona d'aparcament pròxima i on la clientela pot passejar d'una botiga a l'altra, analitzant una oferta comercial important, estan proliferant arreu, ja sigui en forma de centre comercial o de zona de vianants.

Tercera conclusió: deixem de parlar de turisme de qualitat i fem efectivament quelcom perquè la clientela del nostre país segueixi venint.

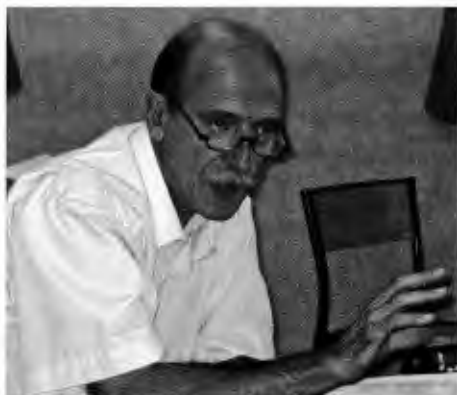
Diem que volem tornar a tenir turisme d'estiu, però hauríem de saber que llurs expectatives, deixant de banda les de compra i, per a alguns, les d'excursions per les muntanyes, segurament no deuen estar cobertes. Per tant, si realment desitgem atraure aquest públic que avui dia té moltes ofertes d'estiu a preus molt assequibles, potser haurem d'analitzar seriosament què és el que busca la clientela d'estiu que desitgem atraure –excursions a la muntanya amb guia, o simplement amb plànols detallats i camins ben marcats; activitats de lleure per a tota la família, com podria ser un parc temàtic sobre la vida a l'edat mitjana; o d'altres– i seguidament decidir si estem disposats a assumir la inversió, i possiblement el cost de mantenir-la en funcionament almenys durant els primers anys, que significa oferir aquest nou producte.

I, finalment, queda per determinar la forma de repartir els beneficis que es generen entre la població. I qui té el poder ho determina. I com tots sabem, el model liberal busca que siguin uns pocs, bàsicament els qui arriquen el capital, els qui obtinguin la quasi totalitat del benefici generat. Mentre que altres models econòmics, com el socialista, busquen repartir almenys part d'aquest benefici entre la població.

Maria Josep Puigsubirà i Groslimond
Economista, llicenciada en dret i presidenta del Cercle d'Economia d'Andorra

EL SISTEMA SANITARI: QUINS LÍMITS?

Josep Maria Goicoechea i Utrillo

El sistema sanitari d'Andorra està definit amb força precisió en l'ordenament jurídic, concretament en la Constitució, les lleis i les normatives que aquestes despleguen. La cronologia seguida en la construcció d'aquest conjunt jurídic respon a l'evolució de la societat andorrana durant les quatre darreres dècades i representa la resposta als problemes segons l'ordre percebut –la primera legislació sobre la seguretat social és del 1966, la Llei de creació del Servei Andorrà d'Atenció Sanitària (SAAS) del 1986, la Llei general de sanitat (LGS) del 1989 i la Constitució del Principat d'Andorra (CPA) del 1993– i el desenvolupament institucional del país.

Per obtenir una imatge ordenada del sistema sanitari vigent avui, hem de fer-ne una lectura en un ordre no cronològic. Sistema sanitari, per cert, que l'any 2000 fou classificat per l'Organització Mundial de la Salut en quart lloc entre 191 pel seu acompliment global.¹

Bases i estructura

A Andorra «es reconeix el dret de protecció de la salut per mitjà d'un sistema de seguretat social garantit per l'Estat»,² però aquest dret «només pot ser invocat en els termes fixats per l'ordenament jurídic».³

¹ WORLD HEALTH ORGANIZATION (WHO), *The World Health Report 2000*. Gènova, WHO, 2000.

² CPA, article 30.

³ CPA, article 39.3.

L'ordenament jurídic⁴ disposa que el sistema sanitari «es configura com un sistema mixt, basat en la seguretat social, i constituït pel conjunt d'estructures i serveis relacionats amb la higiene, la salut pública i l'assistència sanitària individual i col·lectiva, pertanyents directament a l'Administració general i als tutelats per aquesta».⁵ En el marc d'aquesta definició, s'especifica la «distribució de funcions de l'Administració general i dels organismes tutelats, relatives a l'atenció sanitària, a la higiene i la salut pública».⁶

- Govern: ordenació i programació en tots els àmbits relacionats amb la salut; execució en matèria d'higiene i salut pública.
- Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS): recaptar cotitzacions dels assegurats i finançar els serveis utilitzats pels beneficiaris.
- SAAS: gestió de serveis finançats públicament, a més de les funcions d'ordenació, provisió i coordinació de serveis definides en la Llei de creació.

El legislador fa explícita repetidament la necessitat d'optimitzar la coordinació entre les activitats públiques i privades a fi d'aconseguir un sistema global i integral, encomana la garantia d'aquesta coordinació al Govern i prescriu que la coordinació d'activitats públiques i privades «respectarà en tot moment les bases essencials i els principis de l'exercici professional lliure dels sanitaris, d'acord amb la tradició existent, assumida col·lectivament pels poders públics, pels usuaris del sistema sanitari i pels professionals afectats».⁷

Finalment, la Llei regula l'accés als serveis en tres supòsits generals que pretenen englobar tota la població:

- A les persones protegides pel sistema de seguretat social se'ls reembossen les despeses seguint els reglaments de la CASS.
- Per a les persones sense protecció (assegurança) ni recursos, el Govern assumirà les despeses tot i fixant els requisits per tenir-hi dret, i en confia la provisió i la gestió al SAAS.
- Les persones amb assegurances privades, o sense assegurança, però amb recursos, i aquelles que renunciessin explícitament a la cobertura per la CASS, paguen íntegrament els serveis utilitzats.⁸

⁴ LGS, Títol primer. Bases generals del sistema de salut.

⁵ LGS, article 3.

⁶ LGS, article 4.

⁷ LGS, article 6.

⁸ LGS, article 8.

Posteriorment, la LGS estableix uns objectius generals per al sistema i desenvolupa les diferents matèries plantejades en el Títol primer.

La legislació sobre la seguretat social⁹ entra en vigor l'any 1968 en forma de cinc reglaments (general, administratiu, financer, tècnic i contenciós), que, en haver estat decretats pel Consell General i aprovats pels coprínceps els quatre primers, i decretat pels coprínceps el contenciós, han tingut rang de llei, malgrat llur denominació. La Llei reguladora de la gestió i l'organització administrativa de la CASS¹⁰ i les normes de desplegament van actualitzar la composició i les modalitats d'elecció o nomenament de l'òrgan de Govern de l'organisme.

Els reglaments d'aplicació, fins a 25, despleguen aquestes lleis en els seus aspectes més detallats; són molt importants en la pràctica, car regulen, entre altres, mecanismes bàsics del funcionament del sistema sanitari.¹¹ En l'actualitat, s'està preparant una modificació de la normativa de seguretat social en conjunt i hauríem d'assistir a la presentació d'un projecte de llei al Consell ben aviat.

Així doncs, a Andorra, el sistema sanitari està sota la tutela de l'Estat i l'autoritat reguladora del Govern, garant del sistema de protecció i de l'esforç social efectuat, amb la finalitat que tots els ciutadans assoleixin el nivell de salut més alt possible. Es tracta d'un sistema mixt, en el qual la provisió de serveis i productes sanitaris és prestada per persones i entitats privades i públiques que formen part del sistema a través de diferents arranjaments, i el finançament comporta una part pública, majoritària, i una part privada aportada directament per l'usuari dels serveis. Per a una descripció detallada, referim el lector a la referència 12 o al Diagnòstic del Pla nacional d'entorn i salut.¹²

Finançament i despesa

Com financem aquest sistema i quines quantitats hi esmercem?

Assegurança social sanitària: el rol de la CASS

La protecció pública contra els riscos relacionats amb la salut (malaltia, accident, maternitat, invalidesa) està directament vinculada a la cotització a la

⁹ Reglaments del règim andorrà de seguretat social, Andorra la Vella, CASS, 1996.

¹⁰ BOPA, núm 4, any 10 (28 de gener de 1998).

¹¹ Vegeu el Reglament d'aplicació núm 20 de la CASS i el seus annexos.

¹² J. M. GOICOECHEA, «Sistema d'atenció a la salut», a S. CALVO, J. M. CASALS, A. MOLES i C. VENDRELL (ed), *Diagnòstic de la situació sobre l'entorn i la salut al Principat d'Andorra 1995-1997*, Andorra la Vella, Govern d'Andorra, 1999.

Branca Malaltia de la CASS, que proporciona l'assegurança social de salut. Les persones que no poden cotitzar hi accedeixen marginalment a través del sistema d'atenció social. Els empleats a temps parcial que totalitzen un salari inferior al mínim oficial, paguen cotitzacions a la seguretat social, però no tenen dret a les prestacions.¹³ S'estima que un 8 % (2002) de la població no està coberta pel sistema sanitari públic principal.¹⁴

L'afiliació a la CASS és obligatòria per a totes les persones que perceben un salari. Les altres persones poden afiliar-s'hi voluntàriament. Les persones amb discapacitat poden accedir a l'assegurança sanitària de la CASS a través d'una pensió de minusvalidesa, i les persones grans sense altres pensions, a través d'una pensió de vellesa no contributiva. Una pensió de beneficència és un altre mecanisme relativament excepcional d'accedir a la cobertura per la CASS. Aquestes pensions les atorga i finança el Govern, que cotitza a la CASS una proporció sobre el seu valor. La Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat¹⁵ també preveu mecanismes per a la cobertura d'aquest col·lectiu.

La Branca Malaltia és administrada per la CASS com un sistema únic, sense diferències entre els diversos tipus d'assegurats en funció dels grups professionals o les modalitats d'afiliació. La Branca Malaltia ha d'assegurar un equilibri financer entre les entrades i les despeses per reembossament de serveis sanitaris i altres prestacions econòmiques. Les entrades provenen exclusivament de les cotitzacions, basades en els ingressos i no en el risc. Els empresaris i els treballadors cotitzen una proporció fixada sobre el salari que, per a la Branca Malaltia, correspon el 2004 al 10 per cent; 7 % a càrrec de l'empresari i 3 % de l'empleat. Els assegurats voluntaris cotitzen el 10 per cent sobre el salari mitjà declarat a la CASS. Els jubilats i altres pensionats cotitzen el 3 % de la pensió.

La seguretat social no proveeix serveis sanitaris directament. Els contracta amb professionals o institucions mitjançant convenis generals o específics. A més, l'Estat andorrà té establerts convenis internacionals de seguretat social amb Espanya, França i Portugal.

¹³ CASS, Reglament d'aplicació núm. 19.

¹⁴ «HiT Andorra» a *World Health Organization Regional Office for Europe on behalf of the European Observatory on Health Care Systems and Policies* (en línia), 2003, <<http://www.observatory.dk>>.

¹⁵ BOPA, núm. 88, any 14 (20 de novembre de 2002).

La població assegurada té dret als serveis de qualsevol professional, públic o privat. La CASS reembossa una part de les tarifes pagades per l'assegurat en concepte de consultes mèdiques, exploracions i despeses de farmàcia. La CASS també reembossa al SAAS els tractaments realitzats a l'hospital i als centres de salut o d'atenció primària.

La Branca Malaltia té el paper predominant en el finançament de l'atenció sanitària, però no cobreix aproximadament una quarta part de les despeses per serveis sanitaris. Així doncs, cada dia més persones recorren a contractar assegurances complementàries amb companyies privades.

Assegurança privada, bàsica i complementària

Companyies privades amb finalitat lucrativa ofereixen assegurança bàsica a les persones no cobertes per la CASS, i també assegurances complementàries per a la part no coberta per la seguretat social. És difícil dimensionar aquest fenomen, però s'estima que un 25 % dels assegurats a la CASS també tenen una assegurança de salut privada. La Llei estipula que les persones residents passives han de «justificar i tenir en vigència per a Andorra una cobertura i assegurança, per malaltia, incapacitat i vellesa per a la persona sol·licitant i per a les persones al seu càrrec per tot el temps de vigència de la residència passiva».¹⁶ Altrament, no existeix una norma legal que obligui tothom a contractar una assegurança sanitària i es desconeix la magnitud i la capacitat econòmica de la població no assegurada.

Atenció gratuïta

L'atenció gratuïta per a les persones sense assegurança ni recursos l'assegura el SAAS, bé a través dels seus serveis, bé a través de derivacions o acords amb altres professionals o establiments. El Govern inclou una partida en el pressupost de l'hospital per a aquestes finalitats.¹⁷ Aquesta ajuda també pot servir per cobrir únicament el tiquet moderador segons els casos. Excepcionalment, les prestacions gestionades pels serveis socials poden cobrir algun cas no previst entre les altres figures de protecció.

¹⁶ BOPA, núm. 83, any 8 (28 de novembre de 1996). Llei qualificada de modificació de la Llei qualificada de residències passives, article 7c.

¹⁷ BOPA, núm 2, any 13 (4 de gener de 2001). Reglament general d'estructura i funcionament del Centre Hospitalari Andorrà, article 50.

A més de la contribució de la CASS al finançament del sistema, estimada entorn del 62 % de la despesa, cal esmentar les altres fonts importants de finançament com són el Govern (9 %) i les persones privades a través de la seva participació al preu dels serveis (tiquet moderador) o de les primes per a assegurances privades (29 %).

Despesa sanitària

Les estimacions més recents situen la despesa sanitària total en 96 milions d'euros (2001)¹⁸ o el 5,9 % del PIB.¹⁹ El 71 % prové de finançament públic i el 29 % restant és d'aportació privada. De fet, existeixen notables contradiccions en les xifres de la despesa sanitària d'Andorra publicades en diferents documents a Andorra i per la mateixa Organització Mundial de la Salut.²⁰ Això expressa, sens dubte, les dificultats per establir i mantenir un sistema nacional d'informació que proporcioni orientacions fidedignes, basat en dades més fiables i anàlisis acurades.

Potser el més notable és l'elevat increment continuat de la despesa: 8,5 % per any de mitjana per a la despesa total (1995-2001) i 5 % per a la despesa *per capita* de la CASS (1996-2002).

Provisió de serveis

El sistema andorrà de provisió de serveis sanitaris està compost, entre altres, per l'hospital públic de 189 llits, 10 centres de salut o d'atenció primària, 54 farmàcies i 203 metges. L'atenció ambulatoria, que inclou l'atenció primària i l'atenció especialitzada ambulatoria, és proveïda principalment per metges basats en les seves oficines de consulta, dins i fora d'Andorra. La majoria de metges en pràctica liberal privada tenen dret a ocupar-se de pacients públics i privats en les instal·lacions de l'hospital públic. Una enquesta del 1997 suggereix que aproximadament el 25 % de les visites mèdiques tenen lloc fora d'Andorra.

¹⁸ «HiT Andorra», 2003; p. 22.

¹⁹ I. MAESTRE, *La despesa sanitària d'Andorra del 1992 al 1996*, Andorra la Vella, Govern d'Andorra, Ministeri de Salut i Benestar, 1997, p. 29.

²⁰ «HiT Andorra», 2003, p. 32.

Serveis coberts per la CASS²¹

Amb les limitacions aplicables, l'assegurança a la Branca Malaltia cobreix les despeses per serveis de medicina general i d'especialitat (de diagnòstic, tractament i rehabilitació), de medicaments, odontoestomatologia, òptica, ortopèdia i pròtesi en un 75 % de les tarifes establertes en els convenis respectius.

Les despeses d'hospitalització i les del programa de protecció maternal són cobertes al 90 %. Existeixen mecanismes per cobrir el 100 % de les despeses sobre tarifa en situacions particulars de desproporció entre el cost i els mitjans econòmics de l'assegurat.

Aquestes despeses estan cobertes quan són proveïdes per professionals o establiments o serveis convencionats a Andorra o en els països veïns. El reembossament es redueix a un terç de la tarifa quan els proveïdors no tenen conveni. En cas d'urgència, es poden arribar a cobrir serveis prestats per proveïdors no convencionats o en altres països.

L'atenció primària és proveïda a Andorra per metges generals (de capçalera o de família) basats en les seves consultes. A més, deu centres de salut o d'atenció primària en les set parròquies, finançats i gestionats públicament, també proveeixen serveis d'atenció primària: cada centre ofereix primeres cures, atenció preventiva, cures prenatales i postnatales, i planificació i orientació familiar. Els professionals d'infermeria que treballen en els centres presten serveis d'atenció primària que complementen els dels metges de capçalera privats. Els centres de salut també proveeixen alguns programes de salut pública finançats pel Govern com ara les vacunacions i el tractament i la prevenció de la tuberculosi. Són responsables dels serveis d'infermeria, d'atenció comunitària, a domicili, immunització, rehabilitació i promoció de la salut per a grups específics com ara infants, mares, pacients diabètics i hipertensos.

Els serveis de salut pública inclouen programes i serveis relacionats amb la immunització de malalties evitables en la infància i adolescència, prevenció de l'abús de drogues, tabac i alcohol; salut bucodental, prevenció de la tuberculosi, salut de la dona i de l'infant, salut dels joves, prevenció de la sida, qualitat i seguretat alimentària, qualitat i seguretat dels medicaments i salut ambiental.

²¹ Reglament tècnic de la CASS, article 9.

L'atenció secundària (especialitzada) ambulatoria és proveïda principalment per metges privats en les seves consultes. Els serveis ambulatoris de l'hospital també tenen una àmplia oferta d'especialitats, incloent un centre de diàlisi, serveis de rehabilitació física i ortopèdica, serveis de diagnòstic i atenció urgent ambulatoria. La majoria de serveis de rehabilitació són proveïts per fisioterapeutes que treballen en els seus locals. El servei de rehabilitació de l'hospital col·labora amb els fisioterapeutes individuals en el tractament de persones que han sofert traumatisme i problemes neurològics. Més recentment, hi ha hagut tendència a incloure algun tipus de rehabilitació en la llista de serveis als centres de salut.

L'atenció hospitalària a Andorra és proveïda per l'únic hospital, de propietat pública i gestionat pel SAAS. Amb 189 llits (incloent-hi 12 llits psiquiàtrics, 6 d'urgències i 4 incubadores), proveeix Andorra amb la majoria de l'atenció hospitalària bàsica i amb atenció especialitzada. A més, hi ha una clínica geriàtrica privada de 50 llits amb conveni amb la CASS. El sistema sanitari andorrà també compta amb hospitals fora del país per a procediments quirúrgics complicats o inhabituals. Els serveis diagnòstics a l'hospital inclouen radiologia, tomografia axial computeritzada, ecografia i ressonància magnètica nuclear.

L'admissió a l'hospital es limita en general a l'atenció aguda, quan l'atenció a domicili no és eficaç o quan es necessita una intervenció quirúrgica.

Hi treballen dos tipus de metges: assalariats, empleats directament per l'hospital (53 metges el 2002), i metges privats. Aquests tenen dret a fer procediments quirúrgics, diagnòstics i d'altres en els locals de l'hospital; a canvi, se'ls demana d'assegurar les guàrdies un determinat nombre d'hores setmanals.

El 2002, el nombre de llits públics d'hospital per a 1.000 habitants era de 2,8, la taxa d'ocupació del 70 % i l'estada mitjana de 6,7 dies. La taxa d'admissions, del 10,3 per cent. Una enquesta del 1997 mostra que dels andorrans hospitalitzats aquell any el 76,8 % ho foren a Andorra, el 14,2 % a Espanya, el 7,5 % a França i l'1,6 % en altres països.

Comparat amb altres països d'Europa, Andorra té una capacitat hospitalària i una taxa d'admissions molt baixes. Aquest fenomen està relacionat amb la utilització dels hospitals de França i Espanya per als assegurats andorrans.

Contrastant amb la tendència prevalent a la majoria de països europeus, el nombre de llits d'hospital han augmentat en els darrers anys, bé que la ràtio per població ha romàs constant. L'ocupació i l'estada mitjana situen Andorra en una posició mitjana en l'Europa occidental.

160 metges (2002) i altres professionals privats tenien un conveni amb la CASS, incloent-hi 69 metges de capçalera i dentistes, que normalment no treballen a l'hospital.

L'atenció social la proporcionen els treballadors socials a les parròquies. La majoria treballen per al Departament de Benestar del Ministeri de Salut i Benestar. També treballen amb programes orientats als infants en situació de risc, l'adopció, les persones ancianes o les dones, en general vinculats a l'atenció primària i amb els serveis de promoció i prevenció del Departament de Salut. Els centres de salut proporcionen atenció comunitària. També hi ha dues residències per a les persones d'edat, una pública i l'altra privada, cadascuna amb 50 llits. La clínica geriàtrica privada s'integra en el sistema com un establiment mèdic de llarga estada.

Des del 1996 existeix un centre públic de salut mental dedicat primordialment a l'atenció comunitària en salut mental.

La provisió de medicaments està assegurada per la importació directa que realitzen les 54 oficines de farmàcia implantades als nuclis urbans o en centres comercials i per la farmàcia de l'hospital.

En no existir un registre de medicaments propi, s'admet la importació de medicaments procedents dels països d'Europa occidental i d'Amèrica del Nord. Els d'una altra procedència són sotmesos a un escrutini cas per cas.

La CASS cobreix els medicaments prescrits per un professional autoritzat en funció dels preus practicats en la venda al públic.

La provisió i la distribució de medicaments sotmesos a control internacional és assegurada pel Servei de Farmàcia, Establiments i Productes Sanitaris del ministeri encarregat de la sanitat.

La formació dels professionals

Amb poques excepcions, a Andorra no existeixen escoles o facultats universitàries. Entre les professions sanitàries, la d'infermeria és l'única que té una escola universitària creada l'any 1988.

En tots els casos, la legislació vigent²² reconeix els diplomes o títols dels països veïns i, per extensió, els convalidats en aquests països, i també els convalidats a Andorra.

Amb els anys, és cada vegada més freqüent que joves d'Andorra optin per efectuar la seva formació universitària fora de l'àmbit geopolític descrit. Els problemes que això comporta s'aborden de forma individual. Aquesta descripció és vàlida en termes generals per a totes les professions sanitàries.

L'Escola Universitària d'Infermeria d'Andorra ha format des del 1988 la majoria dels efectius que treballen actualment en els serveis sanitaris. El ministeri encarregat de l'educació supervisa la programació i la docència, i el ministeri encarregat de la salut garanteix l'adaptació a les polítiques de salut i de recursos humans per a la salut. El diploma de l'Escola és reconegut internacionalment.

La majoria de metges ha fet la seva formació bàsica i de postgrau en universitats i hospitals espanyols o francesos. Quan els joves andorrans retornen al país a practicar la seva especialitat, tenen la mateixa formació que els seus homòlegs veïns. En alguns casos, l'obtenció del mateix diploma que obtenen homòlegs no és possible per qüestions administratives, de difícil solució. A més, a Andorra no s'aplica la Directriu 93/16/EEC de la Unió Europea sobre la formació mínima obligatòria posterior a la llicenciatura per poder exercir en els sistemes públics. Aquesta normativa està en vigor als països de la Unió des de l'1 de gener de 1995.

Prop d'un 60 per cent dels metges practica especialitats mèdiques o quirúrgiques, i un 18 per cent practica la medicina general i proporciona, amb els pediatres, la major part de l'atenció ambulatoria. Els metges restants despleguen la seva activitat professional en àrees com urgències hospitalàries o l'administració, entre d'altres.

²² Decret del Consell General pel qual es regula l'exercici de les professions liberals al Principat d'Andorra. 11 de juliol de 1977. article 1.

La formació i la posterior integració professional al país descrita per als metges és aplicable a la de la resta de professionals sanitaris, amb les naturals diferències en funció de cada professió.

Associacions professionals

Els col·lectius de metges, dentistes, farmacèutics, infermeres i llevadores, psicòlegs i fisioterapeutes tenen cada un el seu col·legi professional. Els col·legis de metges i de psicòlegs han adoptat un codi deontològic.

També existeixen algunes associacions científiques, com l'Associació Andorrana de Metges d'Atenció Primària des del 1993, i l'Acadèmia de Ciències Mèdiques, creada l'any 1998 en vinculació amb la Societat Andorrana de Ciències.

Discussió

En la reflexió sobre *Els llindars òptims del creixement andorrà* sembla ben natural plantejar-se la qüestió més específicament sobre aquells elements del sistema social que configuren el nucli del bon funcionament d'una societat: educació, sanitat, treball, protecció social.

Si acceptem l'accepció de *llindar* com «valor extrem d'una magnitud que, en ésser traspassat, fa canviar les característiques del sistema establert»,²³ entenem amb més claredat el repte que ens proposen els organitzadors d'aquesta 17a Diada Andorrana a l'UCE: tractar del valor extrem òptim –és a dir, que no faci canviar les característiques del sistema– del creixement andorrà.

En abordar aquesta qüestió sobre el sistema sanitari cal recordar, encara que sigui breument, que els termes estrictes de creixement, és a dir, d'increment de la capacitat productiva i dels recursos disponibles, no són suficients per a la nostra reflexió. Bé que aquests elements formen part del nucli de la qüestió, ells sols no poden contribuir a elaborar les respostes. Això és degut, en part, a les característiques particulars de la salut humana –el bé que cal mantenir o retrobar–, a la relació no lineal entre l'estat de salut i el consum o utilització de productes i serveis sanitaris, i perquè l'aplicació estricta dels mecanismes de

²³ *Diccionari de la llengua catalana*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1995.

mercat en l'àmbit dels serveis i productes sanitaris s'ha vist que no contribueix a aconseguir els resultats més eficients possibles. En entrar de ferm al segle XXI hem d'aprendre lliçons de l'experiència adquirida a Europa sobre aquestes matèries des de les darreres dècades del segle XIX.

Amb aquesta perspectiva, qualsevol creixement del sistema sanitari que dificulti, freni o faci impossible el desenvolupament humà a Andorra es veu com un límit, una via oberta a una situació indesitjable. No ens estendrem aquí sobre les importants diferències entre creixement i desenvolupament, que han estat estudiades i publicades per mestres mundials del pensament polític i econòmic.²⁴

Tots els sistemes de seguretat social europeus (Alemanya, Àustria, Bèlgica, França, Holanda, Luxemburg i Suïssa) s'inspiren en els mateixos principis bàsics i busquen l'assoliment de finalitats semblants, però difereixen entre ells de forma significativa. Moltes d'aquestes diferències deriven de la incomparabilitat de les estructures socials, econòmiques, institucionals i ideològiques de cada país, en el si de les quals el finançament a través de la seguretat social ha evolucionat gradualment al llarg de molts anys.²⁵

En els sistemes sanitaris basats en la seguretat social, l'Estat intenta harmonitzar i estendre el mosaic d'institucions i mecanismes concloents i explícits creats per protegir grups de persones contra les conseqüències econòmiques de la malaltia i la discapacitat.²⁶

En un sistema com el nostre, l'absència de mecanismes organitzatius per a la major part dels seus elements més influents produeix problemes de coordinació i en particular de continuïtat de l'atenció. Algunes dades objectives en països europeus mostren que aquesta manca de coordinació té un impacte negatiu sobre la qualitat de l'atenció: una part del problema pot provenir de pràctiques individuals inadequades, però el problema més gran és que el procés d'atenció no és gestionat pel sistema. Això és especialment notable en les malalties cròniques. Dues situacions clàssiques revelen els problemes de coordinació: la interfase entre l'atenció hospitalària i l'atenció ambulatoria, i la interfase entre l'atenció sanitària i l'atenció social.

²⁴ Amartya SEN, *Development as Freedom*, Nova York, Alfred A. Knopf, 1999. Se'n podrien citar molts d'altres.

²⁵ R. B. SALTMAN i J. FIGUERAS (ed), *European Health Care reforms. Funding systems equitable*, Copenhagen, WHO, 1997, p. 117.

²⁶ W. BOERMA, *Considering a coordinating role in primary care* (en premsa).

La cerca de solucions per obtenir un sistema sanitari integral i ben coordinat no és nova, però esdevé cada cop més urgent degut a pressions de la demanda, per l'augment de la morbiditat, la coexistència de malalties cròniques, l'envelliment de la població i les expectatives de noves tecnologies sanitàries. El reconeixement i l'exercici dels drets del pacient encara hi afegeix més pressió.²⁷

El sistema de pagament no és el factor més influent per dirigir el comportament professional, però és un element que els polítics veuen fàcil de modificar. En general, el pagament per acte aspira a permetre als metges reaccionar d'una manera flexible a les necessitats dels pacients i els garanteix un elevat grau d'autonomia. Les compensacions econòmiques estan directament relacionades amb el treball realitzat. Els ingressos dels metges són determinats pel nombre de serveis multiplicat pel preu dels serveis.

En els sistemes de pagament per acte no hi ha funció de porta d'entrada per als professionals d'atenció primària; el pacient pot, en general, triar lliurement el professional i no està inscrit en la llista d'un professional d'atenció primària. En conseqüència, la posició dels metges de capçalera, com a metges de primer contacte amb el sistema, que proveeixen atenció continuada, integral i coordinada és més aviat feble. A més, l'accés per als pacients és obstaculitzat per les càrregues per a l'usuari (tiquet moderador) i els mecanismes de reembossament.

El pagament per acte no incentiva cap dels valors centrals de l'atenció primària (primer contacte, accés, continuïtat, integració, coordinació), i els metges tendeixen a delegar menys tasques a altres professionals de la salut que sota altres formes de pagament.²⁸ No resulta sorprenent, car aquesta forma de pagament comporta incentius per maximitzar els ingressos maximitzant els serveis produïts per un mateix, el que naturalment comporta jornades de treball més llargues. Els pacients utilitzen més serveis; però sense evidència sobre llur estat clínic i evolució es fa difícil de dir si aquest major consum de serveis és perillós o benèfic per als pacients.²⁹

²⁷ M. CALNAN, J. HUTTON, D. POLTON i H. TILJAK, *The challenge of coordination: the role of primary care professionals in promoting integration across the interface* (en premsa).

²⁸ C. CHAIX-COUTURIER, I. DURAND-ZALESKI, D. JOLLY i P. DURIELUX, «Effects of financial incentives on medical practice: results from a systematic review of the literature and methodological issues», *International Journal for Quality in Health Care*, núm.12 (2) (2000), p.133-142. J. DE MAESENEER, K. BOGAERT, L. DE PRINS i P. GROENEWEGEN, «Physician funding», a S. BROWN (ed.), *A literature review. Physician funding and health care systems – an international perspective*, Londres, The Royal College of General Practitioners, 1999, p. 17-32. T. GOSDEN, F. FORLAND, I. S. KRISTIANSEN *et al.*, *Capitation, salary, fee-for-service and mixed systems of payment: effects on the behavior of primary care physicians (Cochrane Review)*, Chichester, John Wiley & Sons, 2004 (The Cochrane Library, Issue 1).

²⁹ T. GOSDEN, F. FORLAND, I. S. KRISTIANSEN *et al.* (2001), «Impact of payment methods on behavior of primary care physicians», *Journal of Health Services Research and Policy*, núm. 6 (1) (2001), p. 44-55.

Les autoritats sanitàries i la seguretat social poden intentar limitar l'expansió de serveis establint pressupostos negociats o canviant els preus relatius dels serveis, per exemple, reduint els preus relatius dels procediments tècnics i augmentant els preus relatius de la consulta i consell individual, que consumirien més temps. Però intervencions com aquestes és probable que tinguin efectes directes sobre la presa de decisions clíniques.³⁰

En els sistemes de pagament per acte, els costos d'explotació són elevats: cal negociar les tarifes, vigilar el frau, controlar els pressupostos i establir la facturació de cada proveïdor individual o directament amb el pacient. Aquests sistemes són preferits per l'elevat grau d'elecció que ofereixen, però aquesta llibertat té el seu preu. El cost més elevat de l'atenció secundària, al servei menys coordinat i menys integrat que cal esperar, serà finançat amb un increment de les cotitzacions o del tiquet moderador o d'ambdós.

L'evidència disponible suggereix que els sistemes de pagament per acte tendeixen a augmentar el volum dels serveis proveïts als pacients. Aquesta tendència a la sobreprovisió pot ser perjudicial per als pacients i és costosa per a la societat. Les autoritats sanitàries i la seguretat social han d'intentar limitar el volum de serveis. La combinació amb la lliure elecció dels metges augmenta l'oportunitat d'elecció dels pacients, però disminueix els incentius per a un sistema d'atenció ben coordinat. Els polítics han de ser conscients d'aquest compromès equilibri.³¹

Resumiríem els factors que ens sembla que limiten ja avui el creixement que contribueix al desenvolupament del sistema sanitari andorrà en tres grups, segons es refereixin a les persones que cal protegir, l'economia del sistema o la qualitat dels serveis.

La protecció de les persones

El mandat constitucional de l'article 30 representa alhora, com la resta de la carta magna, la voluntat del poble andorrà i els horitzons que aquest ha concertat. El «sistema de seguretat social garantit per l'Estat» que refereix l'article citat s'adreça a totes les persones d'Andorra i, en conseqüència, serà necessària nova legislació i l'actuació dels poders públics per fer-ho efectiu.

³⁰ P. GROENNEWEGEN i M. CALNAN (1995), «Changes in the control of health care systems in Europe. Implications for professional autonomy», *European Journal of Public Health*, núm. 5 (4) (1995), p.240-244.

³¹ S. GRESS, D. DELNOLU i P. GROENNEWEGEN, *Managing primary care behaviour through payment systems and financial incentives* (en premsa).

Hom es pot demanar si l'article 7c de la Llei qualificada de modificació de la llei qualificada de residències passives no conforma també un dels elements legislatius que configuren el sistema de seguretat social referit.

Però és més preocupant que, en el vuit o més per cent de la població no assegurada a la CASS, hi ha una proporció desconeguda de persones sense cap protecció. Com també preocupen algunes desigualtats en l'accés als serveis entre assegurats cotitzants.

Existeixen diverses opcions, que no examinarem ara, per abordar aquest repte, i en els sistemes europeus de seguretat social en trobem alguns exemples. En el nostre context, no hem d'oblidar la reduïda magnitud de l'organisme de seguretat social, la CASS, i, en la reflexió sobre quina opció s'aplicaria millor a casa nostra, caldria preveure el seu enfortiment en tant que entitat asseguradora de característiques socials.

Entenem que un límit existent avui i que hauríem de superar en un creixement òptim és la cobertura, en la protecció de la salut i altres necessitats personals, universal de la població de dret. El desplegament de mecanismes concrets per aplicar l'article 8b de la LGS o l'article 18 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat són només dos exemples de la tasca pendent.

Economia i finances

Un segon grup de factors limitants són d'ordre econòmic i financer. Andorra és un país pròsper on fins es veu certa opulència. Malgrat això, dedica una part relativament reduïda de la seva riquesa (PIB) al sistema sanitari: un 5,9 % segons algunes fonts o un 7,9 % segons d'altres. Això no és, per si mateix, ni bo ni dolent. Però hi ha alguns elements preocupants en l'estabilitat de les fonts d'ingressos i de les despeses.

La despesa sanitària creix més de pressa que la inflació. La despesa total va créixer una mitjana del 8,5 % anual (1995-2001) i la despesa *per capita* de la CASS en un 5 % anual (1996-2002). Fins quan? Quin és l'esforç màxim que estem disposats a fer els ciutadans? Quina seria la quantitat suficient per obtenir, amb els coneixements i la tecnologia disponibles, un sistema sanitari eficient i efectiu?

La despesa sanitària de la CASS està garantida mentre el salari mitjà i el nombre d'assegurats cotitzants augmenti, resultant les cotitzacions en una magnitud superior al valor de les prestacions. Això ha estat succeint els darrers anys, però un canvi de tendència no es pot excloure. Caldria evitar que el nombre d'assegurats disminueixi com a resultat d'eliminar l'obligatorietat d'assegurar-se per a alguns empleats o posar barreres a l'assegurança de no assalariats. Un intent d'augmentar el nombre d'entitats que proveeixin l'assegurança social sanitària tampoc seria desitjable: a més de requerir condicions equivalents, no de mercat ni purament actuàrials, per als diferents organismes, les dimensions del mercat andorrà no permeten fantasies en aquesta matèria.

Confiar en prestacions de beneficència com a via d'accés al sistema sanitari té conseqüències de dos tipus: les persones afectades es poden sentir menysvalorades en la seva relació amb el sistema i es pot abocar a un sistema sanitari de dues velocitats. A més, les cotitzacions a la CASS originades per aquestes prestacions són sovint més baixes que les del salari mínim.

Les contribucions de l'Estat a la CASS i al sistema sanitari per diferents conceptes han de ser explícitament regulades amb quelcom d'equitat social. No oblidem que entre les fites permanents del sistema sanitari hi ha les d'aconseguir bona salut, sensibilitat a les expectatives legítimes de la població i justícia en la contribució econòmica.

La qualitat dels serveis

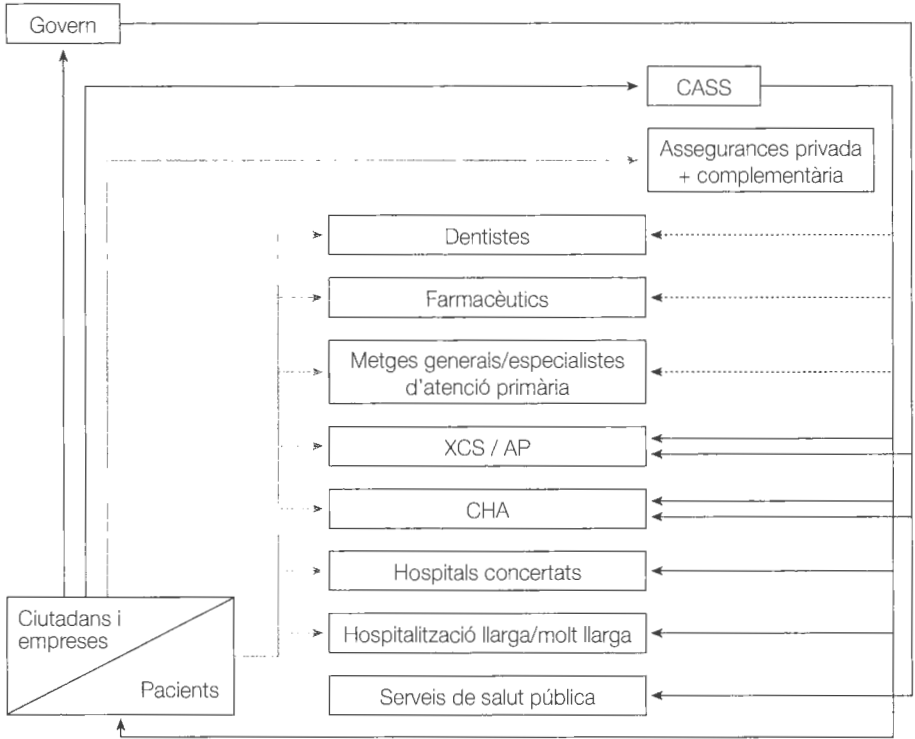
Més amunt hem comentat alguns aspectes de la relació entre la qualitat dels serveis i les característiques del nostre sistema sanitari (basat en la seguretat social, metges pagats per acte). Ja s'ha dit que més quantitat de serveis no es correspon necessàriament amb millor salut.

Es podria intentar resumir el problema de la qualitat de serveis així: hi ha dos grups d'elements que configuren la qualitat dels serveis sanitaris. Un és el de la relació interpersonal amb el pacient o usuari. La capacitat professional d'escoltar, de transmetre empatia, de preocupar-se sincerament pels pacients i els seus problemes, amb respecte dels seus punts de vista i opinions, d'assumir el rol dirigent i terapèutic que la professió comporta. En un sistema de circulació oberta dels pacients entre els professionals, aquells són en general prou vius per identificar els professionals que responen millor a les seves expectatives.

El segon grup es refereix a la qualitat tècnica de l'actuació professional, del procés d'atenció. En això, la població i els pacients, malgrat l'increment actual de la informació a l'abast sobre la salut, es troben en mans del professional, que és l'expert, en qui confien i a qui encarreguen que dirigeixi el procés. I és aquí on la variabilitat de la pràctica mèdica en situacions determinades, ben conegudes per l'estudi científic, crida l'atenció. Ja s'ha dit que en aquests sistemes no hi ha cap direcció ni coordinació central del procés d'atenció. I les solucions apunten vers una major implicació dels mateixos professionals, de les seves associacions, i de les institucions i establiments sanitaris, en procediments provats que contribueixen a vigilar el manteniment de la qualitat dels serveis. Aquesta implicació activa hauria de ser sostinguda en el temps, compatible amb iniciatives europees per facilitar la comparació de resultats. Les autoritats sanitàries i la seguretat social podrien jugar un paper crucial, de catàlisi i suport, perquè aquestes actuacions haurien de redundar en una millor atenció per als ciutadans.

Josep Maria Goicoechea i Utrillo
Metge, exdirector de divisió de l'OMS i exministre de Salut i Benestar

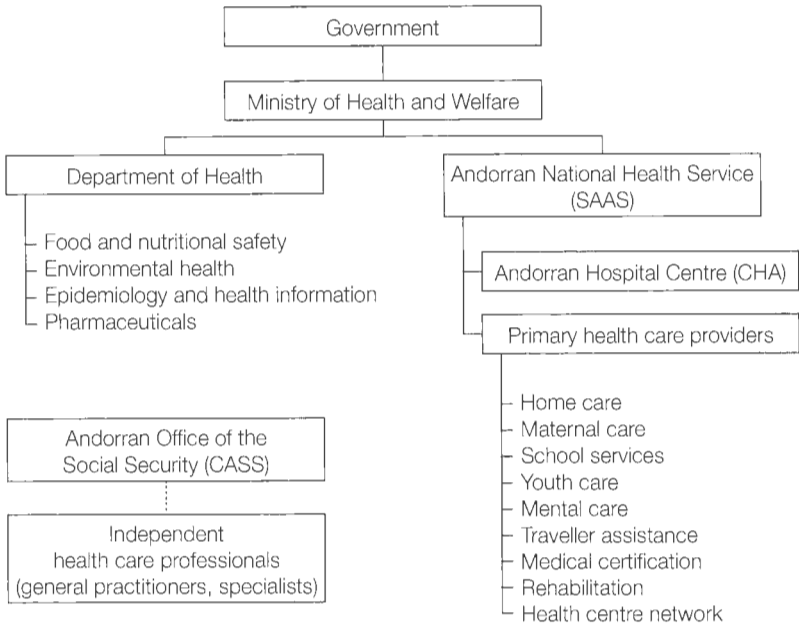
Flux financer

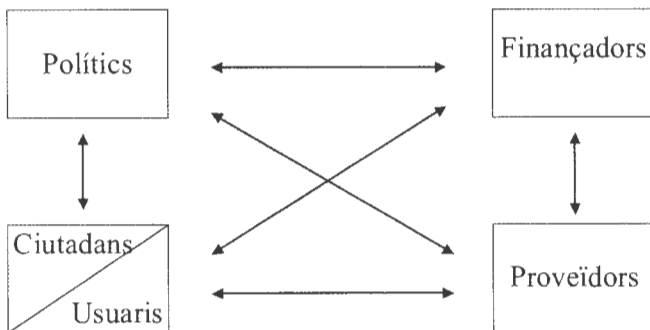
Secció malaltia		
Subsecció malaltia règim general		
Assegurança	Prestacions	
	Reembossament	Salari (econòmiques)
malaltia	- Medicina general i especial - Farmàcia - Hospitalització - Odontoestomatologia - Òptica - Ortopèdia i pròtesi - Protecció maternal - Trasllat en ambulància	Assegurats cotitzants Dies 4-30: 50% Dies 31-180: 66%
maternitat	- Honoraris preufet part - Sojorn hospitalari vuit dies - Honoraris i despeses derivades hospitalització relac. part	Assegurades cotitzants 90% salari durant 16 setmanes
accidents de treball	Com asseg. Malaltia però sense tiquet moderador	Dies 1-30: 50% D.30-xx: 66% Reversió (víd+orfes)
invalidesa	Les d'asseg. Malaltia	pensions
capital defunció	NO	Salari mensual x 3

Secció malaltia		
Subsecció malaltia règim complementari		
Assegurança	Prestacions	
	Reembossament	Salari (econòmiques)
malaltia règim complementari	- Drets de quiròfan (Q) - 15% despeses hospitalització - pròtesi dentària - corona dentària - control maternal: part no coberta per asseg malaltia gral.	NO

Estructura organitzativa del sistema de salut

Els actors del sistema sanitari

Sistema sanitari mixt...

		Finançament	
		públic	privat
Provisió	pública	a	b
	privada	c	d

...basat en la seguretat social.

...constituït pel conjunt d'estructures i serveis de l'Administració general i els tutelats per aquesta.

Distribució de funcions assistència, higiene i salut pública

	Higiene	Salut pública	Assistència	
			Individual	Col·lectiva
Govern	Planificació			
	Ordenació			
	Execució			
CASS			- Recaptació cotitzacions - Finançament serveis usats pels beneficiaris	
SAAS	Gestió € públics Provisió de serveis			
Professionals i establiments	Provisió de serveis			

EL CREIXEMENT INSOSTENIBLE

Patrick Garcia i Ricart

El primer que hem de tenir en compte és quants habitants volem ser. Amb això ens referim a quanta gent pot assumir el país, sense que la nostra qualitat de vida empitjori encara més. Perquè, com tots sabem, Andorra creix sense fre i, encara que sembli una bogeria, estem anant cap a una Andorra de 200.000 habitants en un relatiu curt termini. És això el que realment volem? Hi haurà prou aigua per a tots? Té Andorra les infraestructures per assumir aquest volum? Com afectarà això el medi ambient?

Nosaltres pensem que per al nostre país no és convenient tenir una població de més de 100.000 persones aproximadament. És per això que Renovació Democràtica prendria un seguit d'accions que detallarem a continuació.

Regularitzar la construcció és el primer pas per a una Andorra sostenible. Amb el ritme actual, ens veiem abocats irremeiablement a una massificació insuportable per al país. Amb això no volem dir que aturarem dràsticament la construcció (som conscients que és un dels motors econòmics més importants del país), però sí que el que és inviable és continuar amb aquest ritme frenètic que no beneficia ni el poble, ni el turista al qual li prometem un país de natura. I, a part d'això, s'han tingut en compte els riscos naturals que comporta una construcció desmesurada? S'ha de modificar la llei actual de l'ordenament del territori.

Any rere any, tots hem vist com se'ns ha privat d'espais verds al nuclis urbans. Creiem convenient fomentar aquests tipus d'espais i també reduir l'espai edi-

ficable entre immobles; d'una banda, per embellir les parròquies i, d'una altra, per sentir-nos més a gust en el nostre entorn.

Per protegir el nostre patrimoni, s'han de promoure polítiques d'adquisició dels sòls per les administracions públiques o fundacions privades amb finalitat de protecció del medi.

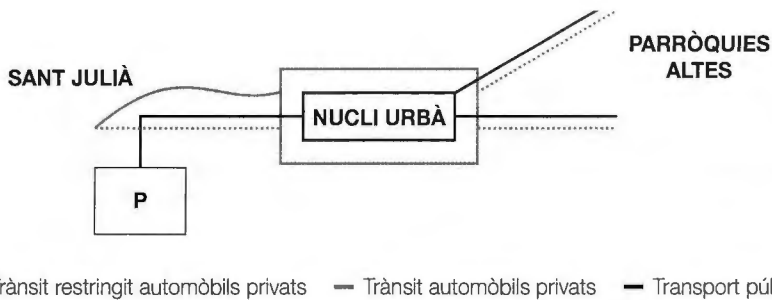
Sense entrar en detalls, aquests són els punts que creiem més importants per a una Andorra sostenible.

Definir la població (100.000 habitants, més o menys).

- Regularitzar la construcció (modificació de la Llei general del territori):
 - a) Creixement sostenible, reduir la construcció.
 - b) Riscos naturals?
- Fomentar espais verds amb prioritat al centre.
- Polítiques d'adquisició dels sòls per les administracions públiques o fundacions privades amb finalitat de protecció del medi.
- Reduir l'espai edificable (espai entre immobles). Estudi per eliminar les barres arquitectòniques (minusvàlids).

Fer un estudi de vialitat.

- Trobar solucions a l'efecte embut:
 - a) Carreteres secundàries de la frontera espanyola cap a parròquies altes.
 - b) Trobar alternatives a la frontera del riu Runer (ex: Encamp-Martinet).
- Reduir el transport motoritzat:
 - a) Fomentar el transport públic.
 - b) Reduir el trànsit dels automòbils privats.
- Donar solucions:
 - a) Elaborar un pla nacional de transports per resoldre la xarxa viària (cf. embut).
 - b) Fer una campanya de sensibilització del transport públic (més parades, accessibilitat).

El model de creixement actual no es pot basar en l'increment accelerat de la productivitat i el consum sense tenir en compte el temps de renovació dels recursos utilitzats ni els efectes de degradació ambiental (a més a més dels efectes socials i culturals de l'espècie humana).

L'abús dels recursos que no són renovables a escala humana, la contaminació i el desgast ambiental comprometen la viabilitat del país i de la majoria d'espècies animals i vegetals.

És necessari que, mitjançant la incorporació de l'educació ambiental al nostre dia i dia, es promogui una escala de valors diferent a l'actual que respecti i varii la concepció de desenvolupament acceptada fins ara que vincula la qualitat de vida amb el consum; bona part dels recursos que utilitzem són finits.

Hem d'orientar-nos vers una societat que promogui una reducció del consum actual i que aquest se situï dins del que és ecològicament possible i acceptable. Hem d'aconseguir un ús més eficient, racional i renovable dels recursos, sobretot de l'energia perquè no es generin tants residus; que es mantingui la biodiversitat existent i que es tinguin en compte les disponibilitats reals del medi.

Perquè això sigui possible hem de prendre mesures en el nostre territori i les administracions s'han de dotar d'instruments adequats (obligatorietat d'estudi d'impacte vinculant, reciclatge...) per assegurar la conservació, protecció i millora de l'entorn natural.

Evitant la malversació de recursos i promovent la utilització equilibrada de les potencialitats del territori avançarem cap a un reequilibri territorial més ajustat a les disponibilitats reals.

Es tracta de l'impuls d'un compromís per no malmetre l'entorn.

La utilització de la majoria de recursos renovables i no renovables forma part d'una complexa xarxa ecològica, tecnològica, demogràfica, econòmica i d'institucions governamentals; per tant, el desenvolupament sostenible implica l'exercici de la solidaritat entre generacions i entre totes les persones d'una mateixa generació.

Hem d'entendre també que sense una redistribució més equitativa dels béns que s'obtenen, que signifiqui una millora del nivell de vida, no serà possible dur-ho a terme, ja que si el país continua amb els desequilibris socials importants es produeix una explotació egoïsta dels mitjans dels quals es disposa.

Tanmateix, l'evident impossibilitat d'un creixement i un consum il·limitats a Andorra demana l'absoluta solidaritat amb les nostres generacions futures; requereix una transició ecològica on es preservin les característiques del nostre país, una garantia d'estabilitat, la integritat i la regeneració del nostre ecosistema.

El volum de creixement de tots els sectors econòmics ha de fer-se amb modernisme, equitat i visió de futur, però salvaguardant la realitat del país.

El creixement econòmic i el progrés social han de definir els seus objectius dins del desenvolupament sostenible, ja que aquesta és l'única possibilitat de no comprometre les necessitats i les aspiracions legítimes de les properes generacions.

Treballarem pel present i el futur d'Andorra amb la protecció, l'ensenyança, el respecte i la promoció de la nostra cultura, llengua, tradicions, patrimoni natural i artístic.

Nota: Aquest text forma part de l'esborrany de programa electoral de Renovació Democràtica (RD).

Patrick Garcia i Ricart
Arquitecte, parlamentari i president de Renovació Democràtica

ELS LLINDARS ÒPTIMS DE POBLACIÓ I IMMIGRACIÓ

Josep Maria Cabanes i Dalmau

Antecedents històrics de la immigració a Andorra

El Principat d'Andorra va passar de ser una terra d'emigrants durant segles, amb una economia de subsistència basada en l'agricultura i la ramaderia, a esdevenir una terra d'immigració.

L'augment de la població comença a ser significatiu a partir dels anys 1930, amb l'arribada a Andorra de les primeres onades de treballadors immigrants per construir les carreteres i les primeres grans infraestructures, com la primera empresa hidroelèctrica d'Andorra, FHASA, que aportà els primers quilowatts d'electricitat.

La residència dels estrangers a Andorra era considerada, a l'origen, com una qüestió d'ordre públic i, per tant, era la policia, sota l'autoritat dels veguers i dels batlles, qui n'exercia el control.

El Decret del 3 de gener de 1975 regula per primera vegada les condicions d'entrada i de residència dels estrangers, els diferents tipus de residència, el reagrupament familiar, els tràmits a seguir per a la concessió d'una autorització d'immigració, les expulsions i el règim sancionador.

Amb aquesta normativa es va pretendre tenir un doble control: quantitatiu i qualitatiu. Des del punt de vista quantitatiu es regulava, a través d'un sistema de quotes, el límit d'immigrants que el país podia acceptar. Des del punt de vista

qualitatiu, es feia amb la finalitat d'impedir que tinguessin la condició de residents persones que, per la seva conducta o pels seus antecedents, poguessin constituir una amenaça per a l'ordre públic o la pau de les Valls.

D'ençà l'any 1975, la immigració ha estat regulada per diversos decrets i reglaments, que han procurat en tot moment adaptar-se a l'evolució econòmica i social del nostre país, com ara el Decret de bases sobre la immigració (del 26 de juny de 1980), els decrets dels veguers sobre residència d'estrangers (del 3 de juliol de 1980), els reglaments de quota i el Decret regulador del Servei d'Immigració (del 7 de febrer de 1996).

No obstant això, es va fer necessari un canvi en la gestió de la immigració i un marc legal modern que dotés de més seguretat jurídica la situació dels immigrants a Andorra. L'aprovació de la Llei qualificada d'immigració el 14 de maig de 2002 va constituir un repte i una nova manera d'enfocar les polítiques d'immigració al nostre país.

Anàlisi de la gestió actual de la immigració

En el moment d'avaluar el canvi que havíem de promoure per millorar l'antic sistema, vam concloure que el nou model de gestió de la immigració no podia deixar de banda la fragilitat que presenta la nostra economia i les tensions econòmiques i socials que fàcilment podrien arribar a sorgir si la política d'immigració no tenia com a prioritat central la protecció del mercat interior del treball, tant pel que fa als nacionals andorrans com pel que fa a la comunitat resident.

Aquest tema és particularment sensible ateses les característiques del nostre mercat de treball, en el qual existeix una extrema mobilitat de la mà d'obra i un recurs habitual a la immigració per resoldre aquest problema.

Cal tenir en compte que alguns sectors de l'economia d'Andorra es caracteritzen pel fet que desenvolupen activitats limitades a una temporada de l'any.

D'altra banda, alguns sectors de l'economia del país poden conèixer períodes de fort creixement esporàdic poc previsible, cosa que implica una demanda puntualment més important de mà d'obra en certes activitats professionals determinades d'aquests sectors econòmics.

Ara bé, la gran majoria de la població d'Andorra és de nacionalitat estrangera. Per tant, la nostra funció des del Govern no solament és resoldre la situació dels nous immigrants, sinó també permetre la integració progressiva dels residents autoritzats a residir i a treballar de forma permanent al Principat d'Andorra.

La gestió de la immigració es basa en un sistema de quotes que està específicament definit a la Llei qualificada d'immigració, del 14 de maig de 2002.

Existeixen dos tipus de quota: les quotes especials i les quotes generals. El Govern fixa quotes especials que van destinades a unes activitats professionals que pertanyen a un sector econòmic concret. A través de l'anàlisi de les dades trameses pel Servei d'Immigració i el Servei d'Ocupació, es pot considerar que durant un període de temps determinat existeix un augment conjuntural d'una activitat en concret que no pot ser satisfet pel mercat interior de treball, o bé que existeixen unes activitats laborals que, per les seves pròpies característiques, només poden ser exercides durant una temporada determinada de l'any i que el mercat interior de treball tampoc pot satisfer. Aquestes quotes especials es materialitzen a través d'autoritzacions d'immigració de tipus temporal.

Les característiques generals d'aquestes autoritzacions són el caràcter estrictament temporal de l'autorització, la durada màxima de l'autorització predefinida a la Llei per a cada tipus d'autorització temporal (llevat del cas molt específic de les autoritzacions temporals determinades, que són concedides en el marc d'un mercat públic o de treballs per a una Administració pública), la prohibició de renovació de l'autorització i de cúmul d'autoritzacions temporals (ha de passar un període mínim de cinc mesos entre la finalització d'una autorització i la sol·licitud d'una altra), la limitació estricta de l'autorització d'immigració a l'exercici d'una activitat professional determinada en un sector econòmic concret i el fet que el titular d'una autorització d'aquest tipus no tingui dret al reagrupament familiar.

Així mateix, existeix una quota general que no afecta sectors econòmics específics. Podem dir que tot el que no s'inclou en les quotes especials estaria inclòs a la quota general.

Les característiques de les autoritzacions de residència i treball que es concedeixen en el marc d'aquesta quota són el caràcter renovable de l'autorització, el fet que permeten al seu titular exercir qualsevol activitat professional, ben entès

en els límits de la legislació sobre comerç i les professions lliberals, i que obren el dret al reagrupament familiar.

En tots els casos, la concessió d'una autorització d'immigració, sigui de tipus temporal, sigui prorrogable, està condicionada per unes quotes d'immigració general i especials predeterminades d'acord amb una política d'immigració. Per tant, no es pren en compte el caràcter determinat o indeterminat del contracte de treball, ni tampoc el nivell de salari de l'immigrant per a la concessió d'un tipus d'autorització concret.

El Govern ha de determinar l'oportunitat d'obrir una quota general d'autoritzacions de residència i treball i unes quotes especials d'autoritzacions temporals després d'haver analitzat de manera objectiva la situació del mercat interior. Aquesta anàlisi es fa a través de les dades del Servei d'Immigració i del Servei d'Ocupació.

El Servei d'Ocupació es crea per Decret (el 31 de juliol de 2002) com a organisme indispensable en l'àmbit d'aplicació de la nova normativa en matèria d'immigració i com a eina necessària per fomentar, propiciar i executar la intermediació laboral.

El Servei d'Ocupació és un servei públic gratuït destinat als nacionals andorrans i a les persones legalment residents que poden ser tant demandants d'ocupació com oferents d'ocupació.

Aquest servei, a més de facilitar tota la informació necessària sobre el mercat de treball als seus usuaris, té com a objectiu la recerca del lloc de treball adequat a les expectatives dels demandants d'ocupació i facilitar als oferents d'ocupació els candidats corresponents als seus requisits.

Gràcies a un sistema informatitzat s'introdueixen a les bases de dades del Servei d'Ocupació els currículums i les ofertes de treball. Aquestes dades codificades s'interrelacionen i s'obté com a resultat una llista de candidats adequats a cada oferta.

Una vegada comprovada la disponibilitat dels demandants, el Servei d'Ocupació envia les dades de contacte de la persona a l'oferent per tal que aquest pugui fer la selecció i, si escau, la contractació. L'oferent ha d'informar el Servei

d'Ocupació del resultat de les entrevistes a fi de continuar el procés de selecció o tancar l'oferta.

Cal remarcar que la major part de persones inscrites al Servei d'Ocupació ja ocupen un lloc de treball i utilitzen aquest servei per recercar una millora en el seu treball, i que la minoria de demandants d'ocupació respon a persones que no disposen de cap tipus de feina.

D'altra banda, i continuant amb l'explicació dels criteris de concessió de les autoritzacions d'immigració, interessa remarcar que, d'acord amb el que estableix la Llei, existeix una prioritat en la concessió de les autoritzacions d'immigració. Accés prioritari per als andorrans i residents, i mesures encaminades a afavorir l'accés al mercat de treball als nacionals dels dos estats veïns, als estats de la UE que respectin el principi de reciprocitat i a la resta d'estats de la UE i de l'EEE.

Amb aquesta limitació, també es pretén que el Govern disposi d'una base legal per limitar l'impacte eventual d'un recurs sistemàtic a la mà d'obra que prové d'estats tercers.

Cal disposar dels instruments necessaris per evitar un recurs sistemàtic a la immigració dels treballadors extracomunitaris que estigui únicament motivada per la voluntat d'algunes empreses de reduir costos salarials. A més, amb aquesta mesura es protegeix el treballador extracomunitari legalment autoritzat enfront a eventuais abusos i se li garanteixen unes condicions de treball dignes i no discriminatòries.

En definitiva, el model de gestió de la immigració que s'instaura a partir de l'entrada en vigor de la Llei qualificada d'immigració difereix bastant de l'esquema de competències que havia imperat fins aleshores, en què era el Consell General qui definia concretament la política en matèria d'immigració mitjançant l'aprovació de quotes anyals que gairebé mai s'adaptaven a les necessitats reals del mercat.

Els paràmetres per fixar les quotes són fluctuants i estan condicionats a les variacions permanents del mercat de treball. Amb l'experiència dels darrers anys s'ha constatat que el procediment parlamentari s'adaptava difícilment a aquests tipus de canvis i que comportava, per tant, un risc d'imprevisió i de desfasa-

ment de la realitat econòmica, ja que sovint no es podia donar una resposta ràpida a les necessitats concretes.

Aquesta nova gestió de la immigració es troba en perfecta consonància amb la que impera en la gran majoria de països europeus, on és el Govern i no els parlaments qui fixa i gestiona els contingents o les quotes d'immigració.

Des de l'entrada en vigor de la Llei qualificada d'immigració, el setembre de 2002, el Govern ha anat aprovant periòdicament quotes d'immigració, i s'ha adaptat cada vegada més a les necessitats reals del mercat de treball.

Un fet que ha propiciat aquesta adaptació és el volum de dades existents i les comparacions any rere any, que han permès efectuar reajustaments en la confecció de les quotes. Ens ha sorprès descobrir que les corbes dels gràfics denoten uns alts i baixos en l'entrada i la sortida d'immigrants coincidents en els mesos dels diferents anys.

Es constata que Andorra, per les seves característiques, rep el major volum d'immigració durant la temporada d'hivern, i que pràcticament la meitat de les autoritzacions que es concedeixen responen a persones que efectuen treballs de temporada i que, finalitzats aquests treballs, abandonen el país.

En l'elaboració de les quotes es fa una anàlisi de les dades i s'intenta posar fre a l'elevat índex de rotació de personal a través de la limitació de contractació de nou personal per les empreses, fet que no sempre ha estat ben rebut pels diversos sectors.

Conclusió

Establir els límits òptims de la immigració en un país com el nostre no és una tasca senzilla, ja que el nombre d'immigrants que vénen a residir i a treballar hauria de guardar una relació amb el creixement de llocs de treball que no són coberts pels nacionals.

La immigració que rebem és molt superior al creixement del país, a causa bàsicament de l'elevat índex de rotació dels treballadors. De cada cinc persones que vénen a treballar a Andorra, solament una es queda.

No obstant això, la nova gestió de la immigració, l'anàlisi cada vegada més detallada de les dades sobre els moviments migratoris, l'impuls de polítiques que fidelitzin el personal a les empreses i l'existència d'un nou marc legal laboral que doni més garanties a les parts implicades en la relació laboral han de permetre que l'equilibri entre la població i la immigració sigui ben aviat una realitat.

Josep Maria Cabanes i Dalmau
Bancari i ministre de Justícia i Interior

ELS DÈFICITS DE LA INFRAESTRUCTURA CIVIL PÚBLICA

Xavier Beal i Vilaginés

Introducció

La present ponència tracta de la infraestructura civil pública a Andorra i el seu objecte no és donar una lliçó tècnica sobre les característiques, les capacitats o les limitacions dels elements que la conformen. Procuraré igualment que no sigui una enumeració de dades sobre dimensions, inversions o volums d'utilització de xarxes; el que pretenc és donar indicacions sobre quina és la situació actual de la infraestructura civil pública a Andorra i sobre quin pot ser el seu desenvolupament en l'esdevenidor. Per tractar aquest darrer punt i participar alhora al tema general de la jornada, intentaré aportar elements de reflexió sobre quin és el potencial de creixement de les infraestructures, veient quins són els factors que el limiten, i a la vegada en quina mesura la infraestructura pot ser un factor limitador o estimulador del desenvolupament en determinats àmbits.

Definició

La definició que dona el *Gran Diccionari de la Llengua Catalana* d'Enciclopèdia Catalana de la paraula *infraestructura* és la següent: «Conjunt d'elements de base que faciliten el funcionament del sistema productiu i la reproducció de la força de treball, com ara carreteres, ferrocarrils, instal·lacions sanitàries, urbanització, escoles, etc.».

La infraestructura civil pública, en particular, engloba tots aquells elements construïts a càrrec d'ens públics que conformen les xarxes (viàries, ferroviàries,

de transport de fluids, etc.) per oposició als elements propis de l'edificació (habitatges, hospitals, escoles, estadis, etc.).

En la present exposició em cenyiré a les xarxes terrestres que permeten el desplaçament de persones i de béns.

Marc geogràfic

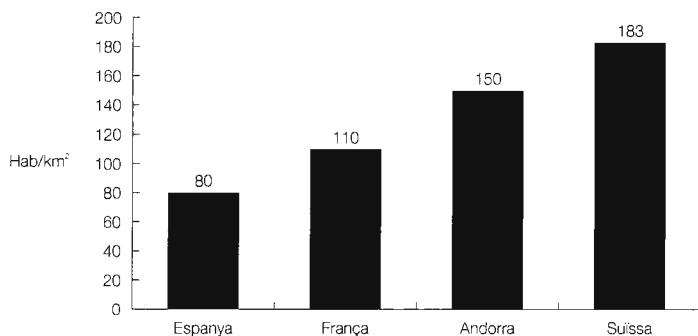
Tant la situació com les perspectives de futur de la infraestructura civil pública no poden ser examinades sense fixar-nos en les especificitats geogràfiques del territori en el qual s'implanten. És ben evident que el territori andorrà, per la seva situació, les seves dimensions i la seva orografia, és un marc atípic.

El Principat és un territori de menys de 500 km² enclavat en el massís pirinenc i per tant sense costa marítima (excuseu l'obvietat, però és indiscutiblement un factor determinant pel que fa a l'aparició i desenvolupament d'alguns tipus d'infraestructures), amb una alçada mitjana d'entre 1.900 i 2.000 m (només comparable a la de Suïssa a Europa) i forts desnivells. El percentatge de territori que podríem considerar espai urbà o urbanitzable és inferior al 15 % del total.

La població s'estima actualment en xifres rodones d'uns 70.000 habitants. La densitat de població és d'uns 150 hab/km², però és evident que si ens referís-sim a habitants per km² habitable aquesta seria molt més important. A títol de comparació, les densitats de població d'Espanya, França i Suïssa són de l'ordre de 80 hab/km², 110 hab/km² i 183 hab/km² respectivament.

Un altre factor que caldrà no oblidar, en examinar tant la situació actual com les perspectives de futur de la infraestructura civil pública a Andorra, és la interrelació que aquesta té amb les infraestructures dels dos estats veïns. Actualment, el Principat té dues úniques connexions internacionals, ambdues per carretera: amb l'Estat espanyol al pont del riu Runer (840 m alt) i amb l'Estat francès al Pas de la Casa (2.100 m alt).

Densitat de població

Situació actual de la infraestructura civil pública a Andorra

El Principat compta, en l'actualitat, amb, aproximadament, 275 km de carreteres de totes categories.

No existeix xarxa ferroviària de cap tipus a Andorra.

Si ponderem aquestes dades en funció de la població i del territori obtenim:

- 3,93 km de carreteres per 1.000 habitants.
- 0,59 km de carreteres per km².

En el pressupost per a l'exercici 2004 del Govern d'Andorra es destinen:

- 43,8 milions d'euros a l'ampliació de la xarxa viària.
- 6,6 milions d'euros a conservació de la xarxa viària.

Una vegada més, si ponderem aquestes dades en funció de la població i del territori, obtenim (sumant tots dos conceptes):

- 626.000 euros per 1.000 habitants.
- 108.000 euros per km².

A títol informatiu, direm que les xifres del pressupost per a l'exercici 2003 eren:

- 35,9 milions d'euros a l'ampliació de la xarxa viària.
- 6,4 milions d'euros a conservació de la xarxa viària.

L'augment del pressupost previst en ampliació de la xarxa viària del 2003 al 2004 és d'un 22 %, notablement superior a l'augment global del pressupost, que és d'un 7 % aproximadament.

Potencial de desenvolupament de la infraestructura civil pública a Andorra

Per tractar de veure quin és el potencial de desenvolupament de la infraestructura civil pública a Andorra, en compararem la situació actual amb la d'altres països europeus. Compararem la situació amb la dels nostres dos estats veïns i amb la de Suïssa que, si bé no és comparable amb Andorra per dimensió, sí que té unes condicions geogràfiques properes a les del Principat.

Veiem quines són les xifres que hem citat prèviament per a Andorra, per a aquests tres països.

Espanya compta amb (en xifres rodones):

- 664.000 km de carreteres.
- 14.000 km de via fèrria.

Pel que fa a França:

- 894.000 km de carreteres.
- 32.000 km de via fèrria.

I finalment Suïssa:

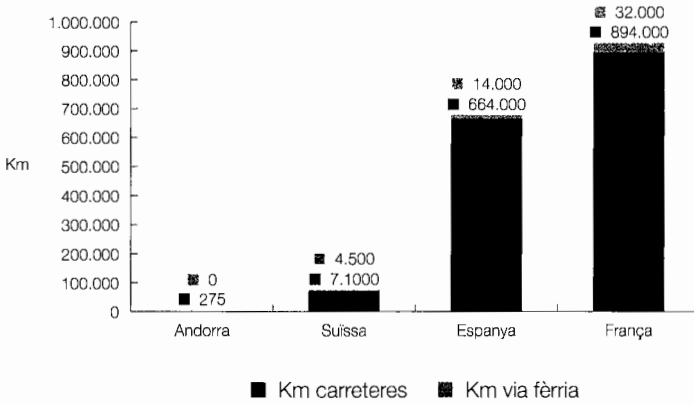
- 71.000 km de carreteres.
- 4.500 km de via fèrria.

Recordem que Andorra compta amb uns 275 km de carreteres.

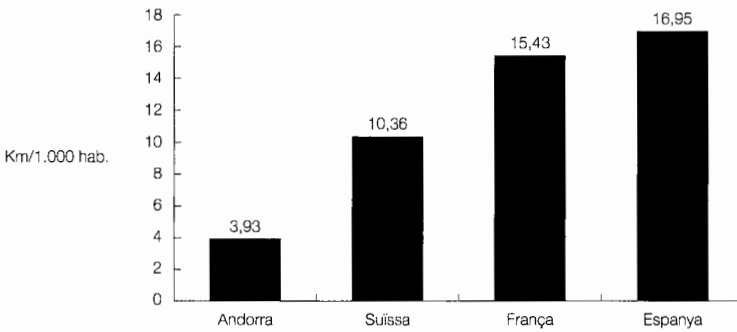
Si, com hem fet amb Andorra, ponderem aquestes dades en funció de la població i el territori veiem que Espanya, que té una superfície d'uns 500.000 km² i on viuen uns 40 milions de persones, compta amb:

- 16,95 km de xarxes (carreteres i ferroviàries) per 1.000 habitants.
- 1,36 km de xarxes (carreteres i ferroviàries) per km².

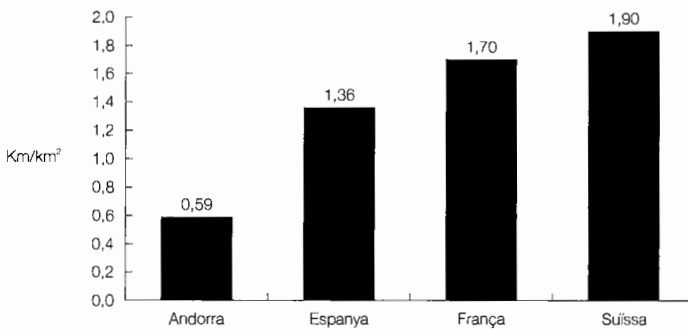
Longitud de xarxes terrestres

Longitud de xarxes per càpita

Longitud de xarxes per km²

França, que té una superfície d'uns 545.00 km² i on viuen uns 60 milions de persones, compta amb:

- 15,43 km de xarxes (carreteres i ferroviàries) per 1.000 habitants.
- 1,70 km de xarxes (carreteres i ferroviàries) per km².

I finalment Suïssa, que té una superfície d'uns 40.000 km² i una població d'uns 7,3 milions de persones, compta amb:

- 10,36 km de xarxes (carreteres i ferroviàries) per 1.000 habitants.
- 1,79 km de xarxes (carreteres i ferroviàries) per km².

Les xifres d'Andorra, recordem-les, són:

- 3,93 km de carreteres per 1.000 habitants.
- 0,59 km de carreteres per km².

És ben evident que la comparació de xifres en brut no permet fer una anàlisi acurada ni extreure conclusions afinades; per poder-ho fer, caldria incorporar molts altres paràmetres, geogràfics, històrics, polítics i fins i tot possiblement culturals.

Tanmateix, i si ens fixem en les xifres referides a la població, constatem que Suïssa té 2,6 vegades més quilòmetres de xarxes *per capita* que Andorra, tot i ser un país més densament poblat que el Principat. L'actual ritme de creixement de població a Andorra augmentarà indubtablement aquesta diferència en els propers anys.

(La població d'Andorra per assolir la mateixa densitat que Suïssa hauria de ser d'uns 85.000 habitants. Amb aquesta xifra i la longitud de carreteres actuals la hipotètica diferència passaria de multiplicar-se per 2,6 a 3,2.)

Vegeu també les xifres d'Espanya i de França. Andorra té una densitat de població *només* 1,9 i 1,4 vegades superior respectivament a les d'aquests estats, mentre que el nombre de quilòmetres de xarxes *per capita* és 4,3 i 3,9 vegades superior a Espanya i França respectivament.

Pel que fa a les xifres referides al territori, veiem que Espanya, el percentatge de terres de la qual, sumant les d'ús agrícola, ramader i les cobertes per boscos, és superior al percentatge de terres ocupades pels mateixos conceptes a Andorra, té 2,3 vegades més quilòmetres de xarxes per km² de territori que el Principat.

Taula comparativa d'usos del terreny

	<i>cultivable</i>	<i>cultius permanents</i>	<i>pastures</i>	<i>boscors</i>	<i>altres</i>	<i>total</i>
Andorra	4 %	0 %	45 %	35 %	16 %	100 %
Suïssa	10 %	2 %	28 %	32 %	28 %	100 %
Espanya	30 %	9 %	21 %	32 %	8 %	100 %
França	33 %	2 %	20 %	27 %	18 %	100 %

Igualment, veiem que Suïssa, que té unes condicions geogràfiques properes a les d'Andorra, té 3,2 vegades més quilòmetres de xarxes per km² de territori que el Principat.

Aquestes consideracions fan que m'atreveixi a afirmar que la infraestructura civil pública a Andorra té un potencial de desenvolupament important.

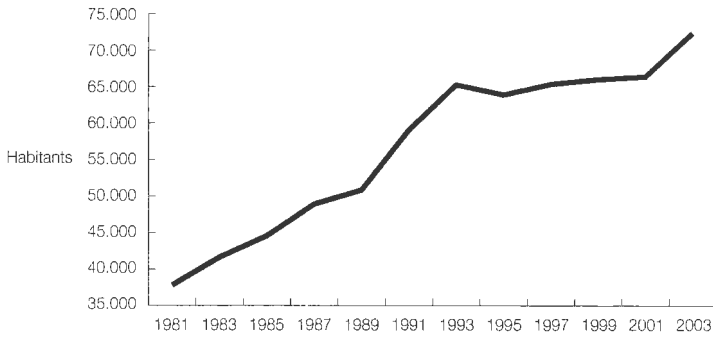
El fet que la població del Principat, que s'ha doblat en els darrers 30 anys, segueixi en fase de creixement; el fet que el parc automobilístic, vist que el nombre de vehicles *per capita* també s'ha doblat en aquest període, hagi en conseqüència estat multiplicat per quatre en tres dècades; la constatació de l'estat de saturació en alguns moments de la xarxa viària a Andorra (la sensació subjectiva força estesa és que cada vegada són més freqüents) i les previsions de creixement del nombre de desplaçaments tant interiors com exteriors de l'Agència de Mobilitat, em fan afegir que també n'hi ha una necessitat considerable.

Factors limitadors del desenvolupament de la infraestructura civil pública a Andorra

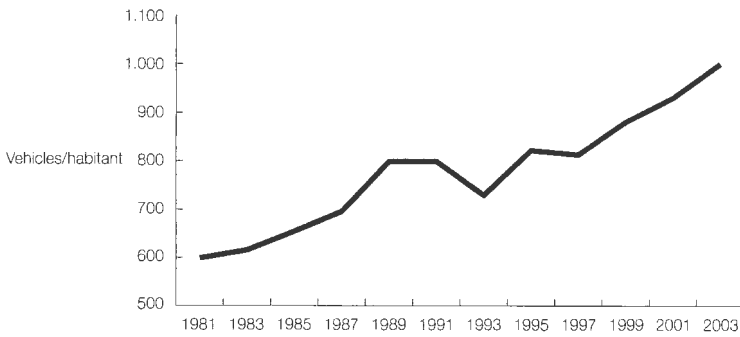
Els factors que poden limitar la implantació i el desenvolupament de les infraestructures són múltiples, i en gairebé tots els casos són externs a la pròpia naturalesa tècnica de les infraestructures.

És a dir, que el que farà que no s'eixampli o desdoblí una carretera, o el que farà que no es construeixi un pont, un túnel o un viaducte rarament serà una qüestió tècnica únicament.

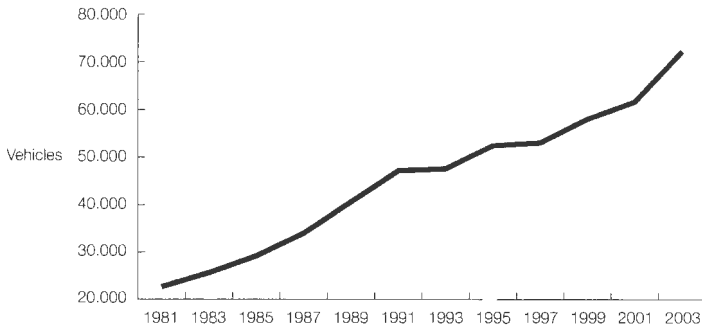
Creixement de la població d'Andorra

Creixement del nombre de vehicles per habitant

Creixement del parc automobilístic a Andorra

El factor històric

En el cas d'Andorra, la importància del llegat històric pel que fa a infraestructura civil pública és evident si pensem que fa menys de 80 anys no hi havia cap carretera al país. El país ha viscut un desenvolupament molt ràpid concentrat a la segona meitat del segle xx. Abans d'aquest període, mentre el continent europeu s'industrialitzava i creava la infraestructura que requeria i impulsava aquest procés, el Principat romania una regió molt pobra, allunyada dels pols de desenvolupament i de les vies que els comunicaven, sense pràcticament activitat industrial.

La xarxa d'infraestructura civil pública que hem heretat a finals de segle xx presenta, com molts altres aspectes del país, el llast que caracteritza allò que ha crescut molt, potser massa, de pressa i no sempre de manera prou ordenada o planificada.

El factor econòmic

La construcció d'infraestructura civil pública és una activitat que té un cost econòmic elevat. Per donar un ordre de magnitud, podríem indicar que el cost d'un element corrent d'infraestructura es compta en milers d'euros per metre lineal i, en el cas d'elements complexos, en desenes de milers d'euros per metre lineal. A títol d'exemple, direm que el cost final d'alguns elements d'infraestructura de gran significació que es construeixen al llarg de períodes de diversos anys pot doblar la totalitat del pressupost destinat a ampliació de carreteres de l'any 2004 a Andorra.

La disponibilitat econòmica i la distribució dels recursos disponibles es presenta, doncs, com un factor determinant tant en el ritme com en el model de desenvolupament de la infraestructura civil pública.

El factor mediambiental

La construcció d'infraestructura civil pública impacta en molts aspectes diferents en el medi que la rep. Podríem citar des del molt evident impacte paisatgístic, a afectacions per soroll, pol·lució atmosfèrica, destrucció de paratges o creació de barreres sobre fauna i flora, o a modificacions de règims hidràulics o situacions geològiques.

El factor mediambiental, que durant força temps ha estat pràcticament obviat, afortunadament sembla que estigui adquirint, cada vegada més, una rellevància notable en el disseny de la infraestructura civil pública.

El factor social

De la mateixa manera que la construcció d'infraestructura civil pública impacta sobre el medi natural quan el travessa, també té una afectació sobre el teixit social quan hi interactua. Els elements d'infraestructura poden crear o destruir barreres tant visuals com de circulació; poden modificar fluxos de persones, crear nous hàbits de desplaçament; poden canviar usos del sòl, afavorir o perjudicar l'establiment d'habitatges o equipaments, i poden crear pol·lució acústica, atmosfèrica, etc.

La modificació en la manera de viure, o fins i tot en la qualitat de vida, de la població afectada per la construcció d'elements d'infraestructura ha de ser ponderada amb l'interès general que aquesta pugui tenir.

El factor exterior

La xarxa d'infraestructures del Principat està interconnectada amb les xarxes dels estats espanyol i francès. La política dels nostres estats veïns de desenvolupament, millora, gestió i manteniment dels trams de les seves xarxes d'infraestructures que arriben al Principat i de tots aquells que els alimenten té una incidència fonamental en el funcionament, la necessitat i la capacitat de creixement de la xarxa d'infraestructures d'Andorra.

La infraestructura civil pública com a factor limitador o estimulant del desenvolupament a Andorra

De la mateixa manera que la construcció d'infraestructura civil pública es veu limitada per múltiples factors, la seva presència o manca, així com la tipologia dels elements construïts, tenen una incidència important sobre múltiples àmbits.

Desenvolupament econòmic i urbanístic

Les xarxes que permeten la circulació de persones i de béns, la seva disposició, la seva capacitat, la seva densitat, són elements fonamentals per al desenvolupament de l'activitat econòmica d'una regió. El model de desenvolupament

industrial, comercial i urbanístic de cada part d'un territori estan subjectes al model d'infraestructura civil pública que es decideixi implantar-hi, tant per permetre la mobilitat interior com per permetre'n la interconnexió amb altres pols d'activitat o de desenvolupament.

Model ambiental i social

El model de creixement industrial, comercial i urbanístic hauria de derivar d'una idea de societat, de conservació i desenvolupament del patrimoni natural, històric, cultural i fins i tot antropològic del país, encara que sovint puguem tenir la impressió que sigui a l'inrevés: que és el creixement del país aquell que en condiciona el model i no al contrari.

En qualsevol cas, les decisions que concerneixen la infraestructura civil pública incideixen profundament en molts dels aspectes del tipus de societat que s'hi crea al voltant.

El model de desenvolupament de la infraestructura civil pública com a reflex d'un model de desenvolupament de la societat

Pel nombre de factors a considerar al moment de projectar elements d'infraestructura civil i per la quantitat i la significació de les afectacions que en provoca la realització, les infraestructures són una de les eines més potents de què disposen els gestors de la vida pública.

Penso que la política d'infraestructures d'un govern és un excel·lent revelador del tarannà i la orientació general de la seva política. En revela les sensibilitats ambiental i social, en revela el model econòmic i de desenvolupament, en revela la capacitat de previsió i de gestió; en una paraula, en revela el model de país. Els límits del desenvolupament de la infraestructura civil pública a Andorra haurien de venir determinats per una reflexió global sobre quin és el model de país que volem.

Així doncs, l'observació de la situació actual de les xarxes, de l'evolució que han tingut els darrers anys, del model de gestió que s'està aplicant, l'anàlisi de les solucions que se'ns presenten per resoldre el que ha esdevingut el primer motiu de preocupació dels habitants del Principat (la mobilitat, o sia, la utilització de la xarxa d'infraestructura civil pública), ens haurien de donar indicacions

sobre quins són la voluntat i el coratge polítics d'aplicar solucions immediates de gestió de la situació actual, sobre si hi ha i, si és el cas, quin és, un model de creixement poblacional, social i econòmic, i sobre si els grans projectes emblemàtics, que com a concepte considero necessaris, són el resultat d'una voluntat política d'actuació global o bé són immenses cortines de fum per amagar-ne la no existència.

Cadascú podrà fer-se la seva pròpia idea sobre quin és el model de país que se'ns proposa. Personalment, tot plegat em provoca una gran perplexitat.

Xavier Beal i Vilaginés
Enginyer i vicepresident del Col·legi d'Enginyers Superiors d'Andorra

RISCOS NATURALS I CREIXEMENT

Montserrat Mases i Coberó

El risc natural com a procés evolutiu terrestre

Els processos naturals que ocasionen risc formen part de l'evolució del nostre planeta, tant des del punt de vista geològic com biològic. No hem d'oblidar que la Terra és una entitat en constant evolució i que els canvis que implica aquesta evolució produeixen tot un seguit de fenòmens naturals que, al llarg de la seva història, han interferit sobre els éssers vius. Per exemple, fa 2.500 milions d'anys, un gran canvi ambiental, la creació de l'atmosfera d'oxigen, va afavorir l'aparició d'éssers amb reproducció sexual i d'aquesta manera va canviar l'evolució dels organismes terrestres d'una forma dràstica.

La caiguda d'un meteorit durant el mesozoic (fa 65 milions d'anys) va exterminar els dinosaures i va obrir la porta al desenvolupament dels mamífers i per tant a l'aparició de l'home.

Estem, doncs, davant d'un conjunt de processos inherents a l'evolució del nostre planeta. Aquests, però, interfereixen sobre la nostra societat i actualment tractem els riscos naturals des d'un punt de vista antropogènic; no els veiem com a processos realment naturals, sinó com a calamitats que afecten la nostra societat.

Els riscos naturals des d'una visió antropogènica

Els riscos naturals provoquen anualment danys per valor de milers de milions d'euros en tot el planeta i, el que és pitjor, milers de morts. Afecten tota la Terra, no hi ha cap espai que en quedi deslliurat; això sí, els seus efectes són molt diferents i depenen de l'avançament o endarreriment de la societat afectada. En general, les societats més avançades han desenvolupat mecanismes de defensa més o menys eficaços, mentre que les societats més pobres són totalment indefenses davant dels riscos naturals, l'impacte dels quals hi acostuma a ser enormement catastròfic.

En aquest article ens centrarem, però, en l'impacte dels riscos naturals sobre societats avançades, com és el cas de l'andorrana.

Riscos naturals i vulnerabilitat social

En els darrers decennis, tenim la sensació que hi ha hagut un increment dels fenòmens naturals. Això no és així, car pràcticament tots ells tenen una periodicitat determinada i es repeteixen en el temps: és el que anomenem període de retorn. Per exemple, una allau de dimensions determinades es pot produir cada any, cada deu o cada 500. Direm que té un període de retorn d'1, 10 o 500 anys.

La sensació d'increment dels fenòmens naturals ve donada, doncs, per un altre factor: es tracta de la vulnerabilitat social. El desenvolupament ràpid de les societats occidentals fa que hi hagi una gran expansió sobre el territori i que s'ocupin zones afectades per riscos que, tradicionalment, es deixaven verges precisament per aquesta raó.

Si analitzem la definició de risc natural ho entendrem millor:

Risc natural = perillositat × vulnerabilitat de la societat

Perillositat = fenomen natural × probabilitat que aquest es produeixi

No existeix risc si un fenomen natural no interfereix sobre una persona o sobre una infraestructura. Antigament, hi havia els mateixos fenòmens, però la probabilitat que afectessin la societat era menor que en l'actualitat perquè s'ocupava menys territori.

Per una altra banda, la nostra societat (la societat del benestar) també s'ha tornat menys tolerant amb el risc. Catàstrofes que antigament es podien arribar a acceptar, actualment es consideren inadmissibles. Hi ha hagut un canvi en la consideració del risc al llarg de la història (figura 1).

<i>Període</i>	<i>Actitud social davant del risc</i>	<i>Polítiques davant dels desastres naturals</i>
Fins als anys seixanta del segle xx.	Respecte al medi i a la seva dinàmica. Adaptació de l'home i de les seves activitats a les condicions de la natura.	<i>Mesures curatives postdesastre.</i>
Anys seixanta i setanta del segle xx.	Ruptura de la dinàmica natural per part de l'home. Actitud de superioritat de l'home davant la natura: «si l'home pot arribar a la lluna, com no podrà dominar la natura?».	<i>Mesures curatives post i predesastre.</i>
Des dels anys vuitanta del segle xx	Reconeixement del deteriorament ambiental causat per l'home. Crida, des de la racionalitat científica, a l'adopció de mesures de reducció de desastres compatibles amb el medi. Adopció de mesures d'ordenació racional d'usos del territori.	<i>Mesures preventives. Sistema d'alerta ràpida. Ordenació racional del territori. Mesures curatives postdesastre.</i>

FIGURA 1. Canvis en la consideració antròpica de la perillositat natural al llarg del segle xx. Font: Ayala-Carcedo (2002).

Tipologia dels fenòmens naturals que donen lloc a risc

Hi ha molts tipus de fenòmens naturals que provoquen risc. Normalment, es classifiquen en funció del seu origen (Vilaplana, 2002). Podem tenir fenòmens d'origen intern, com terratrèmols, volcans i tsunamis; d'origen extern, com esllavissaments; d'origen climàtic, com grans tempestes, huracans o ciclons, o bé d'origen mixt: climàtic i extern com les inundacions o les allaus.

Moltes vegades el desencadenament d'aquests fenòmens pot tenir un origen antròpic, com un esllavissament provocat per un desmunt o una allau pel pas d'un esquiador.

Els riscos naturals que afecten Andorra

Andorra és un país de muntanya i, com a tal, està sotmès a les inestabilitats típiques d'aquestes zones. A aquest fet, hi hem de sumar l'increment de l'ocupació del sòl en els darrers 40 anys degut a una important expansió econòmica i demogràfica. Andorra és per tant un país sotmès de manera important als riscos geològics. Gallego (2004) va realitzar un buidat de premsa des de l'any 1975 fins al 2002 en què va recollir totes les notícies sobre riscos naturals aparegudes a Andorra. Aquest estudi li va permetre realitzar una molt bona estimació de la freqüència de cadascun dels riscos i de la seva distribució espacial.

Com es pot observar en la figura 2, el risc més freqüent al Principat, d'origen natural, són les nevades, seguides en ordre decreixent per despreniments, episodis de vent, inundacions, allaus, onades de fred, pedregades, erosió, incendis forestals, esllavissaments, llamps, sequera, calor, pluja, tempesta, terratrèmols, esfondraments i, per últim, moviments de terreny.

Pel que fa al nombre de víctimes mortals, el fenomen més catastròfic són les inundacions que han provocat en el període estudiat un total de tretze morts, seguit de les allaus, amb onze morts, i dels despreniments amb quatre (figura 3).

La mateixa autora va realitzar un mapa amb la distribució espacial d'aquests fenòmens que podeu veure en la figura 4. S'hi pot observar que els riscos es concentren al voltant de la xarxa hidrogràfica; aquest fet no és degut a la inexistència de fenòmens que provoquen risc fora d'aquestes àrees, sinó a la poca ocupació del territori.

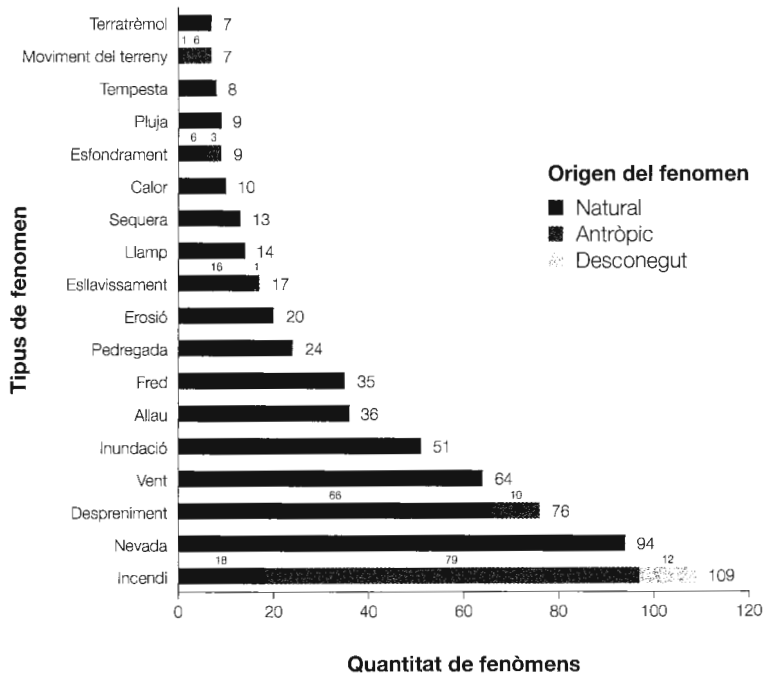

FIGURA 2. Distribució dels riscos segons el fenomen i el seu origen. Font: Gallego (2004).

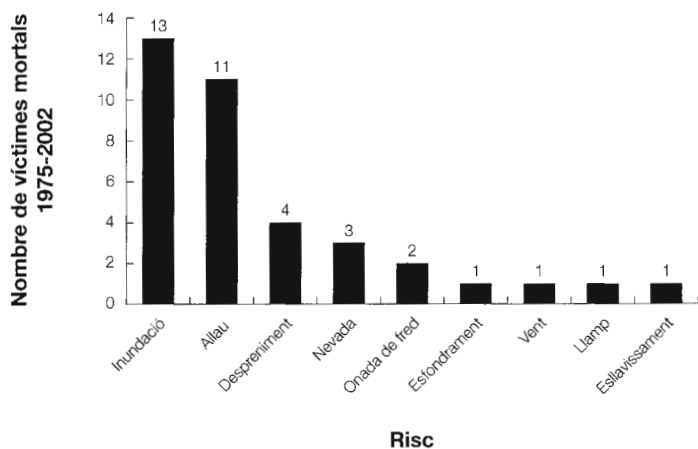

FIGURA 3. Nombre de morts a Andorra per riscos naturals en el període 1975-2002. Modificat de Gallego (2003).

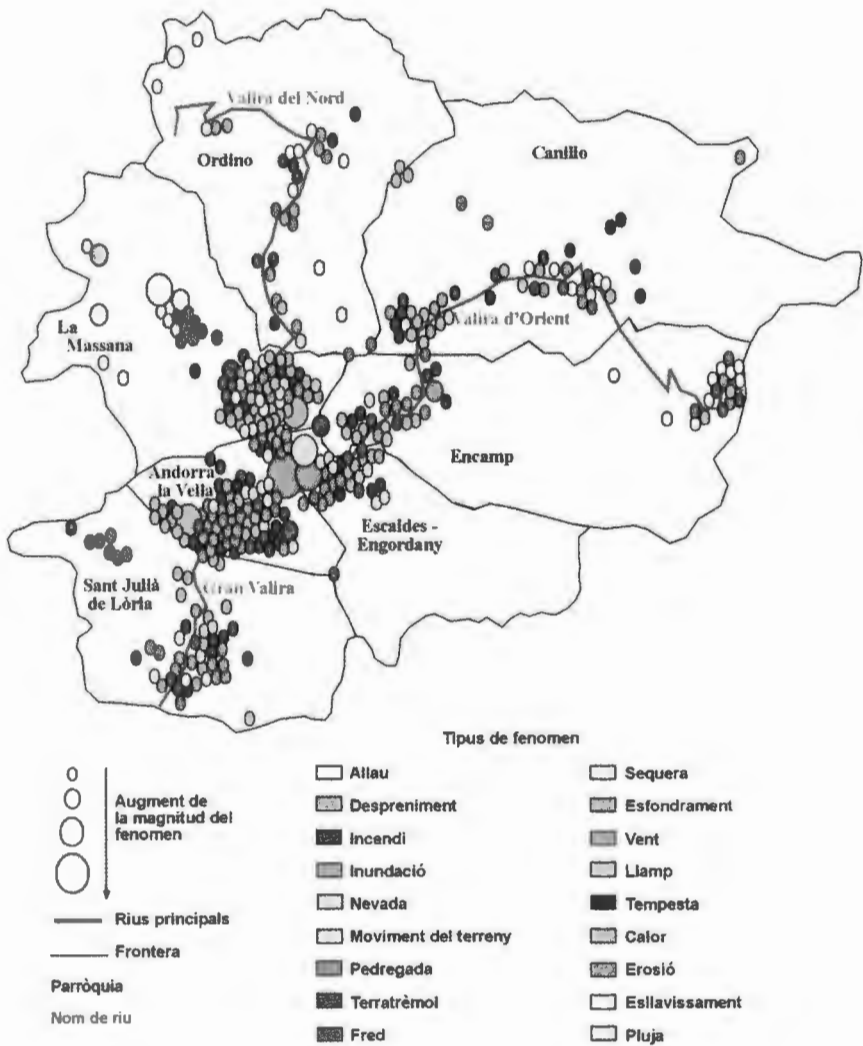

FIGURA 4. Mapa de localització d'alguns fenòmens ocorreguts a Andorra entre els anys 1975 i 2002, a partir de la premsa del país. Font Gallego (2004).

Amb totes aquestes dades, queda prou evident la influència dels riscos naturals sobre la societat andorrana, tant pel que fa a les pèrdues econòmiques com a les humanes, que en el període estudiat sumen un total de 37 víctimes mortals.

La protecció davant dels riscos naturals

Per evitar els efectes dels riscos naturals, les societats, especialment les més avançades, han hagut de desenvolupar diferents mecanismes per protegir-se dels riscos naturals.

Ja hem vist que hi ha dos paràmetres fonamentals en la definició de risc: per una banda, la perillositat del fenomen i, per l'altra, la vulnerabilitat social (terme que inclou l'exposició, és a dir, la presència d'infraestructures o persones a la zona de risc). Per tant, per mitigar els efectes dels riscos naturals, s'haurà d'incidir sobre algun d'aquests dos paràmetres.

Per incidir sobre la perillositat del fenomen, cal estudiar-lo molt bé; el seu coneixement ens permetrà realitzar dos tipus d'actuacions. Per una banda, dissenyar mecanismes de defensa estructurals, és a dir, un conjunt d'obres civils que evitin el desencadenament del fenomen o bé, un cop aquest desencadenat, en minimitzin l'impacte (és el cas, per exemple, de les xarxes o els dics de desviació, respectivament, en el cas d'una allau). I, per una altra banda, fer una predicció temporal del fenomen que permeti l'evacuació de les persones en cas de fort risc; un exemple d'aquest cas és el control de la perillositat d'allaus al llarg de tota la temporada hivernal.

En alguns dels fenòmens naturals és possible realitzar aquests dos tipus de prevenció o un d'ells. Per exemple, les allaus es coneixen prou actualment com per realitzar prevencions espacials i temporals; el mateix passa en el cas dels volcans. Hi ha fenòmens, però, que no ho permeten completament, com és el cas dels terratrèmols o les inundacions.

Aquestes actuacions, però, gairebé mai són suficients i per aquesta raó és essencial actuar sobre la vulnerabilitat social, que passa per una correcta ordenació del territori. Hem d'evitar exposar els nostres béns i les persones als riscos naturals. Per tant, no hem d'ocupar les parts del territori que hi estan exposades i en les quals no podem minimitzar el risc de forma acceptable.

La protecció davant dels riscos naturals a Andorra

A Andorra, s'han produït en els darrers anys diferents esdeveniments catatròfics, com els aiguats del 1982, el despenjament sobre l'edifici Bon Repòs al 1997, l'esllavissament de la pedrera de Sant Antoni al 1987, amb tres morts, i l'allau d'Arinsal del 1996 amb importants danys materials.

Tots aquests efectes devastadors dels riscos naturals van posar en evidència la necessitat de crear polítiques de gestió del risc a tot el país.

Un dels primers avenços es va produir pel que fa al tema de les allaus quan, el 1989, es va publicar el Decret sobre règim jurídic de l'ocupació, la utilització i la construcció en terrenys afectats per allaus. Aquesta, però, era una reglamentació parcial; el veritable pas en la legislació sobre els riscos naturals va ser la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme (LOGOTU) del 29/12/2000.

Els punts més importants d'aquesta Llei són (Escaler, 2001):

- Les zones exposades a riscos naturals no són urbanitzables.
- Els plans generals d'ordenació del territori i urbanisme parroquials han de contemplar les zones exposades als riscos naturals.
- El Govern és qui s'encarrega d'efectuar els estudis geològics i geotècnics, cartografia d'allaus, de despenjaments i d'altres riscos naturals.
- Això implica que s'han d'efectuar els inventaris, zonificacions i normativa pròpia que regulin l'ocupació i construcció de zones de risc.

En l'article 49 d'aquesta Llei, es defineixen les zones exposades a riscos naturals com totes les qualificades així pels estudis geològics i geotècnics i per la cartografia d'allaus, de despenjaments i d'altres riscos naturals de què disposi el Govern.

En l'article 51 es permet, però, realitzar actuacions excepcionals en sòl no urbanitzable quan es tracta d'instal·lacions o equipaments de caràcter tècnic que siguin destinats exclusivament a la protecció de les persones i els béns i a la limitació del mateix risc.

Discussió. La dualitat creixement i protecció davant del risc

Andorra és un país modern amb un creixement econòmic i demogràfic important. En els darrers anys hem ocupat zones sotmeses a riscos naturals i molt probablement en el futur existeixi la necessitat d'ocupar-ne d'altres. Però aquestes zones són perilloses i s'hi poden produir pèrdues econòmiques o fins i tot de vides humanes. Què fem? Aturem el creixement? Creixem de forma descontrolada i ens arrisquem a unes pèrdues que socialment no són acceptables?

La decisió no és tan difícil, tan sols és qüestió de realitzar una reflexió assenyada. En primer lloc, cal buscar aquelles zones que no presenten risc. Encara que no ho sembli, a Andorra encara en queden.

De les zones que presenten risc, n'hi ha de dos tipus: unes en les quals el risc és molt important i econòmicament o infraestructuralment no es poden protegir. En aquest cas, i com ja marca la legislació andorrana vigent, la prohibició d'instal·lar-hi infraestructures és absoluta. L'altre tipus correspon a zones on el risc és menor i és possible realitzar-hi proteccions permanents o temporals. En aquestes, és possible construir-hi encara que és recomanable no instal·lar-hi equipaments que comportin la presència de molta gent com escoles, edificis administratius, etc. o equipaments essencials com ara hospitals o edificis de protecció civil.

Quan s'ha de realitzar una infraestructura en zona de risc, s'han de valorar diferents paràmetres. En primer lloc, de quin tipus d'estructura es tracta, quina ocupació comporta, la seva importància a nivell social, etc. Per una altra banda, s'ha d'analitzar el fenomen que pot ocasionar el risc, l'energia que aquest pot arribar a desplaçar, si tècnicament i econòmicament és possible eliminar el risc totalment i, si queda risc residual, veure si aquest socialment és acceptable. Analitzant tots aquests paràmetres de forma assenyada, s'ha de poder arribar a la decisió de construir o no.

El més important és ser conscients que vivim amb els riscos naturals. Aquests no tenen perquè aturar el nostre creixement, però ens obliguen a fer-lo de forma racional per evitar pèrdues econòmiques i personals. Es tracta de realitzar un creixement sostenible.

Bibliografia

- AYALA-CARCEDO, F. J.; OLCINA J. (2002). *Riesgos naturales*. Barcelona: Ariel Ciencia. 1512 p.
- ESCALER, J. (2001). «Trànsparències presentades a les Primeres Jornades del CRECIT. La gestió dels riscos naturals». A *Institut d'Estudis Andorrans* [en línia]. Andorra la Vella. <<http://www.iea.ad/crecit/primeresjornades.html>>
- GALLEGO, N. (2003). *Étude des risques naturels subis en Andorre à partir des journaux de presse publiés entre 1933 et 2002*. Rapport de stage DESS. Perpinyà: Universitat de Perpinyà. 64 p.
- (2004). «Cadastre de riscos naturals a Andorra. Recull de premsa entre els anys 1933 i 2002». *Horitzó* [Andorra la Vella], núm. 5 (gener), p. 16-25.
- VILAPLANA, J. M. (2001). «Els riscos naturals en zones de muntanya». *Primeres Jornades del CRECIT. La gestió dels riscos naturals. Actes del congrés*, p. 1-7.
- (2002). «Catàstrofes naturals, territori i sostenibilitat». *Horitzó* [Andorra la Vella], núm. 1 (gener), p. 24-33.

Montserrat Mases i Coberó
Doctora en geologia i directora del CRECIT

LA CAPACITAT DEL SECTOR HOTELER I EXCURSIONISTES I VISITANTS

Joan Francesc Montané i Debiais

Preàmbul

El sector hoteler està en aquests moments en plena mutació, a conseqüència de dos fets de gran importància que marquen aquests canvis: la posada en marxa l'any 2001 de la nova legislació que afecta la classificació dels allotjaments turístics i la baixada important en la freqüentació i pernoctació en els nostres hotels.

La classificació hotelera ha obligat els hotelers, que no arriben ni de bon tros a assolir resultats financers òptims, a adaptar-se a la nova normativa en matèria d'equipaments, en matèria de seguretat alimentària i en matèria de seguretat i incendis.

Alguns dels establiments han fet una forta inversió, perquè el seu tipus d'establiment els ha permès amortitzar aquesta inversió realitzada. D'altres, més petits i familiars, han estat obligats a tancar, ja que no han pogut garantir, degut a la seva estructura, l'amortització necessària de la inversió a realitzar per posar-se al dia amb la normativa vigent.

La globalitat del sector hoteler està afectada per una davallada en les pernoctacions. D'altres sectors econòmics, com el comerç, també constaten aquesta davallada econòmica.

La Unió Hotelera d'Andorra, que representa un 69,23 % del total d'establiments hotelers d'Andorra, està molt a l'aguait i és molt sensible a aquests problemes, ja que les conseqüències repercuteixen directament al sector en la seva activitat econòmica. L'eficàcia i el paper a desenvolupar per l'entitat és anticipar-se als efectes d'aquests problemes i intentar que no afectin amb gravetat el sector. Veient que no hi ha a Andorra un veritable observatori de turisme capaç d'establir els indicadors del mercat, hem decidit crear el nostre propi estri d'observació, i les xifres que us trametré avui són les que es desprenen del nostre servei estadístic i de les quals, per tant, ens hem fem totalment responsables.

Situació actual

El sector hotelier ha perdut des de l'any 2000 al 2004 un 22,10 % d'establiments i aquest percentatge tan sols representa un 5,93 % en nombre d'habitacions. Això vol dir que són hotels petits i familiars els que han desaparegut en detriment d'estructures més importants constituïdes majoritàriament per grups o cadenes hoteleres que es posicionen amb força en el mercat.

La parròquia d'Ordino és la més afectada per aquest fenomen, ja que perd un 25 % d'establiments i un 16,28 % d'habitacions.

Tan sols el Pas de la Casa augmenta el nombre d'establiments, d'un 8,57 %, i d'habitacions: un 2,18 %.

Per contra, el que succeeix a la parròquia de Canillo il·lustra perfectament la tendència del mercat, ja que perd un 17,14 % dels seus hotels, però progressa d'un 9,47 % en el total d'habitacions.

L'històric

Anem a fer un balanç del sector des del 1980 al 2004, i prenem com a etapa intermèdia la dècada del 1990 al 2000.

Del 1980 al 1990, el sector ha seguit l'evolució del creixement dels anys predecessors, amb un parc hotelier que creix d'un 12,77 % en nombre d'establiments i d'un 21,36 % en nombre d'habitacions.

Del 1990 al 2000, el nombre d'establiments gairebé no augmenta (0,75 %), però el d'habitacions creix un 12,77 %.

Del 2000 al 2004 és l'inici d'una davallada sense límits, que avui som incapaços de quantificar fins on arribarà.

Aquesta davallada constitueix un nou paisatge de l'oferta d'allotjament, que es professionalitza tot i perdre el seu estatus de familiar. El client disposarà d'una unitat d'allotjament més gran, amb un equipament de l'estàndard actual, restaurat o bé nou. Aquestes noves implantacions se situen majoritàriament prop d'instal·lacions mecàniques, sobretot a peu de pistes, per tal de privilegiar el producte esquí.

Aquesta tendència és el resultat d'una política orientada voluntàriament cap al turisme de masses d'hivern. L'oferta turística fora de temporada d'hivern (considerada alta) és gairebé inexistent, a excepció del producte Duty Free, que és atractiu, però que es constata que comença a perdre força.

Capacitat

La nostra capacitat d'allotjament oscil·la normalment entre el molt i el poc. El molt, perquè els nostres hotels no tenen una ocupació suficient al llarg de l'any; i el poc, ja que no es pot cobrir tota la demanda que hi ha en períodes d'alta temporada, malauradament massa curta.

Pensem que tenim una sobrecapacitat d'allotjament davant la tendència de baixada del mercat. El nostre sentiment és que la desaparició d'establiments tradicionals i familiars està anunciada. Un nou paisatge hoteler s'està dibuixant; ho veurem amb claredat cap a l'any 2008. Mentre esperem que això succeeixi, el nostre observatori de l'hoteleria ens permetrà de seguir rigorosament aquesta evolució.

El sector hotelier ofereix avui una capacitat de 25.870 llits repartits per tot el territori andorrà.

Troblem el repartiment següent:

– 5.800 llits a la parròquia d'Andorra la Vella, i un total de 2.636 habitacions.

- 5.390 llits a la parròquia d'Escaldes-Engordany, i un total de 2.450 habitacions.
- 4.017 llits a la parròquia de Canillo, i un total de 1.826 habitacions.
- 3.098 llits al Pas de la Casa (Encamp), i un total de 1.408 habitacions.
- 2.977 llits a la parròquia de la Massana, i un total de 877 habitacions.
- 1.929 llits a la resta de la parròquia d'Encamp, i un total de 877 habitacions.
- 1.483 llits a la parròquia de Sant Julià de Lòria, i un total de 674 habitacions.
- 1.177 llits a la parròquia d'Ordino, i un total de 535 habitacions.

Aquestes dades són de finals de juny d'enguany.

No es tenen en compte les noves construccions, ja que escara no estan classificades.

El parc hotelier engloba un total de 208 hotels que es distribueixen seguint la seva classificació.

Es reparteixen així:

- 7 hotels 5*, que representen el 3,37 % del mercat amb 533 habitacions.
- 40 hotels 4*, que representen el 19,23 % del mercat amb 4.158 habitacions.
- 92 hotels 3*, que representen el 44,23 % del mercat amb 4.707 habitacions.
- 54 hotels 2*, que representen el 25,96 % del mercat amb 1.990 habitacions.
- 9 hotels 1*, que representen el 4,33 % del mercat amb 193 habitacions.
- 6 hotels que estan en via de classificació.

L'oferta es concentra, doncs, en una hoteleria de 3* i 4*, que constitueix el 63,46 % del mercat amb un potencial de 8.865 habitacions, que representen 19.503 llits.

Els hotels de 5* estan ubicats majoritàriament a les parròquies d'Andorra la Vella (54,05 % de les habitacions) i de Canillo (21,88 % de les habitacions).

Els visitants

Els visitants d'Andorra estan classificats en dos grans grups: els excursionistes i els turistes. Els excursionistes són els visitants que no pernocten i els turistes els qui pernocten almenys una nit a Andorra, sigui quina sigui la modalitat d'allotjament escollida.

La Unió Hotelera d'Andorra té reserves en el que es refereix a l'autenticitat de les xifres que periòdicament es publiquen. Posem en dubte la metodologia de recompte utilitzada, que consisteix a comptabilitzar sis dies per mes l'entrada de vehicles, seguint un model de càlcul aleatori.

L'extrapolació del valor d'aquestes xifres publicades és el que ens porta a tenir reserves.

Durant l'any 2003, es van comptar 3.137.738 turistes. Tenim un potencial màxim de 4.292.035 pernотacions; el que donaria un percentatge d'ocupació mitjana durant l'any del 73,11 % aproximadament. Si considerem que la mitjana de turistes és de dues persones (una habitació doble) per una durada mitjana de pernотació de dos dies, sense tenir en compte els hotels tancats durant la temporada mitjana i baixa, fora de la temporada d'hivern, allò exposat ens sembla desorbitat.

Sigui el que sigui, si analitzem les xifres mensuals publicades pel Ministeri de la Presidència i Turisme dels anys 2003 i 2004, constatem una baixada important de turistes durant els quatre primers mesos de l'any, amb una pèrdua de 142.521 turistes.

No obstant, el nombre d'excursionistes augmenta considerablement amb 254.494 entrades de més amb comparació a l'any 2003.

Aquestes xifres avalen la nostra anàlisi. La nostra reflexió i la nostra enquesta demostren que els nostres clients habituals prefereixen noves destinacions, i es decanten cap als nous països de la Unió Europea, ja que els preus semblen més atractius, degut a la pèrdua de competitivitat dels nostres serveis, conseqüència directa de l'efecte euro.

De mitjana, i analitzant les xifres publicades, Andorra ha rebut, durant l'any 2003, 11.600.671 visitants, dels quals 8.462.933 són excursionistes i 3.137.738 són turistes.

Els visitants són majoritàriament espanyols (55,88 %) i francesos (41,11 %). El nostre mercat és, doncs, un mercat de proximitat.

Els turistes són majoritàriament espanyols (72,10 %) i francesos (23,06 %). Representen, doncs, el 25,57 % dels visitants contra el 74,73 % d'excursionistes.

Joan Francesc Montané i Debiais
Hoteler i vicepresident de la Unió Hotelera

ELS DOMINIS ESQUIABLES I EL SEU CREIXEMENT

Marta Rotés i Pardo

Per parlar de futur hem de parlar primer de com va començar aquesta aventura del món de l'esquí i de la seva evolució en el temps.

D'aquí a dos anys, farà ja 50 anys que es va instal·lar el primer teleesquí al Pas de la Casa i progressivament es van anar obrint les diferents estacions del Principat.

Fins als anys 1970, Andorra era coneguda pel seu comerç, per les seves valls i per una hoteleria familiar i acollidora, però els turistes arribaven a la primavera i ens deixaven a la tardor. L'esquí es concentrava durant les festes de Nadal, algun cap de setmana llarg i per Pasqua. A poc a poc, l'oferta del producte d'esquí va anar creixent de tal manera que es va invertir la temporada alta andorranca, que es concentrava a l'estiu, i es va desplaçar als cinc mesos d'hivern.

Les estacions han fet un gran esforç inversor, sobretot en els últims deu anys, en què han arribat als 174 milions d'euros.

Les principals línies d'actuació han estat:

- Remuntadors.
- Neu artificial.
- Increment del domini esquiable.
- Sistemes de qualitat.

<i>Característiques tècniques</i>	<i>1994/1995</i>	<i>2004/2005</i>	<i>%</i>
Telecadires i teleesquí	88	100	13 %
Telecabines, telefèrics	0	7	
Capacitat de transport	83.815 pax/h	144.310 pax/h	72 %
Canons de neu	749	1.357	81 %
Escola d'esquí	455 monitors	650 monitors	42 %
Km de pistes	217	282	30 %

Certificacions de qualitat i medi ambient de les estacions andorranes

Ordino-Arcalis	<ul style="list-style-type: none"> - ISO 14001/1996 – Sistema de gestió i conservació del medi ambient. - ISO 9001/2000 – Sistema de qualitat. - OHSAS 18001/1999 – Sistema de prevenció de riscos laborals. - Còdex alimentària – Sistema d'higiene alimentària i salut.
Pal-Arinsal	<ul style="list-style-type: none"> - ISO 9001/2000 – Sistema de qualitat. - Actualment s'està treballant en l'ISO 14001 de Medi Ambient.
Pas de la Casa-Grau Roig	<ul style="list-style-type: none"> - ISO 9001/2000 – Sistema de qualitat.
Soideu-El Tarter	<ul style="list-style-type: none"> - ISO 14001/1996 – Sistema de gestió i conservació del medi ambient. - ISO 9002/1994 – Sistema de qualitat. - Actualment s'està treballant en la ISO 9001/2000 de Qualitat.

Els resultats de totes aquestes inversions es fan palesos en l'evolució del dies d'esquí.

<i>1994/1995</i>	<i>2003/2004</i>	<i>%</i>
1.716.325 dies d'esquí	2.519.333 dies d'esquí	46 %

Els dies d'esquí representen el nombre de forfets venuts a les estacions d'esquí durant tota la temporada.

Parlant ja del present, direm que el sector de la neu té un pes molt important en l'economia del país. L'esquí dóna feina directa a 1.800 persones, però moltes més hi estan implicades, per exemple en el sector hotelier, la restauració o les botigues de lloguer de material.

Quant al client, aquest és de procedència molt diversa: tant de proximitat com de països llunyans, interessat a fer períodes més llargs de vacances.

Un esquiador gasta aproximadament un 21 % del seu pressupost en l'activitat de l'esquí. Les altres despeses es reparteixen en hotel, compres, transport...

El sector de la neu genera un impacte econòmic global aproximat de 300 milions d'euros.

Diferents models d'estacions d'esquí

Les estacions d'esquí es poden classificar segons el grau d'integració de les diferents activitats en:

- Model integrat: Estats Units o Canadà.
- Integració mitjana: Andorra.
- Integració baixa: Pirineu català.
- Integració total: *resorts* de muntanya. En els *resorts* hi ha activitat tot l'any; inclouen hotels, apartaments, centres comercials, centres de congressos, centres termolúdics, restaurants...

Quin és l'objectiu de les estacions d'Andorra de cara als propers anys?

- Mantenir l'esforç inversor per obtenir un alt nivell de prestacions, principalment en instal·lacions i serveis.
- Mantenir una posició competitiva enfront altres destinacions d'esquí incidint en els nostres punts forts:
 - a) Qualitat en l'equipament de l'esquí.
 - b) Oferta hotelera d'alt nivell.
 - c) Oferta d'*après-ski*.
- Realitzar un important esforç en l'estratègia comercial (unificació del producte) i en la promoció de diferents mercats.
- Continuar treballant en el desenvolupament d'una política de qualitat.
- Mantenir l'esforç de la formació per a tot el personal.

Els objectius de les estacions han de formar part d'una política global turística per saber quin futur volem per a Andorra.

Si tots els sectors van creixent ens trobem amb una sèrie d'oportunitats com el creixement econòmic, un millor nivell d'ocupació o la millora d'accessos i serveis. Però també ens trobem amb certes amenaces com l'impacte mediambiental directe i indirecte, el cost general del manteniment dels serveis, la dificultat d'accés a l'habitatge o l'estacionalitat (freqüentació baixa en segones residències).

El model de desenvolupament de les estacions d'esquí dependrà de les decisions sobre:

- El tipus de desenvolupament econòmic, urbanístic i territorial. Hem tocat sostenir?
- El tipus de gestió: pública / privada / mixta.
- El tipus d'oferta (activitats tot l'any).
- Els graus d'integració de la gestió.
- El respecte mediambiental.

Aquestes decisions són motiu de reflexió i són la clau per esbrinar quin serà el futur de les estacions.

Marta Rotés i Pardo
Directora d'Ski Andorra

EL TRANSPORT I LA SEVA INCIDÈNCIA

Eron Estany i Vidal
Ramon Reguant i Aleix

Dir que l'activitat del transport, tant de passatgers com de mercaderies, està íntimament lligada al creixement del nostre país és obvi.

Tenim un important flux d'importació de mercaderies:

- per falta de producció de béns que es consumeixen al país,
- per la reexportació (en petites quantitats) de mercaderies importades via turisme comercial.

Igual d'important és el flux del transport col·lectiu de passatgers, derivat de:

- primer, del turisme comercial, hivernal, de natura i lleure que es desplaça en autocar de transport discrecional, així com dels excursionistes que no pernocten;
- segon, del turisme hivernal, que via aèria arriba als aeroports de Tolosa de Llenguadoc principalment i de Barcelona secundàriament, i que són transportats a Andorra en autocars;
- tercer, del treballador fronterer, de l'estacional i del resident, sobretot de la construcció, que es desplaça al seu lloc d'origen durant les vacances d'estiu i d'hivern.

Cal afegir-hi tot el transport operat per camions de matrícula estrangera (un 47 %) que subministren al nostre país, així com la quarantena de línies regulars internacionals de passatgers que creuen les nostres fronteres.

Les preocupacions que inquieten la nostra societat sobre els límits òptims del creixement andorrà tenen un vessant relacionat directament amb el sector del transport, i hem de tenir, a mitjà i a llarg termini, la capacitat per donar resposta als reptes plantejats, com ara la congestió d'alguns eixos vials, la mobilitat interna i externa, la manca d'alternativa al transport terrestre i la repercussió sobre el medi ambient que sens dubte té aquest sector.

Per tant, caldria desconnectar progressivament el creixement econòmic del creixement dels mitjans tradicionals del transport (tant de mercaderies com de passatgers), proporcionant als ciutadans un nivell alt de qualitat de vida, creant centres logístics intermodals de mercaderies per racionalitzar la seva distribució i, sense cap mena de dubte, cercant un transport públic de passatgers alternatiu, eficient, segur, regular, còmode i econòmic tant en diners com en despesa mediambiental. La nostra aposta és el metro aeri.

Aquest escrit d'introducció va acompanyat d'un conjunt de dades i gràfics que il·lustren l'estructura del transport andorrà en el seu vessant de mercaderies i de passatgers, tant públic com privat. Fem esment també al transport aeri i ferroviari, que creiem que tindran en un futur un pes específic creixent.

La gairebé dependència de l'exterior, de tots els sectors econòmics del país, fa que el transport terrestre s'hagi de considerar un vector crític.

El transport és un sector en permanent evolució i que ha de créixer en qualitat i limitar-se en quantitat.

En qualitat cal:

- adaptar-se a les normes europees Euro de contaminació de fums i acústica (veure taula);
- disminuir els nivells de contaminació atmosfèrica i acústica dels nostres centres urbans i vies de comunicació;
- usar combustibles alternatius: gas, hidrogen, biodièsel (per al transport públic en el recorregut en un espai limitat) i elèctric per al metro aeri;
- crear centres logístics de mercaderies (intercanviadors a l'exterior i de proximitat a l'interior), amb distribució de mercaderies a minoristes dels centres urbans o zones conflictives de trànsit, fora d'hores laborables.

En quantitat s'ha de limitar

- per les pròpies condicions geogràfiques i d'infraestructures del país: no podem pensar en un creixement del transport intern i de rodalies (200 km) sostingut com en els darrers anys, sinó sostenible i amb una millor repartició dels recursos de transport, amb la creació de plataformes logístiques externes de transport multimodal (tren-carretera, marítim-tren-carretera, aeri-carretera).
- perquè únicament el sector del transport de mercaderies i de passatgers internacional com a proveïment de plataformes logístiques té un futur i les empreses andorranes hi poden mantenir la seva competitivitat.

Per la seva banda, el transport aeri ha de tenir el seu desenvolupament basat en la reobertura de l'aeroport Andorra-Pirineus, amb capacitat per rebre avions de mitjana capacitat, i la construcció d'un heliport nacional per enllaçar amb els vols regulars de les zones més properes a Andorra.

L'enllaç ferroviari d'Andorra a la xarxa més propera necessita importants inversions, tant si es fa pel nord com si es fa pel sud. La línia més propera és la que uneix Tolosa, l'Hospitalet, La Tor de Querol, Puigcerdà i Barcelona.

La SNCF augmentarà la freqüència dels trens regionals i millorarà l'estació de tren de l'Hospitalet, conjuntament amb les autoritats andorranes.

Les actuacions més significatives, contemplades pel Ministeri d'Economia, per al futur del transport són les següents:

- Redacció d'una nova llei de transport per carretera, comentada amb tots els sectors implicats i presentada al Govern per a la seva aprovació. Aquesta llei, en un dels seus apartats, fixa com a objectiu el desenvolupament d'energies netes i renovables aplicades al sector del transport per carretera per contribuir a la millora de la qualitat mediambiental.
- Permanents negociacions amb l'Estat espanyol per a la reobertura de l'aeroport Andorra-Pirineus, pendent d'arribar a un acord final del tractat internacional entre els dos països sobre l'afer.
- Avantprojecte d'heliport nacional ubicat a la Borda Vidal de Sant Julià de Lòria, que unificaria el trànsit internacional d'helicòpters.
- Redacció d'un reglament d'heliports i operadors aeris que regularà les empreses existents al país i les de nova creació.

- Prestació d'una atenció particular a la línia de ferrocarril de Tolosa a Barcelona passant per l'Hospitalet, La Tor de Querol i Puigcerdà, i que aproxima el transport ferroviari al Principat. L'interès d'Andorra és que aquesta connexió sigui cada cop millor en freqüència i comoditat. El Govern desitja que la SNCF faci millores a l'estació de l'Hospitalet. Es preveuen a llarg termini prolongacions d'aquesta línia via la Seu d'Urgell o directament des de França. Igualment, es col·labora en un estudi de plataforma (ferrocarril i carretera) multimodal per a mercaderies a la zona d'Enveig (França).
- Desenvolupament i implantació d'un sistema de transport públic segregat. La solució que proposa el Ministeri d'Economia és l'anomenat metro aeri. Aquest sistema reuneix totes les condicions que ha de tenir un transport públic interurbà de passatgers:
 - a) Seguretat.
 - b) Regularitat.
 - c) Comoditat.
 - d) Economia.
 - e) Sostenibilitat.
- En aquest sentit treballem, conjuntament amb els comuns, per al traçat més idoni, ja contemplat en els projectes de plans d'urbanisme de totes les parròquies. Es treballa igualment en la definició dels diversos models de contractació, finançament i explotació d'aquesta infraestructura de transport.
- L'ampliació horària del passatge dels vehicles de mercaderies (de tot tipus) per la frontera hispanoandorrana (actualment de 08.00 h a 17.00 h) la veiem com una oportunitat de millora per a l'eficàcia del transport, i és en aquest sentit que els actors implicats de l'Administració treballem perquè es pugui assolir. Permetrà una nova estructuració de la importació i de l'exportació de mercaderies abans de l'horari laboral, reduint la circulació per la xarxa viària d'una part dels 270 camions/dia que entren i surten del país amb un promig d'unes 6.000 tones diàries transportades.
- El transport intern de vehicles pesats (>3,5 t) representa un 5 % de la mobilitat, percentatge d'un valor absolut baix, però que combinat amb el passatge obligat dels camions pels vials urbans (la majoria dels casos per falta de vies alternatives) amb carreteres amb fort pendent i carril per a vehicles lents de llargada limitada o inexistent, fa que la presència d'aquest transport es faci notar fortament. És difícil quantificar el nombre de tones transportat diàriament a l'interior d'Andorra, però ens atrevim a situar-lo igual o lleugerament superior al de les importacions i exportacions abans indicades. Cal remarcar

que el nombre de camions andorrans de més de 3,5 tones destinades al transport privat d'empresa és de 650 unitats, que majoritàriament fan transport intern.

Eron Estany i Vidal
Enginyer i Director de Comerç, Indústria i Transports

Ramon Reguant i Aleix
Aparellador i sotsdirector del Ministeri d'Economia

Les dades facilitades en aquesta ponència provenen dels ministeris d'Economia, Finances, Serveis de Duana i Agència de Mobilitat.

17ª DIADA D'ANDORRA A LA UCE

ELS LLINDARS ÒPTIMS DEL CREIXEMENT ANDORRÀ

El transport i la seva incidència

Organitza: Societat Andorrana de Ciències

Ponents: Eron Estany Vidal, director de Comerç, Indústria i Transports.
Ramon Reguant Aleix, sotsdirector d'Economia.

21 d'agost de 2004

EL SECTOR DEL TRANSPORT

- 1.- Transport per carretera.**
- 2.- Transport aeri.**
- 3.- Transport ferroviari.**

1.- Transport per carretera

- Transport de passatgers:

Públic

- Autobús interurbà regular.
- Autobús internacional regular.
- Autobús discrecional.
- Taxis (ordinari i col·lectiu).
- Transport escolar .
- Transport públic segregat (projecte metro aeri).

Privat:

- Ús propi (empreses).

- Transport de mercaderies

- Ús propi (empreses).

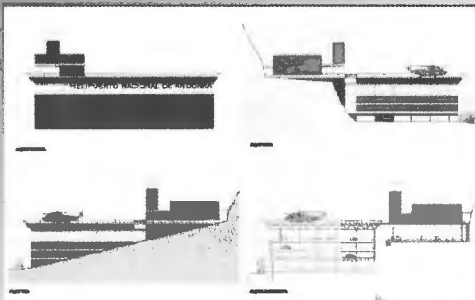

- Per altres empreses.

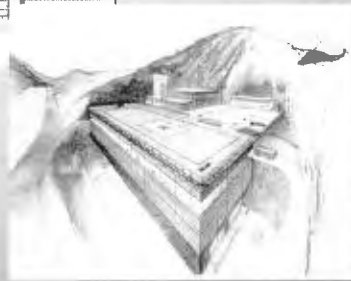
2.- El futur del transport aeri:

- Heliports.
- Aeroport Andorra-Pirineus.
- Aeroport de la Rabassa – Sant Julià de Lòria.

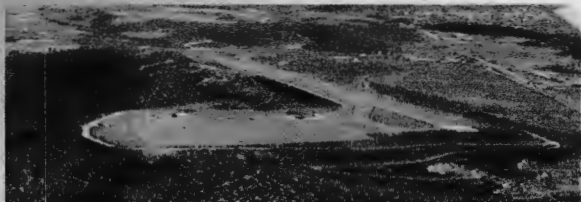
- HELIPORT NACIONAL D'ANDORRA:

- Borda Vidal
Sant Julià de Lòria (Andorra)
Cota: 850 m, FATO: 60 m x 32 m

- AEROPORT ANDORRA-PIRINEUS:

• Alt Urgell (Lleida). Cota: 800 m, longitud: 1350 m

Agost 2004

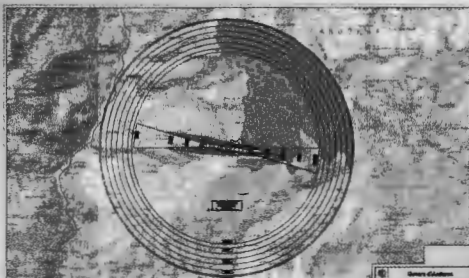
Proposta terminal
Albert Casamajor - arquitecte

- AEROPORT DE LA RABASSA:

• Sant Julià de Lòria
(Andorra)

Cota: 2.100 m

Longitud pista: 2.200 m

- Transport Ferroviari:

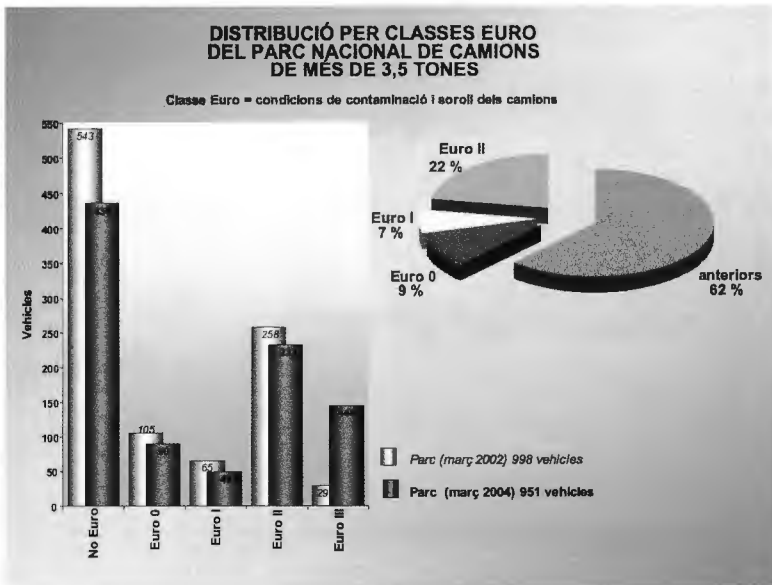
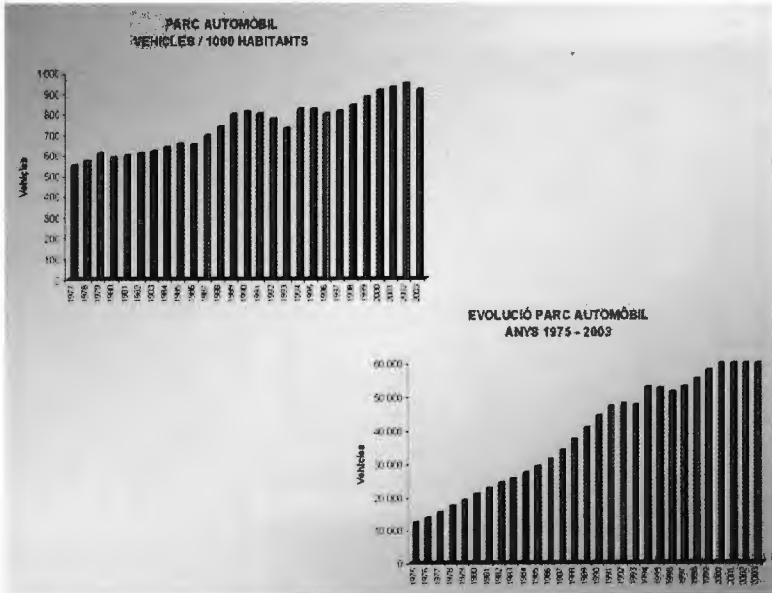
- Estació l'Hospitalet (França).
- Estació Lleida Pirineus – AVE (Espanya).

EL TRANSPORT EN XIFRES

En quantitat.

En qualitat.

TRANSPORT PÚBLIC

170 EMPRESSES DE TRANSPORT PÚBLIC DE MERCADERIES	350 CAMIONS DE MÉS DE 3,5 TONES
	150 FURGONETES I CAMIONETES DE MENYS DE 3,5 TONES

7 EMPRESSES DE TRANSPORT PÚBLIC DE PASSATGERS	150 AUTOBUSOS DE MÉS DE 9 PLACES
---	--

130 TAXIS

1.400 ASSALARIATS

Transport públic: Transport realitzat per compte d'altre, a canvi de remuneració econòmica.

Transport privat: Transport realitzat per compte propi.

TRANSPORT PRIVAT

650 CAMIONS DE MÉS DE 3,5 TONES
3.600 FURGONETES I CAMIONETES DE MENYS DE 3,5 TONES

IMPORTACIONS I EXPORTACIONS DE MERCADERIES

270 camions/dia

=

6.000 tones transportades/dia

1.800.000 tones transportades/any

EL TRANSPORT PÚBLIC SEGREGAT DE PASSATGERS

Metro Aeri

MUNTATGE VIRTUAL -- METRO AERI A ANDORRA

QUADRE COMPARATIU DE LES SOLUCIONS TEQUINES

	SOLUCIÓ 1	SOLUCIÓ 2	SOLUCIÓ 3	SOLUCIÓ 4
1	INTAMIN P300120	POMA OTIS 2000	INTAMIN P30120	POMA OTIS 2000
2	120 Passatgers (4 Pico); 38 asseguts i 84 de peu	120 Passatgers (4 Pico); 38 asseguts i 84 de peu	120 Passatgers (4 Pico); 36 asseguts i 84 de peu	120 Passatgers (4 Pico); 38 asseguts i 84 de peu
3	Tràctat	Atat	Atat	Terranot / Rta / Fibra
4	Recarregut	Sist. AJM / Cables	Sist. AJM / Cables	Sist. AJM / Cables
5	Nombre d'estacions	8 (2 terminals, 2 intermitjens)	8 (2 terminals, 4 intermitjens)	10 (2 terminals, 8 intermitjens)
6	Tipus d'estructura	Metal·lica	Fornigó	Metal·lica
7	Ubicació cotxera i tablers	?	?	?
8	Nombre de vehicles	4 / setim	4 / setim	8 / setim
9	Freqüència	de 8 a 15 minuts	de 8 a 15 minuts	de 4 a 12 minuts
10	Capacitat de freqüentació	1500 p/hora	1600 p/hora	1500 p/hora
11	Temps del recorregut (minuts)	17 min	20 min	23 min
12	Particularitat d'exploatació	Servei més freqüent al centre	2 seccions	Servei tota sobre tota la línia
13	Oferta servei d'exploatació	No figura	8h a 22h30	No figura
14	Durada de posta en servei	48 mesos	60 mesos	90 mesos

DADES FINANCERES	Xarxes i imprevistos geològics exclosos			
15	Inversió total	20 175 383 550 P.TS	27 557 300 000 P.TS	30 180 717 800 P.TS
16	Despeses de funcionament anuals	587 200 000 P.TS	644 800 000 P.TS	102 000 000 P.TS

METRO AERI

CONTINUÏTAT DEL PROJECTE

- Estudi del traçat definitiu amb els comuns per integrar-lo en els plans d'ordenació i urbanisme parroquials (POUP).
- Selecció d'un sistema.
- Desenvolupament del projecte.
- Sistema de finançament.
- Sistema d'exploatació.
- Inici de les obres.

LA MESURA DE LA SOSTENIBILITAT DEL DESENVOLUPAMENT ANDORRÀ

Maria Martí i Cañellas
Josep Antequera i Baiget

Foto: F. Galindo

Antecedents

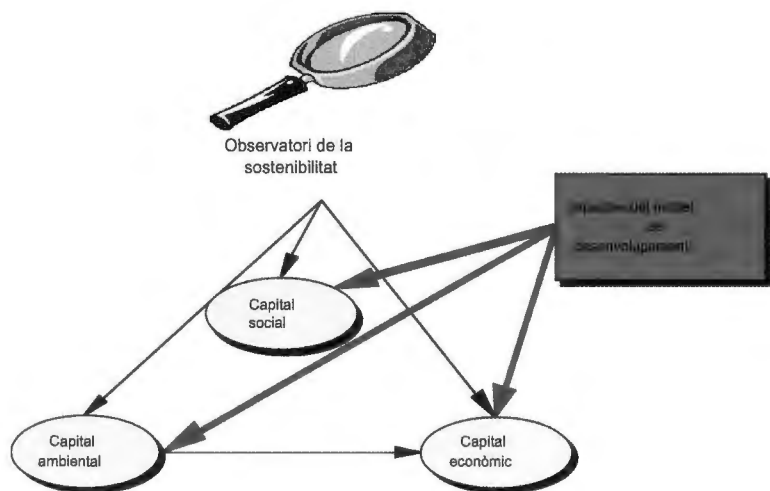
Creiem que l'esforç integrador realitzat en el document de Sostenibilitat del Desenvolupament Andorrà fet per la Càtedra UNESCO a la UPC, per encàrrec de la Fundació Julià Reig, suposa un treball de recerca potent i que seria una llàstima no facilitar-ne, d'una manera o altra, l'actualització periòdica.

D'altra banda, el model en dinàmica de sistemes elaborat en aquest projecte és un document que considerem obert i perfectible si es promouen tallers de participació amb experts, tècnics i població en general, que permetin cada cop més fer el model més aproximat a la realitat que vol reflectir.

El sistema d'indicadors per mesurar la sostenibilitat del desenvolupament andorrà

Actualització periòdica dels indicadors de l'Informe global de la sostenibilitat del desenvolupament andorrà

Determinar la sostenibilitat del model de desenvolupament d'un país requereix un treball de mesura de l'impacte que els processos productius, de consum i d'ocupació del territori generen en el medi i en els nostres capitals (ambiental, social, cultural, etc.). I a la vegada, analitzar el sistema social i econòmic per veure quin és el grau de satisfacció de les necessitats humanes i socials que genera.

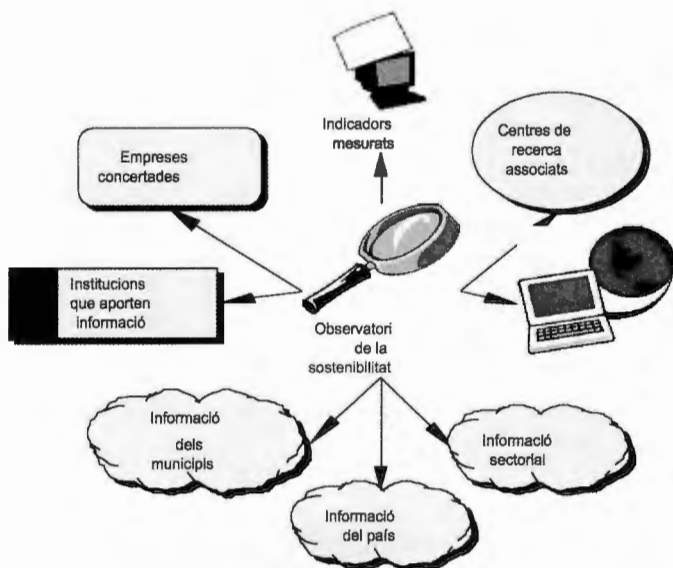

L'establiment d'un projecte d'Observatori de la Sostenibilitat per a Andorra ens proporcionaria un punt d'observació en el qual confluirien les diverses mesures que són significatives per valorar la sostenibilitat del patrimoni natural, el desenvolupament social i econòmic del país.

Aquest observatori suposaria consolidar sistemes de mesures d'indicadors que determinin la sostenibilitat local i nacional, mitjançant una tasca de relació entre institucions locals i nacionals, juntament amb empreses la funcionalitat de les quals tingui a veure amb vectors socioambientals. Aquesta participació diversa ens permetria poder disposar d'aquest mosaic d'indicadors que, de manera interrelacionada, ens donaran informació sobre la sostenibilitat del país.

Aquesta mesura facilitarà informació fiable i objectiva perquè les dinàmiques locals i nacionals siguin més eficients i eficaces per contrarestar les tendències insostenibles del sistema social d'avui.

L'Observatori de la Sostenibilitat a Andorra podria ser un projecte en procés de creixement permanent: la seva evolució es podria valorar segons el nombre d'indicadors establerts i el nombre de fonts associades a l'Observatori, del qual el treball actual podria ser un inici.

Les dimensions del desenvolupament sostenible

Com hem dit abans, el desenvolupament sostenible emmarca el seu estudi, no tan sols en el medi ambient, sinó també en la dinàmica pròpia del desenvolupament i la seva relació amb l'entorn. La premissa bàsica parteix d'una concepció del desenvolupament centrada en l'ésser humà, és a dir, en el que juntament amb la consecució d'un creixement econòmic acoblat als processos naturals, ha d'existir un avenç pel que fa al benestar social, entès aquest com l'oportunitat de satisfer les múltiples necessitats de la gent (salut, educació, drets...).

És per això que es parla de les dimensions del desenvolupament sostenible, que no són sinó el reconeixement dels diversos aspectes que han de ser considerats a l'hora de formular polítiques d'actuació sota criteris de sostenibilitat, sigui quina sigui la seva escala d'aplicació.

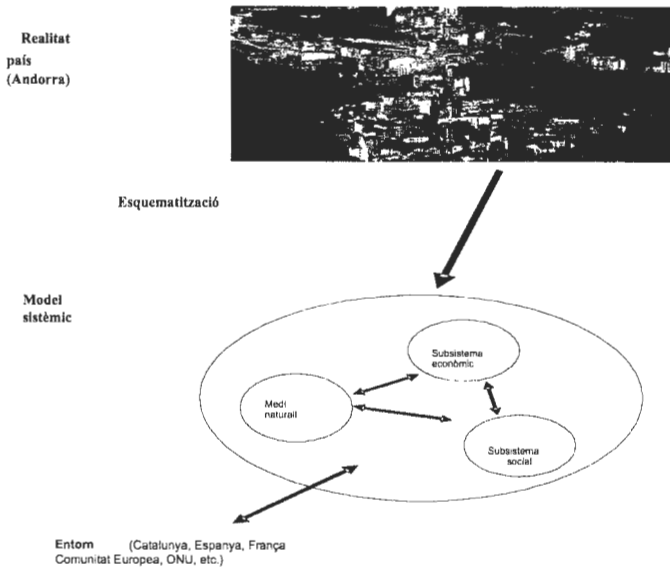
Això ens planteja, de manera preliminar, tres aspectes fonamentals, l'estabilitat de cadascun determina a la vegada la viabilitat del sistema que els conforma (la societat):

- Sostenibilitat econòmica (manteniment del capital financer i la generació de riquesa): la sostenibilitat econòmica fa referència a la generació de riquesa i

l'obtenció del benefici. Però aquest procés ha d'estar orientat a la correcta valorització dels béns que provenen de les altres dues formes de capital, internalitzant els costos que es deriven de la seva utilització.

- Sostenibilitat social (manteniment del capital social i humà; conservar i generar el capital social i humà): fa referència a tots aquells aspectes relatius a una societat que asseguri el benestar dels éssers que la componen. Entre aquests trobem la satisfacció de les necessitats individuals, els drets socials, la participació en la vida pública, la diversitat cultural, les infraestructures de suport social, la capacitat institucional per generar-les, etc.
- Sostenibilitat natural (manteniment del capital natural; conservar intacte el capital natural): aquest capital correspon als diversos ecosistemes i als seus processos que conformen la biosfera, i la seva conservació garantiria una provisió sostenible de recursos.

Entenem que aquesta anàlisi s'ha de fer des d'una perspectiva sistèmica, entenent com a sistema una configuració de relacions que s'estableixen entre diferents elements, el que dóna com a resultat una estructura diferenciada i un comportament determinat de l'entorn, que es pot analitzar mitjançant un sistema d'indicadors.

Els indicadors com a elements bàsics per a una gestió sostenible

Un indicador es refereix a la mesura d'un atribut d'un sistema i la seva evolució en el temps.

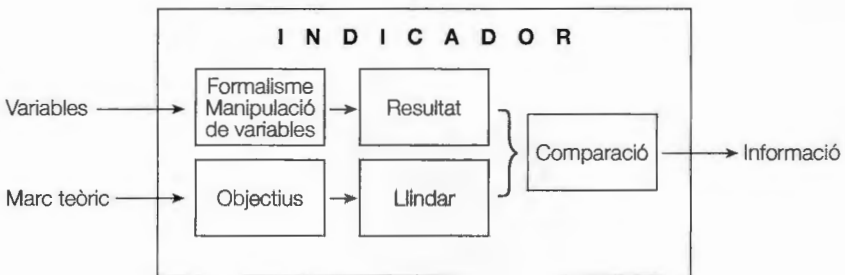
El país es pot considerar com un sistema complex en el qual intervenen elements ambientals, socials i econòmics que formen una estructura territorial corresponent a un àmbit administratiu concret.

Els indicadors ens poden servir per analitzar l'estat actual del país, les seves tendències, o la distància a què estem d'un pretès model futur establert en una pla estratègic.

Valoració dels indicadors i llindars de control

Per al sistema d'indicadors que es planteja, caldria establir els valors llindar corresponents, que han de determinar per a cada indicador (i que han d'estar d'acord amb una sèrie de principis) el que entenem per sostenibilitat.

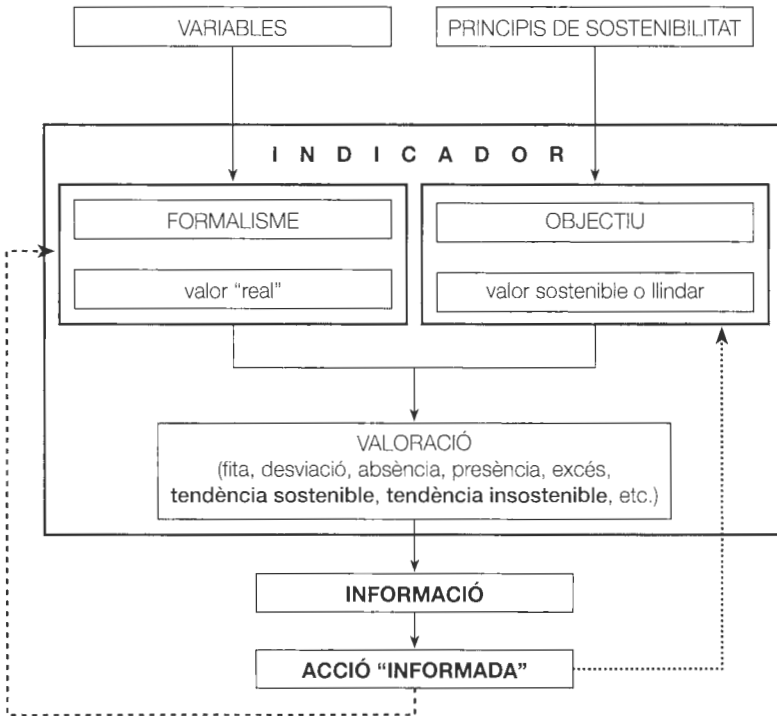
L'allunyament o l'apropament de l'indicador a aquest valor llindar ens informarà, d'una banda, de l'evolució sostenible o no del sistema i dels resultats de les polítiques que estem aplicant respecte a un aspecte concret del sistema, i, de l'altra, indirectament, de les accions necessàries per modificar aquestes polítiques per tal que generin els efectes que nosaltres desitgem.

Estructura general dels indicadors (Font: elaboració pròpia).

Els valors llindar es poden determinar en funció del que entenem per sostenibilitat de les nostres polítiques segons les tipologies de les variables que estem mesurant.

- En el cas dels indicadors de contaminació, poden existir uns valors guia, com és el cas dels contaminants atmosfèrics.
- En els fluxos extractius de recursos renovables (p. ex. boscos), podem prendre com a valor llindar la taxa de reproducció de les espècies.
- En aspectes de caire més social, podem prendre com a valors llindar els valors dels objectius de les fites polítiques establertes, com per exemple l'índex d'atur o de pobresa tolerable.

Indicadors de sostenibilitat (Font: elaboració pròpia).

La comparació entre el valor lliandar i el resultat real generaria un producte informatiu que ens proporcionaria un llaç de retroalimentació que ens podria dur a considerar la modificació del valor lliandar plantejat.

Mesurar la sostenibilitat d'una manera integral, tenint en compte el capital natural, el capital social i l'econòmic suposa establir quins són els elements que en possibiliten l'existència en el temps, com evoluciona la seva dinàmica i quins són els impactes que uns generen sobre els altres i que poden posar en perill la continuïtat existencial del sistema com una totalitat.

Sistema d'indicadors analitzats en el treball realitzat

1. EL SUBSISTEMA SOCIAL (PART I)

1.1. L'estructura de la població andorrana

Evolució de la població

Taxa de creixement

Taxa de natalitat i mortalitat

Flux migratori

Relació andorrans-estrangers

Població estrangera per nacionalitat

Estructura d'edats

Envelliment

1.2. La capacitat formativa de la població

Escolarització

Nivell d'estudis acabats

1.3. La distribució de la riquesa i l'equitat

Estratificació econòmica

Salari mitjà

Salari mínim

Salari mitjà per sector

Relació salari mitjà amb salari mínim

Categories socioprofessionals per sexe

Salari mitjà per sexe

Situació social per sexe

1.4. La salut

Esperança de vida

Causes de mort

Mortalitat infantil

1.5. L'accés a l'habitatge

Preus de lloguer

Salariis/lloguer

Preus de compra

Qualitat de l'habitatge

Superfície mitjana per persona

1.6. La seguretat personal

Episodis molestos

Percepció dels barris

Criminalitat

Riscos ambientals

1.7. La percepció de la població

Feina

Situació econòmica

Habitatge

Salut

Estil de vida

Temps lliure

1.8. Andorra en el marc del PNUD

Índex de desenvolupament humà (IDH)

2. EL SUBSISTEMA SOCIAL (PART II)

2.1. La societat andorrana i la cohesió social

Llengües maternes

Ús del català

Pertinença a associacions

Tipus d'associacions

2.2. El potencial sanitari del país

Relació habitant/metge col·legiat

Relació nombre de llits/habitant

2.3. El potencial formatiu d'Andorra

Nombre de centres

Tipus de centre

2.4. El nivell tecnològic de la societat

Disponibilitat d'ordinador

Accés a internet

Comunicacions a internet

Línies telefòniques

Comunicacions telefòniques

Prensa local

2.5. El desenvolupament urbanístic i les infraestructures

Permisos de construcció per tipus

Quilòmetres construïts de carreteres

Transports públics

Tant per cent de l'ús de l'automòbil

2.6. Percepció ciutadana del seu entorn social

Nivell de confiança

Problemes d'Andorra

3. EL SUBSISTEMA ECONÒMIC

3.1. La infraestructura productiva

Nombre d'activitats econòmiques

Nombre d'empreses per sector

3.2. El potencial de generació d'ocupació

Llocs de treball

Assalariats totals

Assalariats per sectors

3.3. La dependència exterior andorrana

Relació entre importacions i exportacions

Fluxos comercials per país

3.4. El creixement econòmic

PIB

Renda nacional

IPC

3.5. La percepció econòmica de la població

Situació general a Andorra

Condicions de treball

Salaris

Jornada laboral

Mecanismes de defensa dels drets dels treballadors

4. SUBSISTEMA ECONÒMIC: EL TURISME A ANDORRA

4.1. El turisme com a activitat clau del desenvolupament

Visitants anuals

Motius de visita

Estacionalitat

4.2. La infraestructura turística

Activitat

Grau de satisfacció

4.3. Els llocs de treball generats pel turisme

Assalariats

Relació salaris/salari mitjà

4.4. L'esquí a Andorra

Superfície esquiable

Remuntadors

Dies d'esquí

Evacuacions

4.5. Diagnòstic general

5. SUBSISTEMA ECONÒMIC: LA SOSTENIBILITAT DEL SECTOR FINANCER

5.1. Antecedents generals

5.2. Ràtios de sostenibilitat macroeconòmica de l'activitat financera a Andorra

Ràtio dipòsits de clients/balanç bancari

Ràtio inversions creditícies/balanç

5.3. Ràtios de sostenibilitat microeconòmica

Ràtio recursos propis/balanç

Ràtio beneficis nets/recursos propis

Ràtio beneficis nets/marge ordinari

5.4. Conclusions generals

6. SUBSISTEMA ECONÒMIC: L'IMPACTE DE LES ACTIVITATS HUMANES

6.1. Impacte del model de consum

Consum d'energia

Consum d'electricitat

Intensitat energètica

Vector d'utilització energètica

Parc de vehicles

Intensitat del trànsit

Emissions de CO

Emissions de compostos orgànics volàtils (VOC)

Emissions d'òxids de nitrogen (NOX)

Emissions de partícules en suspensió (PS)

Emissions de diòxid de sofre (SO₂)

La petjada ecològica

6.2. La generació de residus

Generació de residus sòlids urbans

Taxa de generació de residus

Residus escorxador

Depuradores d'aigües residuals (EDAR)

Estacions d'esquí

Residus agrícoles

Residus hospitalaris i sanitaris
Residus generats pels sectors industrial i comercial
Residus tòxics i perillosos (RTP)
Residus d'hidrocarburs
Residus de vehicles fora d'ús
Residus de vidre
Impacte ambiental dels abocadors

6.3. El reciclatge

Nombre de contenidors per a recollides selectives
Finançament
Reciclatge alumini
Reciclatge metalls fèrrics
Reciclatge metalls no fèrrics
Reciclatge d'olis residuals
Reciclatge de paper cartró
Reciclatge de piles
Reciclatge de vidre
Reciclatge de pneumàtics
Reciclatge de bateries

7. SUBSISTEMA INSTITUCIONAL: EL GOVERN D'ANDORRA

7.1. La sostenibilitat pressupostària

La capacitat o necessitat de finançament
La càrrega financera del deute
Despeses per a l'execució en exercicis posteriors
Composició del sector públic
Despesa mediambiental

7.2 Una nota final sobre els ingressos pressupostaris

7.3. Andorra en el marc internacional

Instrumentes de drets humans
Instrumentes de drets laborals
Blanqueig de diners

8. SUBSISTEMA NATURAL

8.1. *El sòl i la biodiversitat*

Cobertures del sòl

Fragmentació del territori

Hàbitats

Qualitat dels boscos de ribera

Iniciatives de protecció del medi natural

8.2. *L'atmosfera*

Concentració de diòxid de sofre (SO₂)

Concentració de partícules en suspensió

Concentració de diòxid de nitrogen (NO₂)

Concentració de monòxid de carboni (CO)

8.3. *L'aigua*

Qualitat dels rius

8.4. *Els riscos*

Episodis de riscos

Ferits i morts per episodis de riscos

Models per a la sostenibilitat: l'ús de la dinàmica de sistemes

Consideracions inicials

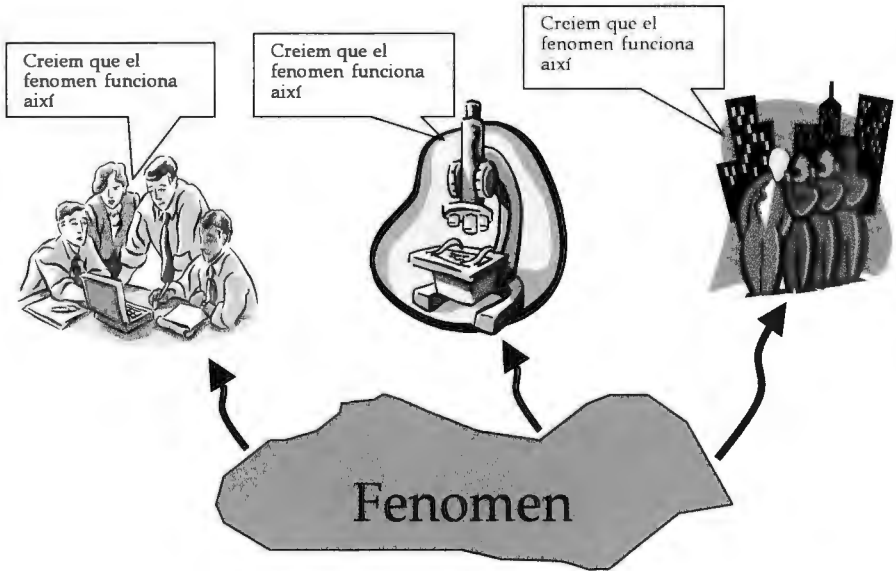
L'ésser humà, com els altres éssers vius, depèn del coneixement que té de l'entorn i de les seves dinàmiques, que en ocasions són molt complexes.

El coneixement que tenim d'aquest entorn ens permet adaptar-nos-hi i sobreviure i, en el cas de l'ésser humà, amb les seves capacitats mentals, reflexionar sobre ell, comprendre'l i a la vegada transformar-lo per al seu propi benefici.

Però la manera que tenim cadascun de veure l'entorn és pròpia, depèn de la informació de què cadascú de nosaltres disposa sobre la realitat i, a vegades, no tenim visions similars sobre esdeveniments externs o tenim opinions diverses de com s'han de fer les coses.

Els models mentals

En aquest sentit, cada persona té un model del món¹ que li permet interpretar la realitat que l'envolta. I és aquest model el que plantejarà solucions diverses a un mateix problema (p. ex. polítiques conservadores vs polítiques més progressistes).

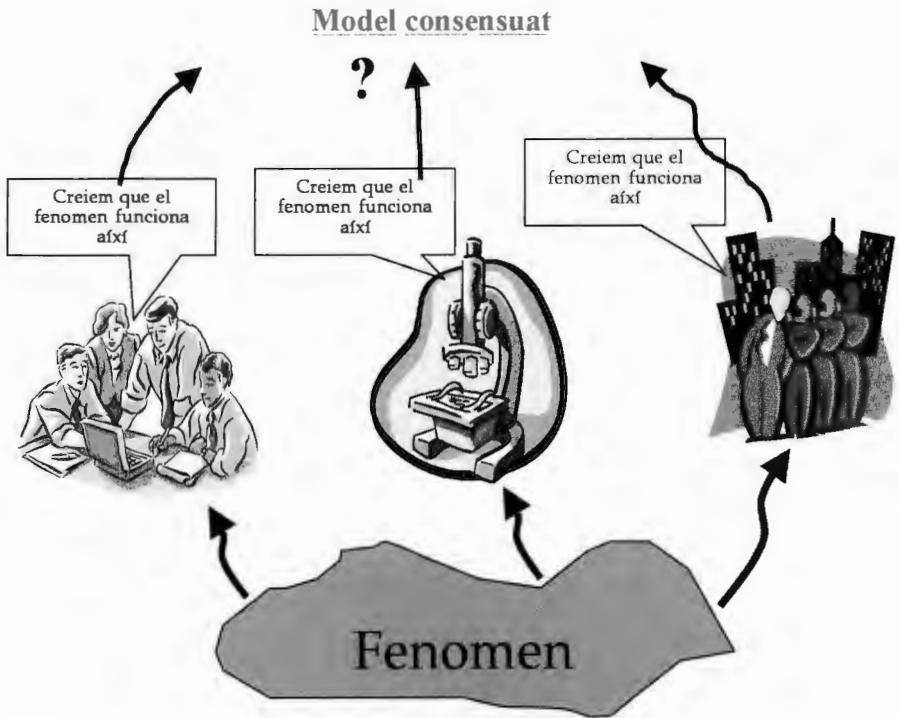
Problemàtiques complexes

Quan ens enfrontem a un fenomen complex com pot ser la gestió d'un territori, d'aquest procés depenen la supervivència i el benestar de moltes persones; el tema es complica.

En aquests casos hem de disposar d'un model del sistema que inclogui el màxim d'informació que en coneguem.

És possible arribar a un consens en l'elaboració d'un model sobre un sistema tan complex i que fins i tot genera opinions oposades?

¹ Un model és una construcció simplificada de quelcom que ens representem de la realitat. En aquest esquema destaquem les variables més importants que creiem que actuen en el model. La majoria de vegades el model simplifica el que passa a la realitat.

Treballar amb models

Creiem que una manera d'analitzar un fenomen per arribar a un consens la possibilita la dinàmica de sistemes. Aquesta metodologia d'anàlisi parteix de la idea que l'ésser humà utilitza models per comprendre el món que l'envolta, i en el procés de construcció d'aquest model s'extrauen les variables principals i es poden representar les seves dinàmiques mitjançant un programa informàtic.

Per construir aquest model es pot comptar amb la participació de totes les persones que en coneguin elements cabdals per fer-lo el més similar possible al model real.

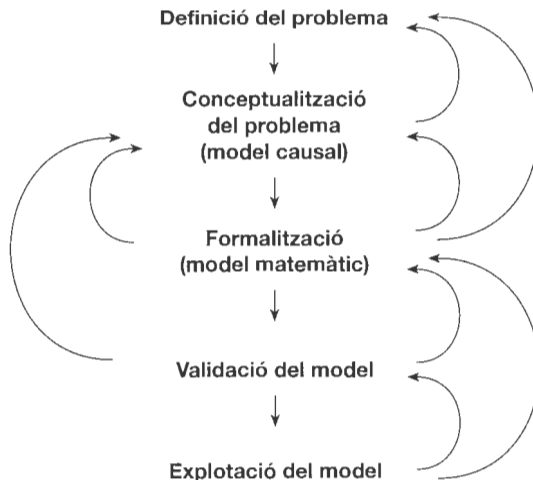
Per construir aquest model podem fer-ho en diverses etapes:

- Definició del problema: definim el fenomen que volem analitzar i ens posem d'acord en els objectius que volem aconseguir. Això és important perquè ens pot permetre destacar les variables més rellevants que integren el fenomen d'estudi.

- Conceptualització del problema: es destaquen les variables que actuen en el fenomen analitzat i les seves relacions causals de manera intuïtiva. En aquesta etapa podem dir que es construeix el model causal del fenomen.
- Formalització: les relacions causals s'expressen en el llenguatge de la dinàmica de sistemes, que ens permet traslladar el model al programa informàtic, establint el que anomenem un diagrama de Forrester, en honor de l'autor de la metodologia que utilitzem. Aquest llenguatge ens permet quantificar les relacions entre les variables i fer funcionar el model en un computador.
- Validació del model: una vegada definides les relacions entre les variables i fet córrer el model en l'ordinador, se'n validen els resultats. Una de les metodologies és comparar els resultats del model amb les tendències històriques.
- Explotació del model: es procedeix a generar diversos escenaris de futur en funció de donar valors diferents a diverses variables seleccionades com transcendents en el model.

Aquestes fases no tenen perquè seguir un ordre rígid, sinó que es poden retroalimentar unes a les altres en funció dels avenços que fem en el model.

El que obtenim així és un model obert en què es poden anar incorporant diversos graus de complexitat en funció de la informació de què disposem, i a la vegada en el mateix procés de construcció del model anem comprenent millor les dinàmiques del fenomen que estem analitzant.

El model d'Andorra

Amb aquesta perspectiva hem elaborat un model que ens pot permetre comprendre algunes de les dinàmiques que es generen al Principat. Hem volgut tenir en compte aspectes claus que afecten el model de desenvolupament i que poden donar-nos informació sobre les possibles amenaces i riscos de la sostenibilitat del país.

Abans d'entrar en l'explicació del model, hem de destacar algunes consideracions:

- Aquest model és un model incomplet. Està construït a partir de les informacions bibliogràfiques disponibles (moltes vegades amb sèries temporals incompletes) i en una lectura global del país, per tant, es pot dir que hi poden haver moltes variables que no hi siguin i que influeixen en les dinàmiques plantejades.
- El model és obert. Aquest model es presenta com una base que cal modificar amb nous coneixements aportats. El model presenta hipòtesis realitzades a partir de coneixements incomplets del país, per tant, és vàlid que aquestes siguin qüestionades i el debat generat en aquest qüestionament donarà noves llums i pautes per perfeccionar aquest model inicial.
- Moltes de les relacions plantejades entre les variables han estat suposades. Moltes de les relacions generades s'han establert amb la informació de la qual disposàvem. El fet de no disposar de sèries temporals més llargues fa que els procediments estadístics utilitzats per a la seva anàlisi disposin d'un grau d'incertesa molt elevat.

Algun autor que treballa en la dinàmica de sistemes diu el següent al respecte: «En els àmbits en què la dinàmica de sistemes intenta construir models de funcionament, no hi solen haver lleis de comportament perfectament establertes. Els sistemes objecte d'estudi no estan descrits per lleis matemàtiques de caràcter quantitatiu precís i acceptades unànimament per la comunitat científica. En aquests sistemes sí que hi ha experts que coneixen bé allò amb què treballen, però no sempre hi ha unanimitat de criteri entre els propis experts».

Les hipòtesis amb què treballem, basades en relacions suposades entre variables, ens permeten superar aquestes incerteses i el model es compara amb els seus valors reals per determinar-ne la validesa.

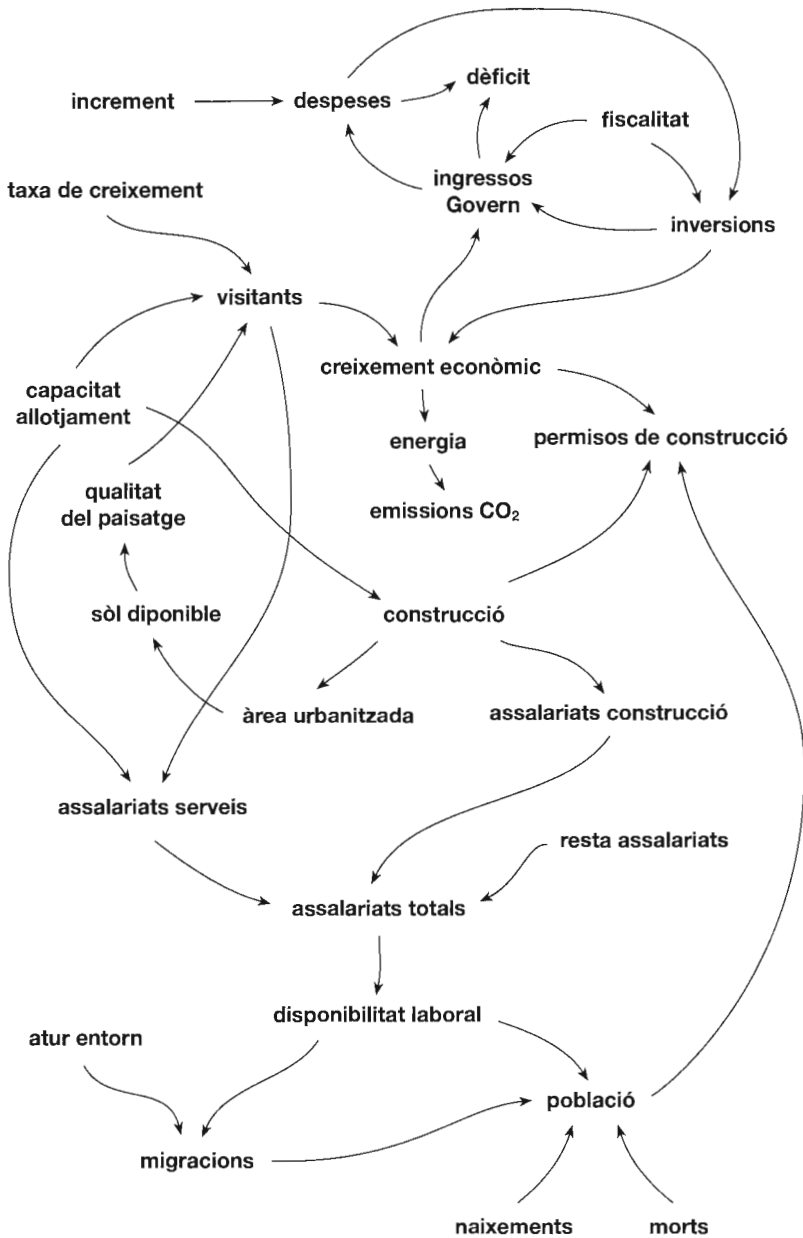
La hipòtesi de treball (model causal)

Expressarem aquí les variables que hem incorporat en el model i les seves relacions, determinant la hipòtesi de treball de partida.

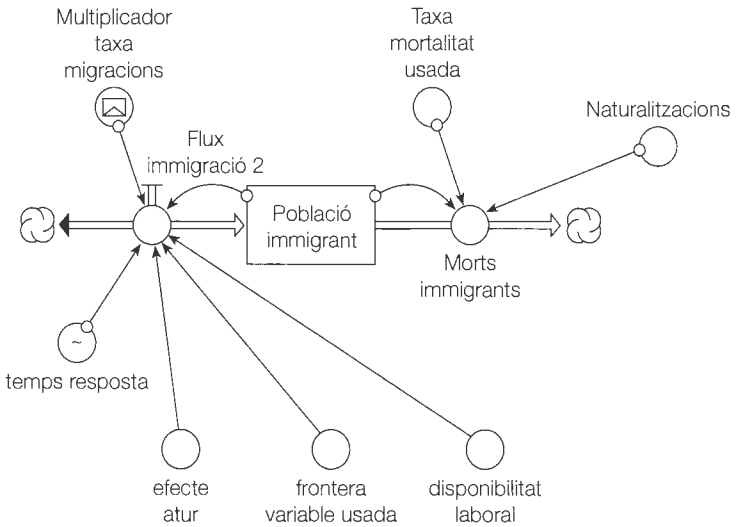
El model gira entorn al comportament de diverses variables: una de les principals és la del turisme, expressada en el flux de turistes que arriben a Andorra any rere any.

Aquest flux anual es pot dir que és un dels principals factors de creixement econòmic que també estimula, sigui directa o indirectament, altres sectors com l'hoteler, els serveis, la construcció, etc.; a la vegada, aquestes variables afecten d'altres fenòmens com el creixement urbanístic, el volum de llocs de treball, la immigració, l'ús de l'energia, etc.

L'anàlisi d'aquesta hipòtesi de treball ja representa un primer pas en la millora del model, generant un debat enriquidor entre tots els participants. Aquest debat ens pot permetre incloure diverses variables noves que no han estat incloses en el model per manca d'informació, com pot ser el cas de la mobilitat, les dades de les quals no ens han sigut facilitades pels seus responsables.

Aquest model causal s'ha formalitzat en un *software* comercial que s'anomena Stella, que ens permet transformar aquestes relacions causals en diagrames de fluxos i generar relacions matemàtiques entre les variables seleccionades en funció dels valors de les sèries històriques estudiades.

Equacions involucrades

Població immigrant (t) = Població immigrant (t - dt) + (flux immigració 2 - morts immigrants) * dt.
 INIT Població immigrant = 39000.

INFLOWS:

flux immigració 2 = ((disponibilitat laboral*(1-frontera variable usada)) / temps resposta + població immigrant* efecte atur)*Multiplicador taxa migracions.

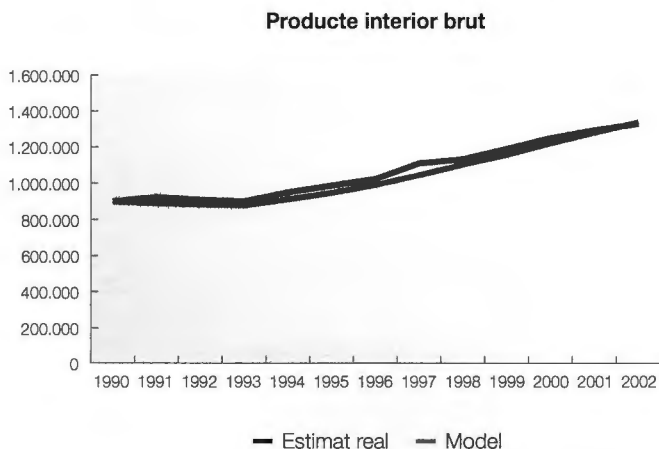
OUTFLOWS:

Morts immigrants = (Població immigrant* taxa mortalitat usada) + naturalitzacions

Validació del model

Una vegada dissenyat tot el model es procedeix a la seva validació i comparem les dades obtingudes amb les dades reals².

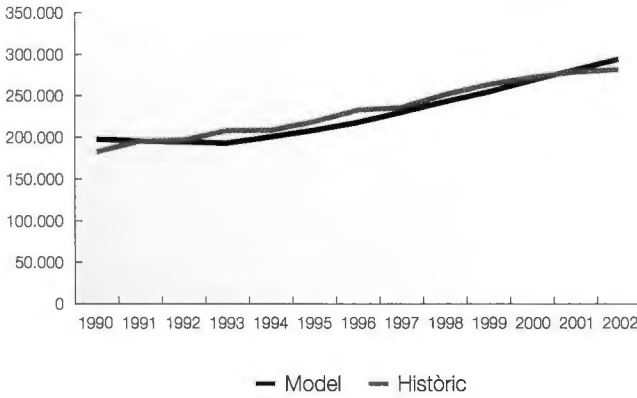
- PIB. Andorra no té actualment una comptabilitat nacional. Per disposar d'una sèrie de referència hem utilitzat les estimacions de Bricall. Les dades disponibles es correlacionen amb les dades de creixement econòmic espanyol, generant un coeficient de correlació de 0,95. La sèrie obtinguda s'accepta com una dada històrica, amb totes les restriccions que una estimació de tipus indirecte pot tenir i es compara amb la que ens dóna el model:

- Consum d'energia. Les dades de consum d'energia es van relacionar amb les dades del producte interior brut originals de Bricall (sense considerar el que s'havia estimat). Amb això es va obtenir un paràmetre mitjana de 0,22 unitats d'energia per unitat de PIB. En aplicar aquest paràmetre al model, es van obtenir dades de consum energètic properes a les reals, el que ens serveix per validar les estimacions que es van realitzar pel PIB.

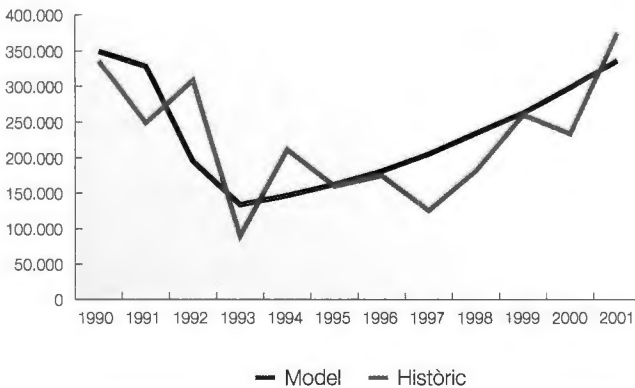
² El model es fa córrer a partir d'una data concreta, exemple 1990, i a partir d'aquí ens genera una dinàmica de cada variable que es pot comparar amb les dades històriques disponibles.

Consum d'energia

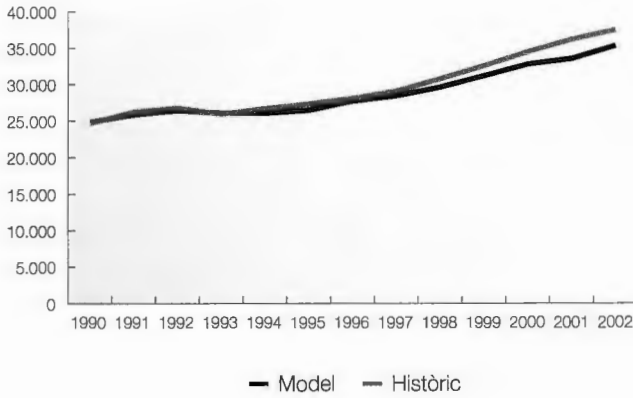
- Permisos de construcció. Els resultats del model no registren les oscil·lacions que es donen a la realitat, sinó la tendència general que segueixen. Es fa necessari considerar, d'una banda, que les relacions establertes són arbitràries i que han de sotmetre's a una anàlisi més profunda i, d'altra banda, el que es pretén és obtenir una aproximació raonable a les seves dinàmiques.

Permisos de construcció

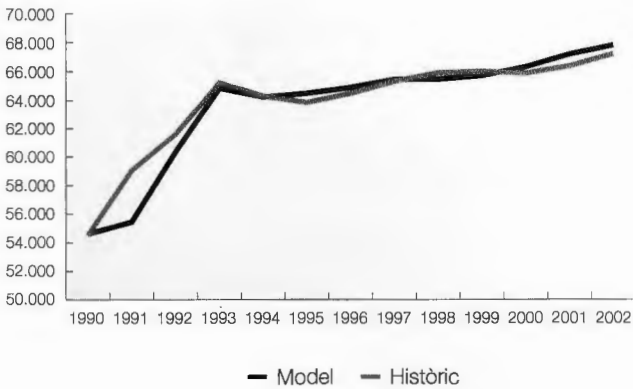
- Assalariats totals. El model ens dóna uns resultats molt propers al comportament històric, tot i que presenta una lleu subestimació en les dades.

Assalariats totals

– Població. Els resultats mostren una correlació bastant acceptable.

Població

Escenaris de futur

A continuació es mostraran alguns dels escenaris obtinguts a partir de fer córrer el model. Cal destacar que els resultats obtinguts depenen de la hipòtesi plantejada, així com també de les relacions establertes entre les variables. Aquests models no s'utilitzen per fer prediccions, si per prediccions s'entén esbrinar el futur. El que genera el model és una projecció segons les relacions i les tendències de les variables que prèviament s'han establert.

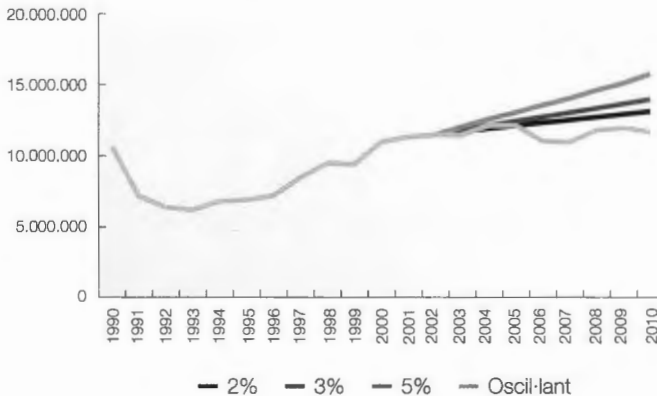
El model, en no ser un model tancat, ha d'estar contrastat continuament amb la realitat, per tal d'anar-lo perfeccionant en funció de les noves dades i tendències.

Els escenaris es fan córrer entre els anys 1990 i el 2010.

Taxa de visitants. S'han fet servir quatre taxes de variació diferents d'aquesta variable:

- a) Una taxa d'increment mitjana de 0 % per al període comprès entre l'any 2002 i el 2010.
- b) Taxa d'increment del 3 %.
- c) Taxa d'increment del 5 %.
- d) Taxa de variació del flux oscil·lant.

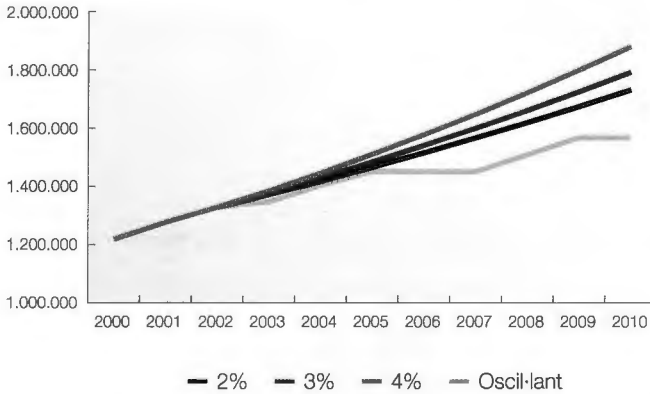
Escenaris possibles de visitants

Els efectes que això podria generar són els següents:

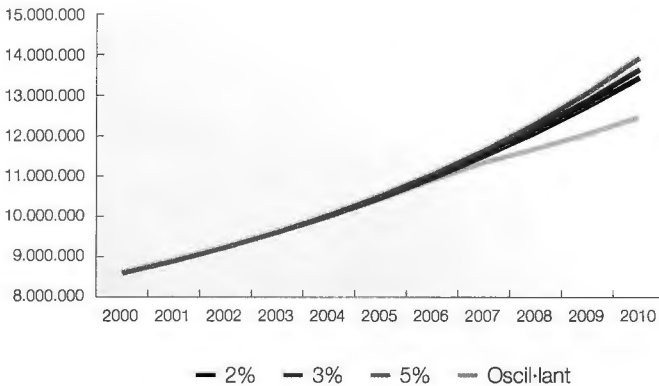
- Creixement econòmic. El model ens dona els següents escenaris en termes de creixement econòmic.

PIB Andorra estimat

- Àrea urbanitzada. El creixement econòmic determinarà diferents nivells de pressió urbanística, el que també depèn d'alguns paràmetres inclosos en el model que relaciona construcció amb ocupació del sòl.

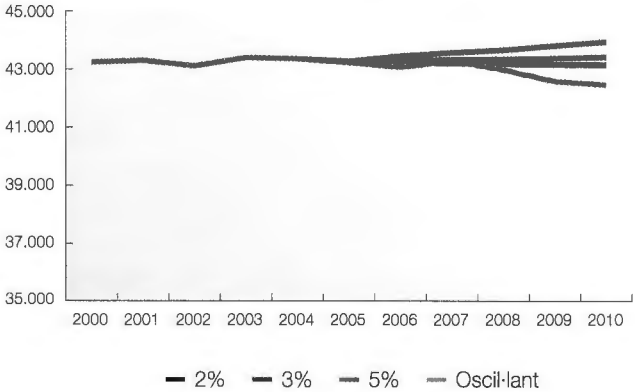
Àrea urbanitzada

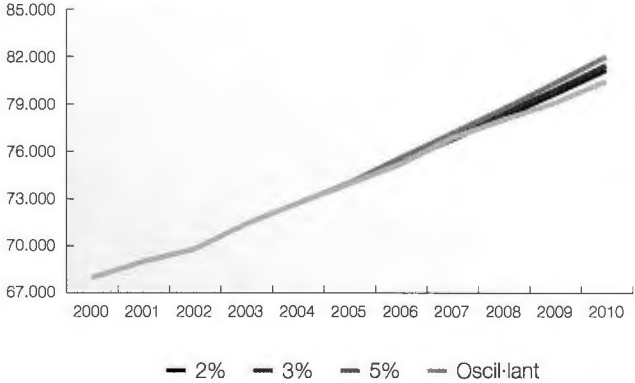
Els valors que ens genera el model representen les diferents pressions d'urbanització donades pels fluxos diferencials de turisme registrats. Cal destacar que els valors de l'àrea urbanitzada van ser obtinguts a partir de cartografies realitzades l'any 1995, escollint un valor inicial de set quilòmetres quadrats per a l'any 1990.

– Migracions. És necessari considerar que les altres variables que es consideren es prenen com a constants.

Immigrants

Població

Escenaris específics

El model permet també jugar amb variables segons problemàtiques específiques. A continuació es mostren dos d'aquests possibles escenaris.

a) Paràmetres d'edificabilitat.

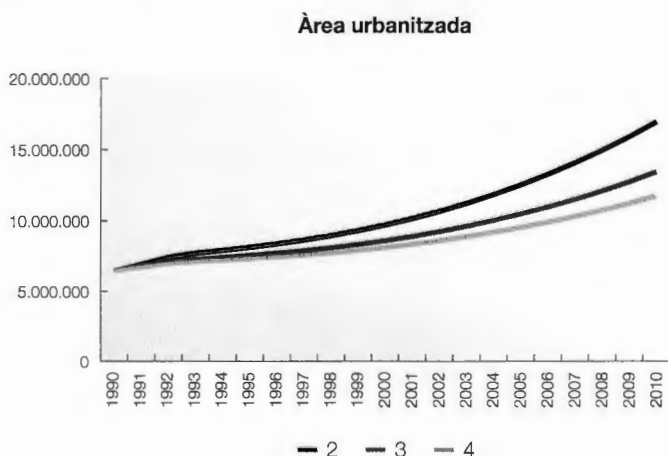
No existeixen dades que ens informin de la situació precisa de l'àrea urbana que existeix a Andorra. Hem tingut en compte dos valors extrems de cartografies i que només contemplen l'àrea ocupada per les construccions i vies de comunicació. Aquests valors serveixen com a referència (6,38 km² 1990, 7,81 km² 1995).

Les úniques dades de què es disposa per a treballar amb la variable d'àrea urbana són els permisos de construcció. No se sap realment quant d'aquest volum es construeix i quant d'aquest es transforma en consum de sòl. Hem suposat una situació límit en què tot es construeix. Com a paràmetres d'edificabilitat hem escollit els que s'indiquen en els plans urbanístics dels comuns (consum de sòl directe: 1/3, 1/4; consum de sòl indirecte: el doble del consum directe).

Tots aquests paràmetres han de ser revisats.

A continuació es jugarà amb aquests valors mitjana, mantenint una taxa d'increment de visitants del 2 % per al període comprès entre els anys 2002 i 2010.

Els escenaris obtinguts són els següents:

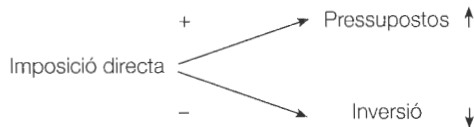
Un paràmetre de consum directe més baix vol dir que s'estan afavorint més les construccions de tipus unifamiliar, donat que la relació entre la superfície construïda i el sòl ocupat és menor (la construcció té menor alçada). Això té un clar efecte sobre la superfície urbanitzada. També té a veure amb el model de creixement, que moltes vegades s'aconsegueix mitjançant l'ocupació d'un sòl que cada vegada és més escàs.

b) Els pressupostos del Govern.

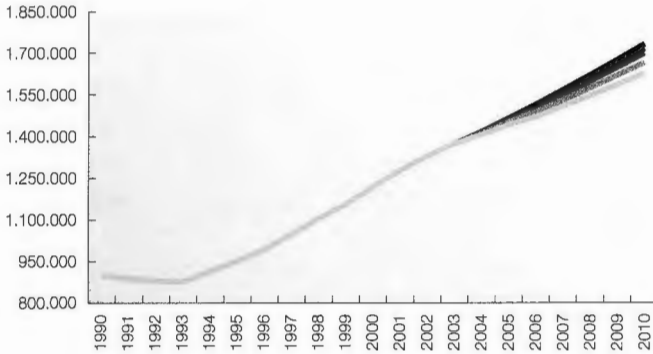
La capacitat del Govern està relacionada amb l'estructura de les seves despeses i ingressos. En aquest model s'han fet algunes hipòtesis molt simples sobre la dinàmica pressupostària del Govern, posant cert èmfasi en les figures impositores existents per fer front a una estructura de despeses que mostra un creixement continu en els darrers anys.

Les hipòtesis plantejades representen una derivació molt simplificada, obtinguda a partir de l'equació keynesiana establerta per a la renda nacional. És de suposar que existiria un efecte d'una possible imposició directa sobre la inversió, el que afectaria a la vegada el PIB. Aquesta imposició tindria un clar efecte sobre el pressupost del Principat, el qual podria contribuir a disminuir els dèficits pressupostaris derivats d'una estructura d'ingressos inestable.

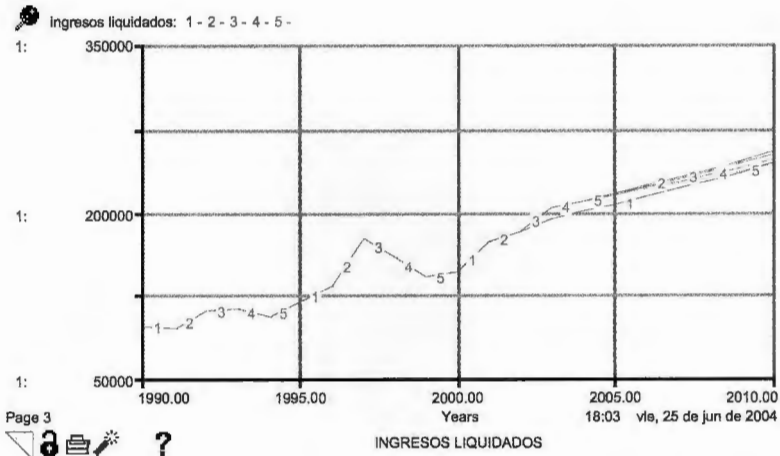
En aquesta hipòtesi s'utilitza un increment de 5 punts percentuals quant a la imposició directa, i s'utilitzaran diferents coeficients de sensibilitat de la inversió respecte a l'efecte que tindrien sobre el PIB.

PIB Andorra

A la vegada, els ingressos tindrien aquest comportament:

Segons la hipòtesis, el decreixement en el PIB, producte del decreixement en les inversions, suposa una reducció futura en els ingressos, el que ens diu de la precaució que hem de tenir a l'hora de decidir-nos per una política impositiva d'aquesta mena. Tot i així, els escenaris poden jugar també amb el tant per cent d'inversions públiques. Segons la hipòtesi prevista pel model, un increment percentual en les inversions públiques, equivalent a l'increment percentual en la imposició directa, tindria un efecte nul sobre les inversions, ja que les despeses

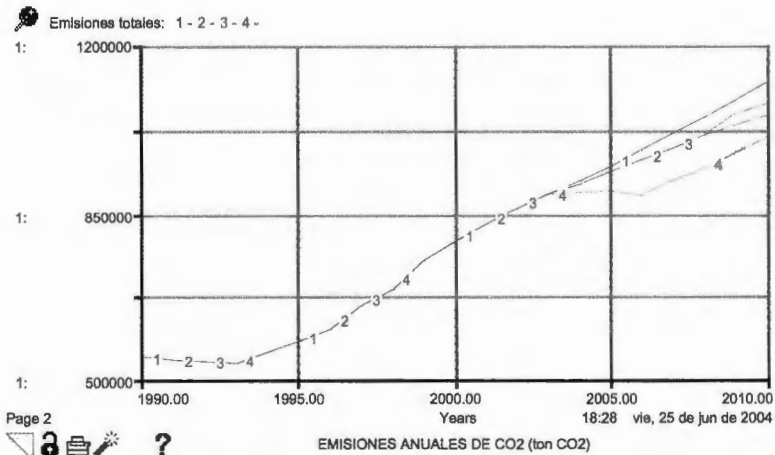
directament productives (millores en les vies de comunicació per exemple) derivades del pressupost contribuirien, en teoria, a reduir l'estructura de costos d'una empresa, el que contribuiria a millorar-ne indirectament la productivitat.

Com s'ha dit abans, això correspon a una simplificació que pot resultar excessiva tenint en compte les particularitats que es presenten al Principat. Les relacions que es donen entre una possible figura impositora i les inversions, haurien de ser dissenyades amb opinions d'experts que coneguin la realitat andorrana.

Aquest model només pretén fer explícita una de les problemàtiques que es presenten al país i mostrar a la vegada les possibilitats que un model més precís podria donar-nos.

c) Emissions de CO₂.

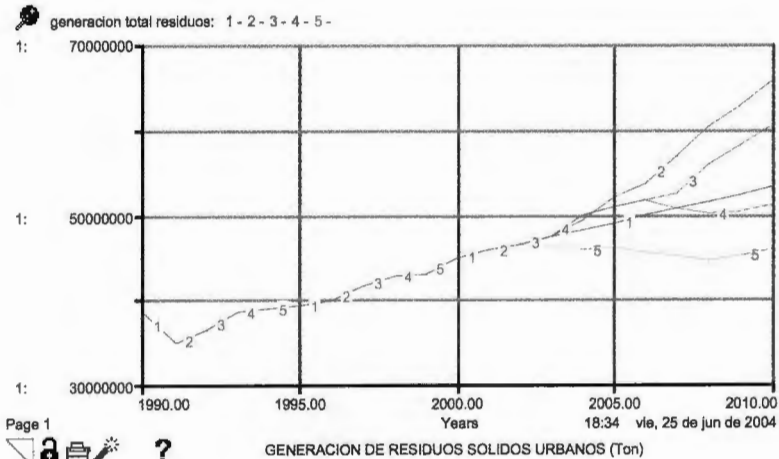
A continuació es presenten escenaris en els quals s'ha variat el paràmetre d'ecoeficiència, és a dir, la utilització de menor energia per a la generació d'excedents econòmics.

Es pot veure que amb una millora de l'eficiència les emissions produïdes es redueixen considerablement.

d) Residus.

Utilitzant els valors proposats pel Pla Nacional de Residus i tenint en compte els nivells de població que ens genera el model, podem fer algunes estimacions respecte a la producció total de residus domèstics, segons diverses taxes de producció.

Possibilitats d'usos del model

L'ús de models d'aquesta mena, tant conceptuals com quantitius, es presenten com una eina que ens pot facilitar la comprensió d'un fenomen determinat o una dinàmica compresa.

Aquesta metodologia té la potència que a mida que es va construint el model, i dins d'un marc de consens i participació, el coneixement d'una realitat augmenta, i amb això les possibilitats de prendre decisions adequades.

Es poden desenvolupar models a diferents escales, com per exemple un de caire més general com aquest i uns altres de caràcter més parcial, com per exemple:

- Residus.
- Dinàmica laboral.
- Dinàmica poblacional.
- Fluxos de materials.

- Petjada ecològica.
- Consum d'energia.

Possibles formes de continuïtat per al perfeccionament del model

El que plantejarem com una possible tasca de continuïtat per al perfeccionament del model és la realització d'un treball de camp i una sèrie de tallers que puguin incorporar al model elaborat una sèrie d'informacions que no es poden obtenir en els estudis publicats.

La idea consistiria a construir una eina de prospectiva i de gestió per facilitar al Govern d'Andorra el plantejament de polítiques i programes d'acció per anticipar-se a diverses problemàtiques a què el país es pugui enfrontar en el futur. Per això es podrien plantejar les següents tasques:

- Establiment de tallers temàtics per a l'organització del model o de diversos models sectorials.
- Construcció amb aquestes dades del nou sistema introduint-hi les aportacions realitzades.
- *Feed-back* amb les persones que han participat sobre els resultats obtinguts en la prospectiva de les diferents temàtiques.
- Taller de presentació del model final als membres del Govern i preparació de les persones que puguin participar en la seva gestió i utilització.

Creiem que les dimensions del país possibiliten la utilització d'aquestes eines avançades de gestió per assegurar un desenvolupament sostenible que tingui en compte el manteniment del patrimoni natural, i a la vegada extengui el benestar social al màxim nombre de persones que viuen i/o treballen a Andorra.

L'Observatori de la Sostenibilitat de la Càtedra UNESCO a la UPC

Objectius generals de l'observatori

- Desenvolupar sistemes d'indicadors per monitoritzar i mesurar la sostenibilitat en els àmbits globals, nacionals, regionals i locals.
- Establir escenaris de futur en els sistemes analitzats (nacionals, locals o regionals) en funció de les tendències dels indicadors mesurats i/o en funció d'altres variables introduïdes per analitzar les seves variacions.

L'equip humà

L'equip de l'Observatori està format per professors de la Càtedra UNESCO i per estudiants del doctorat de la Càtedra procedents de diverses disciplines acadèmiques i de diverses nacionalitats l'interès acadèmic i professional dels quals se centra en el tema de la definició, monotorització i/o modelat de la sostenibilitat aplicada, en les seves diverses dimensions.

Treballs realitzats

L'Observatori es va crear el mes de maig de l'any 2002 i des de llavors ha elaborat els treballs següents:

- *Grau de desenvolupament, l'ús i l'eficàcia dels sistemes d'indicadors de sostenibilitat en l'àmbit internacional*, encàrrec per l'Observatori del Desenvolupament Estratègic de Catalunya, ODECAT, i pel Consell Assessor pel Desenvolupament Sostenible de la Generalitat de Catalunya. (estudi finalitzat el mes de gener 2003).
- *La Gestió del risc ambiental en l'àmbit municipal*, encàrrec de l'Àrea de Medi Ambient de la Diputació de Barcelona.
- *Indicadors de Sostenibilitat*, Ajuntament de Sant Feliu del Llobregat,
- *Escenaris de futur d'Andorra: la sostenibilitat del desenvolupament andorrà*, encàrrec de la Fundació Julià Reig d'Andorra.
- *Indicadors del Pla d'Acció Ambiental*. Ajuntament de Terrassa.

Maria Martí i Cañellas

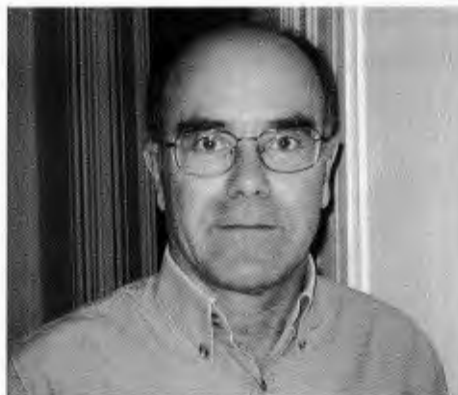
Directora de la Fundació Julià Reig

Josep Antequera i Baiget

Coordinador tècnic de l'Observatori de la Sostenibilitat de la Càtedra UNESCO a la UPC

ANDORRA, LA Cerdanya I L'ALT URGELL. ASPECTES TERRITORIALS I AMBIENTALS QUE COMPROMETEN SERIOSAMENT LA QUALITAT DE VIDA

Ramon Ganyet i Solé

L'espai de les tres nacions estat

Des de molts segles abans de la dominació romana, les transhumàncies de bestiar van connectar regularment per les carrerades ramaderes paral·leles als rius els pastors d'hivern amb les peixenes del Pirineu. A la vall del Segre, des de les terres baixes de la plana de Lleida fins a les peixenes d'estiu a les valls més altes d'Andorra i de la Cerdanya. L'Alt Urgell i les valls d'Andorra estaven probablement connectades amb l'excel·lent gran plana de la Cerdanya des d'aquestes primeres migracions estacionals dels pastors.

La Cerdanya va ser un espai polític unitari des de l'edat mitjana fins al Tractat dels Pirineus de 1659. El bisbat d'Urgell va continuar encara la seva projecció sobre els territoris francesos de l'Alta Cerdanya fins a ben entrat el segle XIX, quan es bescanviaren les parròquies de la Vall d'Aran del bisbat de Cominges per les de la capçalera de la vall del Segre assignades ara al bisbat de Perpinyà.

Avui dia es fa evident que, malgrat les especificitats i grans diferències de cada societat, el territori format per Andorra, la part alta de l'Alt Urgell (situada al voltant de la Seu) i la Cerdanya (francesa i espanyola) constitueix un espai de gran potencial d'atracció turística i de complementaritat funcional. Ja les publicacions del Sindicat d'Iniciativa i Turisme d'Andorra i de la Seu publicaven conjuntament el 1915 el seu llibre de promoció turística. En la segona meitat del segle XX, a poc a poc es van anar establint algunes tímides accions conjuntes, de l'estil de la volta en bicicleta de les Tres Nacions.

Les migracions intenses cap a Andorra, des dels anys 1960, de molts habitants dels petits pobles afectats per la crisi del món agrari ramader tradicional, han conformat uns forts lligams familiars i afectius entre les poblacions d'aquestes valls pirinenques.

Les perspectives en els propers anys apunten cap a l'aprofundiment d'aquestes relacions, afavorides per unes millors comunicacions per carretera, per una aposta conjunta per un aeroport d'Andorra-Pirineus a la Seu d'Urgell, un sistema financer cada vegada més interconnectat i una Unitat Europea, amb constitució, cada vegada més integrada socialment i políticament.

Aquest escrit apunta algunes particularitats de cadascun d'aquests tres espais, en relació al seu potencial i als seus límits de creixement.

El país al voltant de la Seu, l'Alt Urgell o Urgellet

La ciutat de la Seu, cap del bisbat d'Urgell, ha exercit una influència històricament important sobre Andorra i en menor mesura sobre la Cerdanya. La zona del voltant de la Seu representa una subcomarca ben diferenciada de les altres dues subcomarques de l'Alt Urgell, amb capitals a Organyà i Oliana. La ciutat de la Seu i la seva rodalia més immediata (la ribera de la Seu) són en realitat una unitat de funcionament socioeconòmic, al marge que hi hagi quatre ajuntaments administrant el territori (Alàs, Montferrer-Castellbò, la Seu d'Urgell i les Valls de Valira).

Aquesta petita conjunció de valls tributàries del Segre i de la Valira (també es coneix amb el nom de l'Urgellet) té una economia profundament relacionada amb el dinamisme econòmic i financer del Principat d'Andorra.

Entre els aspectes positius, hem de destacar la planificació territorial ben assumida per la població (el millor exemple són els plans generals d'urbanisme de la Seu de 1980 i 2002). El creixement sostingut, però moderat, invita a la reflexió i a la presa de consciència dels problemes emergents. Dins de les perspectives previstes es va programant el sòl amb un cert equilibri d'usos residencials, industrial i de serveis. Els terrenys agrícola i forestal estan relativament preservats. L'edificació es manté concentrada i fins ara s'ha evitat l'esclat d'urbanitzacions residencials disperses. La construcció de l'aeroport obrirà algun dia

proper un nou atractiu de comunicació amb altres centres emissors (vols xàrter) o complementaris de turisme (costa catalana, les Balears). Algunes iniciatives hoteleres donen prestigi al sector, amb bones perspectives de futur.

Els límits d'aquesta evolució es presentaran quan el Pla d'Urbanisme 2002 (que preveu una Seu de 20.000 habitants per a l'any 2022) haurà esgotat tot el terreny al·luvial relativament pla situat entre els rius Segre i Valira (l'antic *vicus urgelli* haurà ocupat tot l'*Ur* entre les aigües).

L'exemple urbà hauria, en aquest cas, de travessar el riu cap al marge esquerre del Segre amb tota la complicació de preservació de ribera, construcció d'infraestructures costoses (ponts) i l'extensió més complicada dels serveis. Com a curiositat, el Pla 2002 no ha fet cap reserva de planejament per a una eventual línia de ferrocarril provinent de Puigcerdà, ni tampoc per a la imprescindible estació de tren. Podria molt bé ser aquest motiu el que per força demanés, en un futur més aviat llunyà, l'ocupació de l'altre costat de la vall del Segre.

Entre els problemes en curs de revisió de la Seu, hem d'esmentar l'estació depuradora d'aigües residuals (situada ara al terme de Montferrer). Des que es va inaugurar el 1992, per defecte de tecnologia adequada, és insuficient per tractar una bona part de les aigües residuals que recull el sistema de col·lectors, enviant l'aigua bruta directament al Segre sense passar per l'EDAR. La proporció del problema que afecta el tractament de l'aigua de tres o quatre mil habitants és menysvalorada per la contaminació de l'aigua de 100.000 habitants que aboquen directament a la Valira a Andorra¹.

L'amenaça més gran per a l'estabilitat urbanística de la Seu prové d'Andorra, on el sistema de gestió del sòl urbanitzable és molt diferent, els preus resultants per a l'edificació més del doble i els problemes de comunicacions tenen mig bloquejat el país. La pressió especulativa en els propers anys serà probablement molt forta i caldrà veure com serà capaç la societat local de fer front a les pressions de tot ordre que es podrien produir.

¹ En data d'avui, malgrat la construcció de l'EDAR de la frontera hispanoandorrana s'estan abocant quasi totes les aigües residuals al riu Valira per falta de col·lectors a Andorra la Vella, Escaldes i Encamp (afecta el 70 % de la població del Principat).

«Quo vadis» Andorra?

Sense entrar en les particularitats històriques i fiscals d'aquest petit gran país que és Andorra, abans de comentar alguns aspectes territorials i ambientals, cal reconèixer l'enorme poder d'atracció de les valls d'Andorra. Entre els mèrits indiscutibles en voldria destacar alguns que em semblen determinants i positius: la seguretat interna i externa, ben preservada pel sistema institucional; la tolerància de la societat andorrana, comparada amb altres societats europees i mundials; el relatiu bon funcionament de la justícia; el bon nivell educatiu relativament eficient; l'extraordinària capacitat de reconversió i encert comercial, que ha permès florir un conjunt d'activitats pròsperes, i la prudència de les institucions financeres privades i públiques.

Tot plegat ha contribuït a què en els últims 50 anys Andorra hagi passat d'una població de 5.000 habitants a 70.000 residents permanents; entre tots, unes 100.000 persones.

El gran potencial d'atracció del país, amb un clima sec de quatre belles estacions, la neu i les muntanyes han creat un sistema turístic ben estructurat i amb empresaris competents.

L'equipament de les estacions d'esquí s'ha fet en general amb gran encert, donant suport a un servei molt apreciat en el mercat turístic. Caldria fer atenció en què el terreny no ho suporta tot: la deforestació per obrir noves pistes d'esquí, l'extensió desmesurada de la fabricació de la neu artificial, l'ocupació indiscriminada de les lleres dels torrents, els desmunts i terraplens exagerats que desfiguren el paisatge són amenaces permanents que recomanen no matar la gallina dels ous d'or. Dissortadament, com sovint recorda un meu amic andorrà, les paraules *creixement* i *sostenible* no són solament incompatibles, sinó també antagoniques. Una llum positiva, en aquesta unidireccional marxa cap a l'ocupació humana intensiva de les muntanyes, és la declaració de la UNESCO de la vall del Madriu-Perafita-Claror com a patrimoni de la humanitat.

La gran assignatura pendent, i suspesa sistemàticament, és l'urbanisme. Les 4.000 ha de terrenys privats del fons de les valls i dels conreus més baixos d'Andorra s'han convertit majoritàriament en una mercaderia de transacció o especulació dinerària. A diferència d'altres llocs més organitzats del primer món, s'ha estès a Andorra un liberalisme de la propietat que associa el dret a

urbanitzar a la propietat del sòl. La planificació urbanística és percebuda sovint com una limitació al dret del propietari i moltes vegades com un atac directe als interessos econòmics i al capital adquirit. L'opacitat registral, conseqüència de la gelosia per preservar la intimitat de la propietat andorrana del sòl, és una altra característica de la singularitat del país.

La Llei d'urbanisme de 2003 marca aparentment un punt d'inflexió amb la introducció del principi del planejament per davant de la urbanització. S'apunta la necessitat de cessions de fins al 10 % del terreny per facilitar les infraestructures, equipaments i zones verdes dels nous espais a urbanitzar (que lluny encara del 65 % de cessions del Pla parcial de l'horta de la Valira que l'INCASOL ha projectat en l'eixample de 19 ha de terreny a ponent de la Seu d'Urgell!). Entretant, es va anunciar una moratòria en la presentació de nous projectes d'edificació, amb la conseqüència inversa: en cinc mesos es van demanar més permisos de construir que en tot l'any anterior. I els esperats i per a alguns temuts plans d'urbanisme s'han finalment presentat... per encabir una població estimada de 2.000.000 de persones. Les dues o tres-centes al·legacions als plans d'urbanisme de cada parròquia normalment són per demanar més qualificació de sòl urbanitzable. A les parròquies altes es preveu una expansió de tres milions de metres quadrats de sòl construïts, equivalents a 100.000 persones per parròquia.

A la vista del resultat d'aquesta experiència de planejament, hi ha algú que realment s'imagina que hi cap tota aquesta gent? I qui pensa que es podrà moure, en un tipus d'urbanització dispersa i escampada, amb les mateixes vies de comunicació actuals, totalment congestionades per una població global de 70.000 habitants? Un sistema de túnels urbans sense capacitat a les entrades i sortides podria solucionar algun dia el problema?

En paral·lel, no s'ha fet prou esforç a l'hora de preveure aparcaments ni l'espai per a una alternativa de transport públic que no passi per les mateixes vies de comunicació (tren, tren elevat), ni tampoc per preveure l'espai a reservar per a les estacions de transferència (cotxe-transport públic, vianants-transport públic). Ja no és tan sols un problema financer enorme, que ho és, sinó també un simple problema físic d'espai necessari per al moviment. Els residents a Andorra saben que tenen un creixent greu problema de mobilitat, però com aquell malalt que no es vol prendre el remei, van fent cues pensant que el temps ho arreglarà sol. Un dels límits evidents del creixement andorrà és el de la mobilitat dins del

nucli urbà Andorra la Vella-Escaldes, capital obligada que genera origen i destí de la gran majoria de tots els moviments de circulació. En el fons, la tardança a prendre mesures correctores eficaces quant a l'ús del sòl, continuant al mateix temps la liberalitat de construir pràcticament a tot arreu, el que en realitat provoca és la disfuncionalitat del sistema urbà, i a curt i llarg termini la disminució progressiva de la qualitat de vida, a mida que es vagi construint per aquí, per allà, per tot arreu. De vegades penso que el poder del diner és tan atractiu que obnubila totalment la capacitat de raonar d'algunes persones. Amb la perversitat afegida que ningú vol ser l'últim a tenir terreny a disposició de la col·lectivitat, quan es vulguin prendre algunes solucions similars a les que es practiquen a tots els països civilitzats del món. Allà, els terrenys per a nous equipaments necessaris per al futur (hospitals, escoles, centres cívics, parcs de serveis públics, etc.) i les zones verdes normalment surten del procés urbanitzador, amb la pròpia regulació del planejament. A Andorra s'espera que l'Administració adquireixi en el mercat lliure els terrenys per construir els equipaments.

Aquestes reflexions sobre urbanisme i mobilitat són, en una altra escala, també vàlides per a la visió futurista que algun dia arribi el tren a Andorra. Al marge de si puja des de la Seu per la vall de la Valira o de costosíssims túnels visionaris de diverses desenes de quilòmetres des de França o Espanya fins a Escaldes o Andorra la Vella, tampoc ningú ha plantejat la reserva de terrenys per a una estació ferroviària. El dia que es volguessin fer les expropiacions dels edificis potser desanimarien el més ambiciós dels promotors.

Els últims 25 anys, sobretot des dels aiguats extraordinaris i mig oblidats de 1982, als cursos d'aigua dels rius principals s'ha descobert una mina de metres quadrats públics per ser ocupats per tota classe d'infraestructures i col·lectors de clavegueres, línies elèctriques, voravies, vials de circulació, carrers urbans, pilones de projectes de tren elevat i fins i tot places públiques. L'ocupació només respecta les canes d'amplada de la famosa ordinació del segle passat, sense massa consideracions al traçat hidràulic, a les alçades dels ponts, ni tampoc a les eventuais modificacions de la llera per efecte d'aiguats extraordinaris de capçalera de conca (sempre molt carregats de sediments i matèries flotants). No estaria de més que es recordés que el riu ja té amo, i que cada uns períodes cíclics passa amb les seves escriptures a reclamar per la força de l'aigua el que és seu. La canalització sistemàtica dels rius d'Andorra podria donar algun seriós disgust en alguns agosarats nuclis urbans que han deixat ocupar terres que eren des de sempre llera fluvial. En règim de revin-

guda, el funcionament del riu canalitzat amb murs és totalment diferent del règim fluvial del riu natural inundant els camps dels marges. Les velocitats de l'aigua augmenten per sobre dels 10 m/s, les modificacions de l'arenys del riu (soscavaments o dipòsits, segons els indrets) són molt importants en el règim torrencial: els murs, per falta de fonament o resistència, poden esfondrar-se i, en conseqüència, el risc d'estabilitat de les cases i de les vies de comunicació s'ha fet molt gran. La possibilitat de quantioses pèrdues materials i també l'exposició de vides humanes recomana fer-s'ho mirar. La revisió dels rius per un equip tècnic especialitzat en hidràulica fluvial podria preservar a temps alguna desgràcia, sobretot a Escaldes i Sant Julià. Però no n'hi ha prou amb la posada en risc pels aiguats del riu, sinó que també es va destruint tot el corredor biològic de ribera, format pels terrenys riparis i els arbres de la vora del riu, l'únic camí practicable que tenen la fauna terrestre i els ocells en les seves migracions. La disminució de les espècies animals i de la quantitat d'ocells que transiten per les riberes dels rius és el major atemptat a la biodiversitat d'Andorra que estan fent actualment les generacions presents. La qualitat de vida també se'n ressentirà, ben segur.

La construcció a Andorra no sol tenir en compte tampoc el risc sísmic del país. Algunes excavacions agosarades posen en perill d'esfondrament edificis que no han tingut compte de l'estabilitat de la muntanya en cas de terratrèmol.

I per continuar els comentaris sobre els límits territorials i ambientals del creixement andorrà cal fer una reflexió sobre el tractament dels residus generats. S'han superat aquelles èpoques en què s'enterraven les escombraries sense cap precaució a la muntanya, a raó de dos mesos per parròquia. El camí s'ha iniciat per a la millora del reciclatge, però el ritme de creixement andorrà encara va augmentant la distància a recórrer per situar-se al nivell de les normes aprovades a la Unió Europea. La tolerància de Catalunya a rebre residus inerts (150 camions cada dia), escombraries (de 8 a 10 camions diaris de gran tonatge, sense classificar) i aigües contaminades (sense els col·lectors, més del 50 % de les aigües brutes van directament a la Valira), representa una irregularitat a la UE i una falta d'assumpció d'Andorra de les seves responsabilitats ambientals. La discriminació negativa per a Catalunya que s'està aplicant a Andorra no té cap raó d'existir, per un país que té vocació indubtable de modernitat i que té una renda *per capita* el doble de la catalana. Aquestes qüestions ambientals no es poden pagar amb diners.

En síntesi, doncs, Andorra té uns reptes molt importants en planificació urbanística, en preservació dels rius i en tractament ambiental dels residus, els quals raonablement haurien de fer reflexionar sobre la capacitat màxima de població que es pot encabir en aquestes valls pirinenques. La dependència, en aquests aspectes, de la tolerància exterior és un punt dèbil del potencial andorrà. I la construcció desenfrenada, sense assumir els normals equipaments que inevitablement comporta l'augment de la població, és un dèficit públic ocult que podria posar en el futur en dificultats el sistema de finances públiques del país. Com més es retarda la correcció, més agreujat és el problema i més compromesa queda la qualitat de vida futura dels residents a les valls d'Andorra.

La Cerdanya, la construcció de residències secundàries més dinàmica de Catalunya

La Cerdanya és una cubeta entre muntanyes molt singular a tot el Pirineu. El seu gran equilibri entre poblacions i terres de conreu, i el clima tan sa, l'ha fet descobrir, des de principis del segle xx, com un dels llocs més apreciats de tot Catalunya per construir una segona residència destinada a vacances.

El tren comunica bé cap a Barcelona (línia del túnel de Toses, Vic), cap al Migdia de França (línia del túnel de Pimorent, Foix, Tolosa de Llenguadoc) i cap a la costa mediterrània (tren groc cap a Vilafranca, Prada i Perpinyà). Històricament, aquest avantatge ha estat determinant per al turisme incipient dels anys 1920 (Font-romeu, llac i golf de Puigcerdà) i algun dia podrà tornar a ser un magnífic complement a l'autonomia del vehicle privat. Les inversions que s'estan emprenent a la línia internacional de Renfe posaran en dos anys el trajecte Barcelona-Puigcerdà en 2 hores 30 minuts. Aviat podrem esperar una bona competència amb el cotxe, si es redueix el trajecte a 2 hores.

Els límits de l'actual creixement de la Cerdanya espanyola es contemplen en el model econòmic que s'ha fet girar entorn de la promoció immobiliària (cada cop més sòl ocupat per urbanitzacions residencials que s'ocupen en una mitjana de 17 dies a l'any) i la construcció, que ha esdevingut el principal motor de la comarca. És un model que va com una bicicleta: si es deixa de pedalar, es para. L'alternativa de creació de llits de rotació turística podria donar base a una economia turística sostenible durant tot l'any. La preocupació per la construcció d'hotels i apartaments de lloguer tot just es comença a fer sentir com una forma

d'estabilitzar uns ingressos globals més importants i sostinguts en el temps futur. La creació d'associacions empresarials i activitats de promoció turística compartides per estaments públics i privats haurà de ser necessària per competir amb eficàcia amb els mercats similars europeus i també amb els destins allunyats assequibles per la facilitat de l'aviació comercial (Carib, Àsia, etc.).

El reforç de la cooperació entre la gent d'aquestes valls

La capacitat d'atracció de residents permanents i de turistes ocasionals depèn de la suma d'uns quants factors determinants. Alguns d'ells són canviants, com per exemple els temps de recorregut escurçats per les millores dels vehicles i de les vies de comunicació, o la connexió revolucionada per les noves tecnologies (televisió, internet, correus electrònics, videoconferències, telefonia mòbil).

Les raons que determinen fixar la residència, a part de la continuïtat de la zona que ja es té de naixement, estan possiblement lligades a la qualitat del lloc de treball, a l'educació que es pot donar als fills o es pot aconseguir en el reciclatge permanent, a la seguretat per a un mateix i per a la família, a la sanitat que es pot aconseguir, al medi ambient i a les activitats esportives que es poden practicar. Moltes d'aquestes qualitats es poden compartir amb turistes de visita ocasional, i fer més eficaç el servei prestat augmentant el nombre d'usuaris.

El conjunt de les valls d'Andorra, de l'Urgellet i de la Cerdanya té un gran potencial, superior a l'oferta segregada de cadascun dels territoris. La complementarietat i varietat del conjunt val molt més que la suma de les parts.

El respecte al medi ambient és un repte permanent, amenaçat per noves centrals hidroelèctriques, agressions visuals al paisatge i ocupacions de lleres dels rius. Guardar i millorar aquest patrimoni és fonamental. Promoure conjuntament els marcs naturals del Cadí i l'Alt Pirineu i la reserva del Madriu i eventualment un nou parc internacional des de Meranges a Bescaran (de la portella Blanca a Claror).

La col·laboració ja ha començat en alguns camps amb bons resultats: sistema sanitari del Centre Hospitalari d'Andorra compartit amb la Seu, nou hospital de Puigcerdà usat pels habitants de la Cerdanya francesa, EDAR d'aigües residuals de Bourg-Madame/Puigcerdà, i alguns altres que s'hi poden afegir, com

l'interessant potencial de cooperació que podria obrir-se amb la regulació de la televisió transfronterera, amb un senyal compartit d'Andorra TV i Pirineu TV.

El camp de la cooperació mútua, amb el respecte de les particularitats de cada part, pot donar una més ambiciosa perspectiva a la millora de vida dels ciutadans, els quals, al capdavall, han de ser els destinataris finals del benestar que s'aspira aconseguir.

Ramon Ganyet i Solé
Enginyer de camins, canals i ports

LES POLÍTIQUES DE CREIXEMENT: SOSTENIBILITAT I FUTUR PER UNA ANDORRA MÉS JUSTA, ECOLÒGICA I PARTICIPATIVA

Isabel Lozano i Muñoz

El desenvolupament sostenible no és tan sols el medi ambient, sinó la seva relació amb l'entorn; però l'eix és l'ésser humà, la persona.

Evidentment, ningú no es declara en contra de la justícia social, l'ecologia o la participació. Forma part de tots els manuals de comunicació política i a tota proposta cal afegir-hi *sostenible* i tot ha de tenir aparença de diàleg i participació.

Però els Verds d'Andorra considerem que Andorra encara resta molt lluny de ser socialment justa, ecològicament sostenible i democràticament participativa.

Quan parlem de progrés ens podríem preguntar: és tenir més ciment?

Progrés és qualitat de vida, respecte amb l'entorn i confiança en un model viable per a les nostres generacions futures.

Es miri com es miri, el nostre model de desenvolupament és senzillament insostenible.

Andorra és un país amb cartell *en venda* i el record d'Andorra que s'enduen els turistes no és pas el d'un paratge pirinenc; més aviat som el país de les grues i no el país dels Pirineus.

Existeix avui un pensament força estès a Andorra, un pensament que va des de determinades entitats econòmiques o professionals fins a sectors de l'esquerra,

que es planteja que la modernització d'Andorra passa fonamentalment per la construcció de moltes més infraestructures de ciment. Més carreteres, més túnels o més urbanitzacions.

Les propostes que fins ara hem sentit, de la dreta i de l'esquerra de l'espectre polític, es basen a destinar els recursos públics a infraestructures.

Aquest és un model de *progrés* destructor dels recursos naturals, que supedita el benestar social al mercat. Els Verds d'Andorra creiem que és possible i necessari viure bé sense destruir l'ecosistema del nostre entorn i que cal la voluntat política per crear models de cohabitació multiculturals per eradicar l'exclusió social que avui dia preval a Andorra.

En aquest model, fins ara dominant, no es fa esment a la necessitat de realitzar fortes inversions socials, en el camp de l'educació, de la sanitat, de l'atenció a la gent gran; ni tampoc de les inversions per promoure un model productiu basat en la formació, l'eficiència energètica i la qualitat.

És a dir, es vol continuar avançant precisament en allò que denunciem com el principal problema mediambiental del país. En nombroses ocasions hem pogut sentir que «el principal problema ambiental és l'ocupació del territori per noves construccions i infraestructures».

Per als Verds, per a l'esquerra verda, aquesta altra Andorra és una Andorra sostenible.

Entenent com a elements centrals i indestriables de la sostenibilitat la justícia social i la modernització ecològica del conjunt del nostre país. Les desigualtats provoquen un ús molt poc eficient dels recursos. Una societat amb inclusió social, una societat socialment equilibrada és també una societat més ecològica.

Per a alguns, sortosament cada cop per a menys, parlar de sostenibilitat és retòric, acadèmic, exclusivament mediambiental o, fins i tot, allunyat de les necessitats i urgències quotidianes. Però, sincerament, la sostenibilitat, entesa socialment i ecològicament, és una qüestió central per a qualsevol comunitat que vol plantejar-se quin ha de ser el seu futur. També ho és per a Andorra, si del que es tracta és de dissenyar un nou horitzó.

Plantejar-se seriosament quin futur volem per a Andorra és definir un nou projecte de desenvolupament que faci un tall amb l'actual model. Un model sostenible que desenvolupi no només polítiques fortes i coherents en l'àmbit dels usos del territori, de la nova cultura de l'aigua i de l'energia o de la mobilitat, sinó també un veritable projecte de cohesió social o dels nous drets de ciutadania.

Amb tot, volem proposar alguns exemples de propostes exemplificadores per avançar cap a una altra Andorra que imaginem i desitgem. Són propostes que marquen un camí de desenvolupament humà, respectuós amb el territori, els seus recursos naturals i la seva gent. Són propostes que fan una contribució positiva a la superació dels grans reptes i dèficits socials i ecològics de la humanitat.

Un desenvolupament que té com objectiu central satisfer les necessitats bàsiques de les persones i no facilitar grans negocis als sectors més especulatius del país. Són propostes que volem que decideixi la gent amb la seva participació.

L'habitatge

La constitució andorrana proclama que «els poders públics han de promoure les condicions necessàries per fer efectiu el dret de tothom a gaudir d'un habitatge digne».

Per tant, s'eleva el dret i l'accés a l'habitatge a la categoria de dret social fonamental. La política d'habitatge és una peça més de l'Estat del benestar.

Aquesta deixadesa conscient, per part del Govern, de la política d'habitatge ha estat possible pel miratge d'un moment particularment bo per al sector de la construcció, amb el descens del tipus d'interès, tot i tenir en compte que els nostres governants consideren que el mercat compleix perfectament l'atenció de les necessitats d'allotjament de la població andorrana.

En els últims anys, els increments dels preus dels habitatges nous, de segona mà o de lloguer, que han arrossegat un increment desmesurat del preu del sòl, plantegen un nou panorama d'exclusió que afecta molt especialment els joves,

però també aquells segments de població que es troben en dificultats econòmiques, sectors de població amb rendes més baixes, gent gran i/o immigració.

Aquesta situació tendirà a agreujar-se a no ser que s'apliquin mesures correctores i de control del mercat i actuacions adreçades a aquests sectors de la població.

El problema de l'habitatge a Andorra, per tant, no és un problema de quantitat, sinó d'accessibilitat per a un sector de població cada cop més gran. El preu dels lloguers no guarda relació amb el salari mínim i l'accés a la propietat és privatiu per a la majoria de la ciutadania andorrana.

A Europa, el 61 % de l'habitatge és de propietat; es calcula que, per a la vivenda, les famílies hi haurien de dedicar el 30 % dels seus ingressos, molt lluny de la realitat andorrana.

La nova política d'habitatge ha de tenir uns referents i objectius molts clars:

- Donar compliment efectiu al mandat constitucional i al dret humà fonamental, ja que tothom ha de tenir accés a un habitatge digne, la qual cosa en garanteix la qualitat de vida.
- Adaptar l'habitatge a les demandes i necessitats variables de la persona i del nucli familiar al llarg de la vida (necessitat d'espai disponible, diversos usos i funcions, i formes de convivència i d'ajuda mútua).
- Adaptar l'habitatge a les diverses situacions laborals, d'ingressos i de disponibilitats econòmiques, sense que s'hagi d'hipotecar la vida.
- Regular i limitar els preus de l'habitatge i del sòl, tant de propietat com de lloguer.
- Facilitar la recuperació, rehabilitació i ocupació dels habitatges buits o infrautilitzats.
- Promoure la cohesió, la integració social i cultural i la convivència, evitar el guetos i les exclusions socials, facilitar la barreja social. Creiem que no s'han de fer edificis socials.
- Promoure l'habitatge protegit, en règim de venda i lloguer; increment de les subvencions per a la rehabilitació d'habitatges per a ús en règim de lloguer protegit.
- Legislar l'obligatorietat de la quota de protecció en totes les promocions d'habitatge, de tal manera que el 20 % de cada promoció privada es dediqui a l'habitatge de protecció oficial (ja sigui per a venda o lloguer).

- Controlar les vivendes, any de construcció i preu màxim de lloguer.
- Gravar amb impostos els pisos buits comprats per especular; rebaixa d'aquest impost si es dediquen al lloguer protegit.
- Aprovar una nova llei d'arrendaments; protecció dels drets dels arrendataris.

Un nou model de mobilitat

Andorra ha d'iniciar un procés de canvi ambiciós cap a un nou model de mobilitat basat en la sostenibilitat, amb la presència d'una potent, eficaç i competitiva oferta de transport públic que permeti reduir d'una manera significativa l'ús del cotxe privat a partir d'un programa gradual de reducció d'aquest trànsit privat i d'una derivació cap a altres models de transport sostenible. A vegades sembla que s'oblidi que són les persones –i no els cotxes– les que necessitem moure'ns.

Els sistema de transport públic, de mitjana i llarga distància, ha d'ésser l'esquelet bàsic que permeti oferir, amb un sistema estretament connectat i amb bones freqüències i bons horaris, una eficient i ràpida opció de transport per desplaçar-se a qualsevol punt del territori. La construcció d'una xarxa d'estacions de tipus intermodal, que permeti una bona coordinació, ha de permetre la possibilitat d'articular una oferta de transport públic des de tots el nuclis urbans del país.

Encara que lentament, la bicicleta és un mitjà de mobilitat cada cop més utilitzat. Especialment en el si de les ciutats, esdevé un bon recurs per als desplaçaments, ja que és el sistema de transport menys contaminant i aporta una contribució molt important al medi ambient i a la qualitat de vida de les ciutats.

El foment d'una política activa que afavoreixi un canvi de model a favor del transport públic de viatgers requereix més recursos i importants inversions. Alhora, val a dir que un nou esquema de mobilitat basat en la sostenibilitat aporta dinamisme econòmic i nous llocs de treball, a més d'importants beneficis ambientals. Cal, en conseqüència, l'aprovació d'una llei de finançament de la mobilitat sostenible que reguli i detalli, entre d'altres, les fonts de finançament del transport col·lectiu.

El model de desplaçament habitual de tot ciutadà, per damunt de qualsevol altre model motoritzat, és el d'anar a peu. Així doncs, cal afavorir les infraestruc-

tures per als vianants dotant les ciutats de voreres suficients i zones de vianants –espais públics on poder reunir-se, jugar, dialogar...

El vianant ha estat tradicionalment descuidat pels qui planifiquen els pobles. El vianant fa ciutat, estableix la comunicació i convivència que caracteritzen el fet urbà. La riquesa de possibilitats per al vianant és la riquesa de la vida de la ciutat i pobles.

Cal un canvi de la fiscalitat en l'impost sobre mercaderies dels combustibles, de forma que aquells que siguin més ecològics (biocombustibles, gas, etc.) tinguin una reducció. Tenir un vehicle amb propulsió elèctrica, solar o de gas, a Andorra, i intentar posar-lo en circulació hauria de ser un objectiu.

Altres països es troben a anys llum del nostre, com per exemple França, que té creada una comissió interdepartamental per a la promoció de vehicles elèctrics de sèrie. Suïssa, que promociona vehicles elèctrics subvencionats que valen l'equivalent a una petita motocicleta, o Alemanya i el Regne Unit, que tenen una política forta de suport al vehicle eficient i sense combustibles fòssils.

Seguint la política dels nostres veïns catalans, amb la seva intenció de fer arribar el tren fins a la Seu d'Urgell, proposem que es negociï per tal de perllongar el trajecte fins a Andorra. Així podríem reduir el transport de mercaderies per carretera i afavoriria els desplaçaments dels treballadors de les comarques de l'Alt Urgell, així com en el seu conjunt, dels homes i dones que vivim a Andorra.

Desenvolupament sostenible, progrés i benestar social estan íntimament relacionats. Un govern de progrés ha d'impulsar el desenvolupament sostenible, que ens permeti satisfer les nostres necessitats i les de les generacions futures, i això implica un canvi qualitatiu i un compromís sincer i profund de tota la societat, perquè el procés de transformació i transició cap a una societat sostenible només serà possible amb una real i efectiva participació de la ciutadania. Sabem que hem de comprometre'ns amb la resta del món, perquè la sostenibilitat no és sols un repte nostre, és també un repte global. Hem de ser més eficients, responsables i racionals en l'ús dels nostres recursos i cal que la nostra societat s'hi comprometi.

El repte de l'esquerra transformadora del segle XXI és la reconversió ecològica i sostenible de tota societat civil internacional, i això implica la transformació del

model energètic i de consum responsable, la protecció del clima i de la qualitat de l'aire, la reducció imminent d'emissions de gasos d'efecte hivernacle, la creació d'ocupació ecològica i socialment útil, l'assentament de les bases d'una seguretat alimentària i el control dels cultius d'organismes genèticament modificats i la protecció de les cultures agràries ecològiques i del patrimoni dels pobles, l'aturada de la destrucció dels boscos primaris, l'establiment de polítiques que garanteixin la recuperació, conservació i gestió sostenible dels recursos, la instauració d'una nova cultura de l'aigua, la imminent reducció de la generació de residus, entre d'altres. Tot amb la perspectiva i el compromís de tot el planeta i de les generacions futures.

Les prioritats del Govern han sigut clares: augmentar els beneficis de les constructores, immobiliàries, nuclis hotelers, pistes d'esquí, etc. amb un sotmetiment a la pressió de sectors econòmics que es neguen a adaptar-se a un desenvolupament sostenible. Aquesta involució es fa molt evident en l'incompliment dels compromisos nacionals i internacionals sobre la preservació del planeta, sense que el Govern del nostre país varïi aquesta tendència en un futur pròxim.

En aquest sentit, s'obren interrogants importants sobre si Andorra adoptarà a curt termini mesures que tendeixin a assolir un desenvolupament sostenible.

El Principat d'Andorra no compleix el protocol de Kyoto. Les emissions de gasos d'efecte hivernacle han incrementat considerablement en els darrers anys. El Govern no ha escoltat les propostes de les diferents associacions ecologistes per a la conservació i l'ús sostenible de la diversitat biològica i els plans previstos per a l'elaboració d'una estratègia andorrana d'ús sostenible amb pressupostos, recursos financers o actuacions concretes.

La catàstrofe mediambiental causada pel forn incinerador va posar de manifest la manca de previsió i planificació gestora per tal d'evitar accidents d'aquesta magnitud i combatre així les conseqüències ambientals i de salut pública que aquests desastres comporten.

Els Verds d'Andorra constatem que el desig de les macroinfraestructures, per tal d'assolir la competitivitat turística amb Europa, posa en evidència una renúncia a elaborar un model territorial d'Estat sostenible. L'abandonament d'aquest model comporta deixar-ne la definició en mans del mercat, el qual, amb la lògica de rendiment a curt termini, provoca desequilibris territorials molt marcats i

una important especulació urbanística i turística en les ribes d'aquestes inversions públiques, i una forta contaminació geològica, aèria i hídrica.

Hem d'aconseguir que Andorra sigui un model de sostenibilitat i desenvolupament, ja que és el que ens permet assegurar el nostre futur econòmic, i promoure el desenvolupament sostenible a partir de polítiques actives impulsades des dels diferents ministeris governamentals, a partir dels objectius de situar Andorra en l'horitzó de la sostenibilitat, aplicant polítiques transversals, de tal manera que els criteris en què es basa la sostenibilitat impregnin tota la política del país.

Aquestes polítiques han de representar l'aplicació efectiva a casa nostra de la legislació més avançada en tots els àmbits sectorials mediambientals i reforçar així l'acompliment de tots els compromisos amb les generacions futures. Defensarem i exigirem aplicar els principis de prevenció i precaució en les polítiques mediambientals i en la resta de polítiques que afectin la sostenibilitat. El principi de prevenció segons el qual cal evitar el dany i l'agressió al medi ambient és la millor protecció ambiental i la millor inversió a llarg termini; i el principi de precaució, segons el qual la presa de decisions responsables, fins i tot, quan el coneixement científic és insuficient o incomplet, és la millor manera d'evitar un possible i potencial dany ambiental que posi en perill la nostra casa comuna en un futur immediat o per als nostres fills.

Els Verds d'Andorra proposem la redacció de l'Agenda 21 a Andorra per marcar de forma diligent les directrius econòmiques, turístiques, energètiques, educatives i socials que permetin a l'Estat andorrà abordar els propers segles amb el màxim respecte pel medi ambient, amb la implicació i coordinació amb els comuns i amb amplis processos participatius socials.

Des dels Verds d'Andorra defensem la gestió democràtica, social i ecològica en el camp polític i dels recursos hídrics.

Considerem l'aigua no solament un recurs limitat, fonamental per al desenvolupament econòmic, sinó un element essencial de l'ecosistema global i fonamental per a la biodiversitat. Per tant, ens neguem a considerar l'aigua només com un element o matèria primera que es pot transportar o distribuir d'un lloc a l'altre sense més preocupació que els costos del transport. Així, cal promoure:

– Fomentar les mesures en matèria d'educació ambiental i sensibilització per

insertar a la societat actituds de responsabilitat i ús sostenible de l'aigua, amb plans i programes.

- Elaborar un projecte de llei que reguli i promogui l'ús de les aigües depurades i la seva reutilització.
- Adoptar mesures per evitar la contaminació dels aqüífers.
- Desenvolupar un pla de sanejament real per a tot el territori.
- Elaborar un pla d'estudis continuat de les aigües, sempre amb criteris ecològics i d'eficiència de l'oferta i la demanda en l'ús de l'aigua.
- Proposar la legislació d'una nova llei d'aigües, amb la finalitat d'impedir que determinades concessions siguin aprofitades per l'interès privat econòmic, i que es converteixin així en un mercat negre de l'aigua.

Les solucions a la problemàtica associada al canvi climàtic han de seguir la línia del desenvolupament sostenible, tenint en compte que les emissions i contaminacions d'avui afectaran l'endemà i les generacions futures. Aquí, el model energètic és l'aspecte clau: un model energètic sostenible passa per plantejar quins serveis energètics necessita la societat i com resoldre aquesta necessitat de manera sostenible, apropant les solucions al centres de consum.

El Principat d'Andorra necessita desenvolupar un veritable pla energètic que impliqui un canvi cap a un model de consum sostenible i que tingui en compte la relació de les infraestructures amb la política territorial i l'ordenació i la defensa del territori i del medi ambient.

Cal situar la política econòmica en l'àmbit de la presa de decisions de les polítiques sectorials: transport, medi ambient, turisme, hostaleria i construccions, entre d'altres; acompanyada de la promoció d'activitats productives associades a les alternatives renovables i a l'eficiència administrativa per tal de fer-ne un motor econòmic i de creació d'ocupació no contaminant.

Els compromisos per aturar el canvi climàtic per part d'Andorra són els següents:

- Acomplir el protocol de Kyoto respecte a les emissions contaminants i fer-ho sense ambigüitat ni exclusions.
- Establir un pla de noves propostes econòmiques i turístiques netes, renovables i més eficients.
- Assumir de manera immediata el compromís de la UE exposat a la cimera de Johannesburg, que limita l'augment de gasos d'efecte hivernacle a un 15 %

per al període que va de l'any 1990 a 2008-2012, mitjançant un pacte d'ampliació de concertació internacional.

- Assolir un gran pacte nacional sobre la nova cultura de consum i energia, en el qual empresaris, sindicats, representants dels consumidors, les entitats socials i les diverses administracions concretin un pla per a consum racional, l'estalvi, l'eficiència d'economia sostenible i l'increment de la ràtio d'energies i matèries renovables.
- Crear un òrgan operatiu que faciliti la convergència amb el protocol de Kyoto i que estableixi un sistema objectiu i transparent de balanços d'emissions de gasos a l'atmosfera.
- Planificar de forma integrada la qualitat de vida amb la política d'ordenació i defensa territorial pel que fa a les competències del govern andorrà.
- Incorporar consideracions d'estalvi i de protecció del medi en els estudis d'impacte ambiental.
- Donar suport a les iniciatives ciutadanes i als actors socials per tal que contribueixin als canvis necessaris per a la protecció del clima.
- Realitzar campanyes ciutadanes que fomentin l'estalvi, l'eficiència energètica i l'ús de les energies renovables i la mobilitat sostenible

Des dels Verds d'Andorra diem que les infraestructures no són sinó un element per propiciar un determinat model de desenvolupament. Per tant, més que parlar d'infraestructures, proposem parlar dels models de desenvolupament sostenible. I per fer-ho proposem tres criteris.

En primer lloc, quan diem que cal millorar les infraestructures, en referim a totes les infraestructures, no únicament a les de mobilitat. En segon lloc, només hem de desenvolupar les infraestructures que millorin la sostenibilitat del país, no les que l'empitjorin. I en tercer lloc, cal posar en qüestió l'actual criteri per al desenvolupament de les infraestructures basat en criteris d'oferta i s'ha de donar prioritat als basats en criteris de demanda. És a dir, abans de proposar nous metros aeris, túnels, etc., hem d'analitzar si les infraestructures que tenim estan o no ben gestionades des de la perspectiva dels criteris de mobilitat sostenible.

Durant els últims anys s'ha disparat l'especulació del sòl i s'ha fet de la compra de terrenys i la inversió immobiliària una de les principals activitats financeres, més que no pas un sector productiu que tingui en compte les demandes reals de la societat; s'ha encarat l'habitatge de forma desorbitada, més que qualsevol altre producte o servei del país. No s'han atès adequadament les demandes

residencials dels sectors més necessitats, tant des del punt de vista econòmic com des dels diferents tipus d'habitatge: plans d'habitatge per a joves, nous nuclis familiars, gent gran i d'altres col·lectius amb dificultats d'integració. Tampoc s'ha ajudat a la promoció d'habitatges de lloguer a preus assequibles. Alhora, durant aquests darrers anys, s'ha accelerat el procés de degradació del territori, tant en els entorns urbans com en els espais no urbanitzables; s'han incrementat els dèficits d'equipaments, dotacions i infraestructures bàsiques per a la qualitat de la vida urbana i la sostenibilitat ambiental; s'ha agredit el territori amb l'aprovació d'una llei de règim del sòl i valoracions, que permet i fomenta el creixement desordenat dels pobles i la incorporació de sòls no urbanitzables a l'especulació urbanística. Tot per fomentar el negoci immobiliari, amb l'excusa que com més sòl urbanitzable hi hagi, més s'abaixaran els preus, quan malauradament s'ha demostrat tot el contrari.

Davant d'aquesta situació els Verds d'Andorra ens fixem com a prioritat:

- Lluitar per fer efectius i exigibles el dret a un habitatge digne i adequat a les necessitats de cada grup social i tram d'edat, la utilització del sòl d'acord amb l'interès general per evitar l'especulació, la participació de la comunitat en les plusvàlues que genera l'acció urbanística dels ens públics i la utilització racional del territori i del paisatge, urbà i no urbanitzable, com a recurs natural que és, per protegir i millorar la qualitat de vida i restaurar el medi ambient.
- Introduir els condicionants mediambientals en els processos de planejament, projecte i gestió de l'ordenació urbana: integració entre legislació de protecció mediambiental i planejament i gestió urbanística: els estudis d'impacte ambiental en els plans generals, plans especials i plans parcials.
- Fer una legislació que obligui a utilitzar elements d'arquitectura bioclimàtica i d'estalvi energètic els equipaments i edificis públics i els edificis que gaudeixin de subvencions oficials; amb mesures compensatòries per a possibles diferències de cost, i que introdueixi mesures de foment per a la generalització d'aquests elements en les obres de promoció privada i en les indústries i serveis.

És inajornable que es prengui en consideració l'impacte territorial de les polítiques. Els ciutadans han d'exigir de les institucions andorranes l'elaboració, aprovació i posada en pràctica d'un pla de desenvolupament de l'espai natural que sigui un marc de referència a les diferents polítiques que tenen un impacte territorial. Aquest pla ha de ser elaborat amb la participació dels comuns, partits polítics i associacions ciutadanes i ecològiques.

En la política de planificació territorial europea cal introduir el concepte d'ecoregió i així donar una importància fonamental al sistema d'espais lliures, integrats per sòls agrícoles, forestals, fluvials, connectors biològics i, en general, tots aquells terrenys que s'han de preservar del procés edificatori i de l'ocupació amb grans infraestructures.

Nou enfocament del sector turístic

El turisme és un element important en la generació i estructuració de la riquesa d'un país, però també pot arribar a ésser un element important com a font de contaminació i degradació ecològica. S'ha de fer un esforç per adequar-se a les noves normatives, les tecnologies netes i les noves concepcions de producció neta o de relació sostenible amb l'entorn. Cal promoure aquesta política a partir d'actuacions concertades entre les administracions i les empreses i la col·laboració entre tots els sectors socials i d'Administració. Els països més avançats aposten per les noves tecnologies turístiques netes.

La ciutadania ha d'assumir que l'ecologia és ja un motor per a la competitivitat. Per això els Verds d'Andorra fem les següents propostes:

- Cal que la iniciativa empresarial s'orienti a nous sectors i activitats per incrementar les inversions en infraestructures que millorin la qualitat ofertada, tot equilibrant la sostenibilitat del nostre entorn.
- Cal orientar les prioritats d'ajuts i inversions cap a la reconversió ecològica del turisme i construccions amb un clar recolzament tècnic i econòmic de l'Administració.
- Cal l'adaptació total de la legislació andorrana a la normativa europea.
- Cal recolzar les empreses que utilitzin tecnologies netes i que disposin de programes d'estalvi energètic i/o matèries primeres, especialment a l'hora de concursar en els contractes de l'Administració pública.
- Cal acordar un sistema d'ajuts econòmics i financers i potenciar un sistema de tractament especial per a les empreses, així com per a la investigació aplicada en funció de l'esforç de transformació cap a les tecnologies netes i els processos productius respectuosos amb el medi ambient.

Contaminació lumínica

La contaminació lumínica afecta la biodiversitat dels ecosistemes nocturns, la qual cosa desequilibra les poblacions d'animals i crea desorientació en algunes espècies migratòries, així com a les observacions astronòmiques del cel nocturn. També produeix enlluernament i intrusió lumínica. Per aquest fet, els Verds d'Andorra considerem que:

- Cal promulgar una llei que reguli l'ordenació ambiental de l'enllumenat per a la protecció del medi nocturn. Només amb mesures incorporades a la llei s'aconseguiria disminuir el grau de contaminació lumínica i el consum energètic; això es traduiria en un estalvi energètic i en la reducció de les emissions a l'atmosfera de CO₂ (diòxid de carboni), CO (monòxid de carboni) i NO₂ (diòxid de nitrogen) generades per la contaminació lumínica.
- Cal incentivar el procés de recuperació mitjançant polítiques actives d'ajuts econòmics.
- Cal desenvolupar accions informatives i de sensibilització ciutadana.
- Cal instal·lar bombetes d'alta eficiència energètica que emetin dins de l'espectre visible per a l'enllumenat exterior, com per exemple les de vapor de sodi de baixa pressió i d'alta pressió. Les mesures correctores s'haurien d'aplicar tant a les instal·lacions de propera instal·lació com a les ja existents en el menor temps possible.

Les polítiques ambientals que qualsevol estat vulgui desenvolupar i aplicar han d'estar recolzades i assumides per la col·lectivitat a qui van adreçades. Aquesta corresponsabilització en el disseny i en l'aplicació pràctica de la gestió ambiental tan sols té èxit quan es fan propostes basades en la participació social, especialment en els processos no merament informatius o en els de presa de decisions i en els debats pressupostaris. En definitiva, portant a la pràctica la democràcia real i participativa.

En aquest sentit, els Verds d'Andorra proposem també la creació del Consell Andorrà de la Sostenibilitat, que ha de garantir la participació real i efectiva de tots els estaments interessats en la política ambiental i en el desenvolupament de l'Agenda 21. Així hi seran presents organitzacions no governamentals, ecologistes, sindicats, organitzacions de defensa dels consumidors, organitzacions empresarials, etc.

El Consell de la Sostenibilitat tindrà garantida la seva independència orgànica i funcional, la seva autonomia real i la seva objectivitat. Les seves tasques prioritàries seran assessorar el Govern en tot allò que afecti el desenvolupament sostenible d'Andorra i emetre dictàmens sobre projectes i obres que afectin l'esmentada sostenibilitat.

Exigim la creació d'aquest òrgan consultiu i participatiu per llei, que establirà els mecanismes vinculats per al Govern que facin, d'aquest òrgan, un òrgan actiu, operatiu i participatiu en els grans eixos de les polítiques sostenibles de l'Estat.

La fiscalitat ambiental es planteja com l'ús d'elements incentivadors i instruments eficaços de la protecció ambiental, donat que els instruments preventius no han demostrat la seva eficàcia.

El tribut és el recurs que incentiva els subjectes contaminants cap a vies alternatives menys nocives per al medi ambient. Per tant, la seva aplicació ha de constituir un incentiu per a la cura del medi ambient i, per tant, sempre se n'ha de delimitar l'element incentivador.

Es pot afirmar, doncs, que els tributs ecològics són una via d'incentivació de conductes protectores del medi ambient i un instrument de finançament de mesures ecològiques.

La política econòmica en la qual s'emmarca la política ambiental ha de comptar amb el tribut de finalitat no financera que recolzi o desincentivi determinades activitats.

El tribut ambiental es presenta com un element protector potencial del medi ambient, per tant, les mesures de fiscalitat energètica i ambiental hauran d'ésser associades sempre a l'activitat de transformació potencialment contaminant o a l'ús o consum de l'energia.

La protecció fiscal del medi ambient propugna la internalització dels costos socials i ambientals que provoquen aquestes activitats contaminades, mitjançant l'establiment d'instruments com els tributs ambientals, beneficis fiscals ecològics, introducció dels elements ecològics dins l'estructura dels tributs vigents o gravar l'activitat que directament o indirectament perjudica l'entorn natural.

Amb aquestes mesures, els agents contaminadors assumiran les seves responsabilitats, controlant les emissions i abocaments contaminants, instal·lant filtres que minimitzin la contaminació, fent servir la matèria primera neta i disminuint la producció de residus.

Amb els impostos ecològics hem de fer possible la inclusió dels costos de contaminació o dels costos de reposició dels recursos naturals en els preus i serveis de l'activitat econòmica i, alhora, penalitzar les actituds poc respectuoses o agressores amb el medi ambient i poc sostenibles, així com incentivar un canvi d'aquestes actituds.

Els ingressos dels impostos ecològics haurien de permetre, a l'Administració, corregir tant els efectes degradants de l'ambient fruit de l'activitat humana, com potenciar els nous models de comportament, reconversió ecològica de les fonts econòmiques de mobilitat sostenible, de reciclatge dels residus, d'estalvi de recursos naturals, etc.

Els Verds d'Andorra volem impulsar una normativa fiscal ecològica en l'àmbit de l'Estat amb finalitat creativa i punible i associada a la transformació de totes les activitats potencialment contaminants i que esgotin els recursos naturals, per assolir un Estat sostenible, per a l'acompliment dels compromisos de Kyoto, i per al finançament de polítiques de desenvolupament sostenible basades en els següents eixos:

- Introduir la fiscalitat energètica, bonificant la reducció d'emissions d'efecte hivernacle a partir de la millora de l'estalvi i l'ús de les energies netes i renovables.
- Introduir la fiscalitat en la resta d'activitats contaminants com un impost sobre les emissions de CO₂ i d'altres gasos d'efecte hivernacle.
- Acordar un sistema d'ajuts econòmics i financers per millorar l'eficiència energètica i per potenciar l'ús de les energies renovables.
- Fixar una taxa sobre la producció de residus, amb la finalitat de cobrir els costos de gestió, recollida i tractament dels residus, i bonificar o penalitzar les conductes favorables o contràries al reciclatge i tractament ecològic dels residus.

La sostenibilitat global del planeta passa sens dubte per la defensa de la biodiversitat. Des dels Verds d'Andorra entenem que en un futur pròxim aquesta serà una tasca de cabdal importància i que gran part del futur de la terra passarà per

una defensa tenaç, eficaç i real de totes les formes de vida, de la seva supervivència i sobretot de la seva independència dels grans poders econòmics.

Perquè des dels Verds d'Andorra creiem que una altra Andorra és possible, una Andorra socialment més justa, sosteniblement més ecològica i democràticament més participativa.

Isabel Lozano i Muñoz
Directiu de recursos humans i presidenta del partit Els Verds

LES ALTERNATIVES D'ANDORRA I ELS PLANS D'URBANISME

Josep Escaler i Penella

La Llei general d'ordenació del territori i urbanisme aprovada pel Consell General el desembre del 1999 ha suposat una modificació radical en la tradició de la legislació de l'urbanisme del nostre país.

De forma breu, recordem quina ha estat l'evolució de la legislació sobre urbanisme i construcció:

- L'any 1910 es promulga l'Ordinació relativa a l'edificació al costat de carreteres i camins i l'any 1940 es determina l'amplada dels rius. El Consell General manifesta la seva preocupació perquè es planifiqui una xarxa viària en les ordinacions dels anys 1958-1960 en què s'obliga el Comú a presentar «plànol d'urbanització de la parròquia». L'Ordinació de l'any 1964 prohibeix edificar al voltant dels monuments.
- L'any 1978 es fixen les condicions d'urbanització i parcel·lació, dimensions de vials d'urbanització, volum edificable, cobertes, alçada interior d'edificis, condicions d'higiene en habitatges, patis, aparcaments, comerços i oficines, indústries i estacions de venda de carburants.
- L'any 1980 s'acorda «suspendre les autoritzacions de construcció de pisos de venda per tal de redactar unes ordinacions destinades a limitar la volumetria, adequació de zones verdes i altres aspectes restrictius de la construcció» i que «s'havien d'adoptar decisions escaients en matèria d'immigració i de pla general d'urbanisme».
- L'any 1981 s'aproven les ordinacions de construcció, zonificació, criteris de zonificació, normes que s'han d'aplicar a cada una de les zones, normes generals, direcció d'obra i cèdula d'habitabilitat.

La resta de legislació fins a l'actualitat ha estat la següent:

- 1983: Llei de protecció del patrimoni cultural-natural d'Andorra.
- 1995: Llei d'accessibilitat.
- 1999: Llei general d'ordenació del territori i urbanisme.
- 2003: Llei de modificació puntual i urgent de la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme

Les primeres actuacions de caràcter regulador de l'urbanisme i de la construcció varen ésser l'Ordinació de l'any 1978 sobre urbanització i construcció i la de l'any 1981 sobre criteris de zonificació i normes d'aplicació a cadascuna de les zones. Fins a l'any 1999, en què s'aprovà la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme, no es promulgà cap altra normativa de consideració en aquest àmbit.

El model de la zonificació de l'any 1981 va mostrar el seu esgotament i va quedar obsolet, principalment pels motius següents:

- La dificultat d'obtenció de terrenys per a equipaments públics i vials. L'adquisició econòmica ha estat molt onerosa per a les hisendes públiques, tant del Govern com dels comuns.
- La manca d'ordenació i planificació urbanística amb caràcter general i parroquial, malgrat algunes excepcions com poden ésser el Pla viari d'Andorra la Vella i Escaldes-Engordany i el Pla de vials elaborat pel Comú d'Andorra la Vella.
- La dificultat d'obtenció de sòl per edificar en terrenys que no disposen d'accés rodad.

La Llei general d'ordenació del territori i urbanisme d'Andorra té unes peculiaritats especials que limiten considerablement el marge d'actuació del planificador. Són les següents:

- L'edificabilitat global de la parròquia dels plans d'urbanisme ha de mantenir l'edificabilitat anterior durant el termini de sis anys.
- Tot el terreny privat no afectat per riscos naturals és urbà o urbanitzable.

Malgrat aquests condicionants, la Llei possibilita la utilització de diverses alternatives i de diversos mecanismes en la redacció dels plans generals que en la legislació anterior no existien i que poden ésser útils per a l'obtenció de resultats més favorables a la comunitat.

Alternatives de planificació de sistemes generals i de sistemes locals

Els plans d'urbanisme han d'incloure la definició de molts conceptes relacionats amb l'urbanisme que és necessari tractar de forma conjunta per obtenir un resultat equilibrat.

En aquest sentit, l'Estat ha de definir els denominats *serveis generals*, que són els elements públics que estructuraven l'ordenació orgànica del territori i que han d'ésser inclosos en els plans que redacten els comuns. Els serveis generals han d'ésser concebuts per aconseguir l'equilibri territorial de tot el país. Fins avui, únicament s'ha aprovat el Pla sectorial de noves infraestructures viàries, que està dimensionat per fer front a les previsions de creixement de trànsit dels propers quaranta anys. El mateix pla preveu una revisió periòdica de les previsions de creixement per adaptar-lo a les possibles modificacions dels paràmetres de creixement.

Per la seva importància de caràcter general, així com la seva incidència en la planificació local, s'han tingut en compte en la seva redacció criteris urbanístics i d'ordenació del territori, de funcionalitat, ambientals i geomètrics. Entre d'altres, s'ha mirat que la nova xarxa no representi una barrera física ni hipotequi el creixement futur dels nuclis de població, la possibilitat d'aprofitament i millora de les carreteres existents i la minimització de l'impacte sobre el medi i la regeneració de les alteracions produïdes.

L'obligatorietat de la redacció dels plans d'urbanisme ha estat un revulsiu perquè s'efectuï un pla viari de caràcter nacional.

La no planificació dels sistemes generals pot suposar que s'hagin de localitzar posteriorment en zones inadequades, amb el cost social que això comporta o l'elevat cost econòmic que fa necessària l'expropiació. El resultat de planificar els sistemes generals en el Pla d'ordenació i urbanisme parroquial pot ésser molt diferent del resultat de deixar construir a la iniciativa privada i, després, intentar ubicar serveis i edificis.

El mateix pot succeir en els sistemes locals o d'àmbit parroquial. Els plans poden optar per definir de forma específica la localització de la major part dels vials o únicament els que consideri més oportuns, i esperar que el planejament derivat (el qual, no ho oblidem, és d'iniciativa privada i, subsidiàriament,

d'iniciativa pública), defineixi la resta. El mateix passa en les localitzacions dels equipaments i dels espais lliures.

En els plans parcials, la iniciativa privada primarà la localització de les construccions en les zones més rendibles econòmicament i la ubicació dels espais de cessió obligatòria en la resta. Per tant, és recomanable una definició tan detallada com sigui possible de la destinació dels terrenys de cessió obligatòria i de la seva localització, així com els dels vials de major interès parroquial.

Una altra consideració important per a la definició dels espais verds és la recomanació que els plans generals estiguin acompanyats per estudis ambientals. Això pot ésser un element que ajudi a la determinació de zones d'interès a preservar. Les ordinacions particulars de la normativa subsidiària poden obligar a efectuar estudis ambientals en el planejament derivat, però no és obligatori en la redacció dels plans generals.

Alternatives de definició de les unitats d'actuació

Aquest és un aspecte molt important per a l'obtenció dels sòls de cessió obligatòria i gratuïta d'equipaments i espais lliures.

Recordem que la unitat d'actuació en sòl urbà no consolidat i urbanitzable és el que ha de desenvolupar-se mitjançant planejament derivat, en què els propietaris patrimonialitzen en proporció a la seva propietat l'aprofitament urbanístic unitari definit pel Pla d'ordenació i urbanisme parroquial.

Les unitats d'actuació de terreny urbà no consolidat, així com l'urbanitzable d'àmplia superfície, possibiliten les cessions gratuïtes per a equipaments i espais lliures d'entitat suficient en la mateixa unitat, les quals poden ésser més útils a la col·lectivitat que moltes petites cessions, que poden ésser de dubtosa utilitat, que és el que correspon a unitats d'actuació de superfície reduïda. D'aquesta forma els espais lliures poden tenir una certa entitat i poden utilitzar-se per a la protecció d'indrets d'interès ambiental.

L'obtenció de terrenys de gran superfície es pot aconseguir igualment amb el procediment que preveu l'article 33 de la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme, que permet a un propietari efectuar la cessió de terrenys en un altra unitat d'ac-

tuació. Aquest sistema requereix un estudi adequat de les propietats dels terrenys i un procediment d'actuació més complicat que si els terrenys de cessió obligatòria necessaris per a un equipament es troben tots en la mateixa unitat d'actuació.

Una altra tècnica que es pot utilitzar per obtenir àmplies superfícies d'espais lliures consisteix a concentrar tota l'edificabilitat en una zona de la unitat d'actuació que el comú determini. D'aquesta forma, a més de la superfície de cessió obligatòria i gratuïta al comú, resta una superfície de propietat privada sense edificabilitat. Aquesta superfície pot ésser adquirida posteriorment per l'Administració a un preu més assequible (a preu de terreny no urbanitzable), sigui per mutu acord, sigui, si escau, pel procediment d'expropiació.

Aquesta possibilitat d'utilització ha d'ésser la base d'una anàlisi rigorosa i objectiva dels diferents recursos naturals i s'ha d'utilitzar per a la compatibilització amb el desenvolupament urbà.

Una altra conseqüència important d'una localització adequada de les unitats d'actuació és permetre la concentració dels nuclis urbans de forma que s'eviti tant com sigui possible la dispersió de les edificacions. Aquesta dispersió comporta un augment de les despeses dels serveis dels comuns, del trànsit rodat i de l'ocupació del sòl.

La problemàtica de la dispersió de les edificacions, comuna a altres països, és de difícil solució.

La LGOTU no soluciona aquesta problemàtica. En tot cas, en una definició adequada de les unitats d'actuació, en què els espais verds de diverses unitats d'actuacions puguin ésser continus i en què es promogui (encara que sigui mitjançant plans especials) l'execució del planejament, es pot potenciar el desenvolupament urbà concentrat que no sigui al llarg de les carreteres.

Alternatives de definició de les ordinacions reguladores de la normativa subsidiària

El document de les ordinacions reguladores de la normativa subsidiària complementa les normes urbanístiques dels plans d'ordenació i urbanisme parroquial que ha d'aprovar-se simultàniament amb el pla. Les normes i les ordinacions de

la normativa subsidiària aplicables a cada unitat d'actuació han de diferenciar-se segons el règim aplicable del sòl. Entre altres qüestions, han de determinar els paràmetres constructius i les condicions estètiques dels edificis.

Una crítica general dels professionals de l'arquitectura ha estat que les ordina-cions de construcció anteriors a la LGOTU han estat molt estrictes i que han limitat l'urbanisme i l'arquitectura.

La LGOTU i els reglaments d'aplicació han derogat, entre altres, la limitació de les fondàries dels coneguts 22 metres a partir d'un vial en zona urbana i la limitació d'alçades màximes.

Per tant, els comuns poden desenvolupar de forma més lliure, si es pot expres-sar d'aquesta forma, l'arquitectura de la seva parròquia.

Els plans d'urbanisme poden optar entre la definició de l'arquitectura detallada, com en les ordinacions del Consell General, o una altra definició més flexible, que impliqui únicament el planejament de l'estructura de la parròquia.

Entre un model i l'altre, es poden trobar situacions intermèdies que segurament són més equilibrades que les extremes anteriorment descrites.

Conclusió

En el que s'ha exposat anteriorment, hem justificat la necessitat que en els plans d'ordenació i urbanisme parroquial es redactin de la forma més detallada possible els equipaments, els espais verds i vials de caràcter local i la localitza-ció acurada de les unitats d'actuació que pot possibilitar l'agrupació d'espais lliures i la potenciació de desenvolupament urbà concentrat.

En tot cas, correspon als comuns la definició del planejament de la seva parrò-quia i creiem que cadascú intentarà adaptar l'urbanisme de la millor manera a les seves necessitats.

Josep Escaler i Penella

Enginyer de camins, canals i ports i director del Ministeri d'Ordenament Territorial

LA SOSTENIBILITAT SOCIAL

Agustí Font i Gonzàlez

L'any 1997 l'Informe Bruntland de la Comissió Mundial sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament de Nacions Unides feia referència per primer cop al desenvolupament sostenible i el definia com aquell que «permet satisfer les necessitats de les generacions presents sense posar en risc la capacitat de les generacions futures de satisfer les seves pròpies necessitats».

D'ençà la seva aparició, aquest concepte ha anat adquirint més continguts.

No es limita, doncs, a l'àmbit del medi ambient, sinó que engloba també la dimensió econòmica i social, i ho fa d'una forma interdependent.

Els principis rectors del desenvolupament sostenible es poden resumir en tres grans eixos:

- Desenvolupament econòmic i creixement de l'empleabilitat.
- Benestar i cohesió social.
- Protecció i utilització efectiva del medi ambient.

Si s'observa la situació a nivell planetari, hom pot dir que el món que s'està construint i el desenvolupament que està seguint la nostra societat està ben lluny d'un model sostenible, el que queda reflectit per exemple en el fet que la meitat de la humanitat, uns 3.500 milions de persones, viuen amb un dòlar per dia, és a dir, en situació d'extrema pobresa. Amb aquestes dades no es pretén afirmar que el llindar de la pobresa se situï a 1\$ per dia. El llindar de la pobresa és relatiu a la renda *per càpita* segons el PIB (Producte Interior Brut) de cada país.

L'any 2000, les Nacions Unides anunciaven un pla d'acció conegut com els objectius de desenvolupament del mil·lenni. Els 189 estats membres d'aquest organisme internacional (entre als quals hi ha Andorra) es comprometen fins a l'any 2015 a eradicar la pobresa extrema i la fam, a donar una educació primària a tots els infants del planeta, a promoure la igualtat de gènere i l'autonomia de la dona, a reduir la mortalitat infantil, a millorar la salut materna, a combatre la sida i altres malalties pandèmiques, a garantir la sostenibilitat del medi ambient i a fomentar una associació mundial per al desenvolupament.

La meua intervenció d'avui té per objectiu donar una visió del benestar i la cohesió social a Andorra des de l'òptica del meu treball a Càritas Andorrana els darrers 25 anys. Les meves observacions es basen en els estudis que ha realitzat aquesta institució en l'àmbit de la joventut i en l'àmbit social:

- L'estudi sobre la Joventut de l'any 2000.
- El diagnòstic social elaborat l'any 2001.
- *La globalización de la solidaridad* (discurs d'obertura Assemblea Càritas Internacional, Roma 2003).

Una altra de les fonts d'aquesta xerrada són les dades obtingudes en el dia a dia del treball de les assistents socials de la institució. Aquestes dades il·lustren una de les realitats socials existents al nostre país.

Si ens interessem per la situació al Principat d'Andorra, sembla que al nostre país el concepte de desenvolupament sostenible arriba tard. El creixement d'Andorra en els darrers 50 anys no ha estat fruit d'un projecte o d'una planificació. Més aviat resulta d'unes circumstàncies històriques concretes. A mitjans del segle passat, el creixement econòmic que coneixen els nostres països veïns exerceix una forta influència en l'economia d'Andorra. El Principat passa de ser una terra d'emigració a ser un país d'acollida. El fort flux migratori cap al Principat fa que el país conegui un *boom* en els àmbits turístics, comercials i urbanístics, que el porten a un creixement sense precedents que marca l'inici d'una profunda metamorfosi que estableix les bases de la nostra societat actual.

L'economia andorrana, basada històricament en l'agricultura i la ramaderia, passa a ser una economia clarament especialitzada en els serveis, principalment en el sector del comerç i del turisme.

Paral·lelament a aquest procés, i lligat directament al mateix, es produeix un increment desmesurat de la població, que ha arribat a multiplicar-se per onze en els darrers 50 anys.

Aquest fet va estar motivat per un corrent migratori que donava resposta a les necessitats d'expansió i que, actualment, ha convertit Andorra en la zona més densament poblada dels Pirineus.

Aquests canvis econòmics i demogràfics van portar la necessitat de reformar les estructures institucionals existents, amb la finalitat d'adequar-les al món contemporani.

Amb aquest fi, es dotà al país d'una constitució que va consagrar l'estat de dret i la separació de poders, mantenint la figura del Copríncipat.

Actualment, el Principat d'Andorra disposa d'una renda *per capita* lleugerament inferior a la de França i superior a la d'Espanya i Portugal.

Aquest fet situa Andorra com un país desenvolupat en el context europeu i amb un nivell de vida i de benestar de la població en general inqüestionablement alt. Caldria, doncs, esperar que la problemàtica social i econòmica fos mínima, però des de Càritas Andorrana, es van constatant les dificultats que certes persones i col·lectius pateixen al nostre país.

La falta d'estudis i d'estadístiques nacionals i la necessitat de quantificar i identificar aquesta població en situació de pobresa i exclusió va dur Càritas Andorrana a realitzar una enquesta a la població que va dur el títol «Andorra: estudi de necessitats socials».¹

Basant-nos en aquest estudi podem analitzar econòmicament dues realitats molt diferenciades.

Les dades estimen que la renda *per capita* anual era l'any 2001 de 23.566 euros per persona, xifra que situa en un nivell alt els residents al Principat.

¹ *Andorra: estudi de necessitats socials*, elaborat per l'Equip d'Investigació Sociològica (EDIS) i publicat l'any 2002 per Càritas Andorrana.

L'estudi va aportar per altra banda una dada clau alhora de quantificar el nivell de pobresa dels ciutadans a Andorra: la distribució de la població segons la classe econòmica que ocupa i que es pot segmentar de la manera següent:

- El 50,1 % de la població està situat en la classe mitjana-alta i la classe alta i es reparteix el 66,15 % de la renda disponible.
- Les classes populars, que representen el 40 % de la població, disposen del 30,4 % de la renda.
- El 8,7 % de la població d'Andorra es troba en una situació de pobresa moderada i es reparteix el 3,23 % de la renda.
- I, finalment, l'1,2 % de la població es troba en l'anomenada pobresa severa i es reparteix el 0,26 % de la renda disponible.

Es pot dir que gairebé el 10 % de la població d'Andorra es troba per sota del llindar de la pobresa.

Aquestes xifres es reforcen amb el fet que Càritas Andorrana, durant l'any 2003, va atendre, només en programes, més de 900 persones, incrementant la nostra atenció en gairebé un 14 % respecte de l'any anterior.

L'atenció a les persones més necessitades s'ha incrementat en els darrers tres anys gairebé un 30 %, fet que, si més no per a la nostra entitat, és preocupant.

Aquestes dades sobre la pobresa a Andorra, que bàsicament es relaciona i es mesura en termes econòmics i de distribució de la renda, poden per a alguns no ser gaire alarmants.

És per això que cal parlar d'un altre concepte que s'està donant al nostre país: l'exclusió; més preocupant encara per a nosaltres, ja que ens fa adonar de l'abast de la nostra realitat.

El terme exclusió s'entén com el fenomen en el qual persones i col·lectius es troben en desavantatge respecte dels recursos econòmics, socials, sanitaris, educatius, laborals, etc., i de la possibilitat d'accés als mateixos.

Per entendre el fenomen de l'exclusió, hem de tenir en compte, doncs, a més d'una precarietat econòmica, la capacitat de la persona per conèixer i alhora reconèixer els drets que configuren la pertinença a una societat determinada i la seva aptitud per fer-los valer.

I, en parlar de drets, estem parlant del dret al treball, el dret a l'educació, el dret a la sanitat, el dret a la vivenda i el dret a la informació entre molts altres. Drets que sovint donem per fet que tots els ciutadans han adquirit quan la realitat, malauradament, ens confirma que hi ha persones al nostre país que en queden excloses.

En aquest punt, vull enllaçar amb el que comentava al principi, quan parlava del benestar i la cohesió social com a principi rector del desenvolupament sostenible afegint que «el bé comú, en sentit molt general, es refereix al bé personal de tots i cadascun dels membres de la societat. Indica també el conjunt d'elements externs de la vida social que contribueixen al desenvolupament humà de les persones i dels grups d'una comunitat».²

Tot i que Andorra està fent un esforç per adaptar-se als nous canvis, dissortadament, té encara molt camí a recórrer per aconseguir el bé comú; en definitiva, per aconseguir el benestar social. En aquest punt, hauríem d'esmentar diferents aspectes que posen en evidència mancances del nostre sistema de benestar.

Un primer element és la política migratòria, actualment basada en quotes segons les necessitats del mercat no cobertes per andorrans o residents, que deixa els immigrants en una situació de desigualtat d'oportunitats per accedir al treball, malgrat la falta de mà d'obra per cobrir llocs de treball.

Què passa amb l'accés a l'educació per als fills d'aquests immigrants en situació precària i inestable al Principat? Quin serà el seu destí en el món del treball a Andorra?

Un segon element és la manca de pisos de lloguer raonables i l'encariment espectacular de la vivenda, que en dificulta o quasi impossibilita l'accés. L'augment del preu dels lloguers és proporcional amb l'augment dels salaris? Quants joves podran comprar-se un pis a Andorra? En l'estudi sobre la joventut³, els joves demanaven, entre altres coses, que es possessin en marxa plans d'acció

² *Globalizando la solidaridad*, discurs d'obertura de la XVII Assemblea General de Càritas Internacional, celebrada a Roma l'any 2003, pel cardenal Oscar Andrés Rodríguez MSDB, arquebisbe de Tegucigalpa.

³ Ens referim a l'estudi sobre la joventut realitzat per Càritas Andorrana l'any 2000.

per tal de poder accedir a pisos de lloguer adequats a la seva situació, així com també poder tenir accés a una vivenda pròpia per tal d'afavorir la seva emancipació familiar i poder així formar la seva pròpia família.

Un altre factor el protagonitza la dificultat d'accedir a la formació no obligatòria i l'escassa oferta de formació permanent o continuada per a tots els sectors de treballadors.

Un dels altres factors al qual des de Càritas es presta una atenció especial és l'absència de la funció socialitzadora de la família, donat que als infants i adolescents els manquen referents clars per construir la seva personalitat en valors i actituds.

Un altre element que cal destacar és la sensació de desarrelament i la falta d'integració, provocats per la incidència d'una població majoritàriament immigrant i agreujats pel fet que no existeixen gairebé espais per a la participació d'aquest col·lectiu a la societat andorrana.

L'explicació d'aquesta situació podria estar relacionada amb el fet que la immigració a Andorra tan sols es visualitza des de la perspectiva econòmica i omet, en massa ocasions, el dret a la ciutadania de totes les persones.

Un darrer factor, i possiblement un dels més destacats, és la insuficient legislació harmònica i harmonitzada, i de forma transversal, sobre matèries com la ocupació, la vivenda, la sanitat, la formació i, en general, sobre una política social amb garanties per dotar uns mínims de prestacions i ajudes i, a la vegada, de mesures que afavoreixin i facilitin la integració dels col·lectius vulnerables, la cohesió social i la prevenció de situacions de risc social.

A mena de recordatori, no podem oblidar, en aquest punt, que a Andorra es donen un seguit de circumstàncies que expliquen aquest fet:

- No existeix cap tipus de prestació per atur.
- La cobertura sanitària de la Caixa Andorrana de Seguretat Social ni és obligatòria pel que fa la seva afiliació ni tampoc és universal i, després de 25 dies, deixa sense dret a la sanitat les persones que es troben sense feina un cop donats de baixa.
- No existeixen rendes mínimes d'inserció que facilitin la integració i la promoció de col·lectius en situació d'exclusió.

– Els serveis socials, a Andorra, no són universals i, segons el Pla Nacional de Serveis Socials, les persones amb una residència inferior a tres anys i aquells que es troben en situació il·legal no poden tenir accés a ajudes ni prestacions de caràcter públic, llevat d'excepcions.

Aquests elements vénen a demostrar que els efectes negatius de la globalització també els comencem a patir tot i la riquesa i la producció. Les desigualtats socials i individuals es posen de manifest i es van agreujant també al nostre país. Això prové essencialment del fet que no hi ha una repartició igualitària de les riqueses malgrat l'alt nivell de la renda *per capita*.

Des de l'experiència de Càritas Andorrana en l'àmbit de l'acció social, podem preveure algunes tendències que poden donar-se en un futur pròxim.

Una primera tendència és que s'incrementarà la distància entre els col·lectius més desfavorits i en situació de pobresa i exclusió, respecte dels més rics.

Una segona tendència és que, en breu, es produiran situacions d'exclusió en persones i famílies que actualment es troben en risc social, provocades per l'encariment del cost de la vida i per la desprotecció social a què està sotmès aquest col·lectiu, al qual caldria prestar especial atenció, actuant des d'una perspectiva preventiva.

Un darrer element a tenir en compte de cara al futur és l'augment de les cadenes de dependència.

Segons l'estudi de Càritas citat anteriorment, un 22,6 % de la població és beneficiària d'alguna pensió, ja sigui de viduïtat, de vellesa o d'invalidesa, o bé, d'alguna prestació social, i gairebé el 42 % d'aquestes prestacions socials són inferiors a 484 euros mensuals.

És a dir, que ens enfrontem al fet que aquest col·lectiu passi a ser un usuari dependent dels serveis socials per poder fer front a les seves necessitats de subsistència.

Aquestes tendències no faran més que augmentar les demandes de serveis socials públics o privats.

El repte, en aquest sentit, serà la capacitat d'adaptació dels recursos del país a les necessitats reals dels ciutadans per poder donar una resposta eficaç i adreçada a la promoció i la integració de les persones en situació de pobresa, exclusió i risc social.

Tant és així que hem de començar a estendre la idea de la sostenibilitat social per tal de posar límits a aquest procés d'injustícia social. Caldria ampliar la idea de desenvolupament sostenible amb el concepte de solidaritat: «la solidaritat està inqüestionablement lligada a valors fonamentals com la justícia, la llibertat, la igualtat i la participació»⁴.

Caldria aprofundir en el valor de la participació, una actitud molt practicada per pocs i gens practicada per molts.

Un dels trets que caracteritza la sostenibilitat és que concedeix, a la participació, un paper destacat.

La sostenibilitat pretén aconseguir la màxima participació i implicació de la ciutadania, i ho fa mitjançant la interacció contínua entre l'àmbit local i l'àmbit global.

És a dir, partint de l'acció local per contribuir finalment a l'acció global amb una major efectivitat.

Hem d'assumir, amb el màxim consens possible, un model social en el qual la persona, com a tal, en sigui el centre i que ofereixi solucions globals des de la individualitat.

Un dels reptes de la societat andorrana seria responsabilitzar-se de la creació i la gestió de polítiques que proporcionin el benestar comú a tota la societat. En aquest procés s'hi han d'implicar l'Administració, els ens locals, les entitats i associacions i tots els agents socials. No podem oblidar que tots tenim els mateixos drets com a persones i també com a ciutadans: «cap llei està per sobre del respecte a la persona humana».⁵

⁴ i ⁵ *Globalizando la solidaridad*, discurs d'obertura de la XVII Assemblea General de Càritas Internacionals, celebrada a Roma l'any 2003, pel cardenal Oscar Andrés Rodríguez MSDB, arquebisbe de Tegucigalpa.

En aquest sentit, i referint-me de nou al concepte de desenvolupament sostenible com a gestió racional dels recursos pensant en les generacions futures i com al llegat del qual disposaran, caldria involucrar en els processos de presa de decisions els col·lectius immigrants que actualment superen en nombre de persones els nacionals. També s'ha de preveure la participació efectiva en aquests processos dels infants i dels joves. Aquesta implicació sembla cada cop més necessària, ja que les decisions que es puguin prendre avui afectaran directament aquests sectors de la societat en un futur molt proper. Per realitzar la cohesió social s'ha de fomentar una participació igualitària de la dona en tots els àmbits i no s'han d'oblidar els col·lectius de gent gran que són la font directa de la tramesa dels valors tradicionals.

En aquests moments en què es podrien donar les condicions per poder millorar les condicions de vida de milions de persones arreu del món i també al Principat hem de ser capaços de crear mecanismes, eines i instruments que ens permetin el desenvolupament sostenible humà i social i que això esdevingui la base per a properes generacions.

Al nostre país, s'han portat a terme ja diferents iniciatives en l'àmbit comunal, com l'Agenda 21 a Escaldes-Engordany i la Taula Laurediana a la parròquia de Sant Julià.

Aquestes iniciatives, però, han de tenir continuïtat i han de ser adaptades al nostre entorn perquè siguin efectives.

Elements com la integració, la participació ciutadana, la justícia social i la solidaritat són les bases imprescindibles sobre les quals s'ha de cimentar la transformació social de la nostra realitat i permetre així «satisfer les necessitats de les generacions presents sense posar en risc la capacitat de les generacions futures de satisfer les seves pròpies necessitats».⁶

Agustí Font i Gonzàlez

Forner, expresident de Càritas Andorrana i exministre de Treball i Benestar Social

⁶ Informe Bruntland de la Comissió Mundial sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament de Nacions Unides.

LES POLÍTIQUES DE CREIXEMENT DEL PARTIT SOCIALDEMÒCRATA. EL ROL DE L'ESTAT EN EL CANVI DE MODEL DE CREIXEMENT

Ferran Goya i Rodríguez de Castro

L'any 1978 vaig formar part de l'equip que, encapçalat per Ramon Folch, va elaborar l'estudi *El patrimoni natural d'Andorra*. Al capítol «Els sistemes naturals andorrans i llur utilització», Folch proposava la següent definició: «L'ordenació territorial és una manera moderna de fer les coses de sempre». I continuava en la mateixa línia: «La saviesa secular –filla tant del seny com de la limitació–, arraconada per la fúria tecnològica, pel consumisme galopant, pels processos especulatiu fill de d'un diner fàcil (...), ha d'ésser substituïda per la saviesa acadèmica. Si no, ve el desori, el desgavell. I d'això, a Andorra, se'n sap, ja, alguna cosa».

Vint-i-sis anys més tard, ningú no es recorda de la *saviesa secular*, mentre que *el desori i el desgavell* han crescut exponencialment, provocant que el deteriorament de la qualitat ambiental, en lloc d'aturar-se, s'acceleri. El diagnòstic del que ha succeït és fàcil de fer *a posteriori*: amb un Estat raquític, mancat d'instruments reguladors de les forces del mercat, la *saviesa acadèmica* ha estat incapaç d'ordenar el creixement.

Tanmateix, comença a haver-hi entre la ciutadania més activa una estesa consciència que s'està arribant al límit del model actual i que cal canviar-lo.

Els socialdemòcrates pensem que, perquè es produeixi un canvi en el model de creixement andorrà, cal una intervenció decidida de l'Estat; creure que el creixement sostenible és una qüestió que pot resoldre's mitjançant la utilització exclusiva del coneixement acadèmic –ho dic en un lloc de saviesa acadèmica– o que ens caurà del cel portat de la famosa mà invisible dels paleoliberalistes és d'una ingenuïtat suïcida.

Canvi de prioritats

El model de creixement que volem els socialdemòcrates és un model basat en una concepció renovada de la *societat del benestar*, que implica la sostenibilitat econòmica, l'equitat i la cohesió social, a més de la sostenibilitat ambiental.

No serà ni amb la incertesa pressupostària que genera un model fiscal recolzat exclusivament en la imposició indirecta, ni amb les vacil·lacions a l'hora d'establir un nou model de relació amb la Unió Europea com podem assegurar la sostenibilitat econòmica; tampoc amb la inseguretat social del model immobiliari conservador: estem molt lluny de la sostenibilitat social. Dels límits ambientals del model actual podem trobar-ne, sense gaire esforç, desenes d'exemples: edificis al costat de la cascada de la Vall del Riu, destrucció del bosc de ribera a les obres públiques sobre el riu Valira, contaminació atmosfèrica, acústica, etcètera.

Des de la seva fundació, el PS ha posat l'èmfasi en una economia oberta i lliure, però, tal com diu l'article 32 de la Constitució, amb un Estat que estigui disposat a intervenir en l'ordenació del sistema per fer possible un creixement equilibrat, sostingut i sostenible, planificat a mitjà i llarg termini i en el qual s'utilitzin els recursos naturals d'una manera racional.

El creixement econòmic s'emmarca en un context en què els interessos privats no han d'eludir les seves responsabilitats ecològiques i socials. Cal fer efectiu el principi constitucional respecte a la funció social de la propietat, ja que ni la propietat privada ni la propietat estatal garanteixen per si mateixes l'eficiència econòmica, la sostenibilitat o la justícia social (Declaració de Principis del PS).

La crisi del medi ambient és un repte de dimensions mundials, ja que la destrucció del medi no respecta fronteres. Això no ens lliura de la responsabilitat de prendre cura de la preservació del nostre entorn natural més immediat. Els socialdemòcrates hem de canviar les actuals pautes de producció, construcció d'infraestructures i consum per evitar de malmetre el medi. La defensa del medi ambient és un dels eixos prioritaris de l'actuació política per al futur de la nostra societat (Declaració de Principis del PS).

Cal integrar el medi ambient en el model de desenvolupament econòmic, social i cultural. Cal introduir la preocupació per la protecció del medi ambient en totes les polítiques, des de la construcció a l'urbanisme, des dels transports a l'activitat econòmica (Programa electoral del PS a les eleccions generals 2001 –PEG01–).

Els socialdemòcrates reafirmem el nostre compromís amb l'objectiu d'un desenvolupament sostenible capaç d'integrar els valors de l'ecologia al creixement econòmic (PEG01).

Fora de projectes faraònics d'infraestructures la funció única dels quals és l'acompanyament de negocis privats basats en la rendibilitat immediata i la competitivitat, els socialdemòcrates volem donar prioritat al desenvolupament i millora de les xarxes de serveis i equipaments locals (tronc comú del programa electoral per a les eleccions comunals del desembre del 2003 aprovat al IV Congrés –a partir d'ara, Tronc comú–).

Canvis legislatius

Les mancances legislatives que tenim a Andorra en els àmbits econòmic, social i ambiental són inexcusables. Fem-ne un repàs.

A l'àmbit econòmic: la reforma de la Llei de societats segueix aturada; de la Llei de comerç fa temps que no se'n parla, igual que de la Llei de turisme. No hi ha cap voluntat política per part de l'actual majoria de crear per llei el Registre de la Propietat com un instrument més de seguretat jurídica i de dissuasió de la fidúcia.

En el terreny social, seguim en espera de la modificació de la Llei de la CASS. La legislació sobre higiene i seguretat no ha estat una prioritat en les dues darreres legislatures, no hi ha una normativa per a la protecció social, jurídica i econòmica de la família, com també manquen normes que garanteixin el dret de tothom a gaudir d'un habitatge digne. La Llei d'immigració no satisfà ningú i l'alternativa que han imposat els liberals a la Borsa de Treball és inoperant. Les exclusions que ha fet el Govern de Marc Forné a la ratificació de la Carta Social sintetitzen prou bé la insostenibilitat social del model actual.

En el terreny ambiental, potser som l'únic país d'Europa que no té una llei general de protecció de la natura i de la biodiversitat.

A Andorra, les avaluacions d'impacte ambiental no s'han regulat per llei, sinó que s'han introduït per la porta de darrere amb un Reglament que és minuciós en els detalls, però que té llacunes importants a l'hora de definir les activitats sotmeses a l'obligatorietat de l'avaluació d'impacte. A tall d'exemple, la construcció d'un forn incinerador de residus urbans no està inclosa entre les activitats que han de sotmetre's a l'avaluació d'impacte.

I, per acabar, no s'ha aprovat cap dels plans d'urbanisme parroquials que s'havien de fer aplicant la Llei general d'ordenament del territori i urbanisme de 2000.

Per al PS, la legislació econòmica i fiscal, la normativa social i les lleis d'ordenació territorial i de protecció ambiental han de formar un conjunt coherent que permeti un creixement sostenible. Tot, en el nou marc d'una relació franca i estable amb Europa: el tractat d'associació que proposem els socialdemòcrates. Al programa electoral del PS a les eleccions generals de març de 2001 es proposaven les següents mesures legislatives en relació al medi ambient:

- Elaborarem una Llei d'avaluació d'impacte ambiental conforme a la nova directiva europea.
- Elaborarem la Llei de protecció de la natura que tingui per objectiu protegir, conservar, gestionar i, si escau, restaurar i millorar la biodiversitat, la riquesa i la productivitat dels espais naturals d'Andorra.
- Establirem mesures legals de protecció, ordenament i regeneració dels boscos andorrans per a l'aprofitament adequat dels recursos naturals renovables i mantenir les condicions que permetin un ús recreatiu i cultural d'aquest patrimoni natural.
- Protegirem penalment el medi ambient com a bé jurídic de la col·lectivitat, tipificant les conductes agressives.
- Modificarem la Llei d'ordenament territorial per aconseguir una utilització racional del sòl, la millora de la qualitat de vida i un desenvolupament socioeconòmic equilibrat dels diferents territoris.
- Farem una revisió de les competències institucionals de la supervisió en l'ús del territori.
- Donarem concreció al principi «qui contamina paga» a través de la creació d'ecotaxes.

Canvis en les polítiques

Les lleis creen un marc legal que posarà restriccions al creixement anàrquic i facilitarà un creixement més ordenat, però el creixement sostenible no s'aconseguirà solament amb lleis: cal un canvi en les polítiques públiques.

La planificació territorial requereix la integració proactiva dels aspectes físics, econòmics, socials i ambientals. Hem de ser capaços de tenir en compte en el càlcul de la rendibilitat de les inversions públiques (i en els processos econòmics privats) la totalitat dels costos i no solament dels que tenen una implicació monetària. Fer passar el metro aeri per sobre del riu, per no haver d'indemnitzar els propietaris privats si s'opta per un traçat alternatiu, és un bon exemple

de planejament que no integra els costos ambientals en l'estudi de rendibilitat d'una inversió pública.

El medi ambient esdevé un repte essencial per al futur. Els recursos naturals constitueixen al mateix temps el fonament i el límit del desenvolupament econòmic. Ara s'ha d'imposar el respecte d'un cert nombre de principis. El principi de cautela; el principi d'acció preventiva; el principi de correcció en la font; el principi «qui contamina paga»; el principi de transparència i de democràcia perquè l'èxit d'aquesta política depèn de la formació i de la voluntat dels ciutadans; i, finalment, el principi de solidaritat cap a les generacions futures i els països en vies de desenvolupament (PEG01).

Prendrem sistemàticament en consideració el medi ambient a l'hora d'estudiar les alternatives a les infraestructures i els equipaments a construir (PEG01).

Establirem i desenvoluparem un pla general d'infraestructures 2001-2010 presidit pel principi rector del desenvolupament sostenible que integri les diferents inversions públiques a realitzar (PEG01).

Evitar la creació de noves infraestructures que malmeten el medi ambient i, en tot cas, si esdevé necessari per al desenvolupament econòmic de la parròquia, tenir en compte els factors externs –externalitats– tan positius com negatius quant a les infraestructures viàries, equipaments turístics, subministraments d'aigua potable en relació a l'espai real disponible (telefèrics, noves estacions d'esquí ...) (Tronc comú).

Estudiarem la viabilitat de noves alternatives al transport públic convencional (PEG01).

Habilitarem un vial segregat per a la utilització de ciclistes i patinadors, utilitzant un dels dos voladissos del riu Vaira entre Escaldes i la Margineda (PEG01).

Impulsarem la redacció d'un protocol d'intervenció general de l'Administració ambiental que permeti superar les actuals incoherències i mancances en la coordinació entre els diferents ministeris i que estableixi un sistema àgil de gestió de les activitats susceptibles d'afectar el medi ambient, la seguretat i la salut de les persones (PEG01).

Fomentarem la institucionalització dels nous principis de cautela, prevenció i restitució enfront als de restauració o correcció (PEG01).

Fomentarem una política d'estalvi dels recursos naturals, de prevenció, de reciclat i aprofitament dels residus (PEG01).

Vetllarem per la qualitat de l'aire, amb un seguiment dels nivells de contaminació atmosfèrica i la informació periòdica d'aquests nivells (PEG01).

Inventariarem les zones urbanes degradades i realitzarem un pla d'embelliment global prenent particular cura de la neteja i protecció dels rius (PEG01).

Promourem l'estalvi energètic. Fomentarem l'ús de les energies renovables en habitatges, comerços i edificis empresarials (PEG01).

Foment de la participació

El creixement sostenible exigeix un canvi fonamental en les prioritats, no solament dels organismes públics, sinó també de les persones i de les empreses privades. L'Estat no pot fer-ho tot i s'ha d'assumir una responsabilitat compartida i coordinada per Govern, comuns, empreses i ciutadans.

Ara bé, la corresponsabilitat implica el dret a una participació efectiva en els processos de presa de decisions i a un accés sense restriccions a la informació ambiental de les administracions públiques.

Els socialdemòcrates així ho hem entès i ho testimonien els documents adoptats pel PS.

Reforçarem l'educació i la comunicació ambiental per tal d'incrementar la implicació de la ciutadania en la gestió del medi ambient (PEG01).

El PS proposa un Pacte Ciutadà per a la sostenibilitat per encarar el medi ambient d'una manera integral, impulsant la màxima participació ciutadana, mitjançant la posada en marxa d'agendes 21 locals. La nostra proposta no és una operació d'imatge, sinó una política decidida de participació i de consulta als veïns, de creació de partenariats, d'educació i conscienciació ciutadanes i d'ecologització de les polítiques comunals (Tronc comú).

Promourem la creació de la Taula de Transport Públic, amb les empreses del sector, amb l'objectiu d'estudiar i proposar les mesures tècniques, econòmiques, comercials i financeres per desenvolupar i millorar quantitativament i qualitativament el servei (PEG01).

Negociarem amb els comuns la problemàtica de la gestió integral dels residus per tal de trobar les solucions més adients des del punt de vista ambiental, tècnic i econòmic (PEG01).

L'ordenament del territori ha de ser democràtic, global i prospectiu.

Democràtic: ha d'orientar-se per assegurar la participació de les poblacions interessades i dels seus representants polítics en tots els estadis del procés de planificació.

Global: té com a objectiu la coordinació de les diferents polítiques sectorials i la seva integració en un enfocament global.

Prospectiu: ha d'analitzar les tendències i els desenvolupaments a llarg termini dels fenòmens i intervencions econòmics, ecològics, socials, culturals i prendre'ls en compte en la seva aplicació (PEG01).

A manera de conclusió

El nou model de creixement ha de basar-se en una concepció renovada de la *societat del benestar*, que consideri globalment la sostenibilitat ambiental i la sostenibilitat econòmica, a més de l'equitat i la cohesió social.

El nou model de creixement ha de canviar les prioritats. L'interès col·lectiu no pot continuar subordinat a l'interès particular; aquest és el que s'ha d'adaptar a les necessitats socials.

Per assolir el canvi de model de creixement que volem els socialdemòcrates, cal incrementar els instruments d'intervenció de l'Estat en l'àmbit social, econòmic i ambiental per tal de regular i contrapesar la lliure iniciativa del mercat.

La intervenció de l'Estat ha de fer-se d'acord amb els principis de l'Estat de Dret amb noves lleis i modificacions substantives de les existents, per tal de garantir la seguretat jurídica.

Al mateix temps, les administracions públiques han de capgirar els criteris de planificació de les infraestructures internalitzant la totalitat dels costos i tenint-ne en compte alguns que en l'actual model s'obvien, com són els costos socials i els ambientals, entesos com la destrucció del capital social i humà (cohesió, drets socials, participació, diversitat cultural) i del capital natural i cultural (bio-diversitat, paisatge).

La corresponsabilitat de les institucions públiques, empresaris i persones en el canvi del model de creixement necessita uns canals estables de participació ciutadana en el procés de decisions i un accés sense restriccions a la informació existent a les administracions públiques.

Ferran Goya i Rodríguez de Castro

Enginyer agrònom, membre del Comitè Directiu del PS i coordinador de la comissió de treball de política territorial, medi ambient, urbanisme i agricultura

PERSPECTIVES DE RACIONALITZACIÓ DEL CREIXEMENT A ANDORRA

Joan Albert Farré i Santuré

Acumular més riquesa i millorar el benestar són dues fites primordials de les nostres societats, els anhels de les quals gairebé no tenen límits espacials ni temporals per a la seva consecució. En pensar-hi, però, ens adonem que de ben segur aquests comporten implícitament un creixement, i aquest no sempre ha de ser sinònim de progrés, tot i que establir-ne els límits comportaria una llarga discussió que voldria defugir.

Quan parlem d'Andorra i del seu creixement, no ho podem fer en abstracte, sense avaluar els diferents àmbits o marcs d'actuació. En mencionaré set.

L'entorn natural

Aquest és el medi per excel·lència, o segurament aquell que en un primer moment ha fet despertar la consciència ciutadana. És on més aviat han pres cos els impactes del desenvolupament urbanístic que, després d'haver transformat el fons de les valls, cada vegada arriba a cotes més altes, amb més impacte, amb el consegüent canvi de paisatge i més tenint en compte que som un país turístic de muntanya.

El dramàtic debat del tractament de residus urbans i el drama politicojudicial del tancament del forn incinerador ha colpit fortament la nostra població i, per què no dir-ho, la nostra classe política. Res més serà igual en el posicionament del ciutadà davant el tractament de les deixalles urbanes i les aigües residuals.

Cal una actuació per pal·liar el nostre dèficit d'infraestructures, sobretot de xarxa viària, quan la circulació sembla que és un dels problemes que més preocupa els habitants d'Andorra.

Els problemes d'aigua, de pol·lució atmosfèrica, de sorolls, de riscos naturals i de preservació de la natura indiquen que encara no hem assolit els nivells de protecció que propugna la nostra carta magna pel que fa al dret o deure de garantir a les generacions futures un medi de vida adequat.

La immigració

Som un país receptor d'immigració per naturalesa; el nostre model productiu és eminentment turístic i fins ara ens caracteritzem per generar una demanda creixent de mà d'obra únicament en el sectors de la construcció i de l'hoteleria.

Aquest tipus de mà d'obra poc qualificada absorbida pel país, juntament amb el dret al reagrupament familiar al qual es té tot el dret, és susceptible d'acabar segmentant la societat i creant una fractura social important, en posseir caràcters molts diferenciats.

Per consolidar millor un sentiment d'identitat nacional, en el sentit d'arribar a compartir una realitat política acceptada i defensada per una àmplia majoria, és important que la nostra immigració tendeixi a ser més heterogènia.

La formació i l'educació

Per bo que sigui, i ho és, el model educacional andorrà, cada dia li costa més evitar la *comunitarització*. Els nostres residents volen mantenir-se fidels als seus trets culturals i no accepten que els seus fills rebin una formació andorrana única i demanen, per als seus joves, un ensenyament complementari, fet humanament comprensible i justificable, però que una vegada més complica el procés de cohesionar una població al voltant d'uns valors comuns.

Cal entendre la comunitarització com a factor desvertebrador de l'Estat, perquè una part d'aquestes persones no s'acaba integrant en el nostre model social i se situa a l'exterior de la xarxa cívica i social andorrana, trencant la seva ca-

pacitat d'integració natural, per mitjà, entre d'altres coses, de les escoles, que haurien de ser la principal eina d'integració.

Després de veure l'estructura de la nostra societat, el seu nivell social i econòmic i cultural, els serveis educatius, l'esperança de vida (la més alta del món), el nivell sanitari (un dels millors del món) i l'índex de desenvolupament humà (IDH), ens calen més programes integradors per evitar desvertebracions futures de la societat.

La llengua

Un nivell d'immigració elevat repercuteix també negativament en la preservació i l'ús de la nostra llengua, que només s'utilitza en les comunitats nacionals més identificades amb el país, tot i ésser aquesta el millor vehicle d'integració cultural.

La paradoxa és que, com més facilitats d'instrucció, més costa respectar el que havia estat un tret característic fonamental de la gent d'Andorra: el domini almenys parlat de les del català, el castellà i el francès, essent aquesta última llengua la que més s'està perdent.

La globalització

Es dona el sentiment que la globalització no afecta Andorra. El sector immobiliari, el turisme i el comerç, tots tres caracteritzats per rebre a domicili la demanda, semblen protegits de la competència mundial.

Per altra banda, hi ha una creixent multiplicació de franquícies espanyoles que fan que es tendeixi cada cop més a la homogeneïtat de l'oferta comercial amb Espanya.

Les lleis proteccionistes com la de societats i l'estructura immigratòria que ens caracteritza fan que l'economia andorrana rebi molt poc impuls d'un principi que arreu és reconegut com a motor de creixement. Sols les economies amb aptituds que tendeixin a millorar la seva productivitat i competitivitat tenen el futur assegurat. Podríem ser molt pessimistes sobre el futur d'una economia que només rep immigració de mà d'obra poc qualificada.

Les relacions exteriors

El país ha anat superant tots els reptes internacionals fent prova d'un elevat sentit pragmàtic iniciat amb el per tots lloat acord d'unió duanera entre la Comunitat i Andorra del 1989, que estableix un règim comercial particular, fins al darrer acord sobre la fiscalitat de l'estalvi, rubricat recentment, que demostra el bon nivell de cooperació entre Andorra i Brussel·les i l'excel·lent entesa entre Andorra, París i Madrid.

Tal com diu Pedro Solbes,¹ resulta difícil pensar que Andorra convisqui amb l'euro sense prendre al mateix temps les mesures necessàries per millorar la seva competitivitat. Solbes recomana una major vinculació amb la Unió Europea tot i defensant les nostres especificitats en un nou marc convencional,² malgrat que, des de les òptiques dites més progressistes, sembli que això no es vulgui acceptar.

La justícia

El col·lapse de la justícia i el retard de les resolucions judicials posen de manifest que encara cal fer un pas endavant en aquest sentit i demostrar al ciutadà que pot confiar en la justícia que, per tant, les principals qualitats que ha de tenir és eficàcia i rapidesa.

Tots i cadascun d'aquests set aspectes exposats limiten en els seus àmbits respectius un creixement sostenible i durable.

Com racionalitzar el creixement: perspectives

Una pregunta a fer-nos és si les pautes naturals del creixement han de ser o no corregides pel propi mercat o per l'Administració com a braç interventor de la societat. Però, per contestar aquesta pregunta, abans ens hem de plantejar

¹ Pedro SOLBES MIRA, *Elements per definir un model entre la Unió Europea i Andorra*, Andorra, Govern d'Andorra, 2000, p. 65.

² Pedro SOLBES MIRA, *Elements per definir un model entre la Unió Europea i Andorra*, Andorra, Govern d'Andorra, 2000, p. 68.

i definir quins són els objectius de creixement de la nostra societat, quines són les nostres fites i quin sostre volem assolir, en el cas que hi hagi d'haver un sostre. És important remarcar que, per definir uns objectius de creixement, cal partir d'una base de participació i consens important, que estigui integrada i recolzada per la més àmplia voluntat social i per la majoria dels interlocutors, basada sobre uns indicadors clars i entenedors perquè la majoria de la població pugui fer una correcta radiografia del sistema, diagnosticant el problema i creient en les solucions que se li proposin.

Potser el senyal més clar que mai més els drets individuals seran tan universals és el cas de la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme; dita popularment Llei del sòl. Fins al 2000, la propietat del sòl era filla directa del dret romà i comportava un dret absolut del cel a l'infern, com deia la dita popular. Hom hi podia construir i urbanitzar sense cap limitació.

Així, el dret a edificar ja no és el que dimanava de les ordinacions de l'any 1981, que permetien construir a tot arreu on hi hagués un accés. El seu contingut ve definit de manera abstracta per la Llei i de manera concreta pel Pla. El *ius aedificandi* és una atribució del Pla i la Llei defineix el contingut urbanístic de la propietat com a conseqüència directa de la planificació. D'aquesta manera, el dret a edificar no es deriva únicament del dret a la propietat, sinó també de la planificació, desmaterialitzant el dret a la propietat i donant pas a un aprofitament urbanístic que també comporta unes càrregues, obligacions i cessions per oferir una millor qualitat de vida.

La Llei del sòl, tot i els seus defectes, com molt bé ha analitzat l'arquitecte i expresident de la Societat Andorrana de Ciències, Antoni Pol, és una fita transcendental. Inicia un canvi a partir del qual l'enunciat de la meua ponència té ja un primer nucli, en el qual les exigències ciutadanes impulsaran un nou tipus de creixement: es comença a racionalitzar el creixement.

En aquest sentit, la Llei del sòl es configura com una funció pública destinada a definir el model d'utilització del territori i delimitar el contingut de la propietat del sòl per aconseguir un creixement harmoniós i ponderat dels nuclis d'activitat i habitatges, juntament amb les seves infraestructures, equipaments i serveis, per mitjà de la seva eina principal, que són els plans d'ordenació urbana parroquial.

En dret urbanístic ja tenim, doncs, una primera eina de regulació que ha servit per estructurar el dret a la propietat privada, en compliment de l'article 31 de la Constitució: «l'Estat ha de vetllar per la utilització racional del sòl i de tots els recursos naturals, amb la finalitat de garantir a tothom una qualitat de vida digna i de restablir i mantenir per a les generacions futures un equilibri ecològic racional, en l'atmosfera, l'aigua i la terra i de defensar la flora i la fauna autòctones».

Es parla que al nostre territori hi ha una població estabilitzada de 80.000 persones i l'objectiu dels poders públics és vetllar perquè tinguin el més alt grau possible de benestar i de satisfacció de les seves necessitats.

És precisament en la consecució d'aquests fins on podem parlar de sostenibilitat, entesa o no com a desenvolupament dins dels nostres límits espacials, i on apareix la dicotomia entre desenvolupament i preservació del medi natural i de l'entorn i un conflicte d'interessos entre garantir la propietat privada i tenir un creixement sostingut.

Hem de tenir en compte tres apartats diferents: primer, els mitjans humans o socials; d'un altre costat, la natura o medi ambient, i per últim, els mitjans tècnics o materials.

Els primers augmenten o disminueixen en nombre i en necessitats, però no canvien; els segons es transformen i en fer-ho acaben transformant també el medi, degut a l'impacte que les activitats humanes tenen sobre l'entorn.

Sobre la nostra matriu territorial hem d'aplicar-hi el nostre subsistema social i econòmic, les nostres necessitats, la nostra tradició cultural i la nostra configuració humana amb les infraestructures necessàries.

Des de la meva condició de membre del Consell General, tinc la percepció clara que la crisi de creixement que el país està vivint ha aportat els elements necessaris perquè cada cop més l'acció política reguli el creixement en el sentit de frenar els excessos amb les eines pròpies de l'Administració: legislatives i fiscals. I alhora ajudar a afavorir noves activitats que siguin més respectuoses amb el medi i la qualitat de vida dels habitants.

Però una cosa és parlar de creixement urbanístic i una altra molt diferent de creixement econòmic, aquest segon més important que el primer perquè sus-

tenta les bases de la resta de la societat. És en aquest sentit que cal parlar de la importància d'aquest creixement econòmic, de la diversificació de la nostra economia: una economia que fins ara ha quedat ancorada en el comerç i en el turisme i que ara ha de trobar noves solucions que permetin no només mantenir el funcionament de les nostres empreses, sinó que alhora trobin alternatives per crear nous teixits empresarials, capaços de nodrir les noves i futures necessitats de la nostra economia, ajudant així a assolir un més alt nivell de benestar social.

Així, doncs, la sostenibilitat ve entesa, segons jo, per la diversificació de l'economia i l'augment de la productivitat.

«Andorra hauria de fer un salt qualitatiu en la seva forma de relació i plantejar-se com a objectiu a llarg termini la integració en el mercat interior europeu»³ i continuar el procés negociador amb la UE en els aspectes bilaterals que millor ajudin a la diversificació, modernització i competitivitat de l'aparell productiu andorrà, per oferir millors i més eficients béns i serveis.

Per acabar voldria dir que, pel propi i natural joc democràtic, el país anirà trobant un model de creixement molt més racional que sigui compatible amb les exigències mediambientals i que fomenti la cohesió ciutadana i el progrés individual, familiar i col·lectiu.

També seria bo, per millorar la necessària cohesió social, limitar més la política immigratòria, per així garantir la qualitat de la integració de la població al voltant d'uns valors comuns plenament compartits per una immensa majoria.

La nostra societat potser no funciona tan bé com voldríem, però de ben segur que no ho fa pitjor que les dels països veïns, amb una diferència fonamental: que en la nostra societat podem solventar els problemes més fàcilment per la proximitat del ciutadà a la classe política.

Per acabar, no voldria deixar l'oportunitat de subratllar la gran importància que, al meu entendre, mereix l'aspecte institucional. Com deia el poeta Espriu:

³ Pedro SOLBES MIRA, *Elements per definir un model entre la Unió Europea i Andorra*, Andorra, Govern d'Andorra, 2000, p. 69.

«Andorra és més que una meravella, és un miracle». És cert: és un miracle institucional que ha transcorregut a través dels segles preservant la seva llibertat i independència i ha reeixit, el que als ulls de molts era impensable, a adaptar-se a les exigències jurídiques internacionals, homologant-se al concert internacional amb una constitució moderna que ha resultat ser de gran eficàcia tant per substància jurídica com per operativa política.

Aquesta realitat és un bé preuat que ha de ser entès, compartit i protegit per part de tots els ciutadans com a vincle polític comú.

Joan Albert Farré i Santuré

Advocat, conseller general (PLA) i president de la Comissió Legislativa d'Interior

EL MÓN DE LES FINANCES, MÍNIMS I MÀXIMS

Antoni Armengol i Aleix

Degut al temps esmerçat i al fet que estem al final d'una Diada que ha sigut particularment rica en aportacions de dades i reflexions sobre aspectes molt variats de la realitat d'Andorra, faré la presentació d'aquest breu intitulat *El món de les finances, mínims i màxims* limitant la meua reflexió al món bancari andorrà, al qual m'he incorporat professionalment a inicis d'aquest any.

Aquesta reflexió des de dins, com a professional de l'ABA, associació de totes les entitats bancàries d'Andorra, creada com a agrupació l'any 1960 i amb uns estatuts posats al dia l'any 1993 en constituir-se com a associació, ha enriquit substancialment la visió que podia tenir com a client de les entitats bancàries i usuari del sistema a través dels seus serveis i productes.

En una breu introducció abordaré l'aspecte de la creació i implantació dels diferents bancs andorrans durant el segle xx.

Els grans reptes, tant interns com externs, que ha tractat el sector durant el darrer decenni, però també els que estan sobre la taula de cada entitat com a realitat quotidiana constituïran el nucli central d'aquest exposat i permetran de tenir una visió comparada amb els altres sectors de l'economia andorrana.

Finalment, algunes preguntes o reflexions, amb o sense resposta, serviran de conclusió per a ésser abordades de manera oral i, si escau, durant el debat.

En el sector financer en general, i en el bancari més concretament, aquí a Andorra no podem presumir de segles d'existència, com és el cas d'altres sectors com l'agricultura, la ramaderia, la indústria del ferro o altres. El banc degà d'Andorra va ésser fundat l'any 1930 pel Sr. Manel Cerqueda i Escaler, amb la raó social de Banc Agrícola i Comercial d'Andorra SA (BACASA). En aquell moment, s'edificava la central elèctrica a càrrec de la companyia FHASA i es construïen les carreteres que obrien Andorra a l'exterior, en especial fins a la Seu d'Urgell. En el context social i econòmic d'aquells moments, l'obertura d'un banc suposava sens dubte tot un repte i una iniciativa empresarial bàsica i complementària per al desenvolupament dels altres sectors. Tot seguit i en poc menys de trenta anys es constitueixen la quasi totalitat dels bancs avui existents, tal com es veu en quadre annex.

Dates de fundació dels bancs del Principat d'Andorra

Entitats Bancàries	Data fundació
Banc Agrícola i Comercial d'Andorra	1930. L'agost del 2001 passa a anomenar-se Andbank Grup Agrícola Reig.
CaixaBank	1934 sota el nom de Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa". 1997 passa a anomenar-se CaixaBank.
Crèdit Andorrà	1949.
Banca Mora	1952.
Banc Internacional d'Andorra	1958 sota el nom de Banca Coma. 1970 passa a anomenar-se Banc Internacional d'Andorra.
Banca Privada d'Andorra	1958 sota el nom de Banca Cassany. 1994 passa a anomenar-se Banca Privada d'Andorra.
BancSabadell d'Andorra	2000.

Durant els anys cinquanta i seixanta, el sector financer va viure un important desenvolupament i una gran consolidació arran del creixement econòmic d'Andorra i dels dos estats veïns, França i molt especialment Espanya, i es va basar en:

- L'estabilitat política i social d'Andorra.
- L'eficiència i la rigorositat del sistema bancari.
- La millora i l'actualització de productes i serveis.
- Una fiscalitat molt inferior a la del nostre entorn.

Durant diverses dècades, per legislació interna i després d'un acord entre autoritats i entitats bancàries, que van assumir les conseqüències de l'única dificultat seriosa que va haver d'afrontar el sector amb la fallida de la societat Sobanca, el nombre d'entitats bancàries autoritzades a operar es va mantenir estable a fi de donar una imatge de seriositat al sector i de confiança a la clientela.

Al llarg d'aquests anys hi ha hagut canvis successius en la composició accionarial dels bancs, una part de la qual representa o ha representat entitats bancàries catalanes, espanyoles i franceses i que ha suposat una aportació d'experiència professional, partenariat i relacions amb el món internacional de la banca.

Algunes raons socials han desaparegut (Banca Coma, Banca Cassany...), d'altres han canviat (CaixaBank, BPA) i, l'any 2001, la fusió de dues entitats pioneres de la banca andorrana, Banc Agrícola i Comercial d'Andorra SA i Banca Reig SA, va constituir Andbanc Grup Agrícola Reig.

Una nova entitat, BancSabadell d'Andorra, va començar a operar l'any 2000, en haver-hi hagut una obertura per a tres llicències, de les quals se n'ha cobert només una.

Al llarg dels anys, i de manera molt progressiva, les entitats bancàries, seguint les seves polítiques comercials, han anat obrint sucursals als nuclis més poblats de les diferents parròquies, fet que ha suposat un increment bastant notable d'empleats, si bé s'ha arribat a un cert estancament, originat en part per la implantació de noves tecnologies com veurem també més endavant.

Com he dit a l'inici, per raons de temps, no parlaré de les societats financeres dependents dels bancs, de les societats financeres independents ni de les companyies d'assegurances, si bé el conjunt de totes elles constitueixen una part significativa del sector financer.

Situació actual del sector

Nombre d'entitats; d'oficines i d'empleats. Comparatiu 1997–2003

Any 1997			Any 2003		
	Nombre d'oficines	Nombre d'empleats		Nombre d'oficines	Nombre d'empleats
Banc Agrícol	10	234	Andbanc	12	278
Inter-Mora	11	234	Inter-Mora	10	238
BPA	3	77	BPA	3	134
Banca Reig	5	90	CaixaBank	7	114
CaixaBanc	5	77	Crèdit Andorrà	17	267
Crèdit Andorrà	14	262	BancSabadell	3	55
Total	48	974	Total	52	1086
Entitats bancàries	7		Entitats bancàries	7	

Com es pot veure, en els darrers anys, el nombre total d'entitats no ha variat, tot i haver-hi una fusió (Andbanc) i una nova incorporació (BancSabadell d'Andorra).

També hi ha hagut lleugeres variacions en el nombre d'oficines, segons l'estratègia de cada banc, tenint en compte les set parròquies i el Pas de la Casa, però també nuclis en fort creixement com Soldeu, Arinsal o Santa Coloma. A l'anàlisi, s'hi hauria d'afegir el nombre de caixers automàtics oberts les 24 hores, que complementen l'oferta de serveis, en especial per als turistes.

Quant al personal ocupat en el sector bancari, constatem un creixement bastant significatiu de $(1.086 - 974 =)$ 112 empleats, és a dir, aproximadament un 11,2 % en sis anys, creixement molt inferior si ho comparem als altres sectors. Quant al total de la població assalariada, és aproximadament d'un 4,6 %, si bé la mitjana dels salaris és superior a la mitjana dels altres sectors econòmics en ésser personal qualificat o molt especialitzat.

En aquest apartat ja apareixen uns límits

El nombre d'entitats és estable; si bé hi ha hagut una incorporació recent (BancSabadell), el nombre d'oficines tampoc creix: el territori és limitat en extensió,

els mitjans electrònics faciliten la proximitat, cada banc té la seva estratègia, bis a bis del seu negoci i de la competència.

Un altre límit, relacionat amb aquest aspecte, són els costos en locals, en salaris i en impostos locals, aspectes tots ells de gran importància a l'hora de créixer o no.

Els tipus de producte o d'àrees de negoci condicionen, en funció dels marges, l'extensió o no del negoci, i són límits propis al sector.

L'augment de la població interna o dels visitants no té un impacte tan directe en les necessitats de créixer dels bancs, que poden tractar-lo mitjançant eines modernes de gestió (informàtica, caixers...).

Dades balanços bancs andorrans any 2003

	Andbanc	Inter-Mora	BPA	CaixaBank	Crèdit Andorrà	Banc-Sabadell
Actiu						
Efectiu i bancs	216.945	1.569.649	152.407	750.169	1.500.282	186.350
Inv. Cred. neta	688.906	732.443	242.039	316.005	901.920	135.861
Cartera Valors	592.549	104.949	325.251	16.482	419.382	30.006
Imm. Material	50.046	51.770	52.112	16.570	79.459	12.010
Imm. Immaterial	9.257	4.642	3.777	–	9.559	1.884
Comptes divers.	35.190	12.261	16.151	38.705	53.824	4.043
Total actiu	1.592.893	2.475.714	791.737	1.137.931	2.964.426	370.154
Passiu						
Capital	68.061	42.407	33.000	30.055	70.000	30.068
Reserves	289.401	266.565	28.612	90.422	390.055	-5.698
Interm. financers	132.057	131.388	68.509	68.103	96.602	6.865
Dipòsits	1.076.098	1.977.979	653.309	896.935	2.244.446	311.883
Altres passius	27.276	57.375	8.307	52.416	163.323	27.036
Total passiu	1.592.893	2.475.714	791.737	1.137.931	2.964.426	370.154

Dades expressades en milers d'euros.

Aquest quadre permet de veure les diferències que existeixen entre les diferents entitats bancàries del país.

Resultats

Any 1997		
		Variació s/total
Banc Agrícola	24.287	16,79%
Inter-Mora	49.614	34,30%
BPA	4.027	2,78%
Banca Reig	15.085	10,43%
CaixaBanc (1)	4.219	2,92%
Crèdit Andorrà	47.414	32,78%
Total	144.646	

Any 2003		
		Variació s/total
Andbanc	62.565	24,25%
Inter-Mora	79.041	30,63%
BPA	17.683	6,85%
CaixaBank	18.915	7,33%
Crèdit Andorrà	79.037	30,63%
BancSabadell	771	0,30%
Total	258.012	

Dades expressades en milers d'euros.

- En aquests 6 anys que separen els dos quadres constatem, quant a resultats:
- Dues entitats suposen el 60 % del total (Crèdit Andorrà i Banc Internacional Banca Mora).
 - Una fusió que suposa la creació de la tercera entitat en grandària amb un 25 % del total (Andbanc).
 - CaixaBank, que opera com un banc, i Banca Privada d'Andorra (que creixen substancialment).
 - La incorporació d'una nova entitat, BancSabadell d'Andorra, amb uns resultats positius al tercer any de funcionament.

El volum total de negoci va creixent amb els anys i les parts de mercat que té cada banc, amb les lleugeres variacions, són el fruit de la competència comercial entre elles. Els resultats depenen d'una multitud de factors inherents a la gestió de cada entitat.

Els reptes del sector

La legislació andorrana del sector financer

El sector financer, i molt especialment el bancari, és certament un dels sectors que té una legislació específica més desenvolupada i recent, és a dir, més propera a les normes internacionals.

La natura del negoci, la necessitat i obligació de transparència, les garanties en les operacions dutes a terme, la preservació del secret bancari, la lluita contra

el blanqueig de diner o les normes de control a càrrec de Govern o dels organismes paraestats com l'INAF o l'UPB defineixen sense cap mena de dubte el sector bancari com un sector que disposa de totes les garanties jurídiques per operar.

Seria massa llarg i farragós detallar les principals lleis que emmarquen l'activitat bancària al Principat i ens limitarem a citar els textos que, de manera bastant exhaustiva, defineixen els aspectes essencials del *modus operandi* del sector financer. Sempre queden aspectes per legislar, en especial els que es refereixen a les entitats financeres altres que les bancàries (és a dir, les financeres de crèdit especialitzat, d'inversió, com fons d'inversió o fons de pensions, i també el que fa referència a certs aspectes del sector de les assegurances).

Els diferents aspectes que estan regulats per lleis específiques són:

- Prevenció del blanqueig de diners o valors productes del crim i protecció del secret bancari (1995).
- Règim disciplinari del sistema financer (27/11/1997).
- Coeficients d'inversió obligatòria en fons públics (4 %) (1994).
- Reserves en garanties de dipòsits (Llei 11/5/1995).
- Creació de noves entitats bancàries (Llei 30/6/1998).
- Ràtio capital i recursos propis (Llei d'ordenació del sistema financer).

L'autoritat financerà està composta pel Govern i pel ministre de Finances i completada per organismes executius com l'INAF i l'UPB.

Entre les atribucions de l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF), creat per lleis del 12/6/1989 i 3/9/1993, llegim «... promoure activitats financeres, proposar al Govern mesures en relació amb l'ordenació i la reglamentació de l'àmbit financer, fer aplicar els coeficients i les garanties d'obligat compliment i exercir el control i la supervisió dels components del sistema financer».

Les entitats bancàries (Condicions i límits per operar)

Estan definides i limitades per la Llei de règim administratiu bàsic de les entitats bancàries del 30/06/1998.

- Participació estrangera: fins a un 51 %.
- Objecte social: captar i rebre del públic dipòsits o altres fons reembossables i concedir préstecs i crèdits de qualsevol naturalesa. A més, també poden,

entre altres, operar amb canvis de moneda, valors mobiliaris, instruments monetaris i financers, futurs i opcions, etc... (Llei de l'ordenament financer 1993, Llei de regulació de les facultats operatives dels diversos components del sistema financer 19/12/1996 i Llei de mòduls aplicables a les entitats financeres del 15/12/2000).

- Límit de participació en filials: no poden tenir més del 25 % del capital d'entitats no financeres.
- Capital social: 5.000 milions de pessetes (30 milions d'euros) totalment subscrit i desemborsat (Llei 30/06/1998 sobre capital social mínim de les entitats bancàries).
- Recursos propis: en cap moment inferior al capital social.
- Oficines: almenys en dues parròquies, amb la meitat del personal andorrà o amb residència de més de cinc anys.

Quant a l'estructura tècnica, organitzativa i de control:

- Estats financers: s'han d'auditar i trametre'n una còpia a l'INAF.
- Auditors externs: després del 1998, màxim per cinc anys.
- Coeficient de solvència: fons propis / risc ponderat mínim 10 %.
- Fons propis (capital social desemborsat + reserves + beneficis any en curs + provisions + altres) – (actius immaterials + autocartera + pèrdues exercici any en curs + altres).
- Coeficient de liquiditat: disponibilitat / passiu a curt termini. Mínim 40 %.
- Concentració de riscos: un beneficiari màxim 20 % fons propis.
- Passiu a curt: dipòsits no superiors a un mes + comptes corrents + d'estalvi + obligacions amb venciment no superior a un mes (Llei de criteris de solvència i de liquiditat del 29/2/96).
- Coeficient d'inversió obligatòria: solament afecta els bancs, que hauran d'invertir en fons públics fins a un màxim del 4 % dels recursos dels clients menys la inversió creditícia a Andorra.

A nivell internacional

Sense aprofundir gaire voldria només citar alguns aspectes de caire internacional que condicionen molt fortament el sector bancari:

- La inclusió d'Andorra en les llistes de paradisos fiscals (OCDE).
- Normes legals internacionals, emeses pel Comitè de Basilea (Basilea I – Basilea II).
- Els tipus d'interès per al preu del diner internacionalment (Banc Central Europeu BCE – Reserva Federal FED-USA).

- Les paritats de les monedes i les variacions de canvi dia a dia (euro, dòlar USA, ien, GBP).
- Les normes de la Unió Europea: la fiscalitat sobre l'estalvi de persones no residents i els corresponents convenis UE i estats no membres (Andorra, Suïssa, Liechtenstein, Mònaco, San Marino).
- La Borsa, les variacions en les cotitzacions de les diferents borses internacionals i la nombrosa informació mediàtica al respecte que condiciona molt les reaccions dels clients.
- Les normes internacionals comptables (Basilea II).
- Els canvis en el sistema xip de les targetes de crèdit VISA i Mastercard (canviar les targetes xip vs banda, els caixers i TPV). Són les multinacionals que fixen les normes contractuals que han d'acceptar els bancs i els clients per poder-les utilitzar. Això suposa per al banc haver de canviar totes les targetes de crèdit i tots els aparells TPV.
- Les decisions de les autoritats fiscals dels EEUU sobre béns dels ciutadans dels EEUU amb comptes a l'estranger o de bancs que operin amb els EEUU (IRS).
- La creació internacional de nous productes financers, cada vegada més sofisticats i complexos, que apareixen en els mercats, i que els bancs han d'adoptar o subcontractar per satisfer les demandes d'uns clients cada dia més informats i exigents, en especial els clients molt adinerats.
- La supervisió o control, mitjançant qüestionaris i qualificacions de l'FMI o del GAFI.
- Les qualificacions d'organismes de notació internacional (Fitch-IBCA, Standard & Poor's, Moody's).

Conclusions

El sector financer és un dels pilars de l'economia andorrana. Pel volum de negoci, per la qualitat del personal qualificat, per les tecnologies que utilitza o els serveis que subcontracta, però també per la contribució impositiva que paga al Govern o als comuns. Estretament lligat amb els altres sectors de l'economia per la natura mateixa del negoci, està subjecte a les variacions que té el mercat andorrà en els altres sectors, tant en el turisticocomercial com en l'immobiliari construcció.

Ha sigut i és, sense cap mena de dubte, un dels motors del creixement de l'economia andorrana.

La seva activitat, abastament definida per la legislació vigent, tant nacional com també per algunes normes o convenis internacionals, té un potencial de desenvolupament molt important, però també limitat tant per aquest aspecte legislatiu com pel fet que la banca andorrana, per operar internacionalment, està confrontada a les normes i convenis internacionals, però també a la competència dels grans grups bancaris, amb molts mitjans tècnics, personal altament qualificat i amb les corresponents xarxes de clients.

Raonablement, no es pot esperar captar un volum important de clientela llunyana, amb diner net, havent de competir amb centenars d'entitats molt més properes. El client tradicional vol conèixer el gestor del seu patrimoni, i les noves tecnologies que fan el món més petit també redueixen l'espai per a les entitats que són mil vegades més grans que les andorranes. I els estats vetllen perquè els diners dels seus ciutadans no eludeixin les seves obligacions fiscals.

La manera de fer banca moderna, amb l'aparició de nous productes financers cada dia més sofisticats, la volatilitat de les borses, els clients cada dia més informats i amb reaccions més imprevisibles i lligades a informació externa al seu banc, la competència de tots contra tots reduint marges per captar part del mercat, però assumint a vegades més riscos, són elements interns al sector que marquen límits a l'activitat bancària.

I, per acabar, el sector financer andorrà ha de continuar essent un dels pilars de l'economia andorrana, aportant-hi tots els seus mitjans, financers, tècnics i humans (donant sortida professional a joves altament qualificats), i essent un sector amb una oferta de serveis del més alt nivell, aprofitant de la seva talla per donar un tracte el màxim de personalitzat i amb un alt valor afegit.

Andorra, com a plaça financera i sector punter de l'economia, només s'ha de posar els límits definits per la seva legislació interna i el respecte de les normes i convenis internacionals signats i desitjar la seva exclusió de les llistes de paradisos fiscals.

Antoni Armengol i Aleix

Llicenciat en lletres i en ciències polítiques i director general de l'Associació de Bancs Andorrans (ABA) i exministre de Treball i d'Assumptes Exteriors

CLOENDA

Àngels Mach i Buch

En el decurs de tota aquesta 17a Diada Andorrana ha quedat palesa la preocupació que suposa estar arribant a un llindar de creixement que el país no pugui assumir. De fet, pel que els diferents especialistes ens han estat explicant al llarg de la jornada, es pot concloure que és una situació que afecta tres factors que cal que estiguin en equilibri dinàmic i harmònic, que requereixen per tant un esforç individual i col·lectiu. Aquests són, d'un costat, els habitants del país, que hi desitgen viure amb qualitat de vida, amb feina i habitatges dignes i en un entorn natural curós; d'un altre costat, els propietaris i els empresaris, que han d'obtenir beneficis de la seva activitat, però sense que arribin a tenir data de caducitat en el temps, i finalment les institucions, que han d'organitzar i reglamentar la vida del país amb tota cura perquè tingui la continuïtat que cal.

Si volíem tenir un país de natura salvatge, ja hem fet tard, perquè en els darrers decennis el país s'ha encaminat cap a un altre aspecte. Ara mateix, els nuclis habitats són més similars a les grans ciutats que als poblets petits d'alta muntanya, i això en si no és negatiu, perquè també hi ha altres contrapartides en serveis, però hem de ser conscients que s'ha de planificar fins a quins límits es pot assumir el desenvolupament, abans que no hi haguem fet tard, i ser conscients que tots hi hem de col·laborar perquè en aquest triangle de factors implicats de què parlàvem anteriorment, i com en tots els triangles, la suma dels angles sempre ha de fer 180 graus; si un s'obre més, els altres han de disminuir.

I per no allargar-nos més, passem a agrair la seva tasca als diferents col·laboradors que fan que es pugui dur a terme amb èxit la Diada Andorrana en

aquest marc universitari de trobada de la UCE abans de donar per finalitzada la Diada d'enguany. En primer lloc, volem agrair als ponents l'esforç de preparació i presentació de les seves ponències i el seu desplaçament a Prada de Conflent. Som conscients que ser concrets i ajustar-se al temps estipulat encara ho fa més difícil, i a més a més els agraim doblement que ens hagin lliurat el seu text amb tanta rapidesa la major part d'ells. El tema de la Diada Andorrana, que s'escull en l'assemblea de socis, es tria per criteris d'actualitat, d'interès general, d'implicació en el país i d'abast ampli, i aquest d'enguany ha respost totalment a les expectatives previstes. Els ponents han sabut posar els seus coneixements i experiència al nivell del públic de manera molt enriquidora per tal d'obtenir una imatge aprofundida i global de la situació actual, que ens ha conduït a un debat en què una trentena de preguntes i comentaris, tot i la limitació de temps, donen fe de l'interès suscitat.

Així mateix, vagi també el nostre agraïment al Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports per, d'una part, l'ajut del Departament de Cultura, que ens permet dur a terme l'organització de la Diada Andorrana; d'altra part, al Departament d'Educació, que fa arribar la col·laboració econòmica del Govern d'Andorra per al funcionament general de la Universitat Catalana d'Estiu i que reverteix en ajuts per a estudiants d'Andorra, de totes les edats, per a les inscripcions als cursos de la UCE, i que aquest any s'han concretat en cinc places per a estudiants del país i dues places per a estudiants del lectorat de català de la Universitat Carolina de Praga, que els reservem com ja és tradició en els darrers anys. Més endavant tots ells ens expliquen, en un comentari escrit, les seves impressions de la seva estada a la UCE. Manifestem aquest agraïment també en nom de la Fundació UCE, en la qual la SAC consta com a patró.

Volem reconèixer molt especialment el suport d'Andbanc Grup Agricol Reig que, per onzena vegada, patrocina la publicació de la Diada Andorrana fent transcendir en el temps les ponències presentades i mostrant la seva sensibilitat per difondre els temes d'interès per al país. El llibre contindrà tots els textos presentats, mentre que les cintes enregistrades amb els debats es dipositaran a l'Arxiu Històric Nacional, com és habitual, on podran ser consultades.

Un agraïment especial als amics dels mitjans de comunicació, que fan l'esforç de desplaçar-se a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent per informar el país de tot el que es debat a la Diada Andorrana i als altres actes en què intervenen personalitats d'Andorra, com a la taula rodona «Entitats de

país per al país» sobre entitats cíviques, on intervingué el president del Centre de la Cultura Catalana, Àlvar Valls, i a l'acte de cloenda de la XXXVI edició de la UCE: «L'Euroregió Pirineus-Mediterrània», on hi hagué la participació del cap de Govern, senyor Marc Forné, junt amb els presidents de Catalunya i d'Aragó i els presidents dels Consells Regionals del Llenguadoc-Rosselló, Aquitània i Migdia-Pirineus.

És una satisfacció que, a vegades, decisions preses en la Diada Andorrana cristal·litzin en altres actes posteriors, i aquest ha estat el cas de les Trobades Culturals Pirinenques que van sorgir complementàriament a la 16a Diada Andorrana en què es va debatre la relació del nostre país amb els seus veïns del sud i que es preveuen dur a terme a l'octubre del 2004 a Andorra, essent un acte anual i itinerant, convocat per tres entitats (Col·lectiu Pirineus Cultural, Institut d'Estudis Ceretans i SAC) interessades a ampliar la relació entre elles i amb d'altres en el futur.

Finalment, tan sols ens resta agrair la seva participació a tots els presents, que han estat pacientment escoltant, comentant, debatent i aprenent durant tota la jornada sobre aspectes del país que potser desconeixien, desitjant que un cop digerida la informació ens permeti a tots trobar l'equilibri necessari per conduir el nostre país al llindar escaient.

I invitar-vos a la 18a edició de la Diada Andorrana en la que serà la XXXVII UCE a Prada de Conflent. Moltes gràcies a tots.

Àngels Mach i Buch
Presidenta de la SAC

PARTICIPANTS A LA 17A DIADA ANDORRANA A LA XXXVI UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

Nom i cognoms	Professió	Lloc de residència
Olga Aleix i Font	Professora EGB	Escaldes-Engordany
Josep Antequera i Baiget	Biòleg	Cat. Unesco, UPC
Antoni Armengol i Aleix	Director ABA	Andorra la Vella
Pavlina Baslová	Estudiant Univ.Carolina	Sokolov (Rep.Txeca)
Josep Manuel Barea i Gimeno	Farmacèutic	Burjassot
Anna Barros	Enginyera	Sant Julià de Lòria
Xavier Beal i Vilaginés	Enginyer	Escaldes-Engordany
Joan Becat	Institut Francocatalà Transfronterer	Perpinyà
Marta Blanco i Garcia	Arquitecte	Andorra la Vella
Maite Bourgeaud i Iza	Advocat	Andorra la Vella
Josep Maria Cabanes i Dalmau	Ministre d'Interior	Andorra la Vella
Josep Maria Cabanes i Foix	Estudiant	Aixirivall
Marc Cabanes i Foix	Estudiant	Aixirivall
Lluïsa Casas i Grimaldos	C. Cultura	Canillo
Montserrat Cases	Càtedra Unesco	
Dolors Entor i Pujol	Banca	Canillo
Josep Escaler i Penella	Enginyer	La Massana
Joan Albert Farré i Santuró	Advocat	Sant Julià de Lòria
Diana Figueras i Nieto	Docent	Escaldes-Engordany
Meritxell Fiter i Vilajoana	Metge	Sant Julià de Lòria
Marta Fonolleda i Riberaigua	Estudiant	Pai
Imma Foix i Sinfreu	Comptable	Sant Julià de Lòria
Agustí Font i González	Comerç	Escaldes-Engordany
Fernando Galindo	Fotoperiodista	La Seu d'Urgell
Francesc Garcia	Principal de Col·legi	Andorra
Patricia Garcia	Periodista RTVASA	Andorra la Vella
Patrick Garcia i Ricart	Arquitecte	Anyós
Joan Garriga i Mussolas	L. lletres i comerciant jubilat	Arinsal
Josep Maria Goicoechea i Utrillo	Metge	Sant Julià de Lòria
Ferran Goya i Rodríguez de Castro	Enginyer	La Massana
Eric Jover i Comas	Químic	Escaldes-Engordany
Tony Lara	Fotoperiodista <i>El Periòdic</i>	Andorra
Isabel Lozano i Muñoz	Recursos Humans	Anyós
Àngels Mach i Buch	Farmacèutica	Canillo
Lydia Magallon i Font	Mestra	Escaldes-Engordany

Nom i cognoms	Professió	Lloc de residència
Maria Martí	Dtora. Fund. Julià Reig	Sant Julià de Lòria
Júlia Martínez-Illescas	Metgessa	Canillo
Montserrat Mases i Coberó	Geòloga	Escaldes-Engordany
Elena Minguell i Vilana	Diplomat Turisme	Encamp
Marina Mir	Biòloga	Barcelona
Ciiment Miró i Tuset	Administratiu	Andorra la Vella
Joan Francesc Montané i Debiais	Hoteler	Escaldes-Engordany
Marc Montserrat i Solé	Estudiant	Andorra la Vella
Dolors Moreno	Redactora <i>Diari d'Andorra</i>	Andorra la Vella
Lluís Morera i Pascual	Gravador	Encamp
Sergi Nadal i Gabas	Funcionari	Andorra la Vella
M. Cinta Pallé i Alis	Directora Escola Andorrana	Encamp
Jordi Pasques i Canut	Escriptor	Oliana
Mònica Pérez i Barcia	Analista financer	La Massana
Julià Pol i Pedrós	Estudiant	Andorra la Vella
Antoni Pol i Solé	Arquitecte	Canillo
Ester Pons i Ricart	Periodista <i>El Periòdic</i>	Andorra la Vella
M ^a José Puigsubirà i Groslimond	Economista i llda. en dret	Encamp
Anna Riberaigua i Montagut	Llibretera	Pal
Antoni Riestra i González de Ubieta	Professor	Andorra la Vella
Albert Refart	RTVASA	Escaldes-Engordany
Ramon Reguant i Aleix	Aparellador	Escaldes-Engordany
Jordi Rocamora i Martí	Estudiant	Escaldes-Engordany
Joan-Carles Rodríguez i Miñana	Notari	Sispony
Rebeca Roger i Lozano	Estudiant	Anyós
Montse Ronchera	Consultora	Encamp
Ramon Rossell i Mas	Comerciant	Ordino
Jaume Sabater i Rovira	Banca	Andorra
Ester Segura	Fundació Julià Reig	Escaldes-Engordany
Marina Semtchenko	Estudiant Univ. Carolina	Cheliabinsk (Rússia)
Toni Solanelles i Mollar	Periodista	Santa Coloma
Joaquima Sol i Ordís	Economista	La Massana
Ramona Solé i Vilella	Mestra	Andorra la Vella
Albert Torres i Babot	Banca	Canillo
M. Rosa Vilaginés	Mestressa de casa	Escaldes-Engordany

RECU LL FOTOGRÀFIC

PROGRAMA

XXXVI Universitat
Catalana d'Estiu.
Prada de Conflent

Dissabte 21 d'agost
del 2004,
al liceu Renouvier
(ctra. de Cadllà).

Organitzada
per la Societat
Andorrana
de Ciències.

17a Diada Andorrana a la UCE Catalana d'Estiu

Els llindars òptims del creixement andorrà

Programa matí (de les 9.30 hores a les 13.00 hores)

Sèrie 12 - Número 10

Presentació

Les polítiques de creixement de Segle 21

Lluís Quillacq i Albages, farmacèutic i vicepresident del comitè executiu de Segle 21.

Els escolars com a referent poblacional i qualitat d'ensenyament

Maria Cinta Pallé i Alís, ensenyant i directora del Departament de l'Escola Andorrana.

La disponibilitat de recursos energètics: l'electricitat

Martí Salvans i Abetlla, director administratiu i financer de FEDA.

Present i futur de la CASS

Joaquima Sol i Orbis, economista i directora general de la Caixa Andorrana de Seguretat Social.

Principis programàtics en temàtica ambiental del Centre Demòcrata Andorrà per un bon ordenament i creixement del país

Antoni Riestra i González de Ubieta, bioquímic, professor de secundària a l'institut Janer i coordinador del comitè local d'Andorra la Vella del Centre Demòcrata Andorrà.

La norma constitucional i la sostenibilitat

Maite Bourgeaud i Iza, advocat i degana del Col·legi d'Advocats d'Andorra.

Estadístiques i perspectives de futur del turisme a Andorra

Sergi Nadal i Gabas, director del Departament de Turisme del Ministeri de la Presidència i Turisme.

Sostenibilitat i creixement al Pirineu. Quins són els límits d'Andorra?

Anna Riberaygua i Montagut, llibretera i presidenta de l'ADN.

Hi ha límits al creixement econòmic?

Maria Josep Puigsubirà i Groslimond, economista, llicenciada en dret i presidenta del Cercle d'Economia d'Andorra.

El sistema sanitari, quins límits?

Josep M. Goicoechea i Utrillo, metge, exdirector de divisió de l'OMS i exministre de Salut i Benestar.

El creixement insostenible

Patrick Garcia i Ricart, arquitecte, parlamentari i president de Renovació Democràtica.

Els llindars òptims de població i immigració

Josep Maria Cabanes i Dalmau, bancari i ministre de Justícia i Interior.

Salutació del rector

Debat

.....

Programa tarda (de les 15.00 hores a les 18.00 hores)

Els dèficits de la infraestructura civil pública

Xavier Beal i Vilagínès, enginyer i vicepresident del Col·legi d'Enginyers Superiors d'Andorra.

Riscos naturals i creixement

Montserrat Mases i Coberó, doctora en geologia i directora del CRECIT.

La capacitat del sector hotelier i excursionistes i visitants

Xavier Palou i Solsona, hotelier i president de la Unió Hotelera.

Els dominis esquiables i el seu futur

Marta Rotés i Pardo, directora d'Ski Andorra.

El transport i la seva incidència

Eron Estany i Vidal, enginyer de camins, canals i ports i director del Ministeri d'Economia i Ramon Reguant i Aleix, aparellador i sotsdirector del Ministeri d'Economia

El desenvolupament de la sostenibilitat a Andorra

Maria Martí i Cañellas, directora de la Fundació Reig.

Andorra, la Cerdanya i l'Alt Urgell. Aspectes territorials i ambientals que comprometen seriosament la qualitat de vida

Ramon Ganyet i Solé, enginyer de camins, canals i ports.

Les alternatives al creixement actual dels Verds

Isabel Lozano i Muñoz, directiu de recursos humans i presidenta del partit dels Verds.

Les alternatives d'Andorra i els plans d'urbanisme

Josep Escaler i Planella, enginyer de camins, canals i ports i director del Ministeri d'Ordenament Territorial.

La sostenibilitat social

Agustí Font i González, forner, expresident de Càritas i exministre de Treball i Benestar Social.

Les polítiques de creixement del Partit Socialdemòcrata. El rol de l'Estat en el canvi de model de creixement

Ferran Goya i Rodríguez de Castro, enginyer agrònom, membre del Comitè Directiu del PS i coordinador de la comissió de treball de política territorial, medi ambient, urbanisme i agricultura.

Perspectives de racionalització de creixement a Andorra

Joan Albert Farré i Santuró, advocat, conseller general (PLA) i president de la Comissió Legislativa d'Interior.

El món de les finances, mínims i màxims

Antoni Armengol i Aleix, llicenciat en lletres i en ciències polítiques i director general de l'Associació de Bancs Andorranos (ABA) i exministre de Treball i d'Assumptes Exteriors.

Debat

Cloenda

Patrocinada per:

Govern d'Andorra
Ministeri d'Educació,
Cultura, Joventut i Esports

andbanc /
Grup Agrícola Italg

SAC20
ANYS

PROGRAMA

Liceu Renouvier
Prada (Conflent)
del 15 al 25 d'agost

jornades científiques i professionals

XIX Jornades sobre Cooperativisme

dies 19, 20 i 21

«El compromís del cooperativisme amb la nació catalana»

Ho organitza: Fundació Roca i Galès

El cooperativisme, per definició, no ha estat mai una opció econòmica només. El seu nucli sempre ha estat constituït per una relació humana, social. I aquesta relació, a casa nostra, ha arribat sempre a la dimensió col·lectiva. Sovint la vida d'una població—és a dir, la de les famílies que la constitueixen—ha girat, i gira encara, a l'entorn d'una cooperativa. El teixit associacionista que avui constitueix Catalunya, els Països Catalans, i que ha mantingut l'essència del nostre país fins i tot durant les èpoques més dures, sempre ha tingut el cooperativisme entre els seus components.

XVII Diada Andorrana

dia 21

«Els líndars òptims del creixement andorrà»

Ho organitza: Societat Andorrana de Ciències

Ho patrocinen: Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports i Andbanc (Grup Agrícola Reig)

matí
de 2/4 de 10 a la 1 del migdia

Presentació

Les polítiques de creixement del segle XXI
per Lluís Quillacq i Albagés, farmacèutic i vicepresident del comitè executiu del Segle 21

Els escolars com a referent poblacional i qualitat d'ensenyament
per Maria Cinta Pallé i Alís, ensenyant i directora del departament de l'Escola Andorrana

La disponibilitat de recursos energètics: l'electricitat

per Martí Salvans i Abetlla, director administratiu i financer de FEDA

Present i futur de la CASS
per Joaquina Sol i Orbis, economista i directora general de la Caixa Andorrana de Seguretat Social

Els llindars del creixement centraran la propera diada a Prada

La diada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu que se celebrarà l'agost vinent a Prada de Conflent versarà sobre *Els llindars òptims del creixement andorrà*. Així ho va anunciar ahir el president de la Societat Andorrana de Ciències (SAC), Antoni Pol. El màxim responsable de l'entitat que organitza la diada va explicar que s'intentarà fer casar una visió global entre tots els ponents, una vintena, per mirar de xifrar quin és el límit recomanable d'habitants al Principat d'Andorra a partir dels recursos dels quals es disposa. Pol va afirmar que "és un repte que tenim".

31 de gener de 2004

TROBADES

Una vintena de ponents debatran a Prada els llindars del creixement

La SAC presenta el llibre de les conferències de l'última Diada

T. P.
Escaldes-Engordany

Una vintena de conferencians debatran *Els llindars òptims del creixement andorrà* en el vessant poblacional en la Diada andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu, que tindrà lloc

a Prada de Conflent el 21 d'agost vinent, segons va anunciar ahir el president de la Societat Andorrana de Ciències (SAC), Antoni Pol va explicar que la Diada tractarà la sostenibilitat d'Andorra depenent dels recursos, el model i els referents socials o econòmics del país.

A més, Pol, el president d'Andbanc, Manel Cerqueda, i el ministre d'Educació, Cultura, Jovenut i Esports, Xavier Montané, van presentar el llibre amb les ponències *Andorra i els seus Velns del Sud*, pronunciat en l'última Diada. Andbanc patrocina els 2.000 exemplars.

Pol, Montané i Cerqueda presenten el llibre de ponències. D. R.

19 de març de 2004

Sostenibilitat i futur

Sostenibilitat és la paraula –i concepte– que sembla repetir-se més; es correspon a la preocupació ben fonamentada i bàsica davant el que sembla una profunda crisi, no només de valors, de la societat actual més desenvolupada, d'allò que anomenem el primer món. Paraula i concepte van també, inevitablement, lligats al futur. Perquè el que s'ha d'aconseguir, en la defensa del sostenible, és que les generacions que ens succeiran no es tróbin amb un panorama de regressió i decadència. El futur sostenible és un objectiu que cada cop fan seu més persones, més entitats i, fins i tot, més institucions i administracions públiques, dels més diversos colors polítics. Si inicialment es va aplicar sobretot a la necessitat de preservació mediambiental –deis elements, les riqueses en matèries primeres, el clima, la flora i la fauna, sense els quals també la vida humana es faria inviable–, l'abast de la sostenibilitat s'ha ampliat també al que sembla a hores d'ara el motor del món, una economia que no necessita créixer constantment per no retrocedir, i a la vegada

condiciona no només els estats del (i amb) benestar, sinó les possibilitats de supervivència de la resta. Andorra no n'és una excepció, i aquí la preocupació hauria de ser –en alguns casos ja és– accentuada, per la dimensió i la fragilitat del país davant els gegants que ens envolten. Quan el monoconreu del turisme va de baixa, aquí i als llocs propers, quan l'encaix en la Unió Europea ampliada comença a limitar també l'atractiu comercial i a replantejar alguns aspectes de l'activitat financera, sens dubte és imprescindible aprofundir en les idees i exercitar al màxim la imaginació per garantir la sostenibilitat, ambiental i econòmica, d'aquestes valls. El fòrum recentment desenvolupat per la Fundació Reig, o la tria del tema per a la propera diada andorrana a la Universitat de Prada són unes bones mostres que la preocupació existeix. Cal sobretot el més difícil: trobar solucions concretes i eficaces per assegurar-nos un futur sostenible, sense quedar-nos en l'anàlisi de la situació de partida ni en l'enunciat de principis abstractes que tothom pot compartir.

24 de juliol de 2004

EDUCACIÓ

La SAC dedicarà la diada de Prada a debatre sobre el creixement

■ La jornada se celebrarà el 21 d'agost i reunirà 25 ponents ■

D. M.
Escaldes-Engordany

La diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu de Prada de Conflent està dedicada enguany als models de creixement.

La Societat Andorrana de Ciències (SAC) ha triat aquest tema perquè "ara és el moment de plantejar-se quina mena de creixement volem i si cal frenar-lo", va indicar ahir la presidenta de l'entitat, Àngels Mach.

La jornada se celebrarà el 21 d'agost i reunirà 25 ponents que representen "tots els parits polítics i també una bona mostra de la societat civil", va afegir Mach. La jornada està un any més patrocinada per Andbank.

24 de juliol de 2004

El CDA treballa per presentar el programa de les generals a l'agost

■ El partit farà una síntesi a Prada de les parts que ja ha enllestit ■

Redacció
Andorra la Vella

El Centre Demòcrata Andorrà (CDA) està treballant des del juny en l'elaboració del programa electoral. Segons va informar ahir el president del comitè local d'Andorra la Vella, Antoni

Riestra, el partit ha enllestit la redacció en els àmbits de creixement i urbanisme, medi ambient i infraestructures de sanejament, salut pública i legislació ambiental. El CDA té la intenció de presentar aquests resultats el 21 d'agost a la universitat catalana, a Prada, amb el títol *Bases pro-*

gramàtiques del CDA en temàtica ambiental per a un bon ordenament i creixement del nostre país. La resta del programa, així com la configuració de les llistes, es continuarà desenvolupant després de l'estiu amb l'objectiu que sigui aprovada pel partit durant els mesos vinents.

3 d'agost de 2004

POLÍTICA

El CDA estudiarà que el nou forn incinerador passi a mans públiques

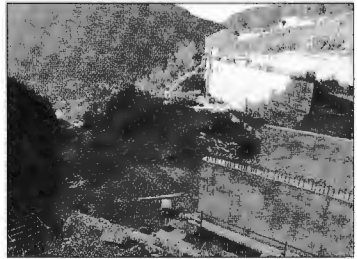
■ Insisteix en l'eliminació d'antenes de telefonia dels llocs cèntrics ■

Redacció
Andorra la Vella

El president del comitè local del Centre Demòcrata Andorrà (CDA) a la capital, Antoni Riestra, considera que és molt perillós que una instal·lació com ara un forn incinerador sigui gestionada per mans privades i per això es compromet a estudiar la possibilitat de "poder rescatar el nou forn incinerador d'Andorra la Vella de les mans privades en què es troba, i fer-lo públic com a garantia de transparència i confiança per al ciutadà". Paral·lelament, el partit creu que cal apostar per la disminució i el reciclatge dels residus a fi de reduir la incineració a la nova planta. Les iniciatives dels centristes s'emmarquen dins dels principis programàtics de temàtica ambiental que proposaran en la campanya electoral vinent. En un comunicat, la formació se centra en la contaminació de tota mena i fa referència a l'atmosfera de tipus físic, com ara la que desprenen "les ones electromagnètiques", per parlar del "rebuig de la societat civil i acollir antenes de telefonia en

llocs sensibles". Riestra torna a reiterar la preocupació per la instal·lació d'una nova antena al costat del col·legi Jaume I de l'escola andorrana al mig del barri residencial de Santa Coloma. En referència a la contaminació acústica, la formació centrista considera desfasada la llei

marc del 1985 i per això en proposen la modificació i adaptació per a la legislatura vinent. El CDA també considera oportú elaborar un inventari nacional d'emissions contaminants a l'atmosfera amb la instauració urgent d'una xarxa de control amb resultats públics.

El CDA defensa rescatar el nou forn.

FERNANDO GALINDO

7 d'agost de 2004

Josep Maria López Llavi

Ficció i documentals com a colofó als debats de la Universitat catalana d'estiu

I A més de les projeccions de nit, a les jornades a Prada de Conflent hi haurà un seguit de cursos sobre cinema

La trenta-sisena edició de la Universitat catalana d'estiu (UCE) és a punt de començar al Lycée Renouvier de Prada del Conflent. Serà des de diumenge, 15 (el primer lectiu el 16) fins al dimecres 25, amb la diada Andorrana, la dissetena, el dissabte 21. I, tal com hi ha estat des del primer any, un 1969 sota els estius del Maig del 1968, el cinema hi tornarà a ser present.

A l'àrea audiovisual, coordinada pel veterà professor Miquel Porter Moix, catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona, hi tindran lloc els cursos *El cinema com a mitjà d'expressió en ple canvi*, a càrrec del mateix Miquel Porter; *Llorenç Llobet, una vida en ombres*, a càrrec de Martí Martorell, de la Universitat de les Illes Balears; *La recuperació i el tractament del patrimoni cinematogràfic*, a càrrec d'Encarnació Soler, de Cinema Rescat, i *Introducció al llenguatge cinematogràfic*, a càrrec de Francesca Prats, de la Federació Catalana de Cineclubs. Però per a una gran majoria d'assistents a la UCE, gresquistes a banda o amb ells i tot, l'activitat de cada dia, acabat l'espectacle a la plaça del Poble i el concert, si n'hi ha hagut, corona passades les onze de la nit amb la projecció de cinema, des de fa força anys a la pantalla del Lido de Prada.

Des dels anys de la transició política a Espanya, les nits de la Universitat catalana d'estiu han volgut presentar als seus alumnes i professors, procedents de les diverses comarques dels Països Catalans, d'Andorra, de l'Alguer i alguns de països i cultures llunyanes, una mostra del

Joel Joan i Jordi Sánchez, en un fotograma d'"Excuses".

Miquel Porter, Martí Martorell i Francesca Prats són alguns dels professors que impartiran els monogràfics

que durant l'any s'havia produït o estrenat en cinema que, del punt de vista cultural, pogués ser considerat i reconegut com a català. Ho justificava i ho seguia justificant l'escassa difusió del cinema autòcton al llarg i a l'ample de les terres catalanes, molt més a l'exterior del Principat de Catalunya, la Catalunya estrieta.

Edició rere edició però, els darrers anys programar aquesta mostra (la gestió de la qual va a càrrec de la Federació Catalana de Cineclubs) s'ha anat fent més difícil: pel limitat de la producció autòctona, per la cada cop més migrada quantitat de títols amb traces de ser catalans i que es rodien en llengua catalana (etes que la majoria ho són en espanyol i alguns en anglès) i, tot i que passant per sobre de la voluntat dels responsables de programar versions originals ens havíem avingut a passar-ne de doblades de l'original rodat en espanyol, per la negativa en al-

Programa	
Dia 16	Excuses , de Joel Joan, amb Joel Joan, Jordi Sánchez, Agata Roca, Clara Segura i Jordi Benecolocha.
Dia 17	Dos capítols de la sèrie Dies de transició , de TVC. La revolta de les dones i La vaga de Leforsa.
Dia 18	Combol 927 , de Francesc Escrubeno. Documental. TVC.
Dia 19	La mort de ningú . L'enigma de Heinz Ches, de Joan Dolç. Documental.
Dia 20	De nen , de Joaquim Jordà. Documental.
Dia 21	Caballé, més enllà de la música , d'Antoni A. Farré. Documental.
Dia 22	Gala (Elena Dimitriyevna Diakonova Gala) , de Sílvia Munt. Documental.
Dia 23	Les mans buides , de Marc Recha, amb Olivier Goumret, Eduardo Noriega, Jérôme Lippmann, Eulàlia Ramon i Mirella Parrier.

12 d'agost de 2004

El CDA aposta per la creació d'abocadors per a runes d'obra al Principat

Redacció
Andorra la Vella

El Centre Demòcrata Andorrà (CDA) inclourà en el programa electoral la proposta de "creació d'abocadors per a runes de titularitat i gestió pública" al Principat, amb l'objectiu de demostrar la capacitat d'autosuficiència andorrana i posar fi als abocaments il·legals al país, segons van informar ahir en un comunicat.

Pel que fa als residus "incòmodes o perillosos" com ara les cendres i escòries, el partit aposta per l'ampliació del conveni d'exportació amb França, a més del que existeix amb Espanya. D'aquesta manera s'evitaria caure en el que consideren una "dependència perillosa" amb un únic país, ja que "per qüestions tècniques i econòmiques" Andorra no pot disposar d'una planta per aquest tipus de residus.

Dins de les propostes en matèria mediambiental, la formació centrista creu que és necessària una inversió destinada al condicionament dels abocadors que es troben clausurats o en fase de pròxim tancament per tal que puguin funcionar "sense posar en perill la qualitat de les aigües superficials i del subsòl". Part de la inversió hauria de destinar-se també, a la repoblació vegetal de la zona amb treballs d'embelliment ja que, segons afirmen, en els orígens molts dipòsits de residus no "van ser controlats, amb el consegüent risc per a la salut pública i el medi ambient" que aquest fet comportava.

El CDA també sol·licita que s'augmentin "extraordinàriament" les mesures de control i les inspeccions permanents per tal de lluitar contra la proliferació d'abocadors no autoritzats que actualment es donen a les muntanyes, rius i terrenys privats dels països.

12 d'agost de 2004

RELACIONS EXTERIORS

Forné i Maragall es trobaran en la clausura de la Universitat catalana d'estiu

Redacció
Andorra la Vella

El cap de Govern, Marc Forné, i el president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall, mantindran una breu trobada el 25 d'agost vinent en la clausura de la Universitat catalana d'estiu (UCE), que té lloc des d'avui a Prada de Conflent, segons van confirmar ahir fonts de l'executiu.

De fet, l'acte de cloenda de la trenta-sisena edició de la UCE, que dedicarà la jornada de disabte a Andorra, es convertirà en

una mena de cimera sobre l'euroregió Pirineus-Mediterrània que vol impulsar Maragall, ja que s'espera l'assistència del president aragonès, Marcelino Iglesias, així com els presidents dels consells regionals del Lleuguedoc-Rosselló, Georges Freche, d'Aquitània, Alain Rousset, i de la regió Migdia Pirineus, Martin Malvy. En aquest sentit, el rector de la UCE, Joandoménech Ros, es va mostrar esperançat que la trobada serveixi per impulsar una euroregió entre els territoris de l'antiga corona d'Aragó i les regions franceses.

16 d'agost de 2004

El CDA pensa anar tot sol a la llista nacional i pactar a les parròquies

La formació continua avançant en la confecció del programa

Toni Solanelles
Andorra la Vella

El sentiment generalitzat entre els membres de la direcció i altres components de pes important del Centre Demòcrata Andorrà (CDA), amb vista als comicis generals vinent, és que el partit ha de confeccionar una llista nacional en solitari i buscar pactar amb altres formacions a les parròquies. Aquesta és "la posició més intel·ligent", segons les fonts consultades amb què treballa la formació, que continua avançant -ara s'ha pres uns dies de vacances- en la confecció dels eixos bàsics del futur programa electoral, sobre el qual els nous màxims dirigents de la formació centrista ja han afirmat que s'haurà de partir a l'hora d'iniciar qualsevol conversa.

Les fonts consultades han assegurat que no hi ha hagut contacte formal amb cap de les firmacions que estan treballant amb vista a les eleccions generals vinent. Però que informalment sí que hi ha converses, que no prendran un caràcter més ferm fins a la tardor. També es preveu que sigui en aquesta època quan es comencin a definir les persones que podrien encapçal·lar el projecte d'abast nacional. Però que la hipòtesi de treball és que hi ha prou gent i prou capacitat per fer una llista nacional. Una altra cosa són les territorials, on la formació coixeja, sobretot en determinades parròquies, on el suport és molt minso.

"El més intel·ligent", segons les fonts, seria buscar pactes a les parròquies, perquè en solitari la formació té clar que no obtindria representació en cap d'elles. El debat, llavors, seria pactar de manera indiscriminada o homogenia. I les fonts consultades tenen clar que el sentit majoritari, "sigui amb el PS, amb els líber-

Imatge del darrer congrés del CDA.

FERNANDO GAUINDO

El partit demana que s'agiliti el pla de sanejament

El CDA considera que el termini d'entre cinc i deu anys que el Govern ha donat per acabar les obres del pla de sanejament de les aigües és excessivament llarg i proposa que els comuns i l'executiu es posin d'acord, que es busquin noves vies de finançament i que es construeixi un col·lector general i arxars amuntats en un termini màxim de cinc anys. En la seva base programàtica, el CDA explica que, per fer-ho, "caldrà parlar d'ecotaxes i, sobretot, de corresponsabilitat fiscal per als comuns". Pel que fa les canalitzacions dels rius, considera que "maten el riu", donen mala imatge amb vista al turisme i, a més, suposen la "variabilitat incontrolada de l'alçada d'aigua", ja que dificulten la circulació normal dels aigüers.

als o amb el Segle 21", és arribar a una entesa amb la mateixa formació a tot arreu, per donar "uns imatge d'uniformitat". Del contrari, la coalició podria ser contraproduent perquè "no quedaria seriós". Des que Josep Mar-

rià Cosán i Robert Albós van accedir als dos llocs principals de la direcció, el CDA ha anat treballant per reorganitzar-se de manera interna i començar a preparar el terreny tot mirant les generals vinentes.

17 d'agost de 2004

El CDA vol que s'inspeccioni i es controli la qualitat de les aigües

El Centre Demòcrata Andorrà (CDA) considera que cal fer una "feina extraordinària d'inspecció i de control de la qualitat de les aigües" i que s'apliqui eficientment el Reglament d'aigües que data del 1996, ja que aquesta és "una de les nostres mancances, tant a nivell de xarxes públiques com privades." Al text elaborat com a base programàtica per a les eleccions generals vinents també s'afegeix que seria necessari elaborar un pla estratègic nacional que motivés els comuns a preveure les necessitats d'aigua que hi puguin haver. D'aquesta manera, s'evitarien les "mesures de restricció d'aigua a les quals perillósament ens aboquem si continuem amb aquesta pràctica de la improvisació dia a dia". Per evitar haver de recórrer a les restriccions, proposa que es controlin les noves urbanitzacions i que no s'autoritzin sense planificació prèvia "milers de nous llits". En el text també es destaca la importància que té que l'aigua del país sigui de qualitat, ja que les filtracions d'aigua contaminada poden afectar dipòsits o fonts destinades al consum humà. Per evitar aquestes situacions, proposa que es dotin els dipòsits d'un "perímetre de seguretat que eviti possibles contaminacions".

A més, el grup proposa que incidís sobre els consumidors amb "campanyes d'educació i de conscienciació" per aconseguir canviar-los l'hàbit de consum.

18 d'agost de 2004

El CDA aposta per un pla de gestió forestal per protegir els boscos

Antoni Riestra.

Amb la finalitat d'assolir una correcta conservació i aprofitament dels boscos, el Centre Demòcrata Andorrà (CDA) proposa, al text elaborat com a base programàtica per a les eleccions generals de l'any vinent, l'establiment d'un pla de gestió forestal així com un sistema de certificació de la fusta que permeti aprofitar-la i exportar-la.

I és que pel coordinador del consell local de la capital de la formació centrista, Antoni Riestra, que exposarà dissabte que ve, a Prada, part del treball elaborat pel partit en el marc del dia d'Andorra de la Universitat Catalana d'Estiu, és necessari establir "un veritable sistema de vigilància nacional" que promogui a la vegada "l'acció comunitària" per assegurar el bon estat de conservació dels boscos que permeti alhora potenciar-ne les múltiples funcions. Així mateix, des del CDA s'aposta també per la declaració de la vall del Madriu com a bé d'interès cultural i es considera que "se l'ha de dotar d'un marc legal que en defineixi els seus usos i la seva protecció".

19 d'agost de 2004

UNIVERSITAT D'ESTIU

Els assistents a la diada andorrana de l'any passat.

F. GALINDO

La diada andorrana a Prada analitza avui quins han de ser els límits del creixement

Reduïdo

Andorra la Vella

Els ponents de la dissetena diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu de Prada de Conflent analitzaran durant tot el dia d'avui, i des dels diferents vessants que representen, quins consideren que són els límits òptims del creixement andorrà. Per dissabte any consecutiu la Societat Andorrana de Ciències (SAC) està present a Prada per debatre un tema d'actualitat nacional. Aquest any ha tocat el torn al model de creixement, perquè, segons la presidenta de l'entitat, Angels Mach, "creiem que és un moment òptim per parlar i tractar des de diferents vessants aquest tema". Mach va assenyalar que el que van voler evitar va ser tenir només el ventall de visions polítiques i per aquest motiu "hi ha els polítics però també experts de diferents àmbits".

Enguany el programa el formen 23 ponències. Com és habitual la diada es dividirà en matí i tarda i després de cada torn es deixarà un espai de temps perquè els diversos participants pu-

guin debatre les diferents idees plantejades.

Representants dels diferents partits polítics compartiran taula al Liceu Renouvier amb professionals que parlaran dels límits correctes de creixement en l'àmbit educatiu, l'energètic, el turístic, el mediambiental, el financer, el de les infraestructures o el de la seguretat social.

Una altra entitat del país, el

Àlvar Valls participa en una taula rodona sobre les entitats que treballen en la difusió del català

Centre de la Cultura Catalana, participarà avui en una altra de les activitats que s'emmarquen en la Universitat d'estiu. El president del centre, Àlvar Valls, prendrà part també al Liceu Renouvier en una taula rodona que analitzarà el paper de les diverses associacions que treballen en la difusió de la llengua en tots els territoris de parla catalana.

21 d'agost de 2004

Als oients i ponents de la Universitat de Prada

Sorpresa en llegir el Diari d'Andorra del 19 d'agost! Em sobta l'article intitulat: *El CDA aposta per un pla de gestió forestal per protegir els boscos*. Em sobta encara més quan lleixo que serveix com a base programàtica per a les properes eleccions generals d'aquest mateix partit, i om sorpren, més encara, que ho presenti a la Universitat de Prada, una persona jove que sempre, fins ara, ha merescut la meua simpatia i respecte: Antoni Riestra.

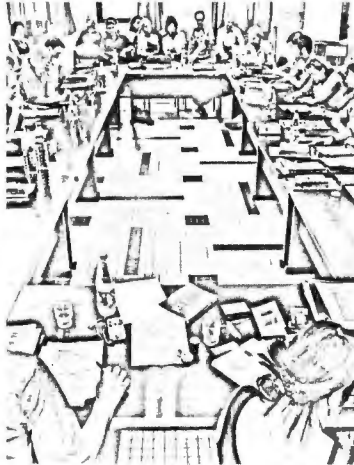
Ja que, tot i que la idea d'aprofitar la fusta dels boscos em sembla idònia, jo que precisament visc en una casa de fusta i a prop d'un bosc, i la idea d'assolir una gestió correcta dels boscos m'encanta, em sorprèn que vingui promulgada per una partit que precisament està destruït el bosc de Pal.

Jo no sé, company Riestra, si darrerament has pujat a l'estació de Pal i has vist com està quedant, però em costa creure que ho hagi fet, i si ho has fet, des tenir una visió de la gestió forestal ben diferent de la dels que estimem els boscos, muntanya i fusta.

Jo no sé, company Riestra, si t'has passejat pels voltants del poble d'Anyós i has observat les tals i tals d'arbres.

M'imagino que prou deus saber que les autoritats que ho han permès, fomentat, impulsat, batallant fortísimament contra una part important d'opositors, entre ells tots els ecologistes d'Andorra, són persones que formen part del teu grup polític: el CDA! No cal donar noms, ja els coneixes prou bé.

Permet-me que et digui, company Riestra, que em sorprèn que una persona que jo creia amb sensibilitat ecologista pugui defensar aquest programa des

d'un partit que, justament, acaba de demostrar que tant li fa la sostenibilitat d'Andorra, el bosc, la fusta, les muntanyes, els rius i el medi ambient.

Company Riestra o no coneixes els teus companys de grup o t'has convertit en un demagog com els que pululen en la política mundial i local.

Company Riestra havíem compartit algunes reunions quan juntament amb altres persones de sensibilitat ecologista, vàrem manifestar-nos en contra del forn incinerador. Em va complaure aleshores que fossis amb nosaltres.

Em demano ara si no va ser perquè el nou forn (com l'antic)

està a prop de casa teua.

Company Riestra quan alguns de nosaltres vàrem continuar la lluita per oposar-nos a la construcció del telecabina de la Massana, per defensar, precisament, el bosc del Vedat, el bosc de Pal, ja no estaves amb nosaltres. M'hauria agradat que continuessis la lluita. Vas desaparèixer.

Hauries estat l'interlocutor perfecte entre els defensors de la natura dels quals, ara voldries defensar els colors, i els promotors del telecabina de Pal, el grup polític al qual pertanyes. Un repte valent que no vas assumir.

Aleshores si es va parlar de gestió del bosc. Ara arribes fora

de temps i, sobretot, fora de lloc.

Alguns membres del CDA, els massanencs en particular, van treure les ungles i van ensenyar les dents per dur a terme el seu projecte, incomplint regles de transparència democràtica, demanant i aconseguint fer declarar d'interès públic un projecte dubiós, portant, fins i tot, dactils de la justícia als que massa fort van parlar, escriure, dubtar.

Altres membres del CDA van, vàreu callar com...

Company Riestra quan dius que "cal establir un sistema de vigilància nacional que promogui a la vegada l'acció comunal per assegurar el bon estat de conservació dels boscos" jo et demano: "On crec quan els promotors del telecabina de la Massana, el grup comunal al qual tu estàs afiliat, destrueixen el bosc andorrà?"

Company Riestra aquest finet telecabina que s'ha volgut construir, contra vents i mares, declarat d'interès públic, malgrat zones obscures, i futur improbable (només cal mirar cap al Punicamp), aquest telecabina el van impulsar els teus companys del CDA!

Company Riestra has vist quants arbres s'han tallat per construir-lo?

Ara sí que el bosc del Vedat perilla, que el bosc de Pal està cobert de cicatrius. Què defensa aquest telecabina, el bosc o l'especulació immobiliària?

Company Riestra com a ecologista que em considero aplec les teves paraules en defensa del bosc andorrà, però només tindran valor i acceptació si les dius a títol personal o des d'un altre partit polític.

Company Riestra seria molt trist que persones joves, persones de la teua generació viéssin amb companys que declaren de-

fensar assumptes que en el passat immediat s'han passat pel foc.

El CDA no pot, ara, presentar un pla de gestió forestal. Ens pot parlar de moltes coses, el creurem, o no el creurem, però d'això, no!

Company Riestra al meu entendre tot no s'hi val en política, encara menys per intentar guanyar unes eleccions. El CDA no pot parlar de medi ambient i si tu ho fas, molt bé, però demarcat d'ells.

Company Riestra demana als estudiosos de la Universitat d'estiu de Prada que vinguin a fer un tomb per Andorra, a veure, més enllà de paraules i projectes, quina és la realitat *in situ* de la vostra gestió forestal, quina és la realitat de Pal.

Hem de defugir aquesta demagogia i cinisme que caracteritza la política nacional i internacional, aquesta política on es pot dir qualsevol cosa i fer el contrari.

Bush no ens pot parlar de pau ni de llibertat.

Aznar no ens pot parlar de transparència ni de democràcia.

El Partit Liberal Andorrà no ens pot parlar de sostenibilitat i encara menys crear el Centre Andorra Sostenible.

El CDA no ens pot parlar de gestió forestal ni del bosc andorrà.

Durant el període del primer xoc petroler, cap allà ja llunyans anys setanta, Raymond Barré, antic primer ministre francès, va dir: "Hem de parar de prendre els electors per imbècils." Passen els anys i la demagogia i el cinisme encara imperen.

El món necessita persones coherents, persones que diguin el que fan i que facin el que diuen.

20 d'agost de 2004

Diari d'Andorra

Any XIII • Número 4.502

DIUMENGE, 22 D'AGOST DEL 2004

Preu: 1,65 euros

Diada d'Andorra a la Universitat catalana d'estiu de Prada

Polítics i tècnics alerten de la saturació del model de país

Els participants demanen amb urgència actuacions per aturar el "desgavell"

CASS *Joaquima Sol reitera que cal apujar les cotitzacions aviat per garantir la viabilitat de la parapública*

TURISME *La Unió Hotelera no es creu les xifres "desorbitades" que fa públiques el departament del Govern*

Polítics i tècnics coincideixen a alertar a la universitat de Prada de la saturació de l'actual model de país i demanaven actuacions urgents per posar fi al que un dels ponents va qualificar de "desgavell". Joaquima Sol insistia que cal augmentar les cotitzacions per garantir el futur de la CASS. D'altra banda, la Unió Hotelera manifestava que no es creu les xifres "desorbitades" de turistes que fa públiques el Govern.

PÀGINES 3 I 4

Assistents a una de les taules rodones durant la Diada d'Andorra a Prada.

fernando galindo

22 d'agost de 2004

L'interrogant plantejat per la Societat Andorrana de Ciències sobre fins on pot créixer de manera global i sostenible el Principat no va obtenir una resposta clara, però sí que va obtenir un contundent avís el fet que el camí dut fins ara arriba al final.

Polítics i tècnics alerten de l'elevat risc de saturació de l'actual model de país

■ Els ponents demanen, sense concretar en la majoria de casos, actuacions urgents per aturar "el desgavell" ■

Toni Solanelles / Dolores Moreno
Prada de Conflent

L'interrogant de saber fins on pot créixer el Principat es va quedar sense aclarir. El que sí que va quedar clar ahir a Prada de Conflent, però, és que l'actual model andorrà, si és que existeix com a tal, corre un alt risc de saturació a curt i mitjà termini. I encara més, en alguns aspectes -com ara en la xarxa viària, que toca a 3,3 quilòmetres per cada mil habitants- ja s'ha superat el lílindar més extremament recomanable. Una vintena llarga de ponents (entre els quals una majoria de qualificats tècnics de diversos àmbits i una representació política encapçalada pel ministre d'Interior, Josep Maria Cabanes) van analitzar ahir a la Diada andorrana, emmarcada a la Universitat catalana d'estiu, quins serien els límits recomanables del creixement global del país. El famós debat de la sostenibilitat.

L'arquitecte, conseller general del Grup Mixt i president de Renovació Democràtica (RD), Patrick Garcia, va ser prolix i només d'entrada. La seva aportació parlava de la base que a Andorra "el creixement és insostenible". Garcia va ser molt contundentment contrari al "model especulatiu que sembla que sigui el que ultimament funciona" i va lamentar alguns dels aspectes de la Llei del sòl. Pel parlamentari d'RD, "ara és el moment que els andorrans treballin per Andorra, perquè fins ara Andorra ha treballat pels andorrans". El representant del CDA, Antoni Riestra, que va exposar les línies mestres en matèria ambiental del futur programa electoral del seu partit, també va criticar amb duresa la marca del Principat. La presidenta dels Verds, Isabel Lozano, va deixar clar que "Andorra encara resta molt lluny de ser socialment justa, ecològicament sostenible i democràticament participativa". Ferran Goya va exposar la visió del Partit Socialdemòcrata (PS) en dir que "el desori i el desgavell han crescut exponencialment i han provocat que el deteriorament de la qualitat ambiental, en lloc d'aturar-se, s'acceleri". El conseller general liberal Joan Albert Farré va afirmar que "la nostra societat potser no funciona tan bé com voldríem, però de ben segur que no ho fa pitjor que les dels països veïns". I va recordar que el creixement "no sempre ha de ser sinònim de progrés".

Patrick Garcia intervéu escoltat per Josep Maria Cabanes, Sergi Nadal, Antoni Riestra i Maria Martí.

FERNANDO GALINDO

La CASS necessita la puja urgent de les cotitzacions

"L'equilibri s'està acabant." Sense fer més soroll del compte, la directora general de la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS), Joaquina Sol, va fer una radiografia àmplia de la situació actual de la parafiscal. I va alertar que si tot continués com fins ara (fet que va dir que no passarà amb la modificació legislativa prevista) arribaria un moment que hi hauria més despeses que ingressos. Això, segons Sol, passaria a partir del 2013, quan encara hi hauria reserves per afrontar els compromisos contrets. Si seguïem com ara, el 2037 ja no quedaria ni xavalla. Llavors, el que s'hauria de pagar en pensions seria quatre cops el que s'ingressaria. La directora de la CASS va considerar com a inevitable i urgent l'augment de les cotitzacions.

De la seva banda, l'exministre de Salut i Benestar Josep Maria Goicoechea va lloar alguns dels aspectes del model sanitari andorrà. Encara que alguns, com per exemple la lliure elecció dels metges i el poc control que se'n fa, el poden posar en perill. L'expliciteix i metge va lamentar que el sistema actual no garanteixi l'accés universal a la seguretat social i va recordar, de manera general, que "més (oferta en) salut no és igual a millor salut".

L'exministre Goicoechea lamenta que l'accés a la seguretat social no el té tothom garantit

Les frases

"Ara és el moment que els andorrans treballin per Andorra. Fins ara ha estat al revés"

Patrick Garcia
Conseller general Grup Mixt

"El desgavell ha crescut exponencialment i ha provocat el deteriorament de la qualitat ambiental"

Ferran Goya
Portaveu del PS

"Andorra encara resta molt lluny de ser socialment justa, ecològicament sostenible, i participativa"

Isabel Lozano
Presidenta dels Verds

"La nostra societat potser no funciona tan bé com voldríem, però no pas pitjor que la dels països veïns"

Joan Albert Farré
Conseller general del PLA

D'una manera molt similar es va manifestar l'enginyer alturgelenc Ramon Ganayet per a qui els termes "creixement i sostenible" no només són incompatibles sinó també antagònics. El també enginyer Xavier Beal, després d'exposar la situació de la xarxa viària del país va deixar anar un "cadascú podrà fer-se la pròpia idea sobre què és el model de país que se'n proposa. Perso-

nalment, tot plegat em provoca una gran perplexitat". La presidenta d'ADN, Anna Riberaaygua, va mantenir que "el model andorrà no compleix cap argument per seguir el camí de la sostenibilitat". Tots els ponents van reclamar mesures urgents per acabar d'ofegar el país. També van recordar que on ara cal una treta, en breu hi faria falta una operació a vida o mort.

El Govern assegura que la Llei del sòl dóna marge als comuns tot i ser rígida

Josep Escaler defensa el text davant els ponents, que dubten que posi fre al creixement

L'enginyer Xavier Beal va palesar les necessitats en matèria d'infraestructures.

FERNANDO GALINDO

D. M. / T. S.
Prada de Conflent

Algunes veus van dubtar durant el debat del paper que pugui tenir els plans d'urbanisme en la planificació del creixement urbanístic. El director d'Ordenament Territorial, Josep Escaler, va reconèixer la rigidesa de la Llei del sòl però va argumentar que el text dóna suficients marges de maniobra per planificar el territori i ubicar tant els equipaments socials necessaris com els anomenats pulmó verd que necessiten les ciutats. Una de les alternatives de fet disposarien els comuns seria, segons va assenyalar, la creació d'unitats d'actuació el més extenses possible, fet que permetria que les cessions de terreny a l'administració fossin més elevades i que l'administració hi pogués planificar i realitzar les infraestructures necessàries. Va apuntar que alguns comuns han fet aquests deures i "altres no", que el que pugui passar en un futur és incert i que "un cop aprovats els plans d'urbanisme s'haurà de veure que passa, si hi ha un increment de la construcció".

Escaler també va ocupar part de la seva ponència en el pla d'infraestructures viàries. L'enginyer Xavier Beal havia exposat abans en aquesta matèria mentre que el tècnic del ministeri d'Economia, Ramon Reguant, havia incidit en

FERNANDO GALINDO

Andorra debat sobre cultura catalana

El Centre de la Cultura Catalana a Andorra, a través del seu president, Alvar Valls, va ser present, també a Prada de Conflent, en un debat exposició de les diverses maneres de fer i actuar de les entitats dels països de llengua i cultura catalanes. Valls va participar, ahir a la tarda, en la segona de les taules rodones programades, conjuntament amb representants de destacades col·lectius de les Illes Balears, del País Valencià, de la Catalunya nord i de l'Alguer.

el fet que aquesta limitació de la xarxa viària contraposada amb l'elevat parc mòbil del país -gairebé un vehicle per habitant- feien evidents els problemes de mobilitat i la necessitat d'un transport públic. Així doncs, mentre que Ordenament Territorial continua treballant en vies de desdoblament i túnels, Economia incideix en el metro aeri. En aquest sentit, Reguant va afirmar que s'està ultimant la decisió sobre el model de màquina mentre s'enllesteix el traçat definitiu per les parròquies.

En un debat sobre el creixement urbanístic d'un país de muntanya també calia reflexionar sobre si es tenen suficientment en compte els riscos naturals. La directora del Centre de recerca en ciències de la Terra (Creoit), Montserrat Maseu, va donar les dades sobre les víctimes mortals que han provocat catàstrofes naturals al país. Des del 1975 i fins al 2002 hi va haver 37 morts al Principat per aquestes causes, la majoria (13) en els aigualls del 1982. Josep Escaler va assegurar que les ac-

tuals normatives són molt estrictes per evitar les construccions en zones d'alt risc de catàstrofes naturals com ara esllavissades. Tot i que encara s'ha de treballar sobre les zones amb perill d'inundacions malgrat que "ja es van lliurar als comuns els mapes de zones inundables perquè els tinguessin en compte en els plans urbanístics". També va insistir que "les obres que s'han fet per exemple a Andorra la Vella per protegir edificis mal construïts durant anys no s'han fet a cap altre país".

Agustí Font alerta sobre una desigualtat social cada cop més elevada

El creixement econòmic d'una societat també hauria de respectar criteris de sostenibilitat social. Malgrat això, l'expressió de Caritas, Agustí Font, va tornar a alertar sobre els símptomes que constaten que el desenvolupament de la societat andorrana és cada cop més insostenible i desigual. Font va apuntar que les persones ateses per Caritas s'han incrementat en un 36% els darrers anys, increment que l'ONG atribueix a "mancances del sistema de benestar com ara la política migratòria en forma de quotes, l'encariment del nivell de vida i el desmorament i la manca d'integració". En cas que l'Estat no trobi fórmules per corregir aquesta tendència, el ponent va alertar que en un futur pròxim "hi haurà més distància entre el col·lectiu de desfavorits i el grup de rics".

La Unió Hotelera no es creu les xifres "desorbitades" de Turisme

El vicepresident de la Unió Hotelera (UH), Joan Francesc Montané, va posar en dubte les xifres de turistes que el departament de Turisme facilita, que va considerar "desorbitades", ja que representarien una mitjana d'ocupació de més del 70%. Montané va exposar la davallada d'establiments de tipus familiar, fet que, igual que d'altres ponents i assistents, va lamentar.

Fins i tot el director de Turisme, Sergi Nadal, també va qüestionar-se d'aquesta pèrdua. Nadal va admetre que l'oferta turística d'un país constantment en obres i amb fortes retencions no és la més atractiva per escollir Andorra com a destinació de vacances, encara que funciona per les visites de caràcter comercial. Nadal considera necessària una major dotació pressupostària.

Editorial

Insostenible

Els índexs de creixement de les últimes dècades de prosperitat i, el que és pitjor, el model econòmic nacional no donen per a més. En això coincideixen ahir, a la Diada andorrana de la Universitat catalana d'estiu, a Prada, polítics i tècnics, amb lògiques diferències de matisos. La més important i que marca la principal línia divisòria és la que separa els convençuts que la saturació i l'esgotament ja s'han produït –la crisi turística en seria l'exemple capital– i la dels altres, els que encara consideren que la mateixa mamella pot continuar rajant prou uns quants anys més. En definitiva, que ara mateix, o en un termini no gaire llarg, la llarga bonança econòmica que hem gaudit no serà sostenible, ni tampoc la qualitat de l'entorn natural, que és l'origen del terme, actualment tan repetit i ampliat, de la sostenibilitat, i encara menys quan es va fer servir amb referència a la saturació de la xarxa viària i els problemes de comunicacions. No va faltar la repetició per diversos ponents de l'expressió "desgavell" per definir la falta de mesura en el creixement de les

diverses activitats els últims anys, facilitada per una manca de marc jurídic regulador que en alguns casos arribarà tard i en d'altres encara no s'ha elaborat o tramitat al Consell. La gran majoria dels participants conclouien en la demanda d'actuacions i remeis urgents en forma de noves iniciatives que permetin preveure el futur amb més confiança. El problema és que ni un d'entre els que intervenien semblava conèixer, o es va atrevir a aportar una sola solució concreta, el disseny de cap actuació que permeti millorar amb una certa garantia les perspectives de futur. De res serveix continuar parlant de la necessitat de diversificació si ningú és capaç, no ja de realitzar com a emprenedor, sinó ni tan sols d'idear el projecte o projectes salvadors. Desestimada per inoportuna i dubtosament rendible la creació d'un casino, perduda la concepció d'un parc temàtic o un altre pol d'atracció que sigui *un segon Caldeu*, per citar dos exemples, qui trobés una bona sortida no només es faria d'or, sinó que també obriria una perspectiva millor al futur del país.

22 d'agost de 2004

Editorial

Malalties i prestacions socials

Coincideixen aquesta setmana dues mesures per racionalitzar les prestacions per malalties o lesions. Una ha estat el nou reglament de la Comissió Nacional de Valoració (Conava) que fixa uns paràmetres d'avaluació de les invalideses, que ha estat publicat al Butlletí Oficial i que indirectament determina els recursos públics que caldrà destinar en cada cas. A primera vista, i a falta d'opinions més tècniques i qualificades, la classificació objectiva d'aquestes mancances i handicaps hauria de servir per millorar l'equitat en la distribució dels ajuts. L'altra decisió va ser anunciada en la diada nacional a la universitat de Prada per la directora de la CASS, Joaquina Sol: la d'intensificar els controls de les demandes de pagament per malaltia, una branca de la seguretat social que aquí s'apropa a una situació de dèficit estesa i creixent a d'altres estats. Es tracta d'evitar l'ús inadequat, fins i tot l'abús, per part d'alguns afiliats o beneficiaris i, en definitiva, augmentar la racionalitat i eficàcia d'un servei de cost tan elevat. La intenció és impecable però la intensifica-

ció de la vigilància sobre les atencions s'ha de fer evitant la temptació d'introduir una retallada encoberta de l'actual nivell de cobertura en un àmbit tan sensible, i a la vegada sense que suposi un alentiment de l'agilitat en la devolució a l'usuari de la part corresponent de la despesa, sovint important, que ja ha avançat. Segons la coincidència general, però, el més urgent per a la CASS és la concreció final del text per part del Govern, l'entrada a tràmit i l'aprovació pel Consell General de la nova llei. Una norma clau i esperada des de fa massa anys i que, a més de salvaguardar la viabilitat del fons de vellesa –de les pensions– i de dignificar les més *sagnants* per baixes, hauria d'implicar l'executiu com a expressament garant de qualsevol dèficit futur i com a finançador de les càrregues que no són dels cotitzants, sinó d'altres sectors de la societat, entre les quals les pensions no contributives i part de la branca de malaltia. Veuem si l'actual gabinet liberal compleix per una vegada el seu compromís i el projecte es fa realitat en aquesta legislatura.

23 d'agost de 2004

Les estacions han invertit 174 milions d'euros en equipaments en deu anys

I Ski Andorra creu que el futur de la neu ha d'estar lligat a una política turística global

D. M.
Andorra la Vella

La inversió realitzada pels camps de neu els darrers deu anys per millorar equipaments i, per tant, serveis ha ascendit a 174 milions d'euros. Des de la temporada 1994/1995, i gràcies a la inversió en ginys mecànics, s'ha incrementat la capacitat de transport d'esquiadors en un 72%, passant de 84.000 persones per hora a 145.000. La capacitat de fabricar neu també ha sofert un increment notable. El número de canons de neu és a hores d'ara un 81% superior al que era fa deu anys, arribant a 1.357. Quant a l'extensió dels dominis ha augmentat un 30% i és de 282 quilòmetres. La millora dels serveis i l'increment de la capacitat ha provocat que els dies d'esquí hagin augmentat també en el mateix període un 46%.

La darrera temporada es van vendre més de dos milions i mig de forfets.

L'esforç inversor és notable i entre els objectius de les estacions hi ha mantenir-lo per continuar sent competitiu amb relació a d'altres destinacions. Malgrat tot, Ski Andorra ja ha alertat que "els objectius de les estacions han de formar part d'una política global turística per saber quin futur volem per Andorra". La directora de l'entitat que aplega els camps de neu,

Les dades

Més capacitat de transport

Des del 1994 la capacitat de transport d'esquiadors ha augmentat un 72% per la inversió en ginys mecànics. Actualment és de 145.000 persones l'hora.

Més neu

La xifra de canons s'ha incrementat també els darrers deu anys en un 81%. Ara n'hi ha 1.357.

Més quilòmetres

L'extensió de dominis esquiabls és un 30% superior. Hi ha 282 quilòmetres de pistes.

Marta Rotés, va elaborar una ponència per a la diada de Prada en què va exposar que ara més que mai el futur de la neu ha d'estar lligat a decisions sobre el tipus de desenvolupament econòmic, urbanístic i territorial i si, en aquest sentit, "s'ha tocat sostre". Rotés va incidir que calen decisions sobre el tipus de gestió —si ha de ser pública, privada o mixta—, el tipus d'oferta, els graus d'integració de la gestió i el respecte mediambiental.

Rotés també va insistir en l'important pes que té la neu en l'economia nacional. Es calcula que l'impacte econòmic global del sector ascendeix a 300 mil-

La capacitat de transport ha millorat considerablement. X. PUJOL

lions d'euros. I és que un esquiador gasta només un 21 per cent del pressupost de l'estada en l'activitat de l'esquí. La resta va a parar als sectors de l'hoteleria, el comerç o el transport. A més, Rotés va apuntar el factor determinant que suposa l'esquí per portar visitants d'origens més

llunyans i, per tant, "interessats a fer períodes més llargs de vacances". Quant als llocs de treball que genera el sector, directament en són 1.800, tot i que "hi ha moltes més persones implicades, en el sector hotelier, la restauració o les botigues de lloguer de material".

23 d'agost de 2004

La CASS endurirà els controls per evitar situacions d'abús en la despesa sanitària

Joaquima Sol alerta que "s'està acabant" la superioritat dels ingressos en relació amb els costos per malaltia

D. Moreno / T. Solerelles / Andorra la Vella
L'equilibri financer de la branca malaltia de la seguretat social "s'està acabant". Malgrat que els ingressos provinents de les cotitzacions dels assegurats con-

tinuen per damunt de les despeses, la directora de la CASS, Joaquima Sol, va alertar durant la Diada andorrana a Prada que "les perspectives a mitjà termini són d'un fort increment de la despesa i d'un fe-

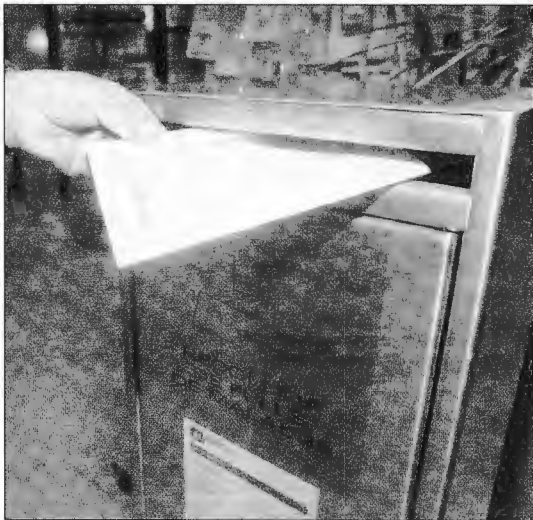
ble increment de les cotitzacions". Per fer front al futur desequilibri, la CASS endurirà els controls sobre la despesa sanitària per evitar situacions d'abús que hi pugui haver.

Les mesures previstes a curt termini passen per "augmentar els controls de tipus administratiu i de tipus mèdic, amb els mètges que hi ha a la CASS i també amb el departament d'inspecció". Perquè l'increment de la vigilància sigui efectiu, la seguretat social incorporarà en breu un nou inspector per controlar les baixes laborals, mentre que en el pressupost del 2005 ja està prevista una partida per ocupar la plaça d'un nou facultatiu per cobrir el control mèdic.

La directora de la CASS va reconèixer que "si que veiem que de vegades hi poden haver abusos en l'ús de les prestacions, fet que correspondria al control mèdic, i en les baixes laborals, que correspon al control del departament d'inspecció". Joaquima Sol va indicar que també es podrien estudiar noves fórmules per estar a l'aguait quant a l'ús correcte de les prestacions sanitàries. En aquest sentit, va argumentar que "el que volem fer és estudiar quines són les situacions en què ens trobem i veure les desviacions sobre la situació que nosaltres entenem que ha de ser la normal i fer els actes de control pel que fa a aquestes desviacions".

Segons les dades que va facilitar durant la ponència, en els darrers vuit anys (des del 1995 fins al 2003) les despeses de la branca malaltia en matèria de prestacions de reemborsament d'actes mèdics han crescut un 111%, en matèria de salari per baixa laboral un 154%, i en matèria de prestació per invalidesa un 62%. L'increment d'ingressos per cotitzacions en el mateix període ha estat del 97%. Però el futur desequilibri que es pugui produir entre ingressos i despeses es veu amb més claredat en les dades econòmiques de l'any passat quan es van gastar 73,7 milions d'euros i se'n van recaptar 74, és a dir, només uns milers més d'euros. A més, respecte a l'any anterior (2002) el creixement de les despeses ja havia estat superior al dels ingressos. Les primeres van créixer un 12% i els segons un 10%.

Malgrat que Sol va reconèixer que l'increment de la despesa sanitària és "lògic" ja que la tendència és un progressiu envelliment de la població i "una millora de les prestacions de la CASS", va insistir que s'ha de lluitar contra "la dilapidació dels recursos". La directora de la

Les prestacions de reemborsament d'actes mèdics han crescut un 111% en vuit anys.

ARJOU

Les frases

"Si que veiem que de vegades hi poden haver abusos en l'ús de les prestacions i de les baixes laborals"

"Les perspectives a mitjà termini són d'un fort increment de la despesa i d'un feble increment de les cotitzacions"

"Hem d'introduir mesures de racionalització i d'estalvi que evitin despeses innecessàries, sense afectar el nivell de cobertura actual"

Joaquima Sol, directora de la Caixa Andorrana de Seguretat Social

La despesa social no és la seva funció

L'equip directiu de la CASS no ha mantingut cap contacte recent amb els veïns de Prada Casadet, en desacord amb l'increment del preu del lloguer. Sol va indicar que "hem dit que si algú té algun problema en

concret que el plantegi i s'estudiarà per subvencionar aquests casos", però va reiterar que "en els objectius de la CASS no hi ha el de fer despesa social sinó que aquests immobles són de la

Sol reitera que subvencionar lloguers és feina del departament de Benestar i no de la seguretat social

gestió de vellesa i, per tant, els ingressos que se'n perceben van al fons de la vellesa". La directora de la CASS va manifestar que la funció de subvencionar lloguers a les persones amb pocs recursos és de Benestar i va insistir que "mai no hi ha hagut base social" en l'edifici de Prada Casadet i que, per aquest motiu, els habitatges es van llogar "sense valorar els ingressos de les persones".

La SAC fa un balanç positiu i ja pensa en la divuitena diada a Prada

La presidenta de la Societat Andorrana de Ciències (SAC), Àngels Mach, va fer un balanç molt positiu de la 17a edició de la Diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu, a Prada de Conflent. I va admetre que ja hi ha algunes idees sobre el tema de l'any que ve, que "l'ha de triar l'assemblea general ordinària" de l'entitat però que ja va avançar que no tindrà res a veure amb el d'aquest cap de setmana.

Mach va afirmar amb relació a la jornada de disabte que "creiem que ha anat molt bé" i va destacar l'alt grau de participació dels ponents. La màxima responsable actual de la SAC va advocar perquè les reflexions a Prada "es diguerin" se'n extreiguin conclusions per aplicar abans no sigui tard per dur-les a terme, ja que el llindar òptim està molt a punt de ser assolit. O superat, en alguns casos.

seguretat social va afirmar que la intenció és "introduir mesures de racionalització i d'estalvi que evitin despeses innecessàries i frauds", però va assegurar que no hi haurà afectació pel que fa al nivell de cobertura actual del sistema.

L'exministre de Salut, Josep Maria Goicoechea, també durant la diada, va alertar que un dels trets característics de la sanitat andorrana més preuats, la lliure elecció de mèdics, "té un preu econòmic" perquè "els proveïdors tendeixen a donar més serveis i els pacients a consumir més".

Per evitar abusos i despeses innecessàries, que inevitablement acaben perjudicant la seguretat social, l'exministre de Salut va apuntar que hi tenen un pes especial els professionals de la salut.

POLÍTICA

L'educació o la llengua són dos dels terrenys en què es palesa més la manca d'integració dels estrangers que vénen a residir al Principat, en gran mesura per qüestions laborals. Farré va presentar una ponència com a portaveu liberal a la diada de Prada.

El PLA considera que cal limitar més la immigració per garantir la cohesió social

El conseller general Joan Albert Farré creu que aspectes com el reagrupament familiar poden portar a una fractura

Toni Solanellas
Andorra la Vella

El Partit Liberal (PLA) considera que l'elevat volum d'immigració que rep el Principat pot fer perillós la cohesió social. I per això calen més mesures que el limitin. Almenys aquest és el parer del president de la comissió legislativa d'Interior, l'advocat i conseller general liberal Joan Albert Farré. La integració dels estrangers que vénen a viure al país per una qüestió bàsicament laboral és un dels reptes que té pendents el Principat amb vista a buscar un equilibri de futur sense perdre la identitat i els trets característics de la societat andorrana.

Farré va ser l'encarregat de defensar les teories del Partit Liberal (PLA) en el marc de la jornada de la Societat Andorrana de Ciències (SAC) a Prada de Conflent. El conseller general va pronunciar una ponència sota el títol *Perspectives de racionalització del creixement a Andorra* en què exposa set grans eixos, entre els quals hi ha la immigració, que veu en alguns casos com a perill per a la cohesió social. De fet, altres dels ponents de Prada van tocar, directa o indirectament, la complexitat de la immigració. Sense anar més lluny, el ministre d'aquesta àrea, el també liberal Josep Maria Cabanes, va recordar durant la seva intervenció a la Diada andorrana que "la immigració que rebem és molt més elevada que el creixement del país".

En la seva intervenció, Farré va recordar que "som un país receptor d'immigració per naturalesa, el nostre model productiu és eminentment turístic i, fins ara, ens caracteritzem per generar una demanda creixent de mà d'obra únicament en els sectors de la construcció i de l'hoteleria". Per al polític liberal aquest tipus de mà d'obra, que considera "poc qualificada", va sent absorbida pel país. I l'absorció de l'immigrant treballador més "el dret al reagrupament familiar és susceptible d'acabar segmentant la societat i crear una fractura social important en posseir caràcters únics i lingüístics molt diferents". Aquesta situació, segons Farré, comporta "un risc que farà cada cop més difícil la cohesió social i obstaculitzant la consolidació d'un sentiment d'identitat nacional en el sentit d'arribar a compartir una realitat política acceptada i defensada per una àmplia majoria".

El Principat és un important centre d'acollida d'immigrants.

FERNANDO GALINDO

Les frases

"Seria bo, per millorar la necessària cohesió social, limitar més la política immigratòria per així garantir la qualitat de la integració"

"L'absorció de la immigració i el dret al reagrupament familiar és susceptible d'acabar segmentant la societat i crear una fractura social important"

Joan Albert Farré
Conseller general del PLA

El conseller general liberal, en la ponència que va llegir a Prada de Conflent, assegura que "els residents d'origen portuguès, magribí i filipí volen mantenir-se fidels als seus trets culturals i no accepten que els seus fills rebin una formació andorrana única". Joan Albert Farré considera que aquest comportament de l'immigrant és "humana i comprensible i justificable. Però una vegada més complica el procés de cohesió d'una població al voltant d'uns valors comuns". La mateixa repercussió "negativa" passa en aspectes com ara la llengua. "La paradoxa és que com més facilitat d'instrucció, més costa respectar el que havia estat un tret característic fonamental de la gent d'Andorra, domini almenys parlat de les tres llengües: el català, el castellà i el francès".

A mode de conclusió, el president de la comissió legislativa d'Interior afirma que "seria bo, per tal de millorar la necessària cohesió social, limitar més la política immigratòria per així garantir la qualitat de la integració de la població al voltant d'uns valors comuns plenament compartits per una immensa majoria". Farré també reclama, "després de veure l'estructura de la nostra societat, el seu nivell social i econòmic i el nivell cultural, la seva esperança de vida, el nivell sanitari i l'índex de desenvolupament humà, més programes integradors per evitar desvertebracions futures de la societat".

El nombre de baixes d'espanyols es va triplicar al juny respecte del 2003

El nombre de residents espanyols que durant el juny van abandonar el Principat es va triplicar respecte del mateix mes del 2003. En concret, 386 persones van tramitar la seva baixa al consolat general d'Espanya (un any abans havien estat 132 els espanyols que van fer el mateix procediment). En el conjunt del primer semestre del 2004, les baixes entre els residents espanyols es van incrementar del 54% respecte del mateix període de l'any anterior. En els primers sis mesos de l'any van causar baixa al consolat 1.125 persones, respecte de les 730 del 2003. Els motius de les baixes, segons les dades del consolat, són que "o tornen a Espanya o renuncien a la nacionalitat", han explicat les fonts.

El president del Consell de Residents Espanyols (CRE),

José Vicente García.

El CRE admet haver rebut força consultes de gent que demana què cal fer per marxar

José Vicente García, admet que l'òrgan que encapçalava ha anat rebent durant tot l'any consultes de gent per informar-se sobre els tràmits que cal fer per deixar el Principat. "Cada cop em trucava més gent per demanar què han de fer per tornar a baix", ha explicat García, que deixa clar, però, que el CRE no disposa de les dades de baixes. Dues argumentacions li serveixen per avaluar l'increment de sol·licitud d'informació: que el nombre de residents que marxen efectivament hagi augmentat i que el CRE sigui ara més actiu que fa uns anys i, per aquest motiu, rebin més consultes. García considera que és una barreja de totes dues coses. El president del CRE reconeix, però, que "gent que fa molts i molts anys que està aquí ara marxa".

Immigració i cohesió social

El representant del Partit Liberal a Prada i president de la comissió d'Interior del Consell afirmava que calen mesures per limitar la immigració, perquè el ritme actual d'arribada d'estrangers fa perillar la cohesió social. Pel ponent, el perill s'accentua amb el reagrupament familiar i el manteniment de la fidelitat a les cultures i llengües d'origen de col·lectius –citats expressament– com ara el portuguès, el magribí i el filipí. Davant aquestes manifestacions, qui desconeixi la realitat nacional podria pensar que aquí s'aplica una política de *papers per a tots*, i no una limitació ja ferma, en forma de contingentació del nombre de persones que poden venir a estar-se i treballar, fixada pel Govern, i amb un lligam indefugible entre ocupació i permanència. Es fa precisament –així s'ha dit sempre– perquè s'ha volgut evitar la despersonalització del país. Semblaria també que aquesta abundància i creixement del nombre d'estrangers que venen –generalment a la recerca d'una feina millor i bon sou– és un fenomen i una realitat problemàtica que acaba d'aparèixer, i no

la constant al llarg de les dècades –afortunadament unes quantes– que dura el creixement econòmic gairebé ininterromput. És precisament la necessitat d'incorporar constantment mà d'obra la que comporta el flux migratori, i ningú no desitja que arribi la solució radical, en forma de recessió profunda i sostinguda. La dificultat d'homogeneïtzació social, i més, cultural, resulta evident. Més, com menys necessitat trobin els nousvinguts d'integrar-se i identificar-se amb l'andorranit, llengua inclosa. Però la creació d'aquesta necessitat no s'aconseguirà només amb campanyes de conscienciació i cursos gratuïts, sinó amb la permeabilitat –i a la vegada la pressió moral– de la societat mateixa i de les persones que la formen per assimilar tothom en una identitat comuna. D'altra banda, insinuar –tan sols insinuar– qualsevol retallada de drets com el de conjuir amb la pròpia família és absolutament incompatible amb l'ètica més elemental, amb un estat de dret i democràtic, i amb els principis expressats en la Constitució que ens van donar el 1993.

24 d'agost de 2004

RELACIONS INTERNACIONALS

Forné es troba amb els presidents de les regions pirinenques a Prada

El cap de Govern participa en la cloenda de la Universitat d'estiu

Redacció
Andorra la Vella

El cap de Govern, Marc Forné, es desplaça aquest mati fins a Prada de Conflent, on mantindrà una trobada amb els presidents de les regions pirinenques, tant de la banda de l'Estat espanyol com del francès, aprofitant la se-

va presència en la cloenda de la Universitat catalana d'estiu (UCE). Es tracta d'una reunió que ha de servir per impulsar un dels projectes del president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall, l'anomenada euroregió Pirineus-Mediterrània. A banda de Maragall, assistirà en la trobada el president arago-

nès, Marcelino Iglesias, així com els presidents dels consells regionals del Lenguadoc-Rosselló, Georges Freche, d'Aquitània, Alain Roussel, i del de la regió Mitjà-Pirineus, Martine Malvy. La trobada tindrà lloc a les deu del matí. El rector de l'UCE, Joan Domènec Ros, ja es va mostrar fa uns dies esperançant

Marc Forné.

que la trobada serveixi per impulsar una euroregió entre els territoris de l'antiga corona d'Aragó i les regions franceses.

A les onze, Marc Forné intervinirà en una reunió que ha de mantenir la comunitat de Treball dels Pirineus, de la qual el Principat en forma part.

Finalment, a les dotze, el cap de Govern assistirà a la cloenda de la trenta sisena edició de la UCE, que tanca les portes després de deu dies de treball. Dissabte passat va ser el dia de la participació andorrana, amb la jornada de ponències que organitza la SAC i que va girar a l'entorn del tema, *Els líders del creixement*.

25 d'agost de 2004

L'any de la picor

Prada

La jornada andorrana de Prada d'enguany ha punxat en l'os. La Societat Andorrana de Ciències ha posat de manifest, una vegada més, el seu poder de convocatòria. La majoria dels ponents que hi han assistit pensen (i diuen en públic, en els matisos que són inevitables) una cosa que fins i tot els infants que mamen ja saben: que l'actual ritme de creixement del país és insostenible, i que, a la llarga o a la curta, s'haurà d'aixecar el peu de l'accelerador, frenar i, si molt convé, embragar, punt mort i marxa enrere. La qüestió del milió de sous és encertar el moment bo. Ara, quan encara s'és a temps de reconduir alguna cosa, o bé esperar a demà passat, quan ja sigui massa tard.

Paral·lèl

Les autoritats catalanes s'han decidit a paral·litzar les obres de la minicentral (mini?) de Pont de Bar. Segons sembla, als promotors de la faraònica infraestructura els faltava algun paper relatiu a l'impacte ambiental. Sobta que se n'hagin adonat ara, perquè fa més d'un any que hi treballen amb gran diligència i desplegament de mitjans. Es pregaria que ho torressin a deixar tot com estava abans d'entrar-hi amb les màquines amb autèntics vàndals, feixa a feixa, camí a camí. Moltes gràcies, no n'esperàvem menys.

Crit

Han robat d'un museu d'Oslo dos quadres famosos del pintor noruec Edvard Munch, *El crit* i *Madona*. El primer dels quadres és molt conegut, no hi ha ni un sol llibre escrit per psiquiatres sobre les turbulències de la ment humana que no tingui a la portada una reproducció d'*El crit*, una obra de la qual, per cert, n'hi ha moltes versions del mateix pintor. Esperem que el lladre que se l'hagi endut tingui una mica de sendici, s'ho repensi, se'n penedeixi i en acabar el torni, si molt convé a través del secret de confessió. Si, en canvi, s'estima més penjar-lo damunt de l'escalafanxes per contemplar-lo havent sopat, quan se'n vagi a clapar tindrà uns malsons com d'aquí allà.

Albert Villaró

24 d'agost de 2004

Fregant els límits?

A Prada de Conflent, dissabte vam poder escollar de quina manera Andorra comença a fregar els límits del creixement, abans d'entrar en allò que se'n diu parada tècnica. Convidats un any més per la Societat Andorrana de Ciències, atenta i molt desperta davant dels reptes de la societat andorrana, van anar a Prada representants de l'administració, d'entitats socials i de partits polítics. De la seva especialització i diferent àmbit d'actuació podem extreure'n una premissa clara, d'impor-

tància cabdal per poder analitzar el present i el futur del Principat: Andorra, com a Estat, té una estructura ben travada i, a primera vista, pot semblar prou consistent per funcionar correctament i de manera organitzada. Això vol dir que reuneix els instruments bàsics sense els quals difícilment podria mantenir l'engranatge social, que estructura i relliga tots els sectors, productius i de serveis, públics i privats. A la cuina andorrana, doncs, no hi manca res, hi ha cassoles i paelles, olles i fogons, eines de tall i cambres frigorífiques per guardar els aliments. Però, el rebost, allà on hi ha la matèria primera per elaborar els plats, té un rètol a l'entrada on posa: reposeu allò que feu servir. Això, que és una norma comuna en refugis de muntanya, quan es fa foc a terra i cal deixar l'enyu pels propers que la necessitin, no sembla tan entès a altres àmbits. Hi ha caps amagats sota l'ala i aquí és on les aportacions dels ponents a la Diada andorrana de la Universitat d'estiu de Prada de Conflent entren a debat. Ens adverteixen del risc, d'aquí uns anys, de quedar-nos sense teca, d'haver de fer mans i mànigues per mantenir el país. Evidentment, parlen de recursos naturals, com l'aigua i el mateix espai físic, o de recursos econòmics com els de la CASS o el tresor de l'Estat. Recursos, alguns, renovables però altres sense possibilitat de regenerar. Vol dir això que hi ha límits més enllà dels quals les estructures cedexen, les previsions fallen i els travessers neguegen.

Jordi Pasques

25 d'agost de 2004

La seca, la meca i ...

La seca, la meca i ...

L'augment d'escolars fins al 2010 reclama almenys quatre nous centres de primària

I el sistema andorrà és l'únic que, segons les projeccions de població, experimentarà un increment destacat

Toni Solanellas / Andorra la Vella
 Els estudis de què disposa el ministeri d'Educació en relació al creixement de la població escolar fins al curs 2009-2010 dels tres sistemes que conviuen al

Principat posen en evidència la necessitat de posar en marxa, fins a aquell curs, almenys quatre nous centres de material i primera ensenyança. La majoria dels nous equipaments han de servir per absorbir

l'important increment que es preveu que experimentarà el sistema andorrà. Mentrestant, la primària francesa es mantindrà i la pública espanyola es reduirà molt notablement.

Ordenament Territorial està construint en l'actualitat un nou centre a la Massana.

DAVID RAMOS

Els punts

Maternal i primària

Les previsions de creixement de la població escolar aconsellen la construcció d'un centre per a 400 alumnes, a Canillo, que compartirà el sistema andorrà i francès. I tres centres més de la mateixa capacitat per al sistema andorrà a Encamp, Andorra la Vella i Escaldes.

Segona ensenyança

Ja hi ha prevista la construcció de dos nous centres a Ordino i a Encamp amb una capacitat de 350 alumnes. D'altra banda, s'haurà de pensar en un nou centre al nucli central del país (Andorra la Vella i Escaldes). Quant el treballer, les previsions han de ser a més llarg termini.

Augment d'escolars

El sistema andorrà, d'ara i fins al 2010, preveu un creixement (entre maternal, primària i secundària) del 43%. El sistema espanyol perdrà el 30% del seu alumnat. I el francès no arribarà al 2% d'increment.

Seguint la tendència fixada per les projeccions de la població escolar entre el 2004 i el 2010,

la secretaria d'Estat d'Educació ha recomanat la construcció d'un centre de 400 places a Canillo, que ha d'acollir els dos sistemes que ja hi ha a la parròquia, el francès i l'andorrà. A Encamp, Escaldes-Engordany i Andorra la Vella també seria necessari que es fessin sengles equipaments nous, en tots els casos amb previsió de 400 places i per cobrir les demandes generades per l'increment d'alumnat en el sistema educatiu del país. Segons la directora de l'escola andorrana, Maria Cinta Pallé, "l'Estat ha de preveure una important inversió en matèria d'infraestructures i equipaments escolars per donar cabuda a l'elevat nombre d'alumnes que, segons les previsions, s'incorporaran d'aquí al 2010".

Pel que fa a maternal i a primera ensenyança, la projecció duta a terme pel ministeri arriba a la conclusió que, de manera global, la població escolar creix-

Dos equipaments més per a segona ensenyança

De la ponència pronunciada per la directora de l'Escola andorrana, Maria Cinta Pallé, a la diada de Prada de Conflent se n'extreu també que "a segona ensenyança del sistema educatiu andorrà, repartit en els tres centres de Santa Coloma, Encamp i Ordino, es preveu que es passi de 659 alumnes el curs 2003-2004 als 1.020 el 2009-2010". Per aquest motiu "s'ha previst la construcció del nou centre de segona ensenyança d'Ordino i el d'Encamp, amb una capacitat de 350 alumnes. D'altra banda, s'hauria de pensar ja en un nou centre al nucli Andorra la Vella-Escaldes-Engordany". Pel que fa al batxillerat, segons Pallé, i "entint en compte la nova obertura de la modalitat de batxillerat artístic i de la comunicació, cal fer previsions més enllà del 2010".

A banda de la qüestió d'infraestructures i equipaments, els responsables del ministeri d'Educació que treballen en la planificació de futur també demanen, en paraules de la directora de l'Escola andorrana, "un augment important de contractacions de mestres, professors i personal educatiu divers per garantir les bases psicopedagògiques de l'escola i el plantejament lingüístic".

Els responsables educatius consideren que cal un esforç "important" per contractar personal

xerà al Principat un 17%. Les estimacions indiquen que dels 4.863 alumnes previstos per al curs 2004-2005 entre els tres sistemes educatius es passarà als 5.685 el curs 2009-2010. Aquest augment global serà la conseqüència directa del fort creixement que es preveu que tingui el sistema andorrà. El gruix d'alumnes en els cicles i sistemes esmentats serà de pràcticament el

El sistema espanyol suportarà una important pèrdua d'alumnat i el francès s'estabilitza

40% (39,8%). Parròquia per parròquia, a tot arreu els increments són molt notables. On la incidència es preveu més important -pel que fa als percentatges- és al poble encampadell del Pas de la Casa, on les previsions indiquen que de 88 alumnes el curs vinent es passarà a 152 d'aquí a cinc anys -una pujada del 72,72%. La població escolar a Canillo i a Ordino també experimentarà un creixement superior

al 60%. Els augments més moderats tindran lloc a Sant Julià -on els càlculs estableixen que de 252 es passarà a 286 alumnes, un ascens del 13,94%. Els nuclis centrals del Principat, els més importants demogràficament, segueixen la parròquia laurediana quant a moderació de l'increment -un 30,46% a Escaldes i un 31,47% a Andorra la Vella-. Contrastant el destacat ascens del sistema andorrà, l'oferta pública espanyola reduirà notablement el nombre de clients de maternal i primària. En global, la davallada prevista és del 28,68%, passant de 617 alumnes a 440. L'única parròquia on es preveu que el sistema espanyol guanyi alumnat és a Andorra la Vella -de 76 a 111 alumnes, un creixement del 46%. A la resta d'indrets tot són descensos més o menys acusats. Per la seva banda, l'estabilitat marcarà el futur a cinc anys vista del sistema francès. Canillo, Ordino i Sant Julià compensaran la davallada que es preveu en la resta de parròquies. Tot plegat perquè la puja global d'alumnat del sistema francès se situï en, aproximadament, el 2% el 2010 respecte de l'actualitat.

Diari d'Andorra

Any XIII • Número 4.506

DIJOUS, 26 D'AGOST DEL 2004

Preu: 1 euro

Jornada de cloenda de la Universitat catalana d'estiu a Prada de Conflent

Forné compromet Maragall en el suport als Jocs i a l'aeroport

Els dos polítics es retrobaran a l'octubre per tractar afers d'interès conjunt

El cap de Govern mostra al president de la Generalitat un mapa del territori pirinenc.

DAVID RAMOS

EUROREGIÓ El president de la Generalitat anuncia una reunió de la CTP a la Seu i una cimera dels territoris implicats a Barcelona

El cap de Govern ha compromès el president de la Generalitat a participar en una candidatura conjunta del Pirineu per a uns Jocs Olímpics d'hivern i a donar l'impuls final a la reobertura de l'aeroport de l'Alt Urgell. Maragall i Forné, que van presidir

l'acte de cloenda de la Universitat de Prada, es retrobaran a l'octubre per tractar afers d'interès comú. El mandatari català va anunciar una trobada de la CTP a la Seu i una cimera a Barcelona dels territoris implicats en el projecte d'euroregió.

PÀGINA 3

26 d'agost de 2004

RELACIONS INTERNACIONALS

El cap de Govern i el president de la Generalitat van ser les autoritats encarregades de tancar l'edició d'enguany de la Universitat catalana d'estiu, a Prada. Tots dos van mantenir després una breu i informal trobada per posar fil a l'agulla en temes pendents.

Maragall fa costat als Jocs d'hivern de Forné i es compromet a activar l'aeroport

■ Els màxims responsables dels governs andorrà i català es trobaran a l'octubre per tractar aspectes conjunts ■

Toni Solanelles
Prada de Conflent

El president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall, es va mostrar aleshores disposat a parlar d'una Jocs Olímpics d'hivern en què hi participessin, directament o indirecta. Andorra i els seus veïns més propers del nord i del sud. Maragall va assegurar que "després de l'experiència del 1992 no s'ha de desaproveïtar cap oportunitat". El president català va fer aquestes manifestacions per respondre a la demanda del cap de Govern, Marc Forné, de "tornar a parlar de la candidatura (pirinenca) olímpica d'hivern". Forné va llançar un cop més la idea durant la intervenció en l'acte de cloenda de l'edició d'enguany de la Universitat catalana d'estiu, ahir a Prada de Conflent. Maragall va exposar el seu parer als periodistes després de mantenir una breu i informal trobada amb el cap de Govern, acompanyat d'altres autoritats. Catalunya també farà costat al Principat a l'hora de reclamar una reactivació definitiva de l'aeroport que s'ha de construir a la Seu.

Els Jocs i l'aeroport, però també aspectes com ara la participació andorrana a l'Institut Ramon Llull, s'acabaràn de tractar en profunditat durant una cimera que els dos dirigents polítics i altres membres dels respectius gabinets tenen previst dur a terme a l'octubre a Barcelona, segons van acordar ahir. Abans, Forné i Maragall hauran coincidit a la Seu d'Urgell en el plener de la comunitat de treball dels Pirineus (CITP). Maragall va afirmar que l'aeroport "és molt important, per mi. Falten cent metres. És absolutament fonamental. Ens hi posarem a fons. És un projecte en què el protagonisme és de l'Estat espanyol i l'Estat andorrà però la Generalitat de Catalunya hi està absolutament a favor". Marc Forné va recordar al president català que la Generalitat s'haurà de fer càrrec d'algunes millores en els accessos on es farà l'equipament. Sobre el futur de l'Institut Ramon Llull, en què es vol implicar Andorra (després que els Balears abandonés el valzell), que ha demanat ser seu institucional, Pasqual Maragall va afirmar que "la idea és que hi hagi seus de l'Institut a tots els territoris. I per descomptat a Andorra".

La referència de Marc Forné als Jocs Olímpics d'hivern durant el discurs oficial a la Uni-

Bourquin, Maragall, Forné i Ros, en primer terme, durant la trobada informal.

DAVID RAMOS

El president català posa en marxa l'euroregió

Pasqual Maragall és un ferm defensor de l'euroregió Pirineus-Mediterrània. Ahir ho va tornar a demostrar a Prada de Conflent, on ja havia parlat del projecte. I on hi va assistir per primer cop com a president de la Generalitat de Catalunya. Maragall va anunciar que a l'octubre se celebrarà a Barcelona la primera cimera per posar els fonaments de l'euroregió, que han de servir per "articulació un espai potent" perquè "si no anem junts en aquest món obert no serem ningú". Maragall convocarà per a la trobada de l'octubre els màxims dirigents de les comunitats aragonesa (al president Marcel·l Iglesias se l'esperava ahir a Prada però al final no hi va assistir), balear i valenciana (que no se sap si hi vol prendre part). El cap de Govern del Principat i els màxims responsables de les regions franceses de Llenguadoc-Rosselló i Migdia-Pirineus. El president català, que també va anunciar que la Seu acollirà el 17 de setembre el plener de la comunitat de treball dels Pirineus, va fer una afeïssada defensa dels territoris de frontera. I de la cooperació que hi ha d'haver entre ells més enllà de les fronteres que, juntament amb la història, "ens van separar". Per Pasqual Maragall (que va assegurar que l'euroregió és la primera regió turística del món): "La ratlla ja no hi és."

versitat catalana d'estiu (on també hi era present Cristó Bourquin, un dels impulsors del projecte andorranofrancès fallit i ara president del consell general dels Pirineus Orientals) va ser el

més nou. Després de la seva intervenció, el cap de Govern va explicar que a l'octubre "parlarem d'una manera més concreta de la possibilitat d'una candidatura olímpica en què hi hagi una

Les frases

"Estem enclavats en els Països Catalans encara que a Andorra ens fa la sensació que som països andorrans"

Marc Forné
Cap de Govern

"L'aeroport és absolutament fonamental. I ens hi posarem a fons. La Generalitat de Catalunya hi està absolutament a favor"

Pasqual Maragall
President de la Generalitat

participació més extensa de Barcelona. Encara que és complicat convèncer el COI de la interestatilitat dels Jocs". Que la capital catalana i Pasqual Maragall s'hi impliquin és "més garantia d'èxit. És l'alcalde de la Barcelona olímpica".

Durant el seu discurs al gimnàs del liceu Renouvier de Prada, convertit en sala d'actes de la universitat, Forné va acceptar el convidat que li va lliçar el rector de la UCE, Joandomènech Ros, quan va referir-se a la Catalunya nord i sud com a "regions d'Estats poc proclius" a facilitar la difusió del català i va demanar "al Govern d'Andorra que ens faci d'estendard". El màxim responsable polític del Principat es

va oferir com a "portaveu de la nostra llengua", i en la frase que va provocar més somriures de totes les que es van pronunciar, va afirmar que "estem enclavats en els Països Catalans, encara que a Andorra tenim la sensació que som països andorrans". Forné va reivindicar un "eix transversal pirinenc", ja sigui via ferrocarril o per carretera, i altres intervencions que facin del Pirineu un element "vertebrador i no separador". El cap de Govern, que va tenir un record per a l'alliberament de París, va ser molt contundent amb les Nacions Unides (ONU), "no deixen de ser un monstre molt gran amb una marcada ineficàcia administrativa".

Forné avisa que la població no pot duplicar-se les dècades vinents

El cap de Govern lliga el control de la immigració al model de país

Toni Solanellas
Prada de Conflent

El cap de Govern, Marc Forné, considera perjudicial per al país un creixement poblacional tan aguditzat com el que hi ha hagut en la segona meitat del segle XX. No obstant això, Forné no s'ha mostrat tan contundent com el conseller general liberal Joan Albert Farré sobre el control de la immigració (el polític del PLA, en una ponència a Prada, va demanar més limitacions), que ha lligat a una decisió prèvia del model de país per al futur que s'acabi triant. El cap de Govern afirma que "el país, per una

La frase
"El país, per una qüestió de creixement, no pot multiplicar per deu la població cada quaranta anys"
Marc Forné
Cap de Govern

qüestió de creixement, no pot multiplicar per deu la seva població cada quaranta anys. Ho ha fet una vegada, però no ho podrà

tornar a fer. És impossible. Ni tan sols multiplicar per dos la població en un horitzó de 25 o 30 anys és imaginable. S'ha de ser prudent".

Per Forné, "després d'una època d'aplicació de la Constitució, de posar en marxa moltes lleis i de tirar endavant una Andorra econòmica consolidada és el moment de pensar quin creixement hem d'adoptar d'una manera flexible i que doni prioritat a les persones més que algunes organitzacions". Aquest serà un dels elements dels programes electorals. Per Forné, "amb les eines que té el Govern a través de la llei, la immigració es pot li-

Marc Forné en la seva participació a la UCE de Prada. D. RAMOS

mitar en funció de les necessitats del país". Pel màxim responsable de l'executiu, però, "no es pot donar la responsabilitat al ministeri d'Interior i al departament d'Immigració del creixement del país. El creixement s'ha de decidir d'una altra mane-

ra i a partir d'allí s'ha d'aplicar les polítiques d'immigració que es vulgui, siguin més o menys restrictives. En tot cas, Andorra és el país d'Europa que menys ha restringit la immigració en els darrers seixanta anys. Sense cap mena de dubte".

27 d'agost de 2004

Aposta per polítiques d'integració

El primer secretari del Partit Socialdemòcrata (PS) va defensar ahir la necessitat de tirar endavant polítiques que permetin la integració dels immigrants que vénen a viure i treballar al país, però també una política laboral que "no permeti anar buidant cada sis mesos les plantilles per fer venir personal més barat". Francesc Casals, que es va mostrar sorprès per les recents manifestacions del cap de Govern en el marc de la Universitat catalana d'estiu de Prada de Conflent —on va lligar el control de la immigració al model de país—, tot i que "ja està bé que el senyor Forné baixi del burro i s'adoni que els límits de creixement gairebé els tenim enrebre", va recordar la particular situació d'Andorra i es va mostrar partidari de "procurar deixar entrar la gent que el país necessita". Casals, que va explicar que el

que no pot ser és "voler tenir immigrants que al vespre se'n tornin al seu país i que no facin res més que treballar i pagar", ja que això "socialment seria un suïcidi", va recordar que els immigrants que arriben al país "necessiten gaudir dels mateixos estàndards socials que els altres, així com d'una certa seguretat i no d'una precarietat constant". En aquest sentit, el primer secretari socialdemòcrata va recordar com a exemple la situació que es va viure amb els antics rebuts roses, quan "sis mil persones que marxaven del país es suplien amb sis mil més que entraven" i "es tornava a començar des de baix de tot i amb el salari mínim", i va insistir que situacions d'aquestes "no són tolerables si el que es persegueix realment és la cohesió social i el progrés social del país".

Casals i Dalies amb el titular d'Interior al Consell. XAVIER PUIG

28 d'agost de 2004

Mossèn Ramon de Canillo

El ponent d'Andorra a la Universitat d'estiu de Prada 2004.

DAVID RAMOS

Contra el desgavell del país, la festa de Meritxell

Els participants en la Diada d'Andorra a la Universitat catalana d'estiu de Prada han demanat amb urgència actuacions per aturar el desgavell del nostre país. Cada cop que pren la paraula un de la vintena llarga de ponents, la pesada llosa del pessimisme es feia més grossa. L'actual model andorrà, si és que existeix com a tal, corre un alt risc de saturació a curt i mitjà termini. A Andorra el creixement és insostenible. Sols ens funciona el model especulatiu. Andorra encara resta molt lluny de ser socialment justa, ecològicament sostenible i democràticament participativa. Dissabte, 21 d'agost del 2004, Prada de Conflent era des de la primera hora del matí un ben actual mur de les lamentacions per als andorrans. Les jeremiades s'enrampen fins a la posta del sol. El desori i el desgavell han crescut exponencialment i han provocat que el deteriorament de la qualitat ambiental, en lloc d'aturar-se, s'acceleri. Hi ha qui ens ha volgut consolar en afirmar: "La nostra societat potser no funciona tan bé com voldríem, però de ben segur que no ho fa pitjor que les dels països veïns". Personalment, a mi no em funciona la dita castellana: "*Mal de muchas, consuelo de todas*". La rasteira de plansys ha sonat a pliar: "El creixement econòmic d'una societat també hauria de respectar criteris de sostenibilitat social. El desenvolupament de la societat andorrana és cada cop més insostenible i desigual". El pessimisme esdevenia angouxa i el desgavell es convertia en un dallabaix quan els ponents tiraven la primera pedra perquè es creien sense pecat. No anem bé si ens creiem que Andorra va malament per culpa dels altres. El primer responsable del desgavell comença per mi mateix. A més, som un país petit i tots ens coneixem els respectius interessos personals que passen per davant del bé comú.

D'aquí a deu dies festegem la Mare de Déu de Meritxell, la nostra festa nacional. La festa ens recorda que la societat pot convertir-se en sinònim de vida. Ens hem hagut d'acostumar massa vegades a veure la tristesa, la que ens toca de prop, a casa, al carrer, a la feina, la que els mitjans de comunicació ens aprofiten. Per sort, emperò, la vida no és feta només de pèrdues. Hi ha moments que ens fan desitjar que els temps s'aturi, instants que ens agradaria preservar per sempre. La festa de Meritxell és un d'aquests instants. Si ho ha estat per als andorrans de sempre, per què ens n'hem de privar avui? El santoral nacional sap molt de bones estones de converses amb els amics, de complicitats que sorgeixen sense saber-ne la raó. La nostra Mare i patrona —ho lleigeix en la seva mirada romànica— en sap molt d'afectuosos gestos i de paraules d'amor.

Ho vaig aprendre en el meu primer Merit-

xell —el 1966. "La festa de Meritxell es converteix en un parèntesi que per damunt d'ideologies, partits i creences ens sentim germans tots a la Casa Pairal, com ho canta l'Ave. El Meritxell del 2004 també ens ofrenarà aquest parèntesi que permet reunir moments que es guarden a la memòria, imatges que col·locem i que formen part de l'equipatge de la nostra vida. A la festa es barregen records quasi intactes perquè són pròxims, amb aquells altres que mai no s'oblidem de la infantesa, l'adolescència o la joventut. S'assemblen a fotografies que hem rescatat i que ens acompanyen. Algunes ens vinculen a moments concrets de la nostra història. Altres formen part de la quotidianitat. Uns i altres ens expliquen qui som. La festa de Meritxell ens fa sentir vius.

No hi ha més miracle a Meritxell. Per la part de la Mare de Déu ja està tot fet, però tot està per fer per la part dels andorrans. Martí Poi glossava "tot està per fer i tot és possible". La festa ens sacseja novament: "Qui perd els orígens perd la identitat". La festa ens desvetlla la preocupació pel creixent incivisme que no se soluciona amb més acció policial. Hem de ser intel·ligents i previsors. Cal posar l'accent en la prevenció i, sobretot, en l'educació. Prego a la meua Conflent que els ponents de Prada de Conflent i, amb ells, tots els ciutadans de les valls es comprometin a fer d'Andorra un país que doni exemple no només de tolerància, d'obertura i de creativitat, sinó també de convivència cívica, el pai de paller del qual no és altre que el bé comú per sobre dels interessos electorals, polítics, econòmics o simplement d'imatge.

Quan faltin deu dies per la festa podem iniciar el camí devers Meritxell agafant fort el nostre bordó de pelegrí que resa:

Sortós ets, pelegrí de Meritxell, si descobreixes que el camí t'obre els ulls a allò que no es veu.

Sortós ets, pelegrí de Meritxell, si allò que et preocupa no és arribar, sinó arribar amb els altres.

Afortunat ets, pelegrí de Meritxell, si la teva motxilla es va buidant de coses i el teu cor no sap on col·locar tantes emocions.

Feliç ets, pelegrí de Meritxell, si cerques la veritat i fas del teu camí una vida i de la teva vida un camí, i tot cercant a qui és el Camí, la Veritat i la Vida.

Benaurat ets, pelegrí de Meritxell, si en el camí et trobes a tu mateix i et regales un temps sense presses per no negligir la imatge del teu cor.

Afortunat ets, pelegrí de Meritxell, si descobreixes que el camí té molt de silenci; i el silenci, de pregària; i la pregària, de trobada amb la Mare que t'espera.

29 d'agost de 2004

Universitat d'estiu i conclusions

Un any més clou a Prada de Conflent una altra jornada de la Universitat d'estiu organitzada per la SAC. El tema escollit, *Els llandars òptims del creixement andorrà*, alhora que es presentava interessant i d'actualitat, s'ha tornat un parany per a algun dels ponents. En referència a la teoria presentada pel Sr. Joan Albert Farré i Santuró, advocat, conseller general del PLA i president de la Comissió Legislativa d'Interior. En la conclusió de la seva teoria, el Sr. Farré afirma que cal limitar més la immigració, una afirmació que no s'entén, perquè sent el Principat un país necessitat d'immigració, i no per casualitat, com pot dir que s'ha de limitar-hi l'arribada? Per cert, el Govern no està limitant l'entrada amb la seva política d'immigració amb les quotes i d'altres mecanismes impossiu?

Una altra contradicció té a veure, per una banda, amb el desig manifest del Govern d'ampliar la contractació de mà d'obra de la península i evitar així la mà d'obra dels països de l'est, i per l'altra, les afirmacions del Sr. Farré que diuen que no cal més immigració. En què quedem?

Però l'ètica del conseller general del PLA es trenca quan carrega sobre les minories, posant en evidència i en el mateix sac cultures tan diferents com ara la lusitana, la magribina o la filipina.

En un país com Andorra seria molt més intel·ligent referir-se als immigrants com un tot i no classificar-los per l'origen.

A l'hora de viure i conviure, treballar, respectar i ser respectats, existeix una gran diferència entre els espanyols, portuguesos, andorrans, francesos, magribins, filipins o d'allà d'on vinguin?

Així, com pot afirmar que

"En un país com ara Andorra seria molt més intel·ligent referir-se als immigrants com un tot, i no classificar-los per l'origen"

no acceptem que els nostres fills rebin una cultura andorrana única? Voldran els espanyols, els francesos o els residents d'altres nacionalitats que formen el teixit multicultural del Principat renunciar a les arrels, als trets culturals o a la seva identitat? Com pot parlar de model educacional andorrà si als patis de les escoles andorranes la llengua predominant és el castellà? Seran les minories les responsables o és el model social andorrà que està condicionat i lligat per la importància de la immigració

del país veí? No cal dir que tenim massa mà d'obra poc qualificada, però, han parat a pensar quines mesures s'han adoptat per incrementar la mà d'obra qualificada? Exhaustius i interminables controls d'immigració, retallada d'hores extra, increment dels lloguers, manca d'espai a les guarderies, sous impropis, etc.; resumint, ho volen tot a canvi de res. El pitjor és que molts fills d'immigrants, que han adquirit amb ple dret la nacionalitat andorrana amb dret a vot, es veuran immersos

en aquestes teories selectives, i els senyors polítics s'oblidaran de la necessitat dels seus vots.

Realment desitjo que aquesta teoria es limiti a l'inconscient del Sr. Farré i no sigui el pensament generalitzat del Partit Liberal ni del Govern ni de la resta de partits andorrans. Recordo acords bilaterals, culturals i educatius importants en diferents països, i opinions com aquestes només tiren per terra el posicionament d'Andorra en les relacions bilaterals.

9 de setembre de 2004

Afronta el darrer curs polític del seu mandat al capdavant de la prefectura del Govern. La primavera que ve esgotarà una dècada de poder que posarà fi a una intensa feina per aprovar una bona pila de lleis.

"Tenim una Constitució prou jove i que encara té llarga vida en la forma actual"

Forné creu que la seva retirada de la primera línia pot facilitar una entesa dels liberals amb els hereus d'Oscar Ribas

Toni Solanelles
Andorra la Vella

—Amb quin estat de salut arribarà el PLA a les eleccions?

—“Amb ganes de renovar la confiança de la gent. I penso que amb grans possibilitats de poder-ho fer. Amb opcions de guanyar a gran part de les parroquies com vam fer a les comunals i amb possibilitats d'obtenir una majoria consolidada.”

—Quin escenari els convé?

—“No és que em convingui, però el que sembla traduir una mica la societat andorrana seria el Partit Liberal, el Partit Socialdemòcrata, un possible partit més de dretes integrat per la gent que sigui, i un partit d'esquerra verda. Seria lògic que n'hi hagués dos de tipus esquerra i dos més de centre dreta amb els liberals com a força central de la política andorrana.”

—El PLA ha d'aliar-se amb alguna de les forces que es mouen pel centre de l'espectre polític?

—“Quan tothom reivindicava el centre, nosaltres, els liberals, no som una força de centre sinó que som una força que aplica polítiques de centre, de dreta i d'esquerra segons siguin més convenients per a Andorra. Som els liberals. Però hi ha grups polítics a l'entorn d'unes quantes persones, de líders significatius i importants d'Andorra, que estan organitzant altres grups. Penso, tal com va passar a les comunals, que l'aliança que vam fer a Encamp és bona.”

—Passaria per fer un pacte amb el CDA a tot arreu?

—“L'ampoc no ha de ser això. El d'Encamp no va ser un pacte que es redreïa a tot arreu. A les comunals hi va haver un pacte liberal-CDA a Encamp i no hi va ser a Andorra la Vella, per exemple. I no va passar res.”

—Des de fora veu possible una aliança de les forces que se situen al centre? CDA, Segle 21 i RD, per exemple?

—“És que d'aquestes forces només en sé el que diu la premsa. És una cosa embrionària que no sé fins on pot arribar. He llegit declaracions força interessants de molts d'ells. Vaig llegir l'Oriol Ribas que deia que per la història molt recent es veia imposable un pacte amb el PS per-

Marc Forné considera que el PLA pot renovar la majoria actual.

DAVID RAMOS

què sense cap dubte va ser el senyor Bartumeu qui va fer caure el Govern d'Oscar Ribas. I això és molt raonable. Aquestes són declaracions importants.”

—I és pensable un pacte entre el PLA liderat per un Pintat amb un Segle 21 que s'acaba de bantallar amb un altre Pintat a Sant Julià?

—“A Sant Julià històricament hi ha hagut pactes entre el partit dels Reig i el dels Pintat, que és

així com es deien abans. N'hi ha hagut per temes comunals i intents de pacte i acords pel Consell General. No cal desbaratar-ho. I des del punt de vista d'ideologia no crec que el Partit Liberal posés inconvenients a que hi hagués una aproximació d'aquest tipus. Les posicions polítiques són molt properes. Una altra cosa és, i potser és positiu, que desapareixi la figura del cap de Govern Marc Forné. Com a

persona que vaig assumir el càrrec en el lloc d'Oscar Ribas però obria i gràcies de Nova Democràcia i d'IDN, és lògic que jo sigui una mica qui he ocupat la cadira del que era el seu líder llaavors. Tot i que va ser legítim i no ho vaig anar pas a buscar. En no estar en la primera línia potser és més fàcil una aproximació entre aquests dos partits, que des d'un punt de vista sociològic i ideològic s'assemblen molt.”

—Vostè se'n va, quin balanç fa de l'herència que deixarà?

—“Deixem una administració consolidada que no existia, un país amb una inversió que s'ha fet de la meitat dels pressupostos d'aquests darrers anys... I això sense haver de pagar impostos, com assegurava el meu antecessor. La realitat ho ha contradït. Si que hem anat fent un desplegament impositiu però també hem anat fent una gestió del pressupost correcta. Hem aplicat un rigor des del ministeri de Finances que ens ha permès invertir més del que s'havia invertit en la història d'Andorra abans. A partir d'aquí mai no n'hi ha prou.”

—A la Diada andorrana de Prada es va concloure que el model de país s'està saturant. Ho veu així? S'acaba el model de país en global o el model Forné?

—“De cap manera. No és la finalització de res. Estem a mig camí de moltes coses. El que passa és que des del punt de vista mediàtic, si en una reunió hi ha vint persones que diuen que el model s'hauria d'estudiar i anar per un altre camí sense dir per quin camí es vol anar... El camí és mantenir hotels a preu de saldo? Aquest no és el camí. El camí és... El que ha influït molt negativament en aquesta manera de pensar són les dificultats de trànsit a causa de les obres. La complicació diària ha fet que molta gent pensés que el model anava malament.”

—El metro aeri és la seva salvació. Però la primera pedra no es posarà en aquest mandat.

—“La primera pedra serà la llei que ho permeti. La primera pedra física ja la posarà qui correspongui. És més important que s'acabin tots els tràmits necessaris per poder-ho fer possible, que això és més complicat que posar la primera pedra, que vol dir un concurs i fer una adjudicació. Això avui dia és fàcil i no té cap secret. El problema és tirar endavant un model, un sistema.”

—Ja el tenen?

—“Estem esperant un informe universitari que ens digui quin és el sistema òptim d'infraestructura i de tipus de tren per a cada tram. El Sant Julià-Escaldes i la Y de les Valleres. Quan ens tingui això és més difícil. I també si hi ha

BALANÇ DEL 2003 I PROJECTES PER AL 2004

Una associació vol reactivar l'Enciclopèdia d'Andorra'

o La SAC analitzarà el límit de creixement i l'estat de la recerca

o La participació en La Massana Còmic serà sobre l'antic Egipte

EL PERIÒDIC ANDORRA LA VELLA

La Societat Andorrana de Ciències (SAC) va acordar durant l'assemblea ordinària dedicar la 17a Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) de Prada a Els llinars òptims del creixement andorrà i centrarà les desenes Jornades en la situació actual i perspectives de la recerca

a Andorra. A més, va decidir titular el 208 Cicle de Conferències SAC 20 anys. A l'assemblea es va informar de la creació d'una associació per activar l'Enciclopèdia d'Andorra, un projecte aparcat des de fa temps en diversos àmbits.

Les activitats de la SAC inclouen la participació en La Massana Còmic, a què aquest any contribuirà

amb Teben de l'antic Egipte: el món de l'Egipte faraònic a través dels còmics, una mostra preparada per la Societat Catalana d'Egiptologia, i una xerrada del president de l'entitat, Josep Padró, catedràtic d'Història Antiga de la Universitat de Barcelona.

PROBLEMES ECONÒMICS / Tal com és habitual en el món associatiu, la SAC (que ha passat de 252 a 263 socis) també va valorar durant l'assemblea la falta de recursos econòmics. Per això l'entitat que presideix Antoni Pol va decidir buscar noves fonts de finançament. Mentre en busquen, el butlletí de l'entitat passarà a tenir una periodicitat bimestral.

La nova secció de la SAC, la històrica, ja treballa en el segon número de la revista especialitzada en història Papers de recerca. ■

►► La Diada Andorrana a la UCE, l'any passat.

TOM LARA

13 de febrer de 2004

PRESENTACIÓ DEL RECUILL DE LA JORNADA ANTERIOR

La Diada d'Andorra a la UCE debatrà sobre sostenibilitat

o Tindrà lloc el dia 21 d'agost i hi participaran una vintena de ponents

M.K. SICALDES-INGORDANY

El president de la Societat Andorrana de Ciències (SAC), Antoni Pol, va avançar ahir que la dissetena Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) tractarà del tema de la sostenibilitat sota el títol *Llinars òptims del creixement a Andorra*.

Segons va explicar ahir Pol, una vintena d'experts debatrà el dia 21 d'agost sobre creixement sostenible «basant-se en els recursos que tenim i quin és el volem de població amb el qual els recursos funcionen de manera òptima». Va afegir que el debat de la Diada d'Andorra a la UCE intentarà «donar pistes sobre on

som i on hauríem de ser per fer un ús òptim d'aquests recursos».

2.000 EXEMPLARS / Pol va fer aquestes declaracions en el marc de la presentació del recull de les ponències de la setzena Diada Andorrana a la UCE, sota el títol *Andorra i els seus vetns del sud*, un llibre del qual s'ha editat 2.000 exemplars, segons va explicar Pol, que va remarcar que aquesta publicació els permet «perdurar en el temps».

Per la seva banda, el president d'Andbanc, Manel Cerqueda, va recordar que la jornada de l'estiu passat va servir «per fer autoanàlisi històrica» i va subratllar que no es pot entendre «el futur sense fer anàlisi del passat». Cerqueda «que va recordar la col·laboració amb la SAC durant més de deu anys»-va fer èmfasi també en la gran «varietat geo-

►► Un moment de la presentació del llibre, ahir.

JORDI PIÑER

gràfica» dels ponents que van participar en el debat sobre el veïnatge amb el sud.

El ministre d'Educació, Cultura, Joventut i Esports, Xavier Montané, va voler reiterar d'interès i la qualitat dels projectes «endegats per la SAC, que aconsegueixen sempre una

bona resposta de públic, segons va assenyalar».

El titular de Cultura també va encoratjar la SAC a tirar endavant el tema sobre els vetns del nord. Pol va contestar que amb vista a l'any que ve s'intentarà que el debat sigui precisament sobre aquesta qüestió. ■

19 de març de 2004

TROBADES POLÍTQUES D'ESTIU

La SAC convida els sis partits a debatre el límit del creixement

o Les formacions confrontaran posicions a l'UCE de Prada

M. S. ESCALDES-ENGORDANY

La nova formació de partits polítics i els de més tradició es trobaran tots junts per primera vegada aquest estiu en una jornada de debat sobre el creixement que, atesa la transversalitat del tema, marcarà els punts programàtics de cada formació amb vista a la precampaña electoral que s'iniciarà a la tardor.

La Societat Andorrana de Ciències

11 de juliol de 2004

LA CREACIÓ DELS PARTITS DE CENTRE

RD tanca el curs amb satisfacció en haver passat dels 80 militants

o Encarrega a Garcia fer la ponència sobre el límit del creixement per a l'UCE de Prada

M. S. ESCALDES-ENGORDANY

Els dirigents de Renovació Democràtica han tancat aquesta setmana passada el curs polític amb un increment notable de la militància, segons asseguruen fonts de l'executiu.

Membres del partit, que va celebrar la setmana passada l'última reunió fins al setembre, expliquen que la formació ja ha superat els 80 militants, xifra que ha satisfet molt l'executiu perquè, a més, el ritme d'adhésions és elevat, segons remarquen fonts de la formació.

Durant la reunió que l'executiu va celebrar la setmana passada els dirigents de RD van encarregar al president, Patrick Garcia, l'elaboració de la ponència sobre creixement

Prada de Conflent en el marc de la Diada Andorrana que es fa cada any a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE).

L'organització ha demanat a cada formació que elabori una ponència sobre creixement que serà exposada i, juntament amb les altres, debatuda entre els assistents a la jornada. Els responsables de la SAC afirmen que en principi tots els partits seran a la jornada de debat, que abordarà problemàtiques d'actualitat, com ara l'urbanisme i el ritme d'expansió, la preservació del medi ambient, la saturació dels recursos naturals i les dificultats de mobilitat a causa de la massificació que han experimentat les zones urbanes.

Alguns partits ja han iniciat les reunions internes per preparar les ponències, que, tal com en les edicions anteriors, la SAC editarà posteriorment en una publicació. ■

SOCIETAT Pàgina 8

La Diada de Prada analitzarà els límits del creixement a Andorra

24 de juliol de 2004

El dia en 3 minuts

DISSABTE, 24 DE JULIOL DEL 2004

Tema del dia >>> 3

o **Evolució del segell del producte autòton.** Adellach demana més implicació de les grans superfícies en la venda de la Carn de Qualitat. També manifesta que la participació dels restaurants no és la desitjada.

Política >>> 6

o **Fomé a Jaca.** El cap de Govern lloca l'acord de cooperació, que «desenvolupa» Andorra.

>>> Marc Fomé.

o **Lluita contra el frau.** L'OCDE demana que el secret bancari no freni l'intercanvi de dades.

Societat >>> 8

o **Sentències del Tribunal Superior.** Els magistrats confirmen la condemna d'un metge per danys per imprudència i l'obliguen a indemnitzar la pacient amb 36.000 euros.

o **Dissetena Diada d'Andorra a Prada.** La participació de la SAC a la Universitat Catalana d'Estiu portarà a debat la necessitat de limitar el creixement i hi assistirà una important representació política.

24 de juliol de 2004

19 de juliol de 2004

17a DIADA D'ANDORRA A L'UCE

La SAC abraçarà tots els eixos de la sostenibilitat a Prada

o Polítics de diferents partits debatran sobre la qüestió el dia 21 d'agost

EL PERIÒDIC ESCALDES-ENGORDANY

La dissetena Diada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) posarà damunt de la taula la necessitat d'establir uns límits raonables per al creixement d'Andorra.

La diada tindrà lloc el dia 21 del mes vinent i serà el punt de trobada de 25 ponents que dominen diferents vessants de la vida econòmica i social del Principat i que parlaran dels límits i les necessitats de cada sector. Entre els experts en diferents àmbits, com ara l'ensenyament, el dret o el medi ambient, també hi seran els representants de les diferents tendències polítiques, que exposaran quin és la planificació de creixement que fan des de cada partit.

La presidenta de la Societat Andorrana de Ciències (SAC), Àngels Mach, va remarcar el llarg recorregut que han fet per arribar fins aquí i la bona acollida actual. Unes vintanta persones assisteixen cada any

►► Àngels Mach, ahir.

a alguna de les ponències de la diada i aquest any han donat sis besques per assistir a l'UCE.

Per que fa a l'assistència dels ponents a la diada, Mach va destacar que, tot i que alguns no hi puguin anar, «mai han faltat les ponències per escrits». Antoni Pol, membre de la SAC, també va subratllar la importància de la publicació d'aquestes ponències en un llibre gràcies al patrocini de l'entitat bancària Andbanc. ■

24 de juliol de 2004

Els límits del creixement, a la Diada de Prada

La dissetena Diada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) debatrà sobre la necessitat d'establir uns límits

raonables per al creixement d'Andorra, des dels punts de vista de la vida econòmica i social del Principat. És un tema àmpliament analitzat en el qual no ha estat possible trobar encara un consens.

26 de juliol de 2004

TROBADA DE DIRIGENTS

Forné, convidat a Prada per debatre l'euroregió de Maragall

o L'UCE promou el diàleg amb polítics de les dues bandes del Pirineu

o L'acte tindrà lloc el dia 25, quatre dies després de la Diada d'Andorra

EL PERIÒDIC ESCALDES-ENGORDANY

El cap de Govern, Marc Forné, també participarà en l'edició de la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) de Prada, que se celebrarà aquest cap de setmana vinent. Tal com els representants de tots els partits polítics, que prendran part en la Diada d'Andorra per exposar el seu model de crei-

xement, el cap de l'Executiu ha estat convidat a la trobada del Comitent. Segons va fer públic ahir l'agència Efe, el cap de l'Executiu participarà en un debat amb polítics de les dues bandes de Pirineu sobre l'euroregió que promou el president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall (PSC).

A la trobada, que es farà el dia 25

coincidint amb la cloenda de la Universitat, també hi assistiran els presidents dels consells regionals de Lleidagudo-Rosselló, Geroges Freche, i d'Aquitània, Alain Rousset, així com el president de la regió de Migdia-Pirineus, Martin Mabry.

Per la seva banda, el rector de l'UCE, Joandomenec Ros, ha expressat el desig que aquesta reunió interfronterera d'alt nivell serveixi de cimera per consolidar el projecte d'euroregió, la qual s'emmarcaria en el territori que comprenia l'antiga corona d'Aragó, denominat per altres forces polítiques com a Països Catalans.

Prèviament a aquest acte, dissabte que ve es trobaran a Prada membres del PIA, PS, CDA, RD, Segle 21 i els Verds per fixar els respectius llinars per al creixement. ■

►► Forné i Maragall, en un acte de l'any 2000.

EDUARDO DOMÉLLES

16 d'agost de 2004

PRECAMPANYA

El CDA centra el programa en la política mediambiental

EL PERIÒDIC ANDORRA LA VELLA

El CDA ja ha iniciat els treballs interns per elaborar el programa electoral i, de moment, està centrant la feina en els àmbits de creixement i urbanisme, medi ambient i infraestructures de sanejament i salut pública i legislació mediambiental, segons un comunicat que va emetre ahir el coordinador del comitè local d'Andorra la Vella, Antoni Riestra. El membre de la formació democràtica va explicar que si bé la intenció del partit és aturar ara el debat per reprendre'l després de l'estiu, durant el mes d'agost vol anar exposant a la societat els continguts del programa. El mateix Riestra, afegeix el comunicat, presentarà els pilars de la proposta democràtica a la diada d'Andorra de la Universitat Catalana d'Estiu, el dissabte 21. Sota el títol Bases programàtiques del CDA en temàtica ambiental per a un bon ordenament i creixement del nostre país, el que va ser candidat a consell de la capital confrontarà les tesis del CDA amb les de la resta dels partits durant la jornada de Prada. Paral·lelament al treball sobre el programa, Riestra va anunciar que també els mesos posteriors a l'estiu la formació intentarà tenir perfilada la llista electoral amb què es presentarà als comicis legislatius. ■

3 d'agost de 2004

DETALLS PROGRAMÀTICS DEL PARTIT CENTRISTA

El CDA vol més diners per als comuns per sanejar les aigües

o Aposta en ferm per l'ecotaxa i pel consens entre administracions

EL PERIÒDIC ANDORRA LA VELLA

El CDA opina que els comuns han de tenir més recursos per invertir en medi ambient i, concretament, en el desplegament del pla de sanejament del 1996, ja que creu que hi ha un endarreriment de tres anys. El partit aposta per la fórmula de les ecotaxes i també per la coresponsabilitat fis-

o Alerta dels perills de la canalització dels rius i promou restaurar riberes

cal i el consens entre el Govern i les administracions parroquials. Els centristes volen incloure al programa electoral el compromís de completar durant la pròxima legislatura les xarxes de distribució i separació entre les aigües pluvials i les residuals, i també el col·lector general. Consideren que el termini «entre cinc a deu anys» que el Govern ha

parlat amb els comuns és excessiu. «Creiem insostenible allargar deu anys encara aquesta situació», assenyala el CDA en un comunicat emès ahir.

Un altre focus d'atenció són les riberes dels rius. El CDA recorda els resultats d'un estudi fet el 1999 per encàrrec de Medi Ambient que va concloure que l'estat de la vegetació de ribera era deficient. El partit alerta dels perills que comporta la canalització: «A més de matar el riu i donar una imatge turística negativa, evita la circulació normal dels afluents amb el risc que això suposa». El compromís democràcia és basa en la voluntat de protegir les riberes i restaurar-les amb replantacions i proteccions vegetals, i fer estudis d'impacte ambiental de les obres que puguin perjudicar el riu. ■

La conferència a Prada sobre el Euroregió

La Universitat Catalana d'Estiu és un allau de tot el que passa i se sent al Pirineu. Aquest cop la trobada dels

principals polítics d'una banda i de l'altra de la serrallada pot ser important. La nostra presència s'hauria de refermar tot el fet que som l'únic estat pirinenc. La nostra força i la nostra iniciativa han de ser intenses.

17 d'agost de 2004

DETALLS DEL PROGRAMA ELECTORAL DEMOCRÀTICA

El CDA reclama mesures per evitar restriccions d'aigua

EL PERIÒDIC ANDORRA LA VELLA

El CDA creu que cal planificar i assegurar l'accés a l'aigua per evitar mesures de restricció a les quals el partit creu que el país està abocat si no s'actua amb rapidesa. Els centristes recorden que l'abastament d'aigua es veu amenaçat durant la temporada de més afluència turística i afir-

men que «no es pot donar carta blanca» a noves urbanitzacions ni tampoc es poden autoritzar «milers de nous llits» sense una previsió de la disponibilitat d'aigua. Per això, el CDA demana que es compleixi la llei general d'aigües i que es dissenyi un pla estratègic nacional per prevenir necessitats futures. El partit incideix també en el control de la qualitat de

l'aigua i lamenta que no hi hagi cap estudi sobre els índexs de contaminació dels dipòsits o de les reserves subterànies.

Recordant que el consum d'aigua per persona a Andorra és un dels més alts del món, proposa una modernització de les xarxes de distribució per evitar pèrdues i campanyes d'educació i de conscienciació entre els ciutadans per motivar un canvi d'hàbits. En l'ínia amb la demanda que fa perquè la gestió del nou centre de tractament de residus recalgui en l'Administració pública, el partit manifesta la seva oposició a la privatització de l'aigua. ■

DISETENA DIADA ANDORRANA A LA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU A PRADA DE CONFLENT

25 experts analitzen avui el creixement

o Entre d'altres, xerraran representants dels grups polítics del país

S'HA INICIAT ESCALDES D'ENDRINYA

La diada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) arriba avui a la 17a edició sota el títol *El llindar òptim del creixement andorrà*. La jornada, que organitza la Societat Andorrana de Ciències que presideix Àngels Mach, compta amb les ponències de 25 experts en diferents camps de la socioeconomia andorrana. L'objectiu és analitzar, des de tots els vessants, fins a quin punt és sostenible el creixement que està experimentant el país.

La jornada estarà marcada per les compareixences de representants de les diferents tendències polítiques, com Lluís Quilicó, de Segle 21; Antoni Riestra, del Centre Democràtic Andorrà; Patrick Garcia, de Renovació Democràtica; Isabel Lozano, dels Verds; Ferran Goya, del Partit Socialdemocràtic; i Joan Albert Farré, del

Partit liberal. També hi participaran membres d'altres entitats que tenen molt a dir sobre el creixement i la sostenibilitat com Anna Riberauy, d'ADN; Montserrat Mases, del Creci; Marta Rotés, de Siki Andorra; Xavier Palou, de la Unió Hotelière, i Maria Martí, de la Fundació Reig.

Però per donar la volta al problema, hi prendran part professionals d'altres sectors que estan d'alguna forma implicats en el tema del creixement i la sostenibilitat. Un exemple és la ponència de Maria Cinta Pallés, del departament de l'Escola Andorrana; Martí Salvans, director de FEDA; Joaquima Sol, directora de la Caixa Andorrana de Seguretat Social; Maite Bourgeois, segona del Col·legi d'Advocats; Maria José Puig subirà, presidenta del Cercle d'Economia; Josep Maria Goicoechea, metge; Ramon Ganyet, enginyer de camins, o bé Antoni Armengol, director de l'Associació de Bancs Andorrans.

També hi haurà representants del Govern com Ferran Estany, Josep Escarlet i Josep Maria Cabanes. ■

►► Àngels Mach.

UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU A PRADA DE CONFLENT

El Centre de Cultura Catalana participa en una taula rodona

►► El Centre de Cultura Catalana participa avui a la segona de les taules rodones d'entitats de països de parla i cultura catalanes, dins del marc de la 24a Universitat Catalana d'Estiu.

►► El president del Centre, Àlvar Valls, serà un dels ponents que, sota la ribotón *Entitats del país, analitzem el paper de les associacions* que es dediquen a la difusió de la llengua i la cultura catalanes. Altres ponents seran representants de l'Obra Cultural Balaer, de l'Acadèmia Cultural del País Valencià, de la Federació d'Entitats de Catalunya Nord, de l'Obra Cultural de l'Alguer i de la Universitat Catalana d'Estiu.

DETALLS DEL PROGRAMA

El CDA aposta per un pla de gestió i control dels boscos

EL PERIÒDIC ANDORRA LA VELLA

El CDA argumentarà al programa electoral la conveniència d'establir un pla de gestió forestal per conservar i aprofitar els boscos. El partit creu que cal un sistema veritable de vigilància nacional, que sigui iniciativa dels comuns i que tingui com a finalitat conservar en bon estat les àrees forestals i potenciar-ne les funcions, ja que recorda que el bosc és, a la vegada, «base dels sistemes naturals i atractiu paisatgístic». La funció educativa, cultural, científica, esportiva i d'emborjo que compleixen els boscos és un altre dels motius pels quals els centristes reclamen un control estricte de l'exploració que se'n faci.

Una altra proposta mediamiental que ahir va donar a conèixer la formació a través d'un nou comunicat d'Antoni Riestra, és l'elaboració d'un sistema de certificació de la fusta «que permeti aprofitarla i exportarla».

El partit es posiciona a favor de la declaració de la vall del Madriu com a bé d'interès cultural i reclama un marc legal que en determini els usos i la protecció. ■

19 d'agost de 2004

21 d'agost de 2004

El creixement del país serà analitzat avui per 25 experts a Prada

21 d'agost de 2004

El dia en 3 minuts

DISSABTE, 21 D'AGOST DEL 2004

Tema del dia >>> 3

La Carn de Qualitat no interessa al petit comerç. Les comissaries de barri es quixen perquè comprin la carn del país per peces de molt car i feble en grans quantitats no els interessa.

Política >>> 7

Eleccions a l'USDA. Gabriel Ubach medita deixar l'any que ve el lideratge de l'organització.

Precampanya electoral. El PLA vol veure si té punts de convergència amb Segle 21.

Societat >>> 8

L'heliport. La posada en funcionament de l'heliport haurà d'esperar que els governs espanyol i andorrà tanquin l'acord internacional que ha de permetre crear l'aeroport Andorra-Pirineus a la Seu d'Urgell.

Diada d'Andorra. La jornada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu arriba a la 17a edició sota el títol Els llinars òptims del creixement andorrà. Hi participen 25 experts de la socioeconomia andorrana.

21 d'agost de 2004

Ara el medi ambient es recepta amb píndoles

Curios la precampanya del CDA, o potser només de l'letra, d'anar fent campanya a còpia de píndoles de medi ambient.

Segur que la majoria estem a favor del que es diu, perquè en el fons és molt genèric.

Importa posar remei, perquè aquestes píndoles siguin realment medicinals. I curin els mals amb realisme.

21 d'agost de 2004

Editorials

El límit del creixement

El diccionari defineix el creixement com l'acció de créixer. Hi ha un altre tipus de creixement -allò que es diu créixer com les carabasses- que en ser irracional pot acabar ofegant el que és autèntic. Diferenciar en funció de la mida de les coses -o dels països- no és un acte purament artificial, sinó molt realista. A l'hora d'analitzar o de donar polítiques a seguir es veuen unes tendències molt acusades al país. El liberalisme internacional amb la defensa del multilateralisme, els neoconservadors hegemònics que defensen la sobirania pròpia i projectes unilaterals, els realistes gestionaris que parteixen de saber el que som per arribar al que podem ser seguint sent els mateixos i finalment els sobiranistes aïllacionistes capaços d'alinearse amb temes concrets, però sense perdre la seva posició. Totes aquestes solucions -potser podrem trobar-ne d'altres- parteixen d'un país que és el que és. Una banca acomodada, un lliure comerç amb problemes estructurals, el mateix que el turisme, una política agrària a còpia de subvencions, el sector de la construcció com un fort suport econòmic actualment, moltes lleis econòmiques i poques de socials. I un país físic transformat amb força en pocs anys. ¿Quins són els límits?

Parlar del límit del creixement té com a límit començar sabent molt bé el que tenim i què volem

La sostenibilitat

Com a solució per al futur del país es parla de sostenibilitat. És una posició que podria anar contraposada al límit del creixement, que és massa ambigua, com la mateixa sostenibilitat. El món dels negocis es vol que sigui sostenible, però ¿per a qui? La reacció verda amb una finalitat molt encomiable està passant -en la majoria de llocs en què es defensa- al realisme d'empresa, en què el factor persona ja pesa menys. El desenvolupament sostenible es transforma en la utilització sostenible, que és la millor manera de dur a terme unes pràctiques -amb lleis com la del sòl que s'haurien de discutir a fons- totalment contràries al que es defensa. La sostenibilitat, tal com ara es planteja, només pot afavorir els que tinguin una influència més gran. No s'ha parlat gens del consum sostenible i això és un error, perquè obliga a un creixement del consum per no caure en la crisi de la insostenibilitat. L'exemple del turisme va en aquest sentit. La sostenibilitat econòmica no manté una correlació amb la social, més aviat al contrari. Limitem la segona i explotem la primera. Aquests conceptes s'han de plantejar avui a la diada d'Andorra a Prada. El problema és que tots tenen el seu discurs -o propaganda- preparat i s'escoltarà poc.

El desenvolupament sostenible és una idea perversa i en molts casos un llenguatge buit de pensament

1. Ignorant del dia i l'expressió als editorials. Els articles estan separats i publicats posteriorment.

21 d'agost de 2004

Andorra està tocant sostre en creixement

L'augment de la construcció perjudica el medi ambient

Aspecte de la taula rodona, ahir a Prada, amb tots els participants de la ciutad.

TONY LAVA

Els temes socials han de tenir un pla urgent d'actuació

La mobilitat no té més sortida que el transport públic

22 d'agost de 2004

El dia en 3 minuts

DIUMENGE, 22 D'AGOST DEL 2004

Tema del dia

» 3

◦ Debat a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent. La SAC va convocar ahir 25 experts per parlar dels límits del creixement a Andorra en tots els àmbits.

22 d'agost de 2004

► LA XARXA VIÀRIA
La restauració a les carreteres és un dels problemes crònics que es ven tractant.

► EL TURISME
La restauració del sector hotelier i el turisme va ser un tema important.

ELS LLINDARS ÒPTIMS DEL CREIXEMENT ES DEBATEN A LA DIADA ANDORRANA DE L'UCE

La Seguretat Social només pot assumir les pensions fins al 2037

◦ Goicoechea alerta que un 8% de la població no està cobert per la CASS

◦ Andorra disposa de 3,9 quilòmetres de carretera per cada 1.000 habitants

ESTER PONS
PRADA DE CONFIENT

La situació d'Andorra en tots els àmbits està arribant al sostre de creixement i al moment hi ha poques alternatives per invertir la tendència. Aquesta és la conclusió a la qual van arribar els polítics i experts que van reunir-se ahir a la Universitat Catalana d'Estiu, a Prada de Conflent, per participar a la diada andorrana, centrada a revelar quins són els llindars òptims del creixement andorrà.

Una de les dades que més impacte van causar va ser la limitació dels recursos de la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS) pel que fa les reserves en la secció de vellesa, és a dir, la part que s'encarrega de gestionar els recursos per garantir les pensions de jubilats.

L'intervenció de la directora general de la CASS, Joaquina Sol, va deixar clar que amb el sistema actual l'any 2037 el pagament de les pensions suposarà una xifra superior als ingressos per cotitzacions de vellesa i l'any 2037 s'agoraria la reserva mínima necessària per fer front a les pensions. Aquestes previsions s'extremen d'una projecció actuarial portada a terme els anys 1996 i 2001, per BBVA Consultores.

► Joaquina Sol segueix informant una de les ponències, amb a Prada

Sol va assegurar que per potar remei a aquesta situació cal que s'aprovi al més aviat possible la llei de la CASS, des de fa any a mans del Govern: «és indispensable que les cotitzacions augmentin com més aviat millor».

El Servei d'Assistència Sanitària (SAAS) també va ser motiu de discussió a la trobada. L'encarregat d'analitzar-ne el funcionament va ser l'exministre de Salut i Benestar Josep Maria Goicoechea, que va posar de manifest que el sistema no arriba a

l'othom de la mateixa manera ja que hi ha un 8% de la població que no disposa de la cobertura de la CASS. «Dubto que tot aquest gros de persones, unes 5.000, compti amb una assegurança privada que els cobreixi el servei sanitari», va suggerir

Goicoechea.

L'exministre també va incidir en les possibles errades del sistema a partir de l'augment progressiu de població (s'ha quadruplicat en 40 anys). Una de les virtuts com ara poder escollir el facultatiu pot convertir-se en un desavantatge ja que no hi ha cap control de la despesa sanitària. Segons Goicoechea, en sanitat «més no vol dir millor» i per tant assenyalava que cal trobar els mecanismes necessaris per controlar que els assegurats només rebria els serveis que realment necessiten.

MOBILITAT / A banda de la sanitat, un dels temes que més preocupen la població és el trànsit ja que és evident que s'ha arribat a una situació límit amb aproximadament 900 vehicles per cada 1.000 habitants i uns 275 quilòmetres. El vicepresident del Col·legi d'Enginyers Superiors, Xavier Beal, va calcular que a Andorra hi ha 3,93 quilòmetres de carreteres per cada 1.000 habitants, és a dir, per a 900 vehicles sense tenir en compte els turistes (l'any passat, més d'once milions).

Segons Beal, si es compara la situació d'Andorra amb Suïssa (geogràficament similar) la xarxa viària existent té encara marge per créixer. Tanmateix, apunta diversos factors que limiten aquest marge: la història del país (fa menys de 80 anys no hi havia cap carretera), el factor econòmic, l'impacte en el medi, el factor social i el creixement de les infraestructures viàries dels països veïns.

El director d'Economia, Ramon Requegut, va apuntar algunes de les solucions que es poden aportar a la saturació de la carretera i va recordar la importància del metro aeri. ■

afegits

► Llei del sòl

Plans d'urbanisme per limitar el creixement

Josep Escaler, director d'Ordenament Territorial, va defensar la llei del sòl com a element limitador del creixement tot i que va reconèixer que era una norma rígida i que preveia conservar el mateix coeficient d'edificabilitat que abans de l'aprovació. Va dir, però, que unes unitats d'actuació més grans en els plans d'urbanisme haurien permès més cessió de terreny per a zones verdes.

► Xifres en dubte

Las dades de Turisme perden credibilitat

La Unió Hotelera va posar en dubte ahir la veracitat de les xifres oficials del Ministeri de Turisme sobre els visitants que pernecten. El Govern va assegurar que l'any passat més de tres milions de persones van fer nit als hotels. La patronal afirma que si aquestes xifres fossin reals, l'any passat els establiments haurien tingut una mitjana d'ocupació del 73%, i no la van tenir.

► Nadal Ilegoix EL PERIÒDIC

► Càritas

El vessant social també té límits de creixement

Agustí Font, representant de Càritas i exministre de Treball i Benestar Social, va introduir el concepte de desenvolupament sostenible social. Va demostrar que és necessari que les polítiques socials siguin accessibles per a tothom i no només per a una part de la població (residents amb un mínim de 3 anys). Font va remarcar que els últims tres anys Caritas ha fet un 30% més de serveis.

► Cohesió social

Discussió sobre el paper de la immigració

Els polítics van tenir una presència important a la Diada Andorrana de la UCE. La immigració també va ser un tema recurrent en les ponències. Mentre uns insisteixen en la necessitat de buscar mecanismes d'integració, d'altres alerten del perill de segmentació que comporta. Joan Albert Farré, del PLA, veu la immigració com un risc per a la cohesió social i la pèrdua del sentiment d'identitat.

22 d'agost de 2004

Andorra ha tocat sostre

Un any més la Societat Andorrana de Ciències ha congregat una nodrida representació d'especialistes a Prada per analitzar un tema tan actual com són els líndars òptims del creixement andorrà. Sense perjudici que analitzem alguns dels plantejaments en un altre moment, sí que voldríem fer una petita anàlisi del que es desprèn de la jornada. La conclusió és que Andorra ha tocat sostre. La frase és molt axomàtica i sens dubte s'ha de matisar. Amb les estructures actuals alguns aspectes tenen uns límits difícils de superar, però en canvi aquesta situació comporta que altres nivells del creixement –la millora social, per exemple– encara es trobin en una situació desequilibrada. El creixement ha de continuar, però d'una altra forma i amb una reestructuració a fons de les polítiques econòmiques i socials. Cada sector té unes alternatives per seguir i el que és intel·ligent és adequar el present en la projecció al futur. El turisme ha d'aportar més qualitat i autoexigència. La sanitat ha de potenciar el transport segregat i el públic. La sanitat ha d'arribar a tothom i la CASS ha de preveure el futur lligat al creixement econòmic. La construcció és desorbitada i s'ha d'ordenar a través d'un equilibri ecològic. Tenim molta feina.

La diada d'Andorra a Prada ha reflectit els problemes del país amb poques solucions pràctiques per fer

Més del mateix

No tenim novetats importants per destacar de la diada. Una altra vegada s'ha parlat més del mateix. El problema és situar una política pragmàtica i realista per seguir. També, qui ho ha de fer i de quina manera. Partim d'una base que s'ha constatat: la manca d'un estudi a fons de la realitat del país. Falten dades i moltes de les que tenim provoquen dubtes. Només amb un coneixement clar de la situació trobarem la resposta adequada. Una altra vegada s'ha pogut comprovar el vell aforisme que si dius de quina classe ets et diran en quin bàndol et trobes. Cadascú ha dit el que li interessava i no sempre les posicions unitàries responen a la necessitat comunitària. És bo seure al voltant d'una taula i parlar. Millor encara aportar conclusions bàsiques, però reals, del que s'ha dit. Només amb una visió conjunta dels problemes es pot veure quines són les alternatives de futur. És clar que el creixement ha de continuar, de tots dependrà que sigui salvatge i exclusivista, o equilibrat i igualitari. Ens referrem en el que dèiem ahir en aquestes mateixes pàgines. Si no aconseguim tenir una idea de país, de tots i per a tots, serà difícil l'esforç unitàri adequat per tirar endavant. Viurem, però no dispondrem de la nostra vida.

Amb les conclusions presentades, el problema és ara treballar en les solucions i en qui ho ha de fer

L'ordeni del dia i l'empresa es veurien. Els articles de les seccions parlen de:

22 d'agost de 2004

El dia en 3 minuts

DILLUNS, 23 D'AGOST DEL 2004

Tema del dia	►► 3
Política	►► 6
Societat	►► 7 i 8

► Pisos tutelats per a la gent gran. La CASS convertirà l'antic Hospital de Santa Coloma en habitatges tutelats per als padrins. Tot i que el projecte encara és embrionari, l'edifici segurament tindrà 20 pisos.

► Nacionals 2005. Gabriel és el candidat principal a liderar la llista liberal de la Massana.
►► Joan Gabriel.

► Divergències PLA-PB. Evidències a Prada dues maneres diferents de controlar el creixement.

► Un andorrà a l'Argentina. Jaume Ros, un empresari amb experiència en el negoci de la neu, va aconseguir l'exploració de l'estació de Caviahue, a l'Argentina, i va reactivar un poble sense gaire activitat.

23 d'agost de 2004

La llei del sòl i la norma rígida que cal estudiar

A Prada es va parlar del fet que la llei del sòl és una norma rígida. Una sobretot si que ho és. Aquella que marca que es

potrà edificar com a mínim el que ja es fa. O sigui que parlem de creixement desmesurat i encara en provocarem més. Aquest tema requereix un debat amb amplitud.

23 d'agost de 2004

Josep Maria Goicoechea analitza la salut pública a Prada

«El sistema sanitari està afectat per una coordinació escassa»

|| L'exministre afirma que aquest fet incideix negativament en la qualitat del servei

|| El problema repercuteix en la despesa sanitària i no implica una millor atenció

23 d'agost de 2004

REFLEXIONS POLÍTQUES DE LA DIADA ANDORRANA A LA UNIVERSITAT D'ESTIU DE PRADA

PLA i PS palesen les divergències sobre el creixement

o Farré i Goya discrepen sobre la forma com cal regular el model de país

EL PERIÒDIC ESCALDES ENGORRIANY

Els discursos que Joan Albert Farré i Ferran Goya van fer dissabte a Prada són una bona demostració de la diferent manera de veure el creixement d'Andorra que tenen el PLA i el PS. Així, si pel conseller general liberal serà el «mateix i natural joc democràtic» el que farà que el país trobi un model «molt més racional», pel socialdemòcrata cal amb urgència una intervenció decidida de l'Estat per posar ordre al sistema i garantir un creixement equilibrat, sostingut i sostenible.

Farré va remarcar que encara no s'ha arribat al nivell de protecció mediambiental que demana la

Constitució, que la mà d'obra poc qualificada dificultarà cada cop més la cohesió social i que als sistemes educatius hi ha d'haver uns programes més integradors per evitar fragmentacions socials.

El conseller va afirmar que una reducció sobre la crisi del creixement ha de donar elements als polítics per regular els excessos amb mesures legislatives i fiscals. Segons ell, per definir els objectius del creixement cal la participació i el consens entre els interlocutors. Va diferenciar el creixement urbanístic de l'econòmic, incidint en la necessitat de diversificar l'economia, i va opinar que la societat andorranesa «potser no funciona tan bé com voldríem però de ben segur que no ho fa pitjor que la dels països veïns». També va destacar la conveniència de limitar «més» la política immigratòria per garantir una integració millor «al voltant

► Una panoràmica de la jornada de dissabte.

d'uns valors comuns plenament compartits per una immensa majoria». Per Farré, la llei del 2001 racionalitza el creixement i el fa «harmònic i ponderat».

Ferran Goya va recordar punts del programa electoral del PS del 2001 per argumentar que el model de creixement dels socialdemòcrates està basat en una concepció renovada de la societat del benestar, que implica sostenibilitat econòmica, l'equitat i la cohesió social, a més de la sostenibilitat ambiental. A part de no estalviar retrets al Govern liberal, va defensar que el creixement ha d'anar lligat amb una legislació econòmica i fiscal, una normativa social adaptada i unes lleis d'ordenació territorial i de protecció ambiental adequades. A més de la intervenció estatal, va advocar per una participació responsable i informada de comuns, empreses i ciutadans. ■

23 d'agost de 2004

Goicoechea alerta de la falta de coordinació en el sistema sanitari

o Afirma que aquest problema incidirà negativament en la qualitat del servei

ESTER POISS
ESCALDES-ENGORRANY

El sistema d'atenció sanitària, tot i que l'any 2000 va ser classificat en el quart lloc d'entre 191 per l'Organització Mundial de la Salut (OMS), té una incidència negativa en la qualitat del servei a causa de la manca de coordinació del procés d'atenció. L'exministre de Salut i edificador de divisió de l'OMS Josep Maria Goicoechea va argumentar aquesta afirmació en la ponència que va desenvolupar per la diada d'Andorra celebrada a la Universitat Catalana d'Estiu.

El fet que no hi hagi un ens central que coordini el procés d'atenció sanitària fa que depengui només dels pacients la identificació del facultatiu que necessiten. Aquesta característica del sistema, tot i que molt apreciada pels usuaris, comporta un seguit de disfuncions que pot acabar repercutint en la qualitat de l'atenció, segons exposa Goicoechea. Per exemple, dificultat el seguiment del pacient i els diferents tractaments o proves a les quals s'ha sotmes: «La incoherència de cap control fa difícil determinar si un pacient ha estat tractat per dos o més metges per una mateixa afecció», indica l'exministre de Salut.

Una altra característica de l'atenció sanitària a Andorra que repercuteix en la qualitat és el sistema de pagament per servei. Segons Goicoechea, aquesta premissa no incentiva cap dels valors centrals de l'atenció primària i els metges tendeixen a delegar menys tasques a altres professionals de la salut que solen altres formes de pagament. I és que per maximitzar els ingressos cal augmentar el nombre de serveis prestats per un mateix.

La conseqüència directa és, doncs, que els usuaris consumeixen més serveis però no se sap si un consum de serveis més gran és bo o dolent per al pacient perquè no hi ha un seguiment i en sanitaris és clar que més no vol dir millors, posa de manifest Goicoechea.

SERVEIS INTEGRATS / Així, tot apunta a la necessitat de millorar el seguiment dels usuaris. Per fer-ho, l'exministre i edificador de l'OMS planteja la necessitat de canviar el procés d'atenció, que actualment no està gestionat per cap ens públic, i implantar un sistema sanitari integral. La necessitat es fa més urgent per la pressió de la demanda: augment de la població i dels problemes que l'afecten —hi ha més morbiditat, malalties cròniques i un envelliment de la població pronunciat—.

La mala coordinació del servei i el fet que no sigui integrat provoca un augment de la despesa que es finança amb l'increment de la cotització a la branca de malaltia de la CASS, segons Goicoechea. ■

► Una sala d'espera de l'Hospital Nostre Senyora de Meritxell.

JORDI FITRA

La CASS implantarà més controls

o L'objectiu és vigilar que no es disparti la despesa sanitària per un mal ús dels serveis

E.P.
ESCALDES-ENGORRANY

La CASS manté, de moment, l'equilibri en els comptes de la branca de malaltia, és a dir, de la caixa que s'encarrega de garantir l'accés a la salut a tots els assalariats. Tot i aquesta situació de normalitat, Jaquima Sol, directora general de la CASS, alerta que l'escenari sanitari viu un procés de canvi: «No ens trobem en una situació tan crítica com a dels països veïns, però és necessari plantejar-se noves actuacions i me-

sures per assegurar la viabilitat de l'assegurança de malaltia».

Les perspectives a mitjà termini són d'un fort creixement de la despesa i, en canvi, un feble creixement de les cotitzacions.

Sol indica que és lògic que la despesa de la secció de malaltia creixi però assevera que aquest creixement ha de ser la conseqüència d'una millora de les prestacions de la CASS o d'altres causes naturals com és l'envelliment de la població. Per evitar que els recursos s'agotin i que es portin a la pràctica abusos, la CASS preveu introduir mesures de racionalització i d'estalvi que evitin despeses innecessàries sense afectar el nivell de cobertura actual, matixa la directora de la paraplública.

Per aquest motiu augmentaran els controls administratius i mèdics: «Veiem que hi ha abusos en l'ús de les prestacions i també a l'hora de demanar baixes», diu Sol. A banda d'estudiar altres controls possibles, de moment ja començarà una persona nova en el departament d'inspecció de la CASS i al pressupost del 2005 ja s'ha previst la contractació d'un altre metge perquè formi part del control mèdic de la paraplública.

LES XIFRES / Sol va exposar, en una ponència sobre el present i el futur de la CASS a la diada d'Andorra a Prada, l'estat de comptes de l'organisme. L'any passat la branca de malaltia va tenir unes despeses de

73,7 milions d'euros i va ingressar 74 milions. Les despeses van créixer en un any gairebé el 12% i els ingressos ho van fer el 10%. Jaquima Sol va calcular, de tota manera, que l'increment real de la despesa en vuit anys ha estat del 20%, i d'aquesta forma va argumentar la necessitat d'introduir mecanismes de control.

L'exministre de Salut Josep Maria Goicoechea també apunta aquesta necessitat. D'altra banda, va indicar que malgrat això hi ha un 8% de la població que tot i cotitzar no arriba als mínims perquè la CASS li doni cobertura sanitària i per tant la despesa en sanitari que efectua depèn dels seus propis recursos. ■

23 d'agost de 2004

AUÍ S'ACABA LA 36a EDICIÓ DE LA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

Fomé i Maragall clouen la cita de Prada

EL PERIÒDIC
ANDORRÀ LA VELLA

El cap de Govern, el president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall, i el rector de la Unibersitat Catalana d'Estiu (UCE), Joan-domenec Ros, seran els encarregats de tancar avui a les dotze del migdia la 36a edició de la trobada que s'ha

celebrat durant quasi deu dies a la localitat francesa de Prada. Abans de l'acte de clausura, a les deu del matí, Marc Fomé es trobarà amb els presidents regionals del Pirineu en una reunió a la qual és previst que assisteixi també Maragall, a més del president d'Aragó, Marcelino Iglesias, i dels presidents dels consells regio-

nals de Lleuadoc-Rosselló, Aquitània i Migdia-Pirineus. A les 11 hi haurà una trobada de la Comunitat de Treball dels Pirineus.

El rector de la UCE vol que la trobada d'avui entre els representants polítics dels territoris pirineus doni un impuls al projecte d'euroregió que promouen Maragall. ■

25 d'agost de 2004

RD situa en 100.000 el sostre idoni de la població

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORRANY

Per Renovació Democràtica (RD) el sostre de població més adequat i assumible per Andorra és d'unes 100.000 persones, la meitat de la xifra a la qual considera que Andorra s'està encaminant. El president de la formació, Patrick García, va exposar en la seva ponència de Prada sobre els llinars de creixement que el primer que cal fer és definir «quants habitants volem ser» i que això ha de voler dir «quanta gent pot assumir el país, sense que la nostra qualitat de vida empitiori encara més». Per modular el creixement, RD incorporarà al programa electoral diverses accions com, per exemple, regularitzar la construcció. Això no implicaria, com va explicar García, que s'aturin les obres però sí que no es facin al ritme «frenètic» actual, que no beneficia ni al poble ni al

Parla de regularitzar la construcció per evitar una massificació futura

turista al qual li prometen un país de natura». Una altra aposta és el foment d'espais verds i la reducció de l'espai edificable entre immobles «per embellir les paròquies i sentir-nos més a gust amb el nostre entorn». També veu necessari promoure polítiques que permetin a les administracions públiques o a fundacions privades adquirir sòl amb la finalitat de protegir l'entorn.

RD vol incloure en la necessitat que de promoure «educació ambiental al nostre dia a dia», en l'elaboració i execució de polítiques de reducció del consum, i en un ús «més eficient, racional i renovable» dels recursos, García va defensar una redistribució «més equitativa» dels béns i va demanar «absoluta generositat» amb les futures generacions. ■

24 d'agost
de 2004

Editorials

Coordinar la sanitat

Les paraules de l'exministre de Salut **Josep Maria Golobochea** no haurien de caure en sac foradat. Són propostes tècniques basades en la seva experiència i un bon coneixement del país. La diversitat d'actuacions, la dificultat de control i seguiment del malalt són temes importants que, ara per ara, tenen una dificultat evident, afegida a una despesa important. La facultat de poder triar metge és un gran avantatge per al pacient si existeix l'organisme que ho pugui controlar íntegrament. En cas contrari només fem que pagar serveis i en alguns casos duplicar esforços. És la clàssica roda de passar de l'un a l'altre fins a tornar a ser al principi. Amb un sistema sanitari íntegral això no passaria. Però si fos així, s'haurien de combinar molts interessos professionals –molt legítims– en una causa comuna amb plenes garanties. La denúncia que les despeses augmenten i que una millor sanitat no vol dir necessàriament més diners, sinó més racionalització, és una veritat difícil de contradir. Poser sí que en el tema del creixement, i tenint ben present que la sanitat ha de seguir pujant, seria oportú continuar amb l'esforç d'unir criteris professionals i econòmics per aconseguir la rendibilitat més alta en tots els aspectes.

Coordinar la sanitat pública vol dir posar d'acord els molts interessos que es belluguen en aquest camp

24 d'agost de 2004

Editorial

La immigració

Demanaríem a tots els que parlen d'immigració i la seva integració una cosa molt simple, que sàpiguen escoltar la part afectada. És molt fàcil receptor si la medicina se l'ha de prendre un altre. Creiem que el despotisme il·lustrat –aquella vella màxima de tot per al poble sense el poble– s'havia acabat a finals del segle XIX, però al XXI continua vigent. Amb un inconvenient, que anys abans es feia el que es podia i ara no es fa el que es pot fer. Limitar la immigració per garantir la cohesió social és fer pagar als pobres allò que els poderosos els neguen. Tenim els immigrants que necessitem –alguns diuen que massa pocs– i només els acceptem amb contracte de treball, en cas contrari els posem a la frontera. Utilitzem segons convingui la mà d'obra. En principi aquest és un principi general que es dona a totes les latituds. El que no resulta tan freqüent és que vulguem integrar-los sense gaires garanties de futur. L'immigrant cada vegada és més conscient de la seva temporalitat. El pacte social, element bàsic per a l'immigrant, és difícil de trobar. Hi seu buit només dependrà que es preservi la precarietat laboral, es millori la sinistralitat i es doni el subsidi d'atur. Sense aquestes condicions es fa difícil demanar als de fora que s'integrin, perquè nosaltres els ho posem molt difícil. No donar res i demanar-ho tot no és just ni rendible. Per això tenim la mobilitat que patim i la precarietat professional que per altra part demanem a un preu que no es correspon amb el que s'exigeix. Finalment la immigració enriqueix: el país, les pensions, les persones. ¿Algú ho dubta?

Llegint opinions sobre la immigració no tenim un altre remei que esgarriar-nos del que es diu i es pensa

L'opinió del dia s'expressa només als editorials. En articles i columnes s'opinen persones.

25 d'agost de 2004

ESTIMACIONS DE FUTUR PER GARANTIR L'ESCOLARITZACIÓ DE LA POBLACIÓ

Educació preveu 1.600 places més l'any 2010 per a l'escola andorrana

o Maternal i Segona Ensenyança creixeran de 963 alumnes en uns cinc anys

o Els estudis del Ministeri confirmen la davallada del sistema espanyol públic

ESTER PONS ESCALDES-ENGORDANY

La direcció de l'escola andorrana ha recomanat al Ministeri que de cara a l'any 2010 s'habilitin prop de 1.600 places a Maternal i Primera Ensenyança per donar cabuda a l'increment d'alumnat que s'espera.

Tanmateix, la població escolaritzada els últims 20 anys ha experimentat un lleuger descens en relació amb la població global. Així, el curs 1990-1991 aquest segment representava el 20,75% del total i el curs 2000-2001 només representava el 14,62%.

Les previsions surten d'un estudi elaborat per la Secretaria d'Estat d'Educació per planificar la futura construcció de centres educatius. La projecció de la població escolar des d'ara i fins a l'any 2010 per als tres sistemes educatius s'ha fet a partir de les noves incorporacions a Maternal i Bressol, calculant-ne la mitjana del període 1997-2003 i aplicant el coeficient de permanència en els centres dels últims cinc anys.

Els resultats de l'informe confirmen la tendència actual dels tres sistemes educatius: és a dir, el sistema francès està consolidat amb una població escolar estable, l'espanyol continua la davallada i l'escola andorrana segueix creixent.

El sistema francès, que aquest curs comptarà amb 1.827 alumnes de Maternal i Primera Ensenyança, en tindrà 36 més el curs 2009-2010. El sistema espanyol públic -la projecció no ha tingut en compte la població escolar dels quatre centres confessionals que segueixen el sistema espanyol a Andorra- passarà dels 617 alumnes als 440.

L'escola andorrana, en canvi, no para de créixer i el present any comptarà amb 2.419 alumnes, segons les previsions i l'any 2010 en tindrà 3.382, 963 estudiants més.

Cinta Pallé, directora de l'escola andorrana, va presentar aquest estudi a la diada andorrana de la Univer-

crisi

UN SISTEMA EN RECESIÓ

► Mentre uns preveuen l'ampliació d'alguns centres i la construcció de nous infraestructures per donar cabuda a l'augment d'alumnes que progressivament hi ha, d'altres s'afanyen a tancar escoles que encara funcionen.

► L'Estat espanyol ja va decidir tancar l'escola del sistema espanyol que hi havia a Canillo per falta d'alumnes i els pocs que hi quedaven van anar al centre d'Encamp. Aquest any ja no obrirà les portes l'escola del Pas de la Casa pel mateix problema. Tot i així, en aquest cas els alumnes s'han distribuït; els més grans aniran a Encamp però tindran el transport escolar i el menjador gratuït, els més menuts es quedaran al Pas de la Casa i es repartiran entre el sistema francès i l'andorrà.

► La pròxima escola a tancar les portes serà la d'Ordino d'aquí a un any, i els infants aniran a la Massana. A més, en el futur està previst que hi hagi un sol centre a la vila central que aglutini els alumnes d'Escaldes-Engordany i Andorra la Vella. El Govern es va comprometre amb Espanya a cedir un terreny amb aquestes finalitats.

siat Catalana d'Estiu i a enumerar les infraestructures que caldria renovar amb vista a la data límit (que els mateixos s'han fixat), que és l'any 2010.

INFRAESTRUCTURES / Pallé considera que a Canillo caldrà construir un centre de 400 places compartit entre el sistema francès i l'andorrà. En la mateixa línia, assegura que s'ha de construir un nou centre a Encamp, un altre a Andorra la Vella i també un a Escaldes-Engordany; i cada un d'aquests amb una capacitat per a 400 alumnes.

Pel que fa Segona Ensenyança, Educació només ha fet previsions de creixement de l'escola andorrana i en calcula que de 859 alumnes actuals es passi a 1.020 en cinc anys.

► Els obrers treballen al centre de l'escola andorrana de la Massana, al Pir.

les claus RADIOGRAFIA

1: Sistema francès
Les previsions per a l'any 2010 indiquen que l'alumnat del sistema francès es mantindrà. L'estudi d'Educació també mostra com les paròquies altes guanyaran alumnat i les centrals en perdran.

2: Sistema andorrà
L'escola andorrana és el sistema més jove dels tres i el que compta amb més projecció. L'estudi d'Educació preveu que en cinc anys hi hagi 1.204 alumnes més al sistema sumant Maternal, Primera i Segona Ensenyança.

3: Sistema espanyol
No hi ha dubtes que el sistema espanyol és el més perjudicat. Actualment ja és el que menys alumnat té i en continuà perdent fins a l'any 2010. Aquestes xifres, però, no compten amb els alumnes dels centres privats.

25 d'agost de 2004

Cimera de polítics a la cloenda de la Universitat d'Estiu

L'euroregió demana els Jocs d'Hivern

► MARAGALL

«Les àrees frontereres han de crear institucions comunes»

► FORNÉ

«Andorra pot i ho ha de fer tot per donar a conèixer el català al món»

► BOURGIAN

«Els francesos tenim ganes de cooperar en els projectes transfronterers»

Marc Forné, Christian Bourgian i Pasqual Maragall, ahir a Prada.

26 d'agost de 2004

EL CAP DE GOVERN I EL PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA PARTICIPEN EN L'ACTE DE CLAUSURA DE LA 36a EDICIÓ DE L'UCE DE PRADA

Forné veu en l'euroregió la base d'una nova candidatura olímpica

o Maragall recull la intenció i en parlaran en una reunió a l'octubre a Barcelona

o El president català desitja que Andorra sigui una de les seus del Ramon Llull

▶ Marc Forné i Pasqual Maragall, poc abans de començar els tractats de la creació de la universitat d'Estiu.

J.L.L. PRADA

Marc Forné va afegir ahir un motiu més per justificar la creació de l'euroregió Pirineu-Mediterrània que promou el president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall, i que englobaria Andorra, Catalunya, Aragó, València, les illes Balears, Múrcia-Pirineus i Llenguadoc-Rosselló. El cap de Govern va tornar a posar damunt de la taula la celebració d'uns Jocs Olímpics d'Hivern a la zona, «els segons Jocs de l'euroregió després dels de Barcelona de l'any 1992, amb l'objectiu que, aquest cop sí, hi puguin participar els tres estats. Forné, després de considerar que tot el que sigui projectes conjunts entre Andorra i l'entorn beneficiarà totes les parts, va expressar el desig que ben aviat es pogués tornar a debatre la possibilitat de fer una candidatura conjunta.

El cap de l'Executiu i el president de la Generalitat volem parlar d'una candidatura olímpica «amb una participació més estesa de Barcelona. Fins on es pugui arribar», va dir Forné en presència de Maragall. El cap de Govern hi va afegir que l'organització conjunta d'uns Jocs per part de tres països ha de donar més garanties d'èxit que si ho fa un país sol i que Pasqual Maragall és una de les persones «més adequades» per ajudar-hi. També en va parlar amb Christian Bourgain, el representant del Consell Regional del Llenguadoc-Rosselló que ja es va implicar en la candidatura fallida per als Jocs d'Hivern del 2010, i va assegurar que els francesos tenien ganes de rellançar la proposta. Per la seva banda, Maragall va dir que després de l'experiència viscuda el 92 «no s'ha de desaprofitar cap possibilitat».

REUNIONS PRÒXIMES / Forné i Maragall, que ahir van compartir escenes amb a comeditats a la clausura de la 36a edició de la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) a Prada, es reuniran a

Barcelona a l'octubre per començar a parlar de la qüestió olímpica. La data concreta de la trobada al Palau de la Generalitat la definiran el 17 del mes que ve a la Seu, ja que volen

frases
MARC FORNÉ
Cap de Govern

UNA MISSIÓ
«Andorra pot i ha de fer el possible per donar a conèixer el català arreu del món»

UNA I LLUSIÓ
«Continuem pensant que els Pirineus es mereixen algun dia uns Jocs d'Hivern»

PASQUAL MARAGALL
President de la Generalitat

MOMENT HISTÒRIC
«Les àrees frontereres tenen ara la gran oportunitat de crear institucions comunes»

PROCÉS NATURAL
«És lògic que el canvi a Europa obri les cicatrius creades durant anys per les fronteres»

aprofitar la reunió de la Comunitat de Treball dels Pirineus per parlar de l'avoport Andorra-Pirineus i l'Institut Ramon Llull (IRL). Quant al primer dossier, no hi ha cap novetat, ja que els dos dirigents van tornar a reiterar ahir que esperen que culminin amb èxit al més aviat possible. Respecte a la participació d'Andorra a l'IRL, el president català va afirmar que el seu desig és que la institució tingui una seu a cada un dels territoris que l'integrin «i, per descomptat, també a Andorra», va afirmar. Precisament, Maragall confia que les properes edicions hi puguin haver una sinèrgia entre l'UCE i l'IRL, de manera que l'institut, nascut amb l'objectiu de donar projecció internacional a la llengua i la cultura catalanes, institucionalitzi la universitat. El mes que ve hi haurà una reunió dels membres de l'euroregió, en la qual, va dir Forné, Andorra buscarà la manera de ser-hi present ja que hi ha estat convidada.

MOLTES OPORTUNITATS / Durant el discurs el cap de Govern va recollir el desig expressat pel rector Jaume Domènec Ros que Andorra sigui «l'estendard de la llengua i la cultura catalanes als estaments internacionals

en què només té veu el Principat per la seva condició d'Estat. Forné va arrenyar els aplaudiments de bona part del públic quan va dir que els andorranos «tenim un sentiment de patios andorranos i que una part dels nostres veïns podrien ser andorranos». També va comparar els models administratius de França i Espanya per afirmar que l'euroregió es beneficiaria del fet que les regions de Catalunya Nord tinguessin un marge de maniobra similar al de la Generalitat catalana.

Pasqual Maragall va centrar la seva llarga al·locució a exposar per què ara cal, més que mai, posar-se a treballar en l'euroregió. Va citar dos exemples concrets de cooperació transfronterera necessària: l'Hospital de Meritxell i l'Hospital Transfronterer de Puigcerdà, pels serveis mèdics que ofereixen a les comarques catalanes i a les regions franceses veïnes. El president va dir que les unitats locals, regionals i nacionals s'han d'obrir i fer-se més grans per operar millor en un entorn, la UE, que també s'ha eixamplat més. L'euroregió pot començar a existir a partir de la desaparició de les fronteres, que permet imaginar espais de col·laboració, va argumentar. ■

el balanç
ÈXIT, TOT I LA CONTENCIÓ

o El rector de l'UCE es va mostrar especialment agraït a Pasqual Maragall pel suport que ha donat sempre a la trobada. No va voler molt satisfactoriament el resultat de la 36a edició, tot i la contenció preassessorada amb què s'ha preparat.

Christian Bourgain va patir diverses interrupcions durant el discurs perquè un grup de veïns de la zona del Vallèspr va fer sentir la seva veu contra un projecte de construcció de línies d'alta tensió a la regió. Va buscar la complicitat de Maragall i va envairar que tant al com el president George Fracsa estan molt sensibilitzats quant a l'ús i el reconeixement del català i quant al suport a l'UCE. L'alcaldia de Prada va qualificar l'acció de «rebel·lió» en tots els aspectes.

26 d'agost de 2004

L'euroregió

A hir a Prada es van reunir polítics d'una banda i de l'altra dels Pirineus per tractar un tema que constitueix una aspiració seriosa per a tothom. Ens estem referint a la creació d'una euroregió marcada pel triangle Barcelona-Montpeller-Tolosa. Enmig d'aquesta gran zona hi ha Andorra, que és un petit estat. D'alguna manera, podria ser -hauria de ser- la capital d'unió. Les aspiracions del conjunt del país i les regions estan marcades per la lliure circulació d'idees, projectes, tecnologies, professionals, mà d'obra, flux turístic, mercaderies i capital. En aquest capítol Andorra té unes pautes diferencials que hauria d'acoblar i aquesta és una assignatura pendent que s'ha d'estudiar en profunditat si no volem quedar despenjats del projecte de les regions, amb l'agregant de l'aïllament. El nou regionalisme europeu vol superar els tradicionals esquemes polemícs. S'ha de parlar amb un altre plantejament i buscant un nucli d'actuació tan fort que irradiï alhora un nou triangle a Espanya, amb Saragossa i València, i a França, amb una projecció cap a Lió. No es tracta d'una utopia, sinó d'un estudi en profunditat que s'ha d'engegar com abans millor. Andorra no pot quedar-ne al marge.

L'euroregió formada per Espanya i França serà una realitat i Andorra no pot quedar-ne aliada

Les condicions del projecte

El projecte fa temps que està delimitat i tot sembla indicar que ara és un bon moment per posar fil a l'agulla. La Unió Europea té molt present l'Europa de les ciutats. També de les regions que possibilitin un espai més gran. Migdia-Pirineus, Lluenguadoc-Rosselló, Ariège, Catalunya i Andorra integren aquest espai. La primera feina que s'ha de fer és un inventari. Conèixer les bases a partir de les quals es poden incentivar les iniciatives. Aquí hi han de participar totes les regions en un bloc comú. La segona tasca és superar el vell concepte que la muntanya separa perquè no es pot travessar. La infraestructura viària que faci possible el gran bulevard dels Pirineus ajudarà a salvar un pecat de sempre: la poca relació entre els pobles, cosa que provoca un coneixement dolent i una desconfiança general. Fins ara sembla que ningú no ha tingut pressa a suprimir els Pirineus. Ara és una altra cosa. Això ha de venir a través de les comunicacions, les que hi ha i les noves. Andorra també ha de figurar en aquest mapa, sobretot perquè és al centre mateix de la zona que s'ha de desenvolupar. Aquests són els grans problemes urgents que tenim amb Europa i per resoldre'ls fan falta els concrets necessaris de cooperació.

Un gran projecte és la suma d'iniciatives més petites i la cooperació conjunta en una idea única

L'unió del país i sorpresa també als actors. Els autòctons hi passen posicions personals

26 d'agost de 2004

EL DEBAT SOBRE EL CREIXEMENT

Fomé marca distàncies amb Catalunya

o Creu que no es pot comparar la situació immigratòria d'Andorra amb la catalana

►► Forné, amb la consellera catalana Marina Geli.

ERLANO COMELLES

EL PERÍODEC PRADA

El cap de Govern, Marc Forné, ha considerat que la immigració andorranca no es pot comparar de cap manera amb la catalana ni amb la de cap altre país del món i, per aquest motiu, les respostes que s'han de donar al fenomen no han de ser les mateixes que les que s'apliquen als altres estats.

Un dels trets diferenciadors, segons Forné, és l'origen dels immigrants ja que Andorra rep principalment mà d'obra comunitària i Catalunya i els països de l'entorn són receptors sobretot de treballadors que

provenen del continent africà. És per aquest motiu que el cap de l'Executiu no ha volgut entrar a valorar les manifestacions que l'expressió de la Generalitat de Catalunya Jordi Pujol ha fet a Prada en què deia que

el missatge podia arribar a suposar el final de Catalunya.

Pel que fa al debat nacional sobre la immigració i arran de la ponència que el conseller liberal Joan Albert Farré va fer a Prada iustant a la lími-

tació de la política immigratòria per no posar en perill la cohesió social, Marc Forné ha afirmat que abans de pensar a limitar encara més l'entrada de persones caldrà limitar esgona quins creixements.

DEBAT ELECTORAL # El cap de l'Executiu és conscient que una de les qüestions que centraran el debat durant la pròxima campanya electoral serà justament quin límit s'ha de posar al creixement del país. Forné ha volgut deixar clar que no seria just donar tota la responsabilitat al Ministeri d'Interior, que és l'encarregat de gestionar les polítiques migratòries.

«El país no pot multiplicar per deu la població cada 40 anys. Ho ha fet una vegada, però no ho podrà tornar a fer, és impossible. També és inimaginable multiplicar per dos la població en un horitzó de 25 o 30 anys. Hem de ser prudentes.» ■

27 d'agost de 2004

TEMA DEL DIA

Circulació

► **ALTERNATIVES**
Un empresari
va proposar al
subministrament
de biodiesel.

► **MOBILITAT**
Els problemes
de circulació
s'agrupen amb el
trànsit de camions.

INICIATIVES PER MILLORAR EL SUBMINISTRAMENT D'ANDORRA I TAMBÉ LA MOBILITAT

Economia estudia un centre logístic per al transport de mercaderies

o Una de les propostes consisteix a situar-lo a França i a utilitzar el ferrocarril

o El Ministeri calcula que 270 camions pesants travessen les fronteres cada dia

ESTER POIS
FISCALS ENCORRANY

El Ministeri d'Economia busca fórmules per pal·liar l'impacte que té el transport de mercaderies en la mobilitat i proposa agrupar els centres d'emmagatzematge en una plataforma logística situada fora dels nuclis urbans i, fins i tot, fora de les fronteres. Una altra alternativa és permetre que els camions pesants entrin abans de les vuit del matí per la duana de Moles.

Aquesta mena de transport representa només el 5% de la circulació de vehicles; tot i així, el fet que els camions hagin de passar obligatòriament pels vials urbans fa molt més evident la seva presència i causa greus problemes de trànsit.

Andorra disposa d'una flota de 1.000 vehicles pesants (de més de 3,5 tones) diàriament entren i surten del Principat 270 camions, que representen gairebé dos milions de tones de mercaderies transportades (entre importacions i exportacions) l'any. A més, la flota de camions estrangers que cada dia travessen les fronteres representa el 47% del trànsit global que hi ha d'aquests vehicles. I no es poden menystenir les 3.750 furgonetes i camionetes que diàriament s'emcarregen de la distribució interna dels productes.

El director d'Economia, Ramon Reguant, subratlla que Andorra viu de les importacions ja que tot allò que es consumeix, fins i tot el material de construcció, vénen de fora. Reguant també destaca que hi ha un important flux del transport col·lectiu de passadgers derivat del turisme comercial, del turisme d'hivern i del treballador forer.

PUNT DE TROBADA / Amb tot això, des de la càrrega d'Economia es proposa desconectar progressivament el creixement del país del creixement dels mitjans de transport amb l'objectiu de no saturar encara més la xarxa viària.

►► Ramon Reguant.

Carburants més ecològics amb la futura llei del transport

►► L'avantprojecte de llei del transport per carretera preveu, en un dels apartats, desenvolupar energies netes i renovables aplicades al sector del transport per contribuir a la millora de la qualitat mediambiental.

►► El Ministeri d'Economia és conscient que cal que el sector del transport de passadgers i mercaderies croqui pel que fa a la qualitat i no a la quantitat, entre altres coses, perquè es ha de disminuir el grau de contaminació atmosfèrica i acústica dels centres urbans i vies de comunicació», explica el director d'Economia, Ramon Reguant. A més, els vehicles s'han d'adaptar a les normes europees Euro de contaminació de fums i acústica. Gairebé la meitat del parc de camions encara no té cap classe Euro i té les de quatre tipus.

►► Per això des del Govern s'estudia la viabilitat d'implantar al transport públic combustibles alternatius, com ara el gas, l'hidrogen o els biodièls. De fet, el Ministeri d'Economia va rebre fe temps la proposta d'una empresa espanyola, Bionergética Extremeña -que compta amb el 25% del capital andorrà-, per importar biodièl.

►► Reguant comenta que abans d'implantar una mesura com aquesta cal estudiar molt bé la fórmula ja que, de moment, aquest combustible és més car i «per compensar s'haurien d'eliminar totes les taxes».

►► Un camió circula, a l'air, pel carrer de Prat de la Creu.

La creació d'un centre logístic per al transport de mercaderies és una de les iniciatives del Ministeri. Sense descartar cap possibilitat, l'Executiu col·labora amb França en un estudi per valorar la viabilitat d'una plataforma multimodal per a mercaderies a la zona d'Enveig, al país veí.

L'objectiu és combinar el transport per carretera amb el ferroviari. Reguant explica que els grans camions només haurien d'arribar fins al centre logístic d'Enveig i des d'allà es distribuïren les mercaderies amb tren fins a l'Ospitalet i el repartiment intern seria a càrrec de les camionetes, que són més àgils per moure's per les zones urbanes, justifica Reguant.

Una altra de les opcions que es tenen en compte és la creació, dins les fronteres, d'un aparcament només per a camions que també s'ofereix serveis complementaris als conductors. «Tindrà una benzineria i una zona perquè els xòfers poguessin

descansar i fins i tot dubar-se», explica Reguant.

De fet, aquesta proposta és la mateixa que defensa l'Associació de Transport de Mercaderies i Carburants. El president del col·lectiu, Joel Font, ha explicat en diverses ocasions que aquesta menura és important perquè els vehicles pesants estrangers no aparquin a la carretera i també perquè les petites empreses de transport de mercaderies tinguin un espai per deixar-hi els vehicles. Els transportistes, a més, estan d'acord que l'aparcament sigui de pagament.

Reguant recorda que en alguna ocasió fins i tot havien fet una proposta sobre un terreny concret i «havien fet els estudis econòmics i de viabilitat -el director d'Economia no va voler revelar la ubicació del terreny-, però l'antiga junta de l'associació no va estar interessada en l'oferta». L'actual, en canvi, ho negociarà a partir del mes que ve.

EVITAR HORES PUNTA / Des d'Economia també es treballa, conjuntament amb l'Agència de Mobilitat i el Departament de Duanes, en la possibilitat d'ampiar l'horari en què els camions tenen permès circular per la frontera hispanoandorrana.

Actualment només ho poden fer entre les vuit del matí i les cinc de la tarda. La proposta d'Economia és que puguin entrar a Andorra abans de les vuit del matí perquè així no coincideixi la circulació de vehicles pesants amb les hores punta a la xarxa viària. «Si arriben a les vuit a la duana i comencen l'obra a tramitar els papers, el transport entra a Andorra a les hores en què el trànsit és més dens», explica Reguant.

La proposta que estan estudiant permetria una nova estructuració de la importació i exportació de productes abans de l'horari laboral i «els transportistes acabarien abans la feina i no entorpidirien la circulació», conclou Reguant. ■

28 d'agost de 2004

ANÀLISI DE LA TEMPORADA D'ESTIU

Fomé diu que les obres i el trànsit han influït en el turisme

o El cap de Govern reconeix que s'han acumulat els treballs

EL PERIÒDIC ESCALDES-ENGORDANY

Les obres i la tornada al mercat turístic de destinacions que havien patit conflictes bèl·lics, com ara els Balcanes, són algunes de les causes que assenyalava Marc Fomé per explicar les baixes xifres del turisme d'aquest estiu a Andorra, que també s'han registrat en zones properes.

o Torna a reiterar la necessitat de construir el metro aeri

com ara a Catalunya.

«Hem fet una quantitat d'obres tan gran durant els últims anys que potser s'han acumulat massa. Com que el període de treball a Andorra és limitat per la meteorologia, s'ha perjudicat la circulació, subratlla el cap de Govern.

Fomé creu que és imprescindible que es posi en marxa un transport

públic segregat, com ara el metro aeri. «Encara que el cost sigui elevat i hi hagi detractors, s'haurà de fer. No hi ha ningú que raonablement s'hi pugui oposar», va remarcar. És evident que s'ha arribat a una situació límit del trànsit amb aproximadament 900 vehicles per cada 1.000 habitants. «No hi ha solucions i els tècnics només s'allarguen el problema», hi va afegir.

Les declaracions de Fomé arriben en ple debat sobre el futur del turisme a Andorra, ja que a punt d'acabarse la temporada d'estiu les xifres no són gaire bones. A més, també s'ha sabut aquesta setmana que el pla de màrqueting de turisme només ha assolit el 60% dels objectius. El Govern ha acordat treure a l'objectivació el pla per al període 2004-2010. ■

►► Fomé, a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada.

ELIAPAR COMELLAS

29 d'agost de 2004

►► Una empleada treballa en una oficina bancària d'Escaldes-Engordany.

TONY LARA

31 d'agost de 2004

ACTIVITATS LABORALS

El 4,6% de la població activa treballa en bancs

o Els sis darrers anys el nombre d'empleats del sector ha crescut l'11,2%

o El 2003 l'ABA va comptabilitzar 52 sucursals i 1.086 assalariats

EL PERIÒDIC ESCALDES-ENGORDANY

Quasi el 5% de la població activa assalariada, concretament el 4,6%, treballa al sector bancari. Tot i que la xifra és irrisòria comparada amb d'altres activitats, la mitjana de salaris és superior a la mitjana dels altres sectors econòmics, ja que el personal de les entitats bancàries és qualificat o molt especialitzat.

La xifra la va aportar el director de l'Associació de Bancs Andorrans (ABA), Antoni Armengol, en la conferència que va pronunciar a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Confident. Armengol va explicar que els sis darrers anys el creixement del nombre d'empleats ha estat significatiu, de l'11,2%, tot i que l'augment és molt inferior si es compara la dada amb d'altres sectors. Des del 1997 fins al 2003 el nombre de treballadors de la banca ha crescut de 112 empleats. En canvi, el nombre d'entitats no ha variat.

L'increment del personal ha estat conseqüència de l'obertura progressiva de sucursals de les entitats bancàries, que s'han expandit per les set parròquies. L'any 1997 el nombre total d'oficines era de 48, on treballaven 974 empleats, mentre que l'any passat hi havia 52 sucursals i 1.086 assalariats. El nombre de bancs s'ha mantingut en sis, tot i que durant el període que va destacar Armengol hi ha hagut la fusió de dues entitats, Banc Agrícola i Banca Reig, d'on sorgí Andobanc, i la incorporació de Banc Sabadell. ■

El desafiament humà als perills de la natura

Durant els darrers 25 anys 37 persones han mort a conseqüència de catàstrofes naturals

EL PERIÒDIC
ESCALDES ENCORDANY

Els éssers humans són superbs i estan convençuts que ho poden controlar tot. Fins i tot el que no és humà. Però la natura cobra el seu tribut. A Andorra els fenòmens naturals han segat la vida de 37 persones des de l'any 1975 fins al 2002 a causa, entre d'altres, d'inundacions, allaus, desprendiments, nevades, fred i, fins i tot, l'impacte d'un llamp.

Tempestes tan intenses com la que va descarregar ahir al vespre demostren que l'orografia del Principat sotmet els terrenys als riscos naturals i, a més, la tossuderia per construir en zones inestables potencia el perill de patir les conseqüències devastadores dels fenòmens naturals. Ahir la pluja, tot i que no va provocar cap desastre, va desbordar les clavegueres i va fer

► L'EVOLUCIÓ

L'esclat demogràfic i econòmic dels últims 40 anys incrementa els riscos

► LA TEMPESTA

L'intens xafec que va descarregar ahir va provocar incidents lleus

esquenes al paviment. Tot i que es va tractar de la típica tempesta d'estiu, breu però intensa, és un exemple que les construccions humanes són vulnerables a la força dels fenòmens naturals.

Els darrers 40 anys Andorra ha viscut un esclat econòmic i demogràfic que s'ha reflectit en l'edificació de sòls propensos als riscos naturals i, tal com totes les societats avançades que s'anexiven a densificar la natura, han de prendre mesures per evitar els efectes dels riscos naturals.

La directora del Centre de Recerca en Ciències de la Terra, Montserrat Masas, va exposar en una conferència a la Universitat d'Estiu de Prada els riscos naturals que amenacen Andorra i les mesures de protecció que s'hi apliquen. Després que algunes catàstrofes naturals castiguessin el Principat el darrer quart de segle l'Administració va promulgar el decret sobre el règim jurídic de l'ocupació, la utilització i la construcció en terrenys afectats per allaus. Però la veritable revolució per protegir les persones i les construccions va arribar a finals de l'any 2002 amb la promulgació de la llei general d'ordenació del territori i urbanisme. ■

► L'ensurt ► Les roques que es van desprendre fa poca mesca a Santa Coloma.

EDUARDO COMELAS

Editorial

La llei del creixement

De les declaracions del cap de Govern, Marc Forné, es desprèn que el Partit Liberal està plenament decidit a impulsar una llei que reguli el creixement del país. És evident que hi ha una opinió generalitzada que cal delimitar el desenvolupament del país, que en principi s'ha de traduir en termes beneficiosos però que a la llarga pot ser perjudicial. Per exemple, des del CDA s'ha indicat la necessitat que la llei del creixement que s'impulsa des de les files liberals pugui ser consensuada no solament per les forces polítiques sinó també per tots els sectors que hi poden aportar opinions. Els representants del CDA consideren que és important que en aquest projecte, que qualifiquen de «qüestió d'Estat», hi participin totes les parts per aconseguir una amplitud d'anàlisi més gran.

A la darrera edició de la Diada Andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent els participants van coincidir a dir que la situació d'Andorra en tots els àmbits està arribant al sostre de creixement i que, de moment, hi ha poques alternatives per invertir la tendència. Aquesta va ser la conclusió a la qual van arribar els polítics i experts que van reunir-se a Prada.

També fa dos anys, durant el discurs amb motiu de la Diada de Meritxell, el síndic Francesc Areny va dir que s'havia d'aprofitar que la conjuntura econòmica era favorable al país per actuar amb serenitat i elaborar un projecte de futur conjunt que garantis la continuïtat de l'estat del benestar i el creixement responsable d'Andorra.

Totes les veus sonen amb diversos matisos però remarquen amb significats anàlegs la necessitat que Andorra decideixi un creixement controlat que aportí més qualitat de vida als ciutadans, sense hipotecar el futur de les properes generacions. Això sí, no es pot parlar d'una llei abstracta, sinó que cal adoptar compromisos i complir-los.

[No es pot pensar en un text abstracte, sinó que és necessari adoptar compromisos i complir-los]

L'opinió del lector i l'expressió romanen a sol·licitud. Els articles d'opinió no representen posicions partidistes.

4 d'octubre de 2004

EL CONFLICTE INTERN A LA FORMACIÓ ECOSOCIALISTA

Els Verds veuen una mà negra que els vol fora de les eleccions

o Lozano diu que els que van impugnar el congrés obeeixen a sectors externs

o Membres de l'executiva apunten com a clau el debat sobre l'avortament

MIQUEL SPA ESCALDES-ENDRORRÀ

La presidenta dels Verds, Isabel Lozano, va denunciar ahir que els militants del partit que van impugnar el congrés fundacional tenen un interès ocult perquè la formació no es presenti a les eleccions legislatives. Per Lozano, l'amenaça que els denunciants van fer el cap de setmana segons la qual la resolució de la Batllia podria anul·lar el congrés i les candidatures és la prova que el seu «únic» interès és que els Verds

no participin als comicis. La presidenta de la formació ecossocialista va afegir que al partit es té molt clar que el que mou aquest interès ocult prové de sectors externs als Verds.

Tot i que cap membre de l'executiva va voler acusar ningú públicament per no disposar de proves, a l'òrgan directiu hi ha dues versions sobre qui resultaria beneficiat d'una hipotètica retirada dels ecologistes. Mentre uns apunten a altres partits sota l'argument de les balances de vots, d'altres ho fan cap a institucions

▶▶ Isabel Lozano a la Universitat Catalana d'Estiu, el mes passat.

ROMANA

reticents al debat que s'ha generat sobre l'avortament o el paper de l'Església, qüestions sobre les quals s'ha pronunciat el partit.

DRETS CONSTITUCIONALS / Els responsables dels Verds, que avui escoltaran a la Batllia les demandes de la

impugnació, estan molt molestos amb el sector no oficial perquè la denúncia la van fer a tots els militants del partit, els quals han rebut la notificació als seus llocs de treball i en nombroses ocasions no han fet en mà. Lozano va qualificar aquesta actuació com una violació

dels drets constitucionals perquè no s'ha respectat la protecció de dades ni la intimitat de les persones.

Lozano va explicar que els denunciants no assisteixen a les reunions del partit i que algun d'ells va participar en la preparació del congrés que després van impugnar. ■

14 de setembre de 2004

Cartes dels lectors

EL PERIÒDIC català sovint, repeteix l'argument d'interès general relacionat amb les persones i les institucions catalanes, però el resultat és 20 anys, es pot dir que per això la seva opinió sobre el partit Verds, i la seva crítica al president, també se senten.

EL PERIÒDIC PARADISA
Pere de la Hoya, 150, 4a planta (Escaldes-Endorrà)
Fax: 750 210. E-mail: editor@lparadisa.es editor@lparadisa.com

SOCIETAT

Medi ambient

Venturina Pujol
Correu electrònic

«Algo em pot explicar com és que s'està edificant en una franja d'1,5 quilòmetres al sector de Ferreres, entre l'Iorta i les Salines, on es ben visible l'indicatiu de risc d'allaus? És que la cartografia andorrana també és explícita, només faltaria, i la memòria col·lectiva encara ho és més: propietaris de finques limitrofes havien fet llenya de la fusta que l'allau arrossega els hiverns de nevedes abundants.

«Caldrà que, una vegada més, l'Administració pública construeixi dics per protegir algunes edifica-

cions que creixen indiscriminadament arreu del país? Ciment sobre ciment? M'adhereixo a gran part de les manifestacions que van expressar els ponents andorrans sobre aquest tema a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent. Hem d'escollir el nostre futur. Hem tocat nostre pel que fa al nostre creixement? L'especulació del sòl ha propiciat un perillós progrés insostenible i haurém de repensar, tots plegats, a què ens pot portar aquesta mena de progrés.

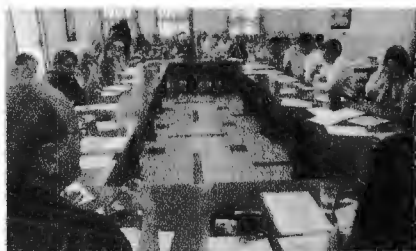
Tenim el país que nosaltres hem fet i que estem fent. Tots en som responsables. Demano als polítics que induguin en els programes accions per resoldre aquest problema, com ara actualitzar les recomanacions dels governs a la conferència de l'ONU sobre medi ambient i desenvolupament (Rio de Janeiro, 1992). Quin sentit tenen ara les propostes de l'Agenda Local 21? ¿Hem fet tard per no malinterferir més la nostra terra o som a temps de salvar del ciment alguns indrets? Els que vindran ens en demanaran compte. Valgui la meua denúncia en nom seu.

3 de setembre de 2004

La SAC dedica la diada de Prada al creixement

► La diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu de Prada de Conflent està dedicada enguany als models de creixement. La societat andorrana de ciències ha triat aquest tema perquè ara és el moment de plantejar-se quina mena de creixement es vol i si cal frenar-lo, segons va indicar la presidenta de l'entitat, Àngels Mach. La jornada se celebrarà el 21 d'agost.

29 de juliol de 2004

Fernando Galindo

Polítics i tècnics alerten de la saturació del model de país

► Polítics i tècnics coincidien a alertar a la universitat de Prada la saturació de l'actual model de país i demanaven actuacions urgents per posar fi a allò que un dels ponents va qualificar de "desgavell". La directora de la CASS, Joaquina Sol, insistia que cal augmentar les cotitzacions per garantir el futur de la CASS. D'altra banda, la Unió Hotelera manifestava que no es creu les xifres desorbitades de turistes que fa públiques el Govern.

26 d'agost de 2004

Actualitat

Polítics i tècnics alerten a la universitat de Prada de la saturació de l'actual model de país

26 d'agost de 2004

Forné compromet Maragall en el suport als Jocs i a l'aeroport

► El cap de Govern ha compromès el president de la Generalitat de Catalunya a participar en una candidatura conjunta del Pirineu per a uns Jocs Olímpics d'hivern i a donar l'impuls final a la reobertura de l'aeroport de l'Alt Urgell. Maragall i Forné es trobaran a l'octubre per tractar afers d'interès comú. Cata-

Cristi Ramon

lunya també farà costat al Principat a l'hora de reclamar una reactivació definitiva de l'aeroport que s'ha de construir a la Seu d'Urgell.

2 de setembre de 2004

Diada andorrana a Prada de Conflent

Andorra i la manera com afronta el creixement són la base de les ponències

La Societat Andorrana de Ciències (SAC) dedicarà la Diada andorrana, que tindrà lloc a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent, a debatre sobre el creixement.

La jornada es farà el 21 d'agost i reunirà 25 ponents que representen tots els partits polítics i també una bona mostra de la societat civil. La jornada, un cop més, està patrocinada per Andbanc.

La Societat Andorrana de Ciències ha triat aquest tema perquè, segons la presidenta de l'entitat, Àngels Mach, ara és el moment de plantejar-se quina mena de creixement es vol per al país i si cal frenar-lo.

Les ponències tractaran tots els temes que afecten la societat andorrana, com ara la capacitat de l'hotelleria o les perspectives de futur del sector.

La política també hi serà reflectida, amb una ponència sobre les polítiques de creixement, de Segle XXI, o una altra sobre les polítiques i el creixement, del Partit Socialdemòcrata. Els Verds també hi seran presents, amb una ponència

El creixement, analitzat des de tots els punts de vista, serà el punt central de la dissetena Diada andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu

sobre les alternatives de creixement.

El creixement s'analitzarà des de totes les perspectives: la disponibilitat de recursos energètics com ara l'electricitat, els límits del creixement econòmic, els escolars com a referent poblacional i qualitat d'ensenyament.

La sostenibilitat és un tema que es tractarà en algunes de les ponències, tant des del vessant social, com l'econòmic o el sanitari, per posar alguns exemples.

Totes les ponències es podran escoltar el 21 d'agost vinent.

5 d'agost de 2004

Ponència realitzada per el Vicepresident de la UHA a la Universitat Catalana d'estiu de Prada de Conflent

LA CAPACITAT DEL SECTOR HOTELER

El sector hotelier està en aquests moments en plena mutació, a conseqüència de dos fets de gran importància que marquen aquests canvis: la posada en marxa l'any 2001 de la nova legislació que afecta a la classificació dels allotjaments turístics, i a la baixada important en la freqüentació i pernoctació en els nostres hotels.

La classificació hotelera ha obligat als hotelers, que no arriben ni de bon tros a assolir resultats financers òptims, a adaptar-se a la nova normativa en matèria d'equipaments, en matèria de seguretat alimentària i en matèria de seguretat i contingència.

Alguns dels establiments han fet una forta inversió, perquè el seu tipus d'establiment els hi ha permès amortitzar aquesta inversió realitzada. D'altres més petits i familiars han estat obligats a tancar degut a que no han pogut garantir, vista la seva estructura, l'amortització necessària de la inversió a realitzar per a posar-se al dia amb la normativa vigent.

La globalitat del sector hotelier està afectada per una davallada en les pernoctacions. D'altres sectors econòmics, com el comerç, també constaten aquesta davallada econòmica.

La Unió Hotelera d'Andorra, que representa un 69,23 % del total d'establiments hotelers d'Andorra, està molt a l'aguait i és molt sensible a aquests problemes, ja que les conseqüències repercuteixen directament al sector en la seva activitat econòmica. L'eficàcia i el paper a desenvolupar per l'Entitat és la d'anticipar-se als efectes d'aquests problemes i intentar que no afectin greument al sector. Veient que no hi ha a Andorra un veritable observatori de turisme capaç d'establir els indicadors del mercat, hem decidit crear el nostre propi estrí d'observació, i les xifres que

us transmetré avui són les que es desprenen del nostre servei estadístic i que per tant ens en fem totalment responsables.

Situació actual. El sector hotelier ha perdut des de l'any 2000 al 2004 un 22,10 % d'establiments i aquest percentatge tant sols representa un 5,93 % en nombre d'habitacions.

Això vol dir que són hotels petits i familiars els que han desaparegut en detriment d'estructures més importants, constituïdes majoritàriament per a grups o cadenes hoteleres que es posicionen amb força en el mercat.

La Parròquia d'Ordino és la més afectada per aquest fenomen, ja que perd un 25 % d'establiments i un 16,28 % d'habitacions.

Tant sols el Pas de la Casa augmenta el nombre d'establiments d'un 8,57% i d'habitacions un 2,18 %.

Per contra, el que succeeix a la Parròquia de Canillo, il·lustra perfectament la tendència del mercat, ja que perd un 17,14 % dels seus hotels, però progressa d'un 9,47 % en el total d'habitacions.

L'històric.

Anem a fer un balanç del sector des del 1980 al 2004, i prenem com a etapa intermitja la dècada del 1990 al 2000.

Del 1980 al 1990, el sector ha seguit l'evolució del creixement dels anys predecessors, amb un parc hotelier que creix d'un 12,77 % en nombre d'establiments i d'un 21,36 % en nombre d'habitacions.

Del 1990 al 2000, el nombre d'establiments gairebé no augmenta (0,75%), però el d'habitacions creix un 12,77 %.

Del 2000 al 2004 s'inicia una davallada sense límits, que avui som incapaços de quantificar fins on arribarà.

Aquesta davallada constitueix un nou paisatge de l'oferta d'allotjament que es professionalitza tot i perdre el seu estatus de familiar. El client disposarà d'una unitat d'allotjament més gran, amb un equipament de l'estàndar actual, restaurat o bé nou. Aquestes noves implantacions es situen majoritàriament prop d'instal·lacions mecàniques, majoritàriament a peu de pistes, per tal de privilegiar el producte esquí.

Aquesta tendència és el resultat d'una política orientada voluntàriament cap el turisme de massa d'hivern. L'oferta turística fora de temporada d'hivern (considerada alta), és gairebé inexistent, a excepció del producte "Duty Free", que és atractiu, però que es constata que comença a perdre atractiu.

Capacitat.

La nostra capacitat d'allotjament oscil·la normalment entre el "molt" i el "poc". El molt perquè els nostres hotels no tenen una ocupació suficient al llarg de l'any, i el poc ja que no es pot cobrir tota la demanda que hi ha en períodes d'alta temporada, malauradament massa curta.

Pensem que tenim una sobre-capacitat d'allotjament enfront a la tendència de baixada del mercat. El nostre sentiment és que la desaparició d'establiments tradicionals i familiars està anunciada. Un nou paisatge hotelier s'està dibuixant, ho veurem amb claredat cap a l'any 2008. En espera que això succeeixi el nostre observatori de l'hoteleria ens permetrà seguir rigorosament aquesta evolució.

El sector hotelier ofereix avui una capacitat de 25.870 llits repartits per tot el territori andorrà.

Troblem el següent repartiment:

- 5.800 llits a la parròquia d'Andorra la Vella, i un total de 2.636 habitacions.

- 5.390 llits a la parròquia d'Escaldes-Engordany, i un total de 2.450 habitacions.

- 4.017 llits a la parròquia de Canillo, i un total de 1.826 habitacions.

- 3.098 llits al Pas de la Casa (Encamp), i un total de 1.408 habitacions.

- 2.977 llits a la parròquia de La Massana, i un total de 877 habitacions.

- 1.929 llits a la parròquia d'Encamp, i un total de 877 habitacions.

- 1.483 llits a la parròquia de Sant Julià de Lòria, i un total de 674 habitacions.

- 1.177 llits a la parròquia d'Ordino, i un total de 535 habitacions.

Aquestes dades són de finals de juny d'enguany.

No es tenen en compte les noves construccions, ja que encara no estan classificades.

El parc hotelier engloba un total de 208 hotels que es distribueixen seguint la seva classificació.

Es reparteixen com segueix:

- 7 hotels 5* que representen el 3,37 % del mercat amb 533 habitacions.

- 40 hotels 4* que representen el 19,23 % del mercat amb 4.158 habitacions.

- 92 hotels 3* que representen el 44,23 % del mercat amb 4.707 habitacions.

- 54 hotels 2* que representen el 25,96 % del mercat amb 1.990 habitacions.

- 9 hotels 1* que representen el 4,33 % del mercat amb 193 habitacions.

- 6 hotels que estan en via de classificació.

L'oferta es concentra doncs en una hoteleria de 3* i 4* que constitueix el 63,46 % del mercat amb un potencial de 8.865 habitacions que representen 19.503 llits.

Els hotels de 5* estan ubicats majoritàriament a les parròquies d'Andorra la Vella (54,05 % de les habitacions) i de Canillo (21,88 % de les habitacions).

Els visitants.

Els visitants d'Andorra estan classificats en dos grans grups; els "excursionistes" i els "turistes". Els excursionistes són els visitants que no pernecten, i els turistes el que pernecten almenys una nit a Andorra, sigui quina sigui la modalitat d'allotjament escollida.

La Unió Hotelera d'Andorra té reserves, en el que refereix a l'autenticitat de les xifres que periòdicament es publiquen. Posem en dubte la metodologia de recopile utilitzada, que consisteix en comptabilitzar 6 dies per mes l'entrada de vehicles, seguint un model de càlcul aleatori.

L'extrapolació del valor d'aquestes xifres publicades és el que ens porta a tenir reserves. Durant l'any 2003, es

van comptar 3.137.738 turistes. Tenim un potencial màxim de 4.292.035 pernотacions; el que donaria un percentatge d'ocupació mitja durant l'any de 73,11 % aproximadament, si considerem que la mitja de turistes és de 2 persones (una habitació doble), per una durada mitja de pernотació de 2 dies, sense tenir en compte els hotels tancats durant la temporada mitja i baixa, fóra de la temporada d'hivern. L'exposat ens sembla desorbitat.

Sigui el que sigui, si analitzem les xifres mensuals publicades pel Ministeri de la Presidència i Turisme dels anys 2003 i 2004, constatem una baixada important de turistes durant els quatre primers mesos de l'any, amb una pèrdua de 142.521 turistes.

No obstant, el nombre d'excursionistes augmenta considerablement amb 254.494 entrades de més amb comparació a l'any 2003. Aquestes xifres avalen el nostre anàlisi. La nostra reflexió i la nostra enquesta demostra que els nostres clients habituals prefereixen noves destinacions, i és decanten cap els nous

països de la Unió Europea, ja que els preus semblen més atractius, degut a la pèrdua de competitivitat dels nostres serveis, conseqüència directa de l'efecte euro.

De mitja, i analitzant les xifres publicades, Andorra ha rebut durant l'any 2003: 11.600.671 visitants, dels que 8.462.933 són excursionistes i 3.137.738 són turistes.

Els visitants són majoritàriament espanyols (55,88%) i francesos (41,11%). El nostre mercat, és doncs un mercat de proximitat.

Els turistes són majoritàriament espanyols (72,10%) i francesos (23,06%). Representen doncs el 25,57 % dels visitants contra el 74,73 % d'excursionistes.

Per Joan Albert Montane

OBSERVATORI DE L'HOTELERIA
Inventari de les Estructures d'Acollida
HOTELS

		ESTRUCTURES				HABITACIONS			
		1980	1990	2000	2004	1980	1990	2000	2004
NOMBRE	ANDORRA LA VELLA	71	69	61	42	2.842	2.813	2.785	2.636
	ESCALDES - ENGORDANY	48	48	45	31	2.365	2.544	2.671	2.450
	ENCAMP	45	57	56	55	1.950	2.180	2.378	2.285
	Encamp	22	23	21	17	817	977	1.000	877
	Pas de la Casa	23	34	35	38	733	1.203	1.378	1.408
	SANT JULIA	21	21	15	11	803	819	784	674
	LA MASSANA	24	29	34	25	646	1.146	1.576	1.383
	CANILLO	16	26	35	29	581	1.084	1.668	1.826
	ORDINO	10	15	20	15	347	499	639	535
	Total	235	265	267	208	9.134	11.085	12.501	11.759
	CREIXEMENT	ANDORRA LA VELLA	-2,82%	-11,99%	-31,15%		-1,02%	-1,00%	-5,34%
ESCALDES - ENGORDANY		0,00%	-4,17%	-32,61%		7,57%	4,99%	-8,27%	
ENCAMP		26,67%	-1,75%	-1,79%		40,65%	9,08%	-3,91%	
Encamp		4,55%	8,70%	-19,05%		19,58%	2,35%	-12,30%	
Pas de la Casa		47,83%	2,94%	8,57%		64,12%	14,55%	2,18%	
SANT JULIA		0,00%	28,57%	-26,67%		1,99%	-4,27%	-14,03%	
LA MASSANA		20,83%	17,24%	-26,47%		77,40%	37,52%	-14,15%	
CANILLO		62,50%	34,52%	-17,14%		86,57%	53,87%	9,47%	
ORDINO		50,00%	33,33%	-25%		43,80%	28,06%	-16,28%	
Total		12,77%	0,75%	-22,10%		21,36%	12,77%	5,93%	
REPRESENTATIVITAT		ANDORRA LA VELLA	30%	26%	23%	20%	31,11%	25,38%	22,28%
	ESCALDES - ENGORDANY	20%	18%	17%	15%	25,89%	22,95%	21,37%	20,89%
	ENCAMP	19%	22%	21%	26%	16,97%	19,67%	19,02%	19,49%
	Encamp	9%	9%	8%	8%	8,84%	8,81%	8%	7,45%
	Pas de la Casa	10%	13%	13%	18%	8,02%	10,85%	11,02%	11,97%
	SANT JULIA	9%	8%	6%	5%	6,79%	7,39%	6,27%	5,73%
	LA MASSANA	10%	11%	13%	12%	7,07%	10,34%	12,61%	11,51%
	CANILLO	7%	10%	13%	14%	6,36%	9,78%	13,34%	15,53%
	ORDINO	4%	6%	7%	7%	3,80%	4,50%	5,11%	4,55%

el proper número

Sostenibilitat: fins on podem créixer?

El ritme de consum i explotació de la nostra societat ens condueix a l'esgotament dels recursos naturals del planeta. Ens cal trobar la manera de continuar desenvolupant-nos sense posar en perill el nostre futur. El desenvolupament sostenible és aquell que satisfà les necessitats del present sense comprometre la capacitat de les generacions futures per satisfer les seves pròpies necessitats.

Aquest estiu la paraula *sostenibilitat* ha estat pronunciada amb força. L'1 de juliol es va presentar l'estudi *La sostenibilitat del desenvolupament andorrà*, elaborat per la Universitat Politècnica de Catalunya per a la Fundació Reig. El coordinador de l'informe, el biòleg Josep Antequera, creu que el treball, que és una eina de debat, "reflecteix molt bé el model de desenvolupament del món occidental".

El 21 d'agost, en el marc de la Diada Andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent, es va fer una jornada de debat sobre el creixement amb els representants dels partits polítics organitzada per la Societat Andorrana de Ciències. El títol va ser *Els líndars òptims del creixement andorrà*. Es van abordar problemàtiques d'actualitat, com ara l'urbanisme i el ritme d'expansió, la preservació del medi ambient, la saturació dels recursos naturals i les dificultats de sostenibilitat a causa de la massificació que han experimentat les zones urbanes i, especialment, la conurbació més gran dels Pirineus: la que formen les parròquies d'Andorra la Vella i Escaldes-Engordany.

A Barcelona la celebració del controvertit Fòrum de les Cultures ha tingut la sostenibilitat com un dels eixos principals. S'ha posat èmfasi en la defensa de la biodiversitat mitjançant la protecció i la millora de la qualitat del medi ambient, així com la conservació i l'ús racional dels recursos naturals, i la necessitat d'un teixit econòmic, social i institucional, socialment responsable, compromès amb un creixement econòmic equilibrat i tecnològicament sostenible.

L'any 1992 va tenir lloc a Rio de Janeiro (Brasil) la Conferència de les Nacions Unides sobre Medi Ambient i Desenvolupament, coneguda com a Cimera de la Terra. Representants de 179 estats es van reunir per debatre les estratègies que cal seguir per assolir el desenvolupament sostenible del planeta. En el cas d'Andorra sembla clar que el desenvolupament del país planteja incògnites sobre la sostenibilitat. Fins on podem créixer? Aquesta és la gran pregunta a què intentarà donar resposta el pròxim número de *Fòrum*. També hi ha altres preguntes prou interessants com ara: com podem créixer, i on es trobaran els nostres fills?

De la mateixa manera que els països han de prendre compromisos per fer possibles les solucions planetàries, les entitats i les associacions ciutadanes, les empreses i els professionals, i totes les persones que convivim a Andorra hem d'assumir la nostra part de responsabilitat en el desenvolupament dels projectes de sostenibilitat a escala local. L'èxit o el fracàs d'aquestes iniciatives també depèn de nosaltres. En aquest context, Fòrum es vol afegir al compromís. ■

Sostenibilitat: fins a on pot creixer Andorra?

Presentant el repte
de desenvolupament sostenible

Un estudi de la UPC
per a la Fundació Reig
deveu una eina de debat

La ponència de la Diada
d'Andorra a Prada sobre els límits
òptims del creixement andorrà

Les 121 propostes
de l'ONIP3M
per a la consolidació del
creixement andorrà sostenible

revista trimestral de debat i opinió
Núm. 8 - Octubre 2004 - 5,75 €
dipòsit legal: E11811/04 - 40000

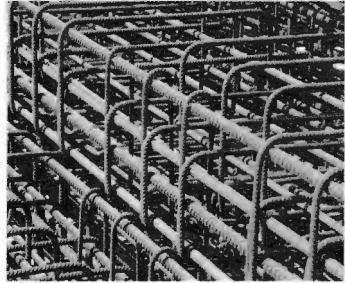
FORUM

Sostenibilitat: fins a on podem créixer?

La saviesa mil·lenària dels pobles indígenes sempre ha considerat els éssers humans com una part del medi ambient. Els xamans i els bruixots predicaven que tot allò que vulnerés i perjudicés la naturalesa vulnerava i perjudicava els habitants de la Terra. Això sempre va ser, i ho continua sent en algunes tribus no desaparegudes, el codi de la supervivència: s'hereta la Terra per deixar-la als descendents en el millor estat possible. No obstant això, la formulació occidental d'aquests principis, sota el concepte de desenvolupament sostenible, va haver d'esperar fins a la dècada dels vuitanta. A Andorra, com va reconèixer la ministra d'Agricultura i Medi Ambient, Olga Adellach, a la Cimera de Johannesburg del 2002, "hem crescut sense planificació i a un ritme d'urbanització desbotat".

En el nostre cas sembla clar que el desenvolupament del país planteja incògnites sobre la seva sostenibilitat. Fins a on podem créixer? Aquesta és la gran pregunta a la qual s'intenta donar resposta en aquest número. També hi ha altres preguntes prou interessants, com ara: com podem créixer?, o què es trobaran els nostres fills?

La implicació d'entitats com l'ADN o P3M, la creació del Centre Andorrà Sostenible i el debat a la Diada Andorrana a la Universitat d'Estiu de Prada de Conflent són importants però cal una resposta més àmplia i enèrgica quan hi ha, per exemple, una incapacitat per analitzar els costos ecològics de l'actual model de desenvolupament, que hauria de deixar pas a un de nou basat no

solament en l'eficiència energètica, sinó que posés fi a la dependència dels combustibles fòssils. També cal més implicació ciutadana, que hauria de ser facilitada per una millor comunicació i sensibilització d'empreses, organitzacions no governamentals, comunitats i, sobretot, dels poders públics.

De la mateixa manera que els països han de prendre compromisos per fer possibles les solucions planetàries, les entitats i associacions ciutadanes, les empreses i professionals, així com totes les persones que vivim a Andorra, hem d'assumir la nostra part de responsabilitat en el desenvolupament dels projectes de sostenibilitat a escala local. El seu èxit o fracàs també depèn de nosaltres. En aquest context, tots ens hem d'afegir al compromís.

Estem en un moment en què cal prendre decisions amb urgència perquè l'objectiu és créixer sense perjudicar les generacions futures abans que ja no hi siguem a temps. Els debats, les conferències i els llibres han de donar pas a les accions. ■

Edita:
Fòrum de debat i opinió s.l.
Les Carubelles, 21
Sant Julià de Lòria
Tel. i fax: 376 843 611
DL: AND-250-2004

ISSN 1812-0148
(veure pàgina impresa)

Direcció:
Bru Noya Ribas
Edició:
Jaume Ramisa Elias
Disseny gràfic:
Carles Royo Porta
Disseny portada:
Lino
Correcció:
Marc Cortés
Fotografia:
Aleixia

Allotjament pàgines web
i correu electrònic:
SEMIC
Impressió:
Impremta Ervayira, s.l.

Fòrum és una revista plural i oberta a tothom.

Fòrum tan sols fa responsable de l'editorial i de articles publicats i no de les opinions expressades pels col·laboradors.

Fòrum publicarà els teus d'opinions a aquesta revista, sempre i que estiguis relacionats amb el tema tractat i convenientment adaptat a les necessitats de l'obra. Per més informació: forum@forum.ad www.forum.ad

Andorra i el repte del desenvolupament sostenible

El ritme de consum i explotació de la nostra societat ens condueix a l'esgotament dels recursos naturals del planeta. Ens cal trobar la manera de continuar desenvolupant-nos sense posar en perill el nostre futur. El desenvolupament sostenible és aquell que satisfà les necessitats del present sense comprometre la capacitat de les generacions futures per satisfer les seves pròpies necessitats.

Durant els últims mesos la paraula *sostenibilitat* ha estat pronunciada repetidament amb referència a Andorra. L'1 de juliol es va presentar un estudi de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) per a la Fundació Reig amb el títol *La sostenibilitat del desenvolupament andorrà*. El coordinador de l'estudi, el biòleg Josep Antequera, creu que el treball, que és una cina de debat, "reflecteix molt bé el model de desenvolupament del món occidental". El 21 d'agost en el marc de la Diada Andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu (UCL), a Prada de Conflent, es va fer una jornada de debat sobre el creixement amb la presència dels representants dels partits polítics i organitzada per la Societat Andorrana de Ciències (SAC). El títol va ser *Els Hindars òptims del creixement andorrà*.

Es van abordar problemàtiques d'actualitat, com ara l'urbanisme i el ritme d'expansió, la preservació del medi ambient, la saturació dels recursos naturals i les dificultats de mobilitat a causa de la massificació

que han experimentat les zones urbanes i especialment la conurbació més gran dels Pirineus, que és la formada per les parròquies d'Andorra la Vella i Escaldes-Engordany.

A jaça, durant la cloenda de l'Acadèmia Europea el mes de juliol, el cap de Govern, Marc Forné, va recordar que en matèria de medi ambient Andorra s'ha compromès a adoptar normes equivalents a les directives europees "en la mesura dels nostres mitjans i sempre que, com és natural, siguin pertinents des del punt de vista de la protecció del medi ambient i del desenvolupament econòmic sostenible del Principat".

Precisament el Govern va posat en marxa fa una mica més d'un any el Centre Andorra Sostenible. El segon semestre del 2003, la inscripció va rebre 317 visites mentre que en el mateix període de temps d'aquest any ja n'ha tingut 1.674.

Paral·lelament diverses entitats com l'Associació per a la Defensa de la Natura (ADN) i el Col·lectiu Per a la Protecció del Patrimoni Muntanyenc (P3M) estan duent a

terme una tasca de control i vigilància que va quedar reflectida en l'elaboració del document *120 propostes per a una Andorra sostenible*, que va néixer amb l'objectiu d'iniciar un debat profund en la societat andorrana.

A Barcelona, la celebració del controvertit Fòrum de les Cultures ha tingut la sostenibilitat com un dels eixos principals. S'ha posat èmfasi en la defensa de la biodiversitat mitjançant la protecció i la millora de la qualitat del medi ambient com també la conservació i l'ús racional dels recursos naturals. Això comporta que hi hagi un teixit econòmic, social i institucional socialment responsable, compromès amb un creixement econòmic equilibrat i tecnològicament sostenible.

Les reunions, els manifestos i les cineres però no eviten que s'estigui artibant a uns nivells de destrucció del medi ambient que poden ser irreversibles, i a curt termini tot continuarà així ja que els països no prenen cap decisió important per evitar-ho. Per aquest motiu és necessari familiaritzar-se amb el concepte de desenvolupament sostenible. Un desenvolupament és sostenible quan satisfà les necessitats de les generacions actuals sense hipotecar la capacitat de les generacions futures de satisfer les seves pròpies necessitats.

L'estiu del 2002 es va fer a la ciutat de Johannesburg la Cimera Mundial per al Desenvolupament Sostenible, que va tractar de temes molt concrets com la salut i la biodiversitat, l'aigua, la higiene i l'energia i la implantació regional. Tot i el ressò que va tenir la trobada, els resultats aconseguits no han estat els desitjats per les ONG i per altres sectors de la societat mundial.

► Ester Pons

Els llindars òptims del creixement andorrà

La dissetena Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) va girar al voltant del concepte de sostenibilitat, no tant per definir-lo, sinó més aviat per aplicar-lo a Andorra. Concretament, el tema de la Diada va rebre el títol d'Els llindars òptims del creixement andorrà. En altres ocasions, el debat organitzat a Prada per la Societat Andorrana de Ciències (SAC) desembocava en una conclusió original i inesperada.

Aquesta vegada el debat i les ponències van ser apassionants però la conclusió de la jornada es concilia per avançat: el creixement actual del país és insostenible. ¿En quina direcció ha de créixer Andorra? ¿Quins àmbits de la societat estan més al límit de les seves possibilitats?

Aquestes i altres preguntes van trobar resposta a la Diada, que també va servir per obtenir una bona radiografia de la situació actual del país.

Quan hom sent parlar dels límits del creixement i de la sostenibilitat ho relaciona amb la preservació del medi. Aquest aspecte va ser un dels més debatuts però no va ser l'únic. El creixement sense control porta a un desenvolupament urbanístic que no respecta els límits naturals, i qualsevol creixement de la població i de la societat necessita que l'evolució dels serveis sigui paral·lela. Quan la SAC va triar aquest tema per a la Diada ja ho va fer preveient que caldria debatre fins a quin punt un país com Andorra, amb les seves especificitats, pot assumir aquest creixement que implica tots els àmbits de la societat. Tècnics, experts, responsables de l'Administració i representants dels diferents partits polítics van participar en la Diada, que va tenir lloc el 21 d'agost passat.

Una de les ponències que més preocupació van despertar va ser la pronunciada per Joaquina Sol, directora general de la CASS, que advertia que cal augmentar les cotitzacions "al més aviat possible" ja que, si no, amb el sistema vigent actualment l'any 2013 el pagament de les pensions suposarà una xifra superior als ingressos per cotitzacions de vellesa. La situació seria

encara pitjor l'any 2037, quan s'esgotaria la reserva mínima necessària per fer front a les pensions. Aquestes previsions extretes d'una projecció actuarial portada a terme els anys 1996 i 2001 per BBVA Consultores ja han rebut resposta ja que recentment el Govern ha aprovat el projecte de llei de la Seguretat Social, que estableix un augment de les cotitzacions, entre altres mesures.

D'altra banda, Sol també posa de manifest que en la branca de malaltia, és a dir, la caixa que s'encarrega de garantir l'accés a la salut a tots els assalariats, s'espera que a mitjà termini la despesa experimenti un fort creixement i, en canvi, es preveu un increment feble de les cotitzacions. La responsable de la CASS indica que és lògic que creixi la despesa però matisa que "aquest creixement ha de ser la

conseqüència d'una millora de les prestacions de la CASS o d'altres causes naturals com és l'envelliment de la població".

Per evitar que hi hagi abusos en l'ús de les prestacions que ofereix la CASS, la parapública va anunciar des de Prada que s'incrementarien els controls tant administratius com mèdics.

Les xifres que va donar Sol parlen per si soles. L'any passat la branca de malaltia va tenir unes despeses de 73,7 milions d'euros i va ingressar-ne 74. Les despeses van créixer en un any gairebé el 12% i els ingressos ho van fer el 10%. El càlcul de l'increment real de la despesa els últims vuit anys ha estat del 20%.

L'exministre de Salut i exdirector de divisió de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), Josep Maria Goicoechea, també va participar en la jornada i va aportar una reflexió sobre el funcionament del sistema sanitari. La ponència posa de manifest que malgrat l'increment de la

despesa, encara hi ha un 8% de la població que tot i cotitzar no arriba als mínims perquè la CASS li doni cobertura sanitària. Aquest desequilibri no és l'únic que va detectar Goicoechea en el sistema. "La manca de coordinació del procés d'atenció té una incidència negativa en la qualitat del servei", sentència, i malgrat això l'any 2000 el SAAS va ser classificat en el quart lloc d'entre 191 per l'OMS.

El fet que no hi hagi un ens central que coordini el procés d'atenció sanitària implica que depengui només dels pacients la identificació del facultatiu que necessiten. Aquesta característica pròpia del sistema, tot i que és molt apreciada pels usuaris, comporta un seguit de disfuncions que poden acabar repercutint en la qualitat de l'atenció, segons exposa Goicoechea. Per exemple, dificulta el seguiment del pacient i els diferents tractaments o proves a les quals s'ha sotmès: "La inexistència de cap control fa difícil determinar si un pacient ha estat tractat per dos o més mètges d'una mateixa afecció", indica l'exministre de Salut.

El sistema de pagament per servei tampoc no afavoreix gaire la qualitat, segons opina Goicoechea. Aquesta premissa, explica, no incentiva cap dels valors centrals de l'atenció primària i "els mètges tendeixen a delegar menys tasques a altres professionals de la salut que sota altres formes de pagament". I és que per maximitzar els ingressos cal augmentar el nombre de serveis prestats per un mateix.

La conseqüència directa és, doncs, que els usuaris consumeixen més serveis però "no se sap si un consum de serveis més gran és bo o dolent per al pacient perquè no hi ha un seguiment, i en sanitat és clar que *més no vol dir millor*", restò Goicoechea.

Així, tot apunta a la necessitat de millorar el seguiment clínic dels usuaris. Per fer-ho, l'exministre i exdirector de l'OMS planteja la necessitat de canviar el procés d'atenció, que actualment no està gestionat per cap ens públic, i implantar un sistema sanitari integral. La necessitat es fa més urgent per la pressió de la demanda.

El funcionament de la CASS es veurà prou renovat amb la llei de la Seguretat Social i s'adaptarà a les necessitats que han sorgit en una societat que tendeix al creixement. El SAAS potser també hauria de replantejar-se la viabilitat davant els canvis socials. I un altre servei bàsic per a la població com és l'educació també es troba davant el repte de fer front a una població escolar que només en un any ha crescut un 6%.

Cinta Pallé, directora de l'Escola Andorrana, va analitzar a Prada les necessitats educatives de cara al futur tenint en compte una projecció sobre el creixement de la població escolar i la seva distribució entre els tres sistemes educatius fins al 2010.

L'exposició de Pallé és un resum d'un estudi exhaustiu elaborat per la Secretaria d'Estat d'Educació per planificar la futura construcció de centres educatius. Els resultats d'aquest informe confirmen la tendència actual dels tres sistemes; l'espanyol, el francès i l'andorrà. Mentre que els dos primers estan estancats o fins i tot en retrocés, l'últim creix exponencialment cada curs. L'Administració es veurà obligada, doncs, a fer polítiques que afavoreixin l'equilibri entre els tres sistemes com l'actual ja que cada sistema acull un terç de la població escolar. També caldrà que renovi les infraestructures.

Una recomanació de la direcció de l'Escola Andorrana al Govern és que es prevegin prop de 1.600 places més a Maternal i Primera Ensenyança per donar cabuda a tots els alumnes l'any 2010. Pallé indica que a Canillo caldrà construir un centre de 400 places que compartiran el sistema francès i andorrà ja que l'espanyol ja ha desaparegut de la parroquia. En la mateixa línia, assegura que s'ha de construir un nou centre a Encamp, un altre a Andorra la Vella i també un a Escaldes-Engordany.

La immigració està estretament relacionada amb el creixement que experimenta la societat andorrana. Les diferents visions polítiques sobre aquest creixement es van contraposar a la Diada de Prada, ja que tots els partits hi van participar menys Segle 21, que malgrat que va rebre la invitació per ser-hi, no hi va assistir ni tampoc va facilitar la ponència per escrit. Una demostració de les diferències de criteri entre les dues principals formacions, el PLA i el PS, van ser les intervencions de Joan Albert Farré i Ferran Goya, respectivament. Així, si pel conseller general liberal serà el "mateix i natural joc democràtic" el que farà que el país trobi un model "molt més racional", pel socialdemòcrata cal amb urgència "una intervenció decidida de l'Estat" per posar ordre

al sistema i garantir un creixement "equilibrat, sosnengut i sostenible".

Farré remarca que encara no s'ha arribat al nivell de protecció mediambiental que demana la Constitució, que la mà d'obra poc qualificada dificultarà cada cop més la cohesió social i que als sistemes educatius hi ha d'haver uns programes més integradors per evitar fragmentacions socials.

Debat polític

El conseller afirma que una reflexió sobre la crisi del creixement ha de donar elements als polítics per regular els excessos amb mesures legislatives i fiscals. Segons ell, per definir els objectius del creixement cal la participació i el consens entre els interlocutors. Diferencia el creixement urbanístic de l'econòmic, incideix en la necessitat de diversificar l'economia, i opina que la societat andorrana "potser no funciona tan bé com voldríem però de ben segur que no ho fa pitjor que la dels països veïns". També descarta la conveniència de limitar "més" la política immigratòria per garantir una integració millor "al voltant d'uns valors comuns plenament compartits per una immensa majoria". Per Farré, la llei del sòl racionalitza el creixement i el fa "harmonios i pondent".

Ferran Goya va recordar punts del programa electoral del PS del 2001 per argumentar que el model de creixement dels socialdemòcrates està basat "en una concepció renovada de la societat del benestar, que implica sostenibilitat econòmica, l'equitat i la cohesió social, a més de la sostenibilitat ambiental". A part de no estalviar retrets al Govern liberal, defensa que el creixement ha d'anar lligat a una legislació econòmica i fiscal, una normativa social adaptada i unes lleis d'ordenació territorial i de protecció ambiental adequades. A més de la intervenció estatal, advoca per una participació responsable i informada de comuns, empreses i ciutadans.

Altres partits com els Verds i Renovació Democràtica (RD) són més contundents a l'hora de qualificar la situació actual, i més dràstics quant a les propostes. Isabel Lozano, dels Verds d'Andorra, afirma que el país "encara està molt lluny de ser socialment just, ecològicament

sostenible i democràticament participatiu". A més, critica els partits "de la dreta i l'esquerra que fins ara només es basen a destinar recursos públics a infraestructures"; i aquest és, per Lozano, un model de progrés "destructor". L'alternativa que plantejen els Verds implica adaptar la política d'habitatge a les demandes i necessitats de la persona o el nucli familiar, i a les diverses situacions laborals i d'ingressos. El programa que van presentar a Prada també parla de la "mobilitat sostenible", de la creació d'una oferta de transport públic eficaç que redueixi l'ús del vehicle privat, i l'aplicació de polítiques que afavoreixin l'ús de combustibles més ecològics.

Per la seva banda, Patrick Garcia (RD) assevera que el creixement d'Andorra és "desenfrenat" i indica que estem anant cap a un país de 200.000 habitants "en un termini relativament curt". Per frenar aquest creixement, Garcia proposa regular la construcció per no "veure'ns abocats a una massificació insuportable". Cal, segons el seu parer, modificar la llei del sòl i promoure polítiques d'adquisició dels sòls per part de les administracions públiques o fundacions privades que tinguin l'objectiu de protegir el medi, entre altres.

El Centre Demòcrata Andorrà (CDA) va ser l'altra formació política que va participar a Prada en el debat sobre la sostenibilitat. Antoni Riestra, coordinador del comitè local d'Andorra la Vella, també va parlar de la llei del sòl: coincideix amb Garcia i insisteix en la necessitat de modificar-la. El polític i també bioquímic indica que la llei "no respon a les finalitats recollides a la Constitució" i que el seu articular incorpora aspectes "perjudicials" per a un desenvolupament "harmonios, equilibrat i sostenible". Fa un esment especial al fet que la norma declara tot el sòl comunal no edificable i la resta, és a dir, el privat, totalment urbanitzable llevat de determinades zones de risc. Encara que el sòl comunal representi el 90% de la superfície total del país, la llei dóna tota la llibertat d'actuació als propietaris privats i en canvi dificulta la tasca dels comuns de preveure zones verdes al nucli urbà i zones d'equipament. Riestra també denuncia l'afluència de capital exterior i suggereix que contribueix al "creixement salvatge del país". Pel representant del CDA, cal controlar rigorosament l'especulació immobiliària per invertir la tendència a "l'explosió dels preus de venda o de lloguer tant de l'habitatge com dels establiments comercials".

Riestra també va fer incidència en la necessitat de tenir en

compte l'impacte ambiental a l'hora de construir, de controlar la contaminació atmosfèrica i de les aigües, i de canviar la política de gestió de residus.

En aquests aspectes també hi va aprofundir Anna Riberaçgua, presidenta de l'Associació per a la Defensa de la

Natura (ADN). Per Riberaçgua, qualsevol plantejament de desenvolupament s'ha de basar en la conservació del medi natural tenint en compte la capacitat de càrrega que pot admetre el territori per renovar els recursos, en l'aportació del benestar social necessari per garantir les necessitats individuals, els drets socials, la diversitat cultural i la participació ciutadana, i també cal que incorpori un nou sistema de valors solidari i globalment vàlid que permeti assumir les conseqüències que tenen les polítiques locals en el conjunt del món.

L'anàlisi de Riberaçgua sobre la situació actual d'Andorra és contundent: "El model actual està basat en el creixement constant, [...] el consum de recursos que se'n deriva és

insostringible [...] i els plans d'urbanisme que s'han elaborat no faran més que agreujar la situació actual."

El concepte de sostenibilitat de l'ADN és molt ampli i per exemple, a banda de defensar el medi ambient, recomana aturar al construcció de grans infraestructures viàries per optimitzar la xarxa viària existent i posar fre al creixement sense límit dels vehicles privats amb polítiques eficients de transport públic.

Dues ponències van tractar exclusivament de la mobilitat. Xavier Beal, vicepresident del Col·legi d'Enginyers, va palesar els déficits de la infraestructura civil pública, i Ramon Reguant, sotsdirector del Ministeri d'Economia, va parlar del transport i la seva incidència en el trànsit. A banda de la sanitat i l'educació, una de les principals preocupacions de la població és la mobilitat, el trànsit així ho demostren els resultats de l'Observatori Sociològic. Beal va demostrar amb xifres la situació de saturació que tothom percep. Aproximadament hi ha 900 vehicles per cada 1.000 habitants i una xarxa viària que en total suma només 275 quilòmetres. El càlcul que fa Beal indica que a Andorra hi ha 3,93 quilòmetres de carreteres per cada 1.000 habitants, és a dir, per a 900 vehicles sense tenir en compte els turistes (l'any passat, més d'onze milions).

Segons Beal, si es compara la situació d'Andorra amb Suïssa la xarxa viària existent té encara marge per créixer. Tanmateix apunta diferents factors que limiten aquest marge: la història del país (fa menys de vuitanta anys no hi havia cap carretera), el factor econòmic, l'impacte en el medi, el factor social i el creixement de les infraestructures viàries dels països veïns.

Per acabar de fet una radiografia de la circulació per la xarxa viària, Reguant va destacar la presència dels vehicles de transport de passatgers i mercaderies. Va apuntar com a solució en el transport públic la creació del metro aeri. D'altra banda, va plantejar la necessitat de crear un centre logístic per al trasllat de mercaderies, situat a la rodalia d'Andorra, per evitar el pas dels vehicles pesants pel centre. ■

► Maria José Puigaubirà

Hi ha límits per al creixement econòmic?

Quan el Sr. president em va convidar a aquesta edició de la Universitat d'Estiu de Prada i em va informar del títol de la jornada, *Els líndars òptims del creixement andorrà*, realment em va plantejar un repte. Com podia jo tractar del tema sota una visió econòmica sense repetir conceptes si tots els restants punts parlarien de recursos escassos? L'economia no és altra cosa que la tècnica que s'ocupa de la gestió i el repartiment dels recursos escassos.

Per tant us parlaré del creixement econòmic des de dues perspectives diferents: la primera dintre de l'àmbit de l'economia global i la segona en un àmbit local andorrà.

Des de l'àmbit global, en la història de la teoria econòmica totes les persones que han defensat que hi havia un límit al creixement s'han vist contradites no només per part d'altres estudiosos sinó també per la realitat. Així un exemple que tots coneixereu és el del principi de la població del Sr. Malthus, que es pot resumir de la forma següent: tenint en compte la fecunditat de les parelles i la mortaldat habitual, quan els individus es casen de bon grat i són capaços d'alimentar als seus fills, el seu nombre es dobla en 25 anys. Però no podem esperar que els aliments, l'agricultura, segueixin aquest mateix ritme de creixement. Si les terres disponibles en un país ja han doblat la seva producció en un primer període de 25 anys, no es pot esperar que la tornin a doblar en el transcurs del segon període de 25 anys. Atès que la població creix per progressió geomètrica $-1, 2, 4, 8, \dots-$ i els queviures per progressió matemàtica $-1, 2, 3, 4, \dots-$, el creixement té un límit, ja que altrament tothom acabaria morint de gana.

En la teoria econòmica, els recursos escassos no s'acaben exhaurint a causa de dos factors: el preu i la innovació. Quan un recurs esdevé limitat, és a dir, que hi ha més demanda que oferta, el seu preu augmenta. I l'augment progressiu del preu del producte a mesura que esdevé més rar regula automàticament la seva demanda. Per altra banda, a mesura que s'incrementa el preu d'un producte, esdevé més interessant invertir en innovació a fi d'intentar obtenir sistemes que requereixin una quantitat inferior d'aquell producte cada vegada més escàs i conseqüentment més car. Un exemple és l'esforç en innovació que es va fer a partir dels anys 70, per obtenir una clara reducció del consum de carburant per part dels vehicles, i que s'està duent novament en l'actualitat.

Una vegada hem assumit que els recursos no s'exhaureixen, entenc que hi ha dues classes de crisis: les crisis periòdiques i els grans cataclismes. Els economistes assimilen l'economia a un tren en marxa. Hi ha vegades en què la velocitat és constant –l'economia creix a un ritme constant–; en d'altres ocasions el tren guanya velocitat –l'economia passa per una etapa de creixement ràpid– i en d'altres el tren ha de pujar una muntanya i la seva velocitat es redueix –l'economia s'alenteix o, en altres termes, travessa una època de crisi–. I això és el que els economistes representen amb els seus gràfics amb corbes en què cada cinc o deu anys la corba arriba al seu nivell mínim, és a dir, l'economia travessa una crisi.

Una altra cosa són els grans cataclismes, com els que van portar a la fi l'imperi romà o la civilització Khmer a Cambodja. Considero que aquests es produeixen quan una economia no només ha superat la situació de subsistència, sinó que ha assolit un grau de benestar molt elevat. Aquest benestar és el que permet que es desenvolupi l'art, que floreixi la cultura, que són activitats que realitzem quan ja hem solucionat el problema de com ens alimentarem i com alimentarem la nostra família, no només avui, sinó també a mitjà –i fins i tot a llarg termini–. Us heu parat a reflexionar sobre quants de nosaltres ens dediquem a activitats productives, de les que generen aliments? Ben pocs. La nostra agricultura ens permet alimentar moltes persones amb els fruits del treball d'una de sola i això permet que aquestes moltes persones que no necessiten dedicar-se a la producció d'aliments puguin ocupar-se fent vestits, cases i fins i tot activitats d'oci, és a dir, oferir articles inútils per a la subsistència, com són el lleure i les vacances. Altres zones del nostre planeta tenen un nivell de desenvolupament molt inferior. En algunes encara no han superat el nivell de subsistència: la seva preocupació diària és procurar-se aliments suficients. Altres zones ja han superat el nivell de subsistència i comencen a tenir temps per a altres activitats, però encara estan molt lluny del nostre nivell de desenvolupament. I igual que l'imperi romà, en el seu final, patia de les incursions de les tribus bàrbares que desitjaven gaudir de la prosperitat que no tenien però sabien que existia a l'imperi, estem vivint les primeres incursions de persones procedents de zones on la vida és més difícil i que vénen als nostres països amb l'esperança d'assolir el nostre grau de benestar.

Però els cataclismes, en què tot queda arrasat i dels quals costa segles tornar a començar –recordem l'obscura i llarga edat mitjana que va seguir el desmembrament de l'imperi romà; i la civilització Khmer va desaparèixer ja fa segles–, es produeixen quan aquesta civilització que ha assolit aquest impressionant nivell de desenvolupament és envaïda. I els seus habitants, que a causa del seu elevat nivell de desenvolupament ignoren les tècniques de l'agricultura, tenen moltes dificultats per ser *resilents* des de les seves ocupacions –economia, disseny, art...– a activitats de simple subsistència –cultivar patates: què es planta, quan, com?

I aquí haig de dir que coincideixo amb la reflexió del Sr. Felipe González quan afirma que els que fan la revolució són els que tenen la panxa plena. Ja que altrament la seva preocupació principal és la seva subsistència. I aquí, qui podria suposar un perill per a la nostra civilització són els països àrabs, i més si els seguim tractant com a l'Iraq. Perquè jo faig la lectura que els problemes actuals de l'Iraq consisteixen essencialment en el fet que, malgrat afirmar que es vol implantar una democràcia, els americans pretenen donar només el 30% del poder al 60% de la població: els xites.

Però tornem ara al nostre àmbit local andorrà, amb la segona reflexió que desitjo compartir amb vosaltres. I la iniciaré parlant d'un altre economista, el Sr. Keynes.

En la nostra evolució històrica, i especialment a comptar del segle de les llums, quan interessa poder explicar tots els fenòmens que ens envolten sota una òptica científica, es comencen a elaborar diferents teories... i per no ser menys, també la teoria econòmica. És a dir, de com funciona, o hauria de funcionar, l'economia, elaborant unes teories eminentment matemàtiques. I la primera persona que intenta introduir factors estimatius dintre d'aquest conglomerat de fórmules matemàtiques i amb pretensió d'exactes és el Sr. John Maynard Keynes.

El Sr. Keynes intenta introduir, com a factor fonamental del moviment econòmic, el rendiment previst de la inversió, tal com pot existir en un cert moment en la ment dels homes de negoci. I la introducció en l'anàlisi econòmica d'aquesta idea que les estimacions i les previsions que no coincideixen amb el que es fa i és observable tenen un rol constant en la determinació dels fenòmens econòmics, és un aspecte essencial per intentar acostar les teories a la realitat quotidiana.

Analitzem la incidència de les expectatives dels diferents agents econòmics en el funcionament de l'economia:

Sigui una elecció conscient o no, ens trobem que els sectors econòmics elegits pels agents econòmics andorrans són intensius tant en capital com en mà d'obra, especialment l'hostaleria i les estacions d'esquí;

És a dir, perquè l'empresari hoteler pugui posar en funcionament el seu negoci necessita capital i mà d'obra;

Pel que fa al capital, el faciliten els bancs quan creuen en el projecte de negoci que els presenta l'empresari i quan tenen confiança en el futur d'aquell mercat en què l'empresari vol desenvolupar el seu negoci.

Primera conclusió: perquè els sectors de l'hostaleria i les estacions d'esquí puguin seguir prosperant, Andorra necessita que la banca cregui en el futur del Principat. Guanyar-se la confiança en cada projecte concret ja és tasca de l'empresari.

Pel que fa a la mà d'obra, tant l'hostaleria com les estacions d'esquí –i les constructores que necessiten ambdós per iniciar la seva activitat– són sectors demandants de mà d'obra essencialment poc qualificada. I la població local és insuficient per cobrir tots els llocs de treball oferts.

Andorra ofereix unes expectatives laborals interessants a certes categories d'agents econòmics forans. Aquests expectatives segur que han evolucionat ja que en pocs anys hem passat de tenir una immigració de llarga durada, que fins i tot desitjava que els fills poguessin esdevenir andorrans –representava un avantatge–, a una altra de mitjana durada –uns quants anys fins a poder finançar la casa al poble–, i a una altra de curta durada, fins i tot només de temporada. Cada tipus d'immigració comporta una implicació en la societat de destinació de diferent grau: des de trobar necessari aprendre l'idioma, fins a ser indiferent i poder deixar deutes impagats ja que segurament no es tornarà mai a aquell país.

Segona conclusió: si desitgem tenir mà d'obra bona, que demostrï interès en la feina i que s'integri en la societat andorrana, Andorra ha de ser realment acollidora. No és suficient dir que tenim un dels salaris mínims més elevats de tot Europa, ja que estan més que àmpliament compensats amb l'elevat cost de la vida –especialment lloguers i desplaçaments– i la qualitat de vida que tenim –un elevat grau d'incomunicació tant viària com de telecomunicacions–, a més a més del tracte, que ha deixat de ser tan acollidor envers els immigrants com ho era els anys 50 i 60.

I no oblidem els clients: són els que ens donen el nostre pa de cada dia i permeten que el miracle andorrà es mantingui. Ells també tenen expectatives i són els únics que poden transformar en realitat les previsions de vendes dels empresaris, les previsions de sou dels treballadors i les previsions de recuperar els crèdits de la banca. Quines són les expectatives reals d'aquests clients? Suposo que el turisme de vacances desitja passar unes vacances inolvidables, fent activitats divertides, essent tractat de forma agradable i sentint-se una mica especial. I quan et sents a gust gastes amb més facilitat, parles als teus amics d'aquell lloc tan fantàstic on has estat tractat tan bé i penses tornar.

Intenteu passejar un dia qualsevol pel nostre país, *disfressats* –almenys mentalment de turistes– o acompanyant amics que vénen a descobrir les nostres valls i, simplement, compareu la qualitat de les vostres experiències amb les que viviu en el(-s) lloc(-s) en què habitualment passeu les vostres vacances. Tomarieu a Andorra com torneu a la vostra destinació de vacances habitual?

I ens hem demanat mai seriosament on van aquests clients? Passant ara a tractar un sector comercial, ens demanarem què busca el client que ve a comprar: poder veure els productes que li interessen tranquil·lament, poder-los estudiar, tenir una gran ventall d'oferta. I per fer tot això necessita poder desplaçar-se fàcilment d'un comerç a l'altre. Per aquest motiu els comerços que compten amb una zona d'aparcament pròxima i on la clientela pot passejar d'una botiga a l'altra, analitzant una oferta comercial important, estan proliferant arreu, ja sigui en forma de centre comercial o de zona de vianants.

Tercera conclusió: deixem de parlar de turisme de qualitat i fem efectivament quelcom perquè la clientela del nostre país segueixi venint.

Parlem que volem tornar a tenir turisme d'estiu, però hauriem de saber que llurs expectatives, deixant de banda les de compra i, per a alguns, les d'excursions per les muntanyes, segurament no deuen estar cobertes. Per tant, si realment desitgem atraure aquest públic que avui en dia té moltes ofertes d'estiu a preus molt assequibles,

potser haurem d'analitzar seriosament què és el que busca la clientela d'estiu que desitgem atraure –excursions a la muntanya amb guia, o simplement amb plànols detallats i camins ben marcats; activitats de lleure per a tota la família, com podria ser un parc temàtic sobre la vida a l'edat mitjana; o d'altres– i seguidament decidir si estem disposats a assumir la inversió, i possiblement el cost de mantenir-la en funcionament almenys durant els primers anys que significa oferir aquest nou producte.

I finalment, queda per determinar la forma de repartir els beneficis que es generen entre la població. I qui té el poder ho determina. I com tots sabem, el model liberal busca que siguin uns quants, bàsicament els que arriben el capital, els que obtinguin la quasi totalitat del benefici generat. Mentre que altres models econòmics, com el socialista, busquen repartir almenys part d'aquest benefici entre la població. ■

Núm. 8 - Octubre de 2004

Activitats d'arxiu

A les 9. CURSOS: Noves tecnologies / Astronomia / Arquitectura rural de les Illes / La ciència és cultura / Alimentació / Com es controla la televisió pública a Europa? / Modernitat filosòfica i liberalismes / La constitució europea / La interferència en el lèxic català / Música de cobla / La pintura medieval. **FORMACIÓ CULTURAL:** Iniciació a la llengua. **TALLERS:** De la fotografia al vídeo. **JORNADES** sobre cooperativisme.

A 2/4 de 10. SEMINARI: Les unitats fràsiques. **JORNADES:** II Trofeu de Petanca.

A les 10. CURSOS: Arquitectura rural de Catalunya / Divulgar la ciència des de la premsa i els llibres / Del dit al fet / La poesia de Màrius Torres / L'abbé i el seu cèlebre *Rapport* / La jota / L'escultura medieval. **FORMACIÓ CULTURAL:** Curs introductori d'història de Catalunya / Els mitjans de comunicació als Països Catalans / Curs de llengua catalana.

A 2/4 d'11. CURSOS: El mite més bell de la creació / Conflictes televisius, treball i poder / Saviesa i felicitat / La llengua catalana als missatges de mòbil.

A les 11. CURSOS: Control ambiental de l'arquitectura rural / El paper dels museus en la divulgació de la ciència / Produir aliments / Francesc Pujols / La transició política al País Valencià / Música als Països Catalans / Art: Època moderna.

A les 12. ACTES: Entitats del país per al país (I) / **JORNADES:** Diada Andorrana.

A les 3 de la tarda. TALLERS / JORNADES: Diada andorrana.

A les 5 de la tarda. ACTES: Entitats del país per al país (II).

A les 9 del vespre. ESPECTACLES: S'estol des Gericció.

A les 11 de la nit. CINEMA: *Caballé, més enllà de la música.*

21 d'agost de 2004

Diada Andorrana

Ja fa disset anys que se celebra a Prada la diada de debat sobre el present i el futur d'Andorra. El programa, molt dens, se centra aquest any en «Els llindars òptims del creixement andorrà». Un dia per a tractar de la política, l'ensenyament, l'ordenació del territori, el turisme i l'economia d'aquest petit estat. No són només un seguit de xerrades interessants per al gran públic, sinó també un moment decisiu que cada any planteja les possibles línies d'actuació. Al matí, a més, Joandomènec Ros presentarà el llibre de l'edició anterior: *Andorra i els seus veïns del sud*.

21 d'agost de 2004

Opinió

Els llindars del creixement andorrà

Antoni Pol

La globalització és una simple fase més de la continuada i progressiva evolució humana. La interrelació de tots amb tot i l'acceleració del creixement—provocada pels canvis introduïts per la tecnologia—fan que avui es plantegi la necessitat de reflexionar sobre la sostenibilitat del model de desenvolupament, que presenta tres grans contradiccions: no és ni equilibrat ni extensible (perquè implica un gran consum de recursos), genera desigualtats internes (perquè és clarament competitiu i deixa enrere els que no el segueixen) i no és duratiu (perquè mena al col·lapse si no es regula, s'ordena, es condueix i es limita).

La XVII Diada Andorrana de la UCE tractarà de tot això: l'objectiu és definir el llindar òptim de creixement del model de país que el pla estratègic i el pla d'accions perfilaren amb un ampli consens social, econòmic i institucional. Quines són les vies per a arribar-hi? Cal trobar el mínim comú denominador.

Concitem el potencial (poblacional, econòmic, polític, etc.) amb què es gestionava el model tradicional. Som capaçs, però, d'esbrinar quin és el potencial necessari per a gestionar el nou model? Podrem, si ens hi aconseguim d'atansar, aprofitar els recursos i els esforços per al progrés de la societat andorrana?

21 d'agost de 2004

Diari de Prada

Diari de la Universitat
Catalana d'Estiu
Prada (Conflent)

Diumenge, 22 d'agost del 2004

Entitats que fan país

Representants de les associacions catalanes més destacades van fer ahir un retrat del seus passat, present i perspectives de futur

D'esquerra a dreta: Enric Nosàs, Isidre Gavín, Joandomènec Ros i Jordi Porta

UCE

L'associacionisme ha salvat la nació catalana com a poble i és necessari que es mantingui amb força en el futur. Aquesta frase resumeix el més important del que es va dir ahir en les conferències titulades «Entitats de país per al país».

Joandomènec Ros va conduir els dos actes i va fer una breu intervenció per a parlar de la UCE: en destacà la importància com a centre d'ensinistrament i com a lloc de convivència entre el «descobrimet de la realitat dels Països Catalans» i una valuosa barreja «de persones i de parlars».

Enric Nosàs, president del Centre Excursionista de Catalunya, va afirmar que les entitats

«han de fer una tasca de complementarietat de les institucions, no pas de suplència». i va assegurar que d'aquests centres—emissors d'uns valors actualment poc comuns—n'han sorgit personalitats destacades de la vida pública.

Un tema clau en el present de les associacions és que depenen en gran mesura de subvencions públiques. El president d'Òmnium Cultural, Jordi Porta, en va parlar obertament: «Hauriem de fer esforços per a aconseguir el màxim grau d'independència i valdre'ns per nosaltres mateixos», sentència.

Sebastià Frau, president de l'Obra Cultural Balear, Pere Manzanars, president de la Federació d'Entitats de la Catalunya del Nord, Carles

Sechi, de l'Obra Cultural de l'Alguer i Àlvar Valls, del Centre de la Cultura Catalana d'Andorra, van acabar de retratar el panorama associatiu del nostre país. Contràriament al que estava previst, cap representant de l'Ateneu Barcelonès no es va desplaçar fins a Prada.

Isidre Gavín va acabar sent el contrapunt de la jornada. Com a president de la Diputació de Lleida i de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, va parlar des del punt de vista de les institucions. Gavín elogià la funció històrica de les entitats. Les seves paraules no deixen lloc a dubtes: «Sense un estat que ens constitueixi, seria innocent pensar que l'activitat associativa és prescindible per a la nostra nació».

Activitats d'avui

A les 9. CURSOS: Noves tecnologies / Astronomia / Arquitectura rural de les Illes / Divulgar ciències «dures»: la genètica / Alimentació / Com es controla la televisió pública a Europa? / Modernitat filosòfica i liberalismes / Teoria política del nacionalisme / La interferència en el lèxic català / Música de cobla / La pintura medieval.

FORMACIÓ CULTURAL: Iniciació a la llengua. TALLERS: De la fotografia al vídeo.

A 2/4 de 10. SEMINARI: Les unitats fràsiques. JORNADES: El Trofeu de Petanca.

A les 10. CURSOS: Arquitectura rural de Catalunya / La llengua de la ciència / El català als SMS / La poesia de Màrius Torres / La jota / L'escultura medieval. FORMACIÓ CULTURAL: Curs introductori d'història de Catalunya / Els moviments naturalistes als Països Catalans / Curs de català.

A 2/4 d'11. CURSOS: El mite més bell de la creació / Conflictes televisius, treball i poder / Saviesa i felicitat.

A les 11. CURSOS: Control ambiental de l'arquitectura rural / Litoral marí / Concepcions prèvies al consum d'aliments / La transició política al País Valencià / Música als Països Catalans / Art: Època moderna.

A les 12. ACTES: «La comunicació del carni o canvi als mitjans de comunicació?».

A les 3 de la tarda. TALLERS.

A les 4 de la tarda. FÒRUM OBERT: De «Llibres per als xiquets» al Centre de Recursos de la Franja de Ponent.

A les 5 de la tarda. ASSEMBLEA.

A les 6 de la tarda. FÒRUM OBERT. Presentació de les I Jornades sobre Walter Benjamin A les 9 del vespre. ESPECTACLES: Coral el Micalet.

A les 11 de la nit. CINEMA: Gala (Elena Dimitrievna Diakonova Gala).

Un lloc per a Andorra

A hir es va celebrar la dissetena edició de la Diada Andorrana de la UCE. Hi van participar moltes persones d'aquest petit estat. És un moment clau per a l'actualitat andorrana: s'abracen molts temes candents.

Un dels nombrosos actes de la Jornada Andorrana

UCE

22 d'agost de 2004

U C E

Resum de la 17a Diada Andorrana a la UCE (2004)

Per Antoni Pol i Solé
 Coordinador de les Jornades de la SAC
 Representant a la Fundació UCE

Els llindars òptims del creixement andorrà

Es va dir:

- «... l'estat ha de preveure una important inversió en matèria d'infraestructures i equipaments escolars per donar cabuda al nombre elevat d'alumnes que, segons les previsions, s'incorporaran d'aquí al 2010». (Maria Cinta Pallé i Alís)

- «Ampliar la xarxa de transport és l'única forma d'atendre l'important creixement de la demanda en energia, sense deixar però d'establir fonts d'energia complementàries. L'única energia que no pol·lueix és l'energia que no es consumeix». (Martí Salvans i Abetlla)

- «... es fa necessari un canvi legislatiu per tal d'adaptar la normativa de Seguretat Social a l'Andorra d'avui, per tal de garantir la viabilitat econòmica i operativa d'un sistema que ha funcionat satisfactòriament durant molts anys, però que cada cop mostra més limitacions (...) i que en els millors terminis puguem disposar d'una nova legislació que permeti preservar un sistema de seguretat social de qualitat com el que hem tingut fins ara». (Joaquima Sol i Ordís)

- «Apostem, per tant, per la modificació de la Llei del sòl i la intervenció de l'Estat per aturar les grans entrades de capitals estrangers mitjançant societats fiduciàries contràries al nostre sistema legal i poder així regular conscientment el nostre creixement. (...) Creiem necessària una figura impositiva com l'ecotaxa. (...) L'opinió pública i l'exigència moral de la societat acostumen a avançar-se a les accions polítiques, sobretot en qüestions ambientals; per això creiem necessari crear un òrgan assessor, de consulta i participació en matèria de medi ambient en què participin associacions cíviques i entitats públiques i privades que estiguin relacionades i involucrades amb la sensibilitat ambiental». (Antoni Riestra i González de Ubieta)

- « A mi em sembla, i això ho dedueixo de la Carta Magna Andorrana, que el veritable desenvolupament, sostenible, que la veritable sostenibilitat és molt

Acte d'inauguració de la XXXVI edició de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada, el 15 d'agost de 2004.

Joan-Francesc Denis, alcalde de Prada.
 Joandomènec Ros, rector de la Universitat.
 Josep Bargalló, conseller en cap de la Generalitat de Catalunya.
 Miquel Porter i Moix, president de la Fundació UCE.

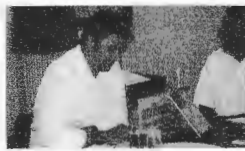
més que economia racionals». (Maite Bourgeaud i Iza)

- «... hem de saber trobar l'equilibri entre creixement i sostenibilitat, sempre que vulguem continuar essent un referent positiu en el món del turisme. (...) Cal que accelerem alguns processos per millorar la nostra qualitat de vida i per ampliar i millorar la nostra oferta turística». (Sergi Nadal i Gabas)

- «No hi ha un únic límit per al creixement d'Andorra, sinó que depèn de l'òptica des de la qual aquest es defineixi. (...) El que cal, doncs, és un debat ciutadà per definir un model de creixement basat en els principis de sostenibilitat i que, per tant, tingui en compte les necessitats socials de la població i la conservació del medi des d'una ètica solidària». (Anna Riberaygua i Montagut)

- «... perquè els sectors de l'hosteleria i les estacions d'esquí puguin seguir prosperant, Andorra necessita que la banca cregui en el futur del Principat». (Maria Josep Puigsubirà i Grosllimond)

- «... en el vuit o més per cent de la població no assegurada a la CASS, hi ha una proporció desconeguda de persones sense protecció. (...) Un límit existent avui i que hauriem de superar en un creixement òptim és la cobertura, en la protecció de la salut i altres necessitats personals, universal de la població de dret. El desplegament de mecanismes concrets per aplicar l'article 8, b de la LGS o l'article 18 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat són normés dos exemples de la tasca pendent». (Josep Maria Goicoechea i Utrillo)

Núm. 115 Setembre-October 2004

• «El creixement econòmic i el progrés social han de definir els seus objectius dins del desenvolupament sostenible, ja que aquesta és l'única possibilitat de no comprometre les necessitats i les aspiracions legítimes de les properes generacions». (Patrick Garcia i Ricart)

• «La immigració que rebem és molt superior al creixement del país, a causa bàsicament de l'elevat índex de rotació dels treballadors. De cada cinc persones que vénen a treballar a Andorra, solament una es queda. (...) No obstant això, la nova gestió de la immigració, l'anàlisi cada vegada més detallada de les dades sobre els moviments migratoris, l'impuls de les polítiques que fidelitzen el personal i les empreses i l'existència d'un nou marc legal laboral que doni garanties a les parts implicades en la relació laboral, han de permetre que l'equilibri entre la població i la immigració sigui ben aviat una realitat». (Josep Maria Cabanes i Dalmau)

• «El model de desenvolupament de la infraestructura civil pública com a reflex d'un model de desenvolupament de la societat. (...) Cadascú podrà fer-se la seva pròpia idea sobre quin és el model de país que se'ns proposa; personalment, tot plegat em provoca una gran perplexitat». (Xavier Beal i Vilaginé)

• «El més important és ser conscients que vivim amb els riscos naturals. Aquests no tenen perquè aturar el nostre creixement, però ens obliguen a fer-lo de forma racional per evitar pèrdues econòmiques i personals. Es tracta de realitzar un creixement sostenible». (Montserrat Mases i Coberó)

• «El sector hoteler ha perdut des de l'any 2000 fins al 2004 un 22,10 % d'establiments i aquest percentatge sols representa un 5,93 % en nombre d'habitacions». (Joan Francesc Montané i Debiàs)

• «Els objectius de les estacions han de formar part d'una política global turística per saber quin futur volem per a Andorra». (Marta Rotés i Pardo)

• «... caldria desconnectar progressivament el creixement econòmic del creixement dels mitjans tradicionals del transport (tant de mercaderies com de passatgers) i proporcionar als ciutadans un nivell alt de qualitat de vida creant centres logístics intermodals de mercaderies per racionalitzar la seva distribu-

ció i, sense cap mena de dubte, cercar un transport públic de passatgers alternatiu eficient, segur, còmode i econòmic tant en diners com en despesa mediambiental». (Ramon Reguant i Aleix / Eron Estany i Vidal)

• «... el desenvolupament sostenible emmarca el seu estudi, no tan sols en el medi ambient, sinó també en la dinàmica pròpia del desenvolupament i la seva relació amb l'entorn». (Josep Antequera i Baiget)

• «El conjunt de les Valls d'Andorra, de l'Urgellet i de la Cerdanya tenen un gran potencial, superior a l'oferta segregada de cadascuna d'elles. La complementarietat i varietat del conjunt val molt més que la suma de les parts. El respecte al medi ambient és un repte permanent, amenaçat». (Ramon Ganyet i Solé)

• «Hem d'aconseguir que Andorra sigui un model de sostenibilitat i desenvolupament (...) proposem també, la creació del Consell Andorrà de la Sostenibilitat, que ha de garantir la participació real i efectiva de tots els estaments interessats en la política ambiental i en el desenvolupament de l'Agenda 21. (...) Els tributs ecològics son una via d'incentivació de conductes protectores del medi ambient i un instrument de finançament de mesures ecològiques». (Isabel Lozano i Muñoz)

• «Cal integrar el medi en el model de desenvolupament econòmic, social i cultural. Cal introduir la preocupació de protecció del medi ambient en totes les polítiques, des de la construcció a l'urbanisme, des dels transports a l'activitat econòmica. (...) Per assolir el canvi de model de creixement que volem els socialdemòcrates cal incrementar els instruments d'intervenció de l'Estat en l'àmbit social, econòmic i ambiental per tal de regular i contrapesar la lliure iniciativa del mercat». (Ferran Goya Rodríguez de Castro)

• «Així doncs, la sostenibilitat ve entesa, segons jo, per la diversificació de l'economia i l'augment de la productivitat. (...) Pel propi i natural joc democràtic el país anirà trobant un model de creixement molt més racional que sigui compatible amb les exigències mediambientals, que fomenti la cohesió ciutadana i el progrés individual, familiar i col·lectiu». (Joan Albert Farré i Santuró)

• «... el sector financer andorrà ha de continuar essent un dels pilars de l'economia andorrana, aportant-hi tots els mitjans, financers, tècnics i humans

(donant sortida professional a joves altament qualificats), i essent un sector amb una oferta de serveis del més alt nivell, aprofitant la seva talla per donar

un tracte el màxim de personalitzat i amb un alt valor afegit». (Antoni Armengol i Aleix)

ESTUDIANTS A LA UCE

Per Julià Pol
Estudiant a la UCE

Els cursos que es fan a la UCE permeten assimilar coneixements dels temes que més t'interessen, ja que hi ha una àmplia oferta de cursos durant l'estada a Prada. Un dels cursos que em va semblar més interessant va ser el que tractava sobre les conseqüències del terrorisme, impartit els dos últims dies de l'estada.

En resum, el curs va anar més enllà del que s'entén majoritàriament per terrorisme, paraula avui en dia, malauradament, tan sentida. I és que la gent quan sent parlar de terrorisme sols pensa en les accions perpetrades per grups de persones que sovint acaben amb desenes, centenars i fins i tot algun cop milers de morts. No hi ha dubte que aquestes accions no es poden justificar i que són crims contra la humanitat. Però, i si parléssim de les causes d'aquestes accions? Sovint, aquestes causes són el mal que els governs els han fet a ells, a

la seva família o al seu poble.

Així doncs, Israel s'encarrega de formar cada dia nous terroristes palestins fent fora de casa seva, ferint o fins i tot assassinant palestins innocents amb l'excusa, sovint, d'eliminar un terrorista que quasi bé sempre en surt il·lès.

Els mateixos EUA, que han perpetrat tants crims al món sencer: des dels bombardejos a les ciutats alemanyes els últims mesos de la Segona Guerra Mundial (dubto que els civils hagin de ser objectiu militar), passant per les bombes atòmiques d'Hiroshima i Nagasaki (altra vegada milers de civils innocents morts) o per Vietnam, prou conegut per tot-hom, fins arribar als darrers anys, quan han donat suport a desenes de règims dictatorials, com per exemple el de Saddam Hussein. Senyor Bush, és ben cert que Hussein va torturar i assassinar milers de kurds amb armes bacteriològi-

ques, però no cal oblidar qui li donava suport tant polític com militar en aquestes accions. I així amb desenes d'altres casos segurament no tan recordats per la gent perquè la premsa *oblida* sovint parlar-ne, com per exemple les intervencions dels EUA a l'Amèrica central i del Sud donant suport als paramilitars per torturar i assassinar centenars de milers de persones, sovint pagesos, perquè més tard en aquella zona s'hi pugui ubicar una multinacional dels EUA. No cal continuar donant més exemples, n'hi ha suficients als llibres de Noam Chomsky. Però sí que voldria acabar amb la conclusió a la qual va acabar el curs. I és que: a qui beneficia realment el terrorisme? als grups terroristes que quasi mai aconsegueixen el que volen o potser als estats? Aquestes, sovint, gràcies als actes terroristes es troben amb menys impediments a l'hora de retallar les llibertats

ESTUDIANTS A LA UCE

civils i per tant d'augmentar la seguretat que evidentment farà que la població es vegi cada cop més controlada per un Estat on qui controla té el poder. El llibre 1984 descriu una situació a la qual arribarem els propers anys i que ja ha començat amb diferents mesures més properes al feixisme que no pas a una democràcia real. D'exemples en tenim un bon grapat: des de xips que ben aviat portaran els famosos Intel per controlar els programes que tens a l'ordinador, passant per sistemes com l'Echelon o el Carnivor (sistemes que permeten escoltar qualsevol comunicació per telèfon o llegir missatges de correu electrònic), fins arribar a la modificació de nombroses lleis que disminueixen considerablement la privacitat de l'individu a favor d'una seguretat emmascarada en forma de control de la població. Tal com diu Noam Chomsky: «La millor manera d'aturar el terrorisme és deixar de participar-hi».

Els cursos de Prada fan que els partici-

Julià Pol i Pedrós
Estudiant de la SAC a la UCE

pants adquireixin una àmplia visió sobre temes com el descrit, sovint amb una visió més objectiva que no pas la informació dels mitjans de comunicació que se centra en les conseqüències del problema, ja que són més mediàtiques que no pas les causes. Agraïm a la SAC l'oportunitat d'adquirir una visió del món més objectiva.

Núm. 115 Setembre-October 2004

Universitat Catalana d'Estiu

Marina Semchenko

Estudiant de català de la
Universitat Carolina de Praga

En primer lloc, voldria agrair a la Societat Andorrana de Ciències i al Govern d'Andorra l'excel·lent possibilitat que m'han donat de poder participar a la Universitat Catalana d'Estiu i conèixer la cultura andorrana i catalana des de dins.

Gràcies a les classes de llengua, amb les quals he començat el curs, he pogut aprofundir el meu coneixement lingüístic, obtenir més fluïdesa i ampliar el vocabulari, sobretot amb paraules dels dialectes regionals i de la llengua col·loquial. El curs estava molt ben organitzat, en el sentit de l'atenció personal, i ha estat molt

informatiu.

El curs d'astronomia m'ha ajudat a entendre els processos físics del cosmos i la formació dels estels.

El «Menjar poc i pair bé», un altre curs de ciències naturals que he fet, em va servir per poder veure la qüestió de

Luisa Casas i Grimaldos

L'arribada a Prada ha sigut una sorpresa, ja que no m'esperava la participació de gent tan jove a la universitat.

Un dels motius que aquesta universitat tingui tant d'èxit és la convivència que hi ha entre professors i estudiants i les tertúlies que s'organitzen d'una manera espontània cada dia, a part de les conferències i taules rodones que ja estan programades.

La universitat ofereix cada nit concerts a la plaça de Prada, pel·lícules molt interessants i cine-fòrums. Tot això quant a la part lúdica, però la universitat en si ofereix una varietat de cursos i tallers per poder escollir àmpliament. La valoració del curs que vaig escollir va ser molt positiva, ja que, a part del

nivell tan alt que tenia el professor, Arnau Puig (UPC), les seves classes van ser molt interessants i dinàmiques.

El curs era d'història de l'art de l'època moderna. Va tractar sobre els arquitectes Gaudí, Domènech i Muntaner i Sert i sobre els pintors Picasso, Miró, Nonell i Dalí; tot reforçat tant per unes pel·lícules sobre el tema artístic com per uns CD sobre el modernisme.

l'alimentació com un problema cultural i biològic i pensar com es podria resoldre econòmicament la distribució dels aliments entre els països desenvolupats i els països en fase de desenvolupament.

Les classes de ball són una part molt important de la formació cultural, perquè expliquen els detalls del caràcter de la nació a través del moviment i de la música.

Gràcies a la UCE he pogut conèixer molta gent independentista i revolucionària que em va explicar la idea de la lluita dels Països Catalans cap a la llibertat.

Per acabar, crec que la Universitat Catalana d'Estiu hauria de promocionar-se una mica més, no solament fora dels països de llengua catalana, sinó que també hauria de ser més oberta a la gent castellanoparlant, sobretot a la resident als països catalanoparlants, perquè pugui integrar-se a la cultura i a la llengua. També crec que és important que la UCE sigui oberta a tothom que vulgui trobar-se dins de l'ambient catalanoparlant.

Espero que la meua visita a Prada de Conflent no sigui la darrera.

També he assistit a un curs sobre Artistes del Circ impartit per Jordi Jané, professor de l'Institut del Teatre de Barcelona. Aquest curs també ha comptat amb el suport de filmacions sobre el tema. Es va parlar sobre artistes de circ catalans i es va incidir molt sobre la persona de Charlie Rivel.

En la 17a Diada d'Andorra, que es va celebrar el dia 21 a la UCE, organitzada per la Societat Andorrana de Ciències es va tractar sobre «Els llinars òptims del creixement andorrà» i hi van assistir, a part dels conferencians, un nombre important de persones interessades en el tema. A més, totes les ponències van ser molt interessants per a tots els oients, perquè els van acostar a la realitat del nostre país.

Crec que tots els esforços per unificar la cultura dels Països Catalans estan justificats sobradament.

Universitat Catalana d'Estiu

Pavlina Baslová,

Estudiant de català
a la Universitat Carolina de Praga

Després d'un any d'estudis de català a Praga, hi havia la possibilitat d'estudiar la llengua *in situ*, en un ambient completament en català, gràcies a la beca de la SAC.

Cada dia vaig seguir la classe de llengua: morfologia i sintaxi a càrrec de Roser Latorre i llengua oral i llengua escrita per Xavier Montoliu i Mercè Soler. Vam treballar texts autèntics: poemes, cançons, llegendes, receptes... i gramàtica també. Els professors van ser fantàstics i l'ambient de la classe agradable per aprendre.

A la tarda vaig triar el taller «Fotografia de la natura». El primer curs va ser interessant, però com que no tinc cap càmera amb objectiu professional, finalment vaig decidir conèixer la natura de manera pràctica i vaig fer muntanyisme. Vaig descobrir la bellesa des Pirineus. Penso que caminar sobre les muntanyes dona força i, al mateix temps, ens ensenya que l'home és molt petit en comparació amb la natura.

Després del muntanyisme, vaig anar a la plaça del poble a veure els espectacles. El que em va agradar més fou el concert del grup menorquí S'Albaida, que ofereix música que enllaça tradició i modernitat, cosa rara a la República Txeca.

Al cinema a Praga vam tenir l'ocasió de veure pel·lícules catalanes, sobretot documentals.

Tot això em va donar una imatge de la cultura dels països de llengua catalana. També vaig participar a la Diada Andorrana, de la qual m'interessava sobretot la ponència sobre l'escolaritat a Andorra. Vaig aprendre molt sobre la història de l'ensenyament a Andorra i sobre el seu sistema educatiu.

L'estada a la UCE ha estat molt enriquidora per a mi. Estudiava francès a la Facultat de Pedagogia de la Universitat Carolina de Praga. En el curs de civilització vam parlar un poc dels catalans a França; a la UCE vaig tenir la possibilitat de veure la situació des del punt de vista dels catalanoparlants.

Pertot arreu vaig sentir el plaer de parlar català, entre els joves i els grans. Penso que ara sé què significa estudiar català. Ara tinc ganes, fins i tot necessitat, de continuar estudiant el català.

L'estada a la UCE ens permet parlar amb la gent, conèixer les seves diferències i semblances i aprendre a respectar-los. Això correspon a la missió de la Unió Europea: estar junts i guardar el nostre caràcter específic al mateix temps.

“(…) el veritable desenvolupament sostenible, la veritable sostenibilitat és molt més que economia racional”.

Maite Bourgeaud i Iza.

“(…) hem de saber trobar l'equilibri entre creixement i sostenibilitat, sempre que vulguem continuar sent un referent positiu en el món del turisme”.

Sergi Nadal i Gabas

“No hi ha un únic límit per al creixement d'Andorra, sinó que depèn de l'òptica des de la qual aquest es defineixi”.

Anna Riberaygua i Montagut

“Un límit existent avui i que hauríem de superar en un creixement òptim és la cobertura en la protecció de la salut i altres necessitats personals, universal de la població de dret”.

Josep Maria Goicoechea i Utrillo

“El creixement econòmic i el progrés social han de definir els seus objectius dins del desenvolupament sostenible, ja que aquesta és l'única possibilitat de no comprometre les necessitats i les aspiracions legítimes de les properes generacions”.

Patrick Garcia i Ricart

“El conjunt de les Valls d'Andorra, de l'Urgellet i de La Cerdanya, tenen un gran potencial, superior a l'oferta segregada de cadascuna d'elles. La complementarietat i varietat del conjunt val molt més que la suma de les parts. El respecte al medi ambient és un repte permanent, amenaçat”.

Ramon Ganyet i Solé

“Cal integrar el medi en el model de desenvolupament econòmic, social i cultural. Cal introduir la preocupació de protecció del medi ambient en totes les polítiques, des de la construcció a l'urbanisme, des dels transports a l'activitat econòmica”.

Ferran Goya i Rodríguez de Castro

“(…) la sostenibilitat ve entesa, segons jo, per la diversificació de l'economia i l'augment de la productivitat”.

Joan Albert Farré i Santuró

“Andorra, com a plaça financera i sector punter de l'economia, només s'ha de posar límits definits per la seva legislació interna i el respecte a les normes i convenis internacionals signats i desitja la seva exclusió de les llistes de paradisos fiscals”.

Antoni Armengol i Aleix

andbanc
Fundat el 1930

75
ANYS